

JUUSO HIRVONEN

ja MICHIGANIN
KUPARIALUE
SUOMALAISET
SIIRTOLAISET

Skannattu Omnipage-tekstintunnistusohjelmalla 2009. Ulkoasu (tekstin rivitykset, tavutukset ja sivunvaihdot) eivät vastaa alkuperäistä julkaisua. Alkuperäis-tekstissä olevat kielioppi- ja ladontavirheet sekä murreilmaisut on pyritty säilyttämään. Tekstintunnistusohjelman tekemät lukuvirheet on pyritty korjaamaan, mutta osa niistä on saattanut jäädä huomaamatta.

JUUSO HIRVONEN

**MICHIGANIN KUPARIALUE
JA SUOMALAISET
SIIRTOLAISET**

TEKIJÄN KUSTANNUKSELLA

**PÄIVÄLEDEN KIRJAPAINOSSA,
DULUTH, MINN., 1920.**

SISÄLTÖ :

Alkulause -----	5
Kuparialue ja suomalaiset siirtolaiset -----	7

I OSA.

Nykyinen Kevenaw kaunti -----	9
Kevenaw kaunti ja sen luonto -----	13
Piirteitä Kuparisaaren historiasta -----	21
Katkelmia Michiganin yläniemekkeen vanhasta historiasta	25
Nykyinen Calumet ympäristöineen -----	31
Varhaisempia tietoja Hancockista -----	34
Palasia entisestä ja nykyisestä Hancockista -----	35
Myöhäisempi ja nykyinen aika Hancockin historiassa	38
Hancockin ensimmäinen suomalainen -----	44
Kuparialue suomalaisen siirtolaisuuden keskipisteenä —	46

II OSA.

Suomalaisten kirkollinen ja kansallinen toiminta ----	51
Hancockin suomalaiset seurakunnat -----	63
Suomalaisia sivistyksen tienraivaajia -----	68
Kuparialueen koulut -----	78
Suomi-Opisto -----	80
Kuparialueella ilmestyneet sanomalehdet -----	85
Suomalaiset seurats ennen ja nykyään -----	91
Hancockin suomalainen sairaala -----	111
Kuparialueen suomalaiset maanviljelijät -----	113
Karjataloudesta Kuparialueella -----	117

III OSA.

Mantereen puoleinen kuparialue -----	119
Kuparialueen nykyinen asukasluku -----	122

IV OSA.

Nykyisiä Kuparialueen suomalaisia -----	124
---	-----

ALKULAUSE.

Suomalaisen siirtokansamme henkisistä ja taloudellisista toiminnoista nykyisen siirtolaisuuden vanhemmalta pesäpaikalta Michiganin Kuparialueelta on kirjoitettu usein ja monipuolisesti sanomalehdissä y.m. julkaisuissa, selostaen kansamme toiminnan eri aloja. Tähän asti ei ole vielä julaitu kokonaisempaa, yleispiirteistä selostusta Kuparialueen asutuksesta ja suomalaisen kansamme toiminnasta, siltä puolisataavuotiselta ajalta, minkä osa kansalaisistamme on täällä asunut. Tarkoituksella luoda yleispiirteinen, vaikkakin hajanainen yhteenveto Kuparialueen maantieteellisestä, historiallisesta ja erityisesti suomalaisen siirtokansamme taloudellisesta ja henkisestä toiminnasta, olen tämän teoksen kokoonpanoon ja kustannukseen ryhtynyt. Apulähteenä kansamme kirkollista toimintaa selostaessani, olen käyttänyt pastori V. Rautasen kirjottamaa ”Amerikan suomalainen kirkko” ja vanhoja historiallisia tietoja, olen kerännyt virastoista ja yksityisiltä henkilöiltä.

”Michiganin Kuparialue ja suomalaiset siirtolaiset” ei ole kokoonpanoltaan ehjä ja täydellinen selostus. Se on tienohesta tempomien, risukoista riuhtomien”, sieltä täältä kerättyjen tietojen kokoelma, jommoisena pyydän lukijan tähän tutustumaan ja arvostelemaan. Uskallan kuitenkin toivoa, että tämäkin kirjanen saisi osaltaan herättää kansamme keskuudessa rakkautta ja kasvattaa yksimielisyyttä niiden jalojen pyrkimysten jatkamiseen joita kansalaisemme ovat täällä alulle panneet.

Hancock, Michigan, syyskuulla 1920.

Juuso Hirvonen.

MICHIGANIN KUPARIALUE JA SUOMALAISET SIIRTOLAISET.

Amerikan mantereella asuvien suomalaisten ja toistenkin kansallisuuksien keskuudessa tunnetaan Kuparialue, ja erityisemmin Kuparisaari. Nimensä on tämä alue saanut siitä luonnollisesta syystä kuin täällä löytyy kuparia. huomattavan paljon. Nimi englanninkielellä ”Copper Country” (Kuparialue) on paikkakunnalle annettu silloin kuin täällä kuparikaivannot alottivat toimintansa, josta tarkemmin edempänä.

Kuparialueeseen kuuluu pohjoisin osa Michiganin valtion yläniemekkeestä, pääasiassa Kewenaw, Houghton kauntit, ja osa Ontonagon kauntia, joissa on kuparikaivantoteollisuutta harjoitettu. Varsinaisen keskipisteen muodostaa Kuparisaari, joka on Superior järven ympäröimä ja sen eteläpuolelta mantereesta erottaa Portage järvi kanavoineen. Kanavat ovat useita vuosikymmeniä takasin kaivetut entistä luonnon jokiuomaa levittämällä ja syventämällä laivaliikenteelle käytettäväksi. Pitkin aikaa onkin laivakulku Portagen kanavien kautta ollut vilkasta, sillä tämä vesitie, varsinkin myrskyjen aikana ja matkustusliikenteen takia, on edullinen laivoille, jotka kulkevat idästä Duluthiin ja päinvastoin.

Houghton kaunti on väkirikkain ja taloudellisesti varakkain yläniemekkeellä, sillä kupariteollisuuden keskustana on, se vuosien kuluessa kohonnut molemmissa suhteissa. Suomalaiseen asutukseen nähden on Houghton kauntissa suomalaisten lukumäärä suurin Michiganin valtiossa, kenties koko maassa. Tarkkoja laskelmia ei tämän kirjottaja ole suomalaisten nykyisestä asutuksesta saanut, vaan jotensakin varmojen laskelmien mukaan tiedetään Houghton kauntissa asuvia suomalaisia olevan yli 30,000.

Houghton kauntin virastopaikka on Houghtonin kauppala, jossa sijaitsee kauntin talo virastoineen, oikeustalonneen ja vankiloineen. Houghton on huomattava siitäkin kun täällä sijaitsee Michiganin valtion Kaivosopisto, jossa valmistetaan insinöörejä ja geoloojeja kaivantoja ja vuori-teollisuutta varten. Kaivosopistossa lueskelevat insinööriksi aikovat Amerikan eri valtioista, vaan on Europan eri maista. Japanista, Kiinasta ja Australista harjotellen kaivanto-insinööriksi. Useita suomalaisiakin, Suomesta tulleita, on täällä vuosien kuluessa opiskellut. Houghtonin kauppala ja asutuksesta ympäristöineen tuonnempaa.

Kuparialue Houghton kauntista ulottuu etelään päin pitkin Superior järven sivua Ontonagon kauntiin, jossa kupariteollisuus on nuorempaa kuin sen keskuksessa Kuparisaarella. Asutuskin on yleensä nuorempaa edellämaituista. Ontonagon kauntin keskipiste eli virastopaikka on Ontonagon kauppala Superior järven lahdelman rannalla. Kauppalassa on nykyään yli 3,000 asukasta, joista muutamia kymmeniä suomalaisia. Viimeisten vuosikymmenien kuluessa on kaivantoteollisuus Ontonagon ympäristöllä lisääntynyt, ja suomalaisia asettunut lukuisasti maanviljelijöiksi. Jättämällä tämän kauntin ja yleensä mantereen puoleisen alueen selostuksen tuonnemmaksi, pyydän johtaa lukijan Kuparialueen keskustaan, sen varhaisemmasta ajasta näihin saakka, erityisesti kosketellen suomalaisten siirtolaisten taloudellista ja henkistä toimintaa eri aikana ja eri paikoilla. Koska asutus on alkanut Kuparisaaren pohjoisimmasta osasta nykyisestä Kewenaw kauntista, johdan lukijan Kuparisaarelle joka on 60 mailia pitkä, laskettuna Houghton kauntin sillalta saaren pohjoisimpaan kärkeen.

Kuparisaaren kaupungien Hancockin ja Lauriumin kauppalan sivupaikoille on syntynyt suuria asutusalueita kuten Hubbell, Dollar Bay y. m., ollen pohjoiseen Hancockista, Hubbellissa ovat suuret kaivantojen kivisuurimo ja jauhamo myllyt ja Dollar Bayssa Kuparilankatehdas, sulimo y. m. Suomalaisia on näissä asunut pitemmän aikaa, tuonnoin paljon, , ollen omat seurakuntansa, raittiusseuransa y. m. henkiset pyrintönsä.

I. OSA

Nykyinen Keweenaw-kaunti.

Kuparisaaren asutus sen alkua ajoilta uurtaa historialliset lähteensä saaren pohjoisimmasta, osasta nykyisestä Keweenaw kauntista. Vanhojen kertomusten mukaan ovat europalaiset ja tämän mantereeseen itäisimmissä osissa asuneet, purjehtineet laivoillaan Kuparisaaren pohjoisrannikoille. Kun ei ollut vielä kulkuteitä ylänimemkeelle, oli mahdotonta Kuparialueen muille sisämaan paikkakunnille päästä. Saaren sen aikaiset asukkaat, indianit, eivät noita kauvempaa tulleita valkoihoisia muukalaisia vieraanvaraisesti ja ystävyydellä vastaan ottaneet. Vanhojen kertomusten mukaan on huomattavana maihin nousupaikkana ollut Copper Harbor. Sitä todistavat siellä vanhan asutuksen muistot, toista sataa vuotta takasin. Copper Harborin hautausmaalla, joka sijaitsee Superiorin rannikolla, olevalla metsäkummulla, on vainajien hautakivissä ja risteissä vuosiluvut todistuksena niiden alla nukkuvien kuolemasta kuluneen liki sata vuotta. Pitemmän aikaa on Copper Harbor ollut huomattuna satamana, puutavaraliikenteen ja asutuksen keskustana. Siellä on tunnettu William Wilkinsin pyöreistä siiteritukeista rakennettu sisällissodan aikainen linnoitus, joka rakennustapansa puolesta toteaa sen ajan oloja. Linnoituksen säilyttämiseksi historiallisena muinaismuistona, on nyt Keveenaw kauntin historiallisen seuran toimesta ryhdytty. Siellä on ollut sotilaskasarmeita kaikkine osastoineen ja varustuksineen. Nykyään asuu siellä aniharvoja varsinaisia asukkaita. Hallituksen rannikkomajakan henkilökunta ja muutamia yksityisiä. Puutavaraliikenteen loputtua lienee jokunen laiva kesällä käynyt sen suojaisessa satamassa myrskyä paossa. Kesäisin asuu joitakin huviloiden omistajia ja käypi huvimatkailejoita. Useita kymmeniä vuosia takaisin on sielut yritetty kaivantojakin, vaan ne eivät ole jatkuneet. Luonto on harvinaisen vaihtelevaa, muistuttaen Savon ja Karjalan maisemia koivuineen ja monine muine lehtipuulajeineen. Suomessa yleensä tunnettu kataja, täällä tuskin koko maassa tavattu, kasvaa Copper Harborin kuivilla kangasmailla tuuheana kuten Suomessa. Superior järven rannikko on siellä harvinainen aaltojen ajaman hiekan kiteytyessä rannikkokivien kanssa ja siten muodostuessa kallion tapaiseksi kivettymäksi, laajentuen vuosittain. Rannikolta sisämaahan, ovat maisemat kunnaisia, siellä täällä pienempiä ja suurempia-kin järviä.

Eagle Harbor. – Copper Harborista länteen on tunnettu satamapaikka Eagle Harbor. Sen asutus on nuorempana aikana edellistä alkanut, ollen sekin vielä kolmisenkymmentä vuotta takaisinpäin huomattu suuri puutavarain lastaus paikka. Eagle Harborilla on hyvä satama, jonka rannalle on muodostunut asutus, ollen tuonnoisina aikoina hyvin huomattu. Nykyään on siellä vakituiset asukkaat kesäisin valomajakan hoitajat ja kesähuviloiden asukkaat, silloin tällöin. Huvimatkailejoita käypi kesäisin paljon, hyvän sataman suojassa ihailemassa Superior järven laajoja lakeuksia.

Eagle River. – Keveenaw kauntin virastopaikka oikeustaloineen ja vankiloineen on Eagle River. Eagle Harborista etelään, ei varsin rannikolla, kauniilla, jyrkillä putouksilla vuorien läpi juoksevan Eagle Riverin rannalla. Asutus tässä kauntin virastokaupungissa muistuttaa harvaan asuttua maalaiskylää. Muukalainen matkustaja ei voi aavistaa siellä kauntin viraston olevan.

Tuonnoisina aikoina kuin Keveenaw kaunti erosi Houghton kauntissa, oli asutus enemmän Eagle Riverin pohjois- ja itäpuolella, siellä silloin toimivien kaivantojen, satamien ja metsäliikkeiden takia. Kun sikäläiset kaivannot ovat lakanneet ja satamatyöt niiden johdosta loppuneet, on kauntin virastokin joutunut harvaan asutun paikkakunnan keskukseksi. Harvoin siellä on oikeusistuntoja ja vankia, sillä varsinkin nyt väkijuomien hävittyä on aniharvoin ollut sellaisia rikosasioita,

joita kauntin linnassa on täytynyt sovittaa. On ollut kysymystä ja neuvottelut viraston muuttamisesta nykyisille asutuspaikoille Ahmekiin tai Mohawkiin Toteutuuko tämä muutos ja milloin, siitä ei ole tietoa.

Luonto Eagle Harborin ja Eagle Riverin ympäristöllä on vaihtelevaa ja kaunista vuoristoinen. Kasvullisuus rikasta. Historiallisia muistoja kapteeni Houghtonin muistopatsas.

Gay on Keveenaw kauntissa Superior järven itä-etelärannikolla. *Gay* on nykyään asuttu. Kaivantojen kivimurtimomylyt sinne perustettiin pari kolme vuosikymmentä takaisin. *Gayssa* on kaksi niin kutsuttua tamppamylyä, joissa työskentelee 100-150 miestä. Suomalaisia asuu muutamia kymmeniä perheitä. Rautatie ja hyvä maantie Mohawkista, josta on matkaa 12 mailia. Välimatka melkein asumaton metsäseutua. *Gay* ei tarjoa erityistä luonnonkaan puolesta.

Lac La Belle, Keveena kauntin huomatuimpia paikkoja on pitemmän aikaa ollut luonnon kauneudesta tunnettu *Lac La Belle*. Superior järven kanssa yhteydessä joen kautta, joka tuonnoin kaivettiin laivojen kulkuväyläksi. *Lac La Belle* järven länsi-pohjois rannikolle on muodostunut asutus, joka tuonnoin Keveenaw kauntin keskuksessa toimineiden kaivantojen ollessa oli hyvin asuttu. Sinne oli rautatiekin, jota myöten kuljetettiin kuparikiveä *Lac La Bellen* rannalla olleeseen kivien murtimoon, josta oori lastattiin laivoihin ja vietiin itään. *Lac La Bellessä* on koitettu kaivantoja käyttäen useassa eri paikassa useita vuosikymmeniä sitte. Siellä lähellä rantaa sijaitsevan kuparisaaren korkeimman vuoren rinteellä on useampia kaivannon alote aukkoja, eräs hyvin syvä. Kun siihen aikaan ei ollut rautatietä kaivannolle, vaan oli kivet hevosilla alas tuotava, kävi työ hitaasti ja tulos oli huono. Kivet lienevät olleet halpa-arvoiset metallipitoisuuteen nähden, koska kaivantojen jatkaminen on lopetettu. Niiltä ajoilta on jällellä asuntoja ja muitakin rakennuksia. Arvokas kivien muserrusmylly paloi joitakin vuosia sitten. Nykyään asuu paikkakunnalla varsinaisia asukkaita Andersonin, Loukun, Sellin ja Ahosen perheet ja muutamia yksityisiä, ollen edellämainittujen suomalaisten lisäksi pari muunkielistäkin perhettä. Pääelinkeinona on suomalaisilla kalastus. Anderson ja Loukku ovat asuneet yli 20 vuotta, Ahonen mennyt myöhemmin. Superior-järvi on heidän varsinainen peltonsa. Siellä asuu m. m. Maria Keränen, tunnettu metsästäjä, ampunut moniakymmeniä susia ja karhuja y. m. metsän riistaa. Syntynyt Pudasjärvellä ja tänne tultuaan palvelut kymmeniä vuosia, asettuen parikymmentä vuotta sitten tänne luonnon syliin. Asuen yksin torpassaan, toimenaan metsästyks, kalastus ja marjojen kokoaminen.

Vuosien kuluessa on *Lac La Belle* tullut tunnetuksi kesävieraiden ja kämppärien suosimana paikkana. Suuremoinen luonto, vaihtelevine vuoristoinen, järvineen ja Superiorin ulappa lähellä y. m. merkisyydet, viihdyttävät jokaista ken luonnosta nauttii. Viime kesinä ovatkin *Lac La Bellen* asunnot ja rannikkolehdot olleet teltoja ja majoja täynnä. Pyhäisin käypi siellä sadottain automobiileilla matkustajia. *Lac La Bellestä* itään on saari asumaton, paitsi *Bedekree*, jossa on hallituksen valomajakka ja siitä pohjoiseen Superiorin rannalle viime aikana rakennettuja Houghton kauntin varakkaiden kesähuviloita.

Bedek Reestä saaren kärkeen, on Montrealin joki jyrkkine putouksineen ja siitä edelleen joku-nen kalastajan asunto. Eräs metsästäjä erakko johan Karhula asuu viheliäisessä mökissään ranta-metsikössä, josta ihmisasunnoille on 4-5 mailia. Kuparisaaren nokassa on valomajakka. Sen läheisyydessä 5 mailia pohjoiseen on Maniton saari, jossa indianit uskoivat suuren hengen asuvan, eivätkä uskaltaneet saarta lähestyä, vielä vähemmin siihen mennä. Maniton saaren kerrotaan olleen turvapaikkana valkoihoisille, niiden ensi aikoja purjehtiessa näillä vesillä. Kuparisaaren pohjoinen puoli keskiosastoon on enimmäkseen asumaton ja hyvin vuoristoinen, järvien, jokien ja rämeikön vaihdellussa. Maat ovat enimmäkseen kaivantoyhtiöiden. Vuosien kuluessa kaivantojen lakattua hoitaa niitä Calumet Hecla y.m. Keveenaw kauntissa ovat olleet tuonnoin toiminnassa seuraavat kaivannot Ahmeekista edelleen: Ojibaway, Liff, Phoenix, Arnold, Copper Fallsin lähellä. Central, Gratiol, Delaware, Maniton, Copper Harbor, *Lac La Belle* y. m., joiden nimiä ja yhtiöiden olemassaoloa kävisi pitkäksi tarkemmin kertoa. Olen näistä maininnut siitäkin syystä, koska

niissä on tuonnoin työskennellyt paljon suomalaisia. Nykyään on suomalaisia siellä täällä joitakin maanviljelijöinä, kauntin työmiehinä kesäisin ja talvisin metsätöissä. Kaivantojen alueet muistuttavat sodan hävittämiä paikkoja, ränsistyneine huoneustoineen, kirkkoineen ja kaivosrakennuksineen.

Keveenaw kauntin nykyinen asutus on suurimmaksi osaksi Mohawkissa ja Ahmeekissa. Mohawkin kaivantojen käyntiaikana on asutus lisääntynyt vuosittain. Asutuksen suuruuteen katsoen olisi se kauppalan, jopa kaupungin arvoinen. Mohawkin asukasluku arvellaan olevan yli kuusituhatta. Tarkkoja laskelmia ei ole tehty pitkiin aikoihin. Monine kirkkoineen, pankkineen, kauppoineen y. m., muodostaa se taajaväkisen yhdyskunnan. Suomalaisia asuu Mohawkissa paljon ollen kaksi seurakuntaa kirkkoineen ja raittiustaloineen.

Ahmeek on nuori kauppa, syntynyt saman nimisen kaivannon sivulle. Asukaslukua en tiedä. Sielläkin asuu paljon suomalaisia, toimien kaivantotöissä ja joitakin liikemiehinä. Kansallisuuteen nähden ovat suomalaiset enemmistönä Keveenaw kauntissa, omistavat paljon taloja ja joku määrä toimien maanviljelijöinä. Keveenaw kaunti on ollut aina tunnettu harvinaisen vaihtelevasta luonnostaan, joka kauttaaltaan muistuttaa Suomen luontoa. Viime aikana on se tullut tunnetuksi hyvistä teistä, joita on rakennettu yli kauntin.

Vaikkakin Keveenaw kauntissa olleista kaivannoista on paljon lakannut toiminnasta, ei se merkitse sitä ettei siellä olisi hyvinkin arvokasta metallia runsaasti saatavissa. Asian tuntijat arvelevat Keveenaw kauntin kaivantojen olevan tulevaisuuden työmaita. Calumetin ympäristöllä nykyään toimivien kaivantojen syvennyttyä. Silloin tullaan taasen ottamaan entiset matalammat kaivannot käytäntöön ja uusia niiden sivuun, sillä metallipitoista kiveä on kyllin paljon Keveenaw kauntissa.

Keveenaw kaunti ja sen luonto.

Sanottakoon heti että luonnonihannuus Kuparisaarella on sen pohjoisosassa eli Keveenaw kauntissa. Aikoinaan on siellä asuttu ja kaivostöitä yritetty, mutta kun ne eivät siellä menestyneet, on autioksi jätetty koko seutu ja siirrytty paremmille markkinoille. Näin ollen on luonto rauhaan jätetty, ainoastaan muutama kulkutie, kaivosaukko, rappeutunut maja tai metsästäjien asustama kirkko muistuttaa ihmisten aikoja. Nykyisenä autoaikakautena tapaa varsinkin sunnuntaisin huvimatkailejoita, mutta ne vaikuttavat vain rauhoittavasti samoin kuin joku kesämajakin, kun näet muussa tapauksessa luonnon jylhä yksinäisyys voisi pelottaa ja painostaa.

Copper Harbor on Superioria vastassa, pitkulaisen saaren suojaama satamapaikka. Valomajakka seisoo kallionkielekkeellä kuin vahtisotilas tuijottaen siniseen merenselkään, jonka takana on toinen valtakunta, Canada. Sotaisina aikoina on sieltä vihollinen uhannut ja silloin on tämä yksinäinen niemien kärki muuttunut sotatieteellisesti tärkeäksi paikaksi. Nyt se on rauhan satama, Canadakin on liittolainen; majakka auttaa valollaan merenkulkijoita. Ahtolan aarteitten pyytäjiä ja hallituksen sota- ja tullilaivoja. Merkillinen ilmiö on Fanny Hoe järvi, jonka kivenheiton leveä kannas erottaa Superiorista. Se on kaita ja pitkulainen, äänetön hiekkarantainen metsäjärvi, usean mailin pituinen. Puro yhdistää sen valtajärveen ja sille, näin muodostuneelle suunnikkaalle, on indiaanisotien aikana rakennettu sotilasasema. Lahot ovat jo huoneet, mutta raunioista voi vielä päättää, missä vahtisuojuus, missä keittiöt, leipomot, tallit, navetat, Kivinen ruutikellari on uljaasti säilynyt eheänä ja on se vieläkin hallituksen palveluksessa kun valomajakkan öljytarpeet ovat siitä säilytyspaikkansa saaneet. Vielä inttiä vastaan on korkea teräväpäinen paaluaita pystytetty, josta osa on vieläkin pystyssä. Superior, paaluaita, Fanny Hee järvi, ja joki ovat antaneet oivallisen suojuksen niille 500 miehelle, jotka tässä aikoinaan ovat saaneet taistella luontoa ja luonnonihmistä, myrkytetyin nuolin varustettua, salassa väijyvää indiaania vastaan. Kun sitten teollisuusmaailma on saanut sanansa sanoa, mutta

pettyneenä palata, on se jättänyt jäljet paikalle ruohottuneen hautausmaan muodossa. Rajoja on enää vaikea määrätä, rehevä ruoho ja pensaikko ovat isäntinä kuoleman kentällä. Puuristit ovat kaatuneet, lahonneet, mutta kiviset, vaikka kaatuneinakin kykenevät puhumaan. ja ne tietävät kertoa isistä, äideistä, sisarista ja veljistä, kauppamiehistä, lääkäreistä y. m. Tuossa näet kestäneen aitauksen, johon aikoinaan on kaksi ihmistä maan poveen kätetty, muistoksi on haudalle kaksi koivua istutettu, nyt ovat ne korkeat puut, jotka koko hautasijan ovat vallanneet ja pian särkevät ahdistavan aitan-sa. Linnut visertävät latvoissa – suuremmoinen hautapatsas. Nimet ovat irlantilaisia ja saksalaisia, suomalaisia ei vielä silloin ole tänne saapunut. Erään syntymävuosi on 1780. Vieläkin saa täällä leposijansa se, jonka meri tuopi rauhansatamaan hukkuneesta laivasta – tai metsätaipaleelle eksynyt ja sortunut pyssymies.” – Kas Suomen kataja, tuo hyvätuoksuinen, sitkeä, teräväneulainen pensas, jonka marjoista Hämeessä kaljaa keitettiin. Mikä toi sinut tänne? Sinä katajaisen kansani vertaus. Oletteko lukijat monesti Amerikassa nähneet tätä kangaspensastamme? Copper Harborin sataman suulla ne painavat päänsä ärjyvän meren ääressä lujasti maakamaraan ja kotkan kynsillään sitkeästi pitelevät turpeesta. Jaksako meidän kansamme –.

Sanotaan että Mississippi tekee uutta maata, mutta Copper Harborista tekee Superior uutta rantakalliota. Mikä paratiisi geologille, nähdä hiekkakumpu, mutta lähelle mennessä havaita seisovansa kivettyneellä santaläjällä. Voit hakkaamalla eroittaa pikkukiviä, joita vesi on sementeerannut toisiinsa. Pari mailia Copper Harborista on toinen metsäjärvi, Manganese järvi, josta on aikoinaan löydetty manganese ooria – siitä nimi. Mutta 4 mailin päässä pohjoiseen on toinen järvi, komea Moschito järvi, joka jo kaukaa kimaltelee koivupuitten välistä maantietä tulijalle. Leveyttä on pari mailia, pituutta enemmän. Neljä metsäsaarta lisää järven kauneutta. Ruohoa ei siinä ole, eikä siis myös haukia. Muita kaloja kuuluu olevan, ihmeellisiä kalahistorioita tietävät sunnuntaikalastajat kertoa. Nimi tietää sääskiä, joita kenties noitten lehtisuojustisten rantojen liepeillä oleskelee. Taus-talla kulkee vuorijono, joka halkaisee koko saaren kärjen keskustalta. Kun vielä jatketaan matkaa kuusi mailia, tullaan Delawaren. Täällä näkee jo rautatien jäännöksetkin, s. t. s. linjan metsässä, josta aikoinaan on höyryhepo porhaltanut. Sen savu ei täällä enää häiritse, kiskotkin ovat Ranskaan viety osansa suorittamaan vapaudentaistelussa. .Hirsistä salvetussa mökkijonossa on muutamassa asukas, onpa oikein postikonttorikin eräässä kämpässä siitä leviävät tiedonaarteet metsästäjille, kalastajille, kesävieraille ja maantientekijöille. Entisiä aikoja muistuttaa kuparimyllyn raunio ja punainen hiekka metsän rajassa, johon kuitenkin ohdake jo on pystynyt tienraivaajaksi muulle luonnolle. Tästä kääntyy tie vasempaan, kulkien 4 mailia ryteikkömetsässä ja alkaa sitten vähitellen laskeutua laskeutumistaan tullakseen vihdoin monen mielestä saaren ihanimpaan laaksoon Lac La Belle järvelle.

Pyydän anteeksi rohkeuttani koettaa kuvata tšekäläisen luonnon viehätystä. . sillä se on luonnolle karhunpalvelus. Lähteköön lukija sinne itse. Kertoisinko helmeilevästä vesiputouksesta, joka jyrkän rosoista kallioreunaa päistikkaa syöksyy suvanton, särkyen sadoiksi vesipisaroiiksi, jotka hetken hitaina paikallaan pyörivät, kunnes huomaavat heille varta vasten valmiina notkelman, johon sitten kiitävät, tyyntyvät jälleen ja suoraviivaisin juontein hiljalleen soluvat järveä kohti. Koivut solakkoine vartaloineen ja lehtien välissä kimaltelevine valkovöineen antavat kirkasvetiselle virralle herttaisen lehtikatoksen. Samalla ne suojelevat vihreällä vaipallaan auringon liiksi häiritsemästä säteillään niiden suojaatin hilpeätä leikkia. – Taikka kerronko valkoviivaisesta metsävirrasta, joka lietteisestä suojärvestä ahtaitten patojen alta ja ylitse raivaa tiensä läpi mustuneen siltaröykkiön, jonka kulo on aikoinaan sen uomaan sortanut. Kunnioittavan matkan päässä ovat lehmus- ja haapalehdot veden vallatonta karkeloa katsomassa. Kun on poutainen päivä, kirjailevat puut varjollaan tummia täpliä vuolaaseen virtaan. Toisella rannalla on nurmikko, poissa ovat pensaat ja puut, etteivät estäisi lämmintä paistetta leikkimästä ja pohjarikkoa katsomasta. järven suussa saa leponsa tämäkin leikkivä virta. Lac La Bellen tummansinisillä aalloilla on tarpeeksi tilaa tepastella aukeamassa, jonka luonto on niille antanut. Synkkä on sen tuonpuoleinen ranta. Koleaa korpea reunustaa rämeikkö jatkona. Siellä täällä kohoaa alaston ranka muistuttaen kulovalkeata, päätäkärkeämpänä muuta metsää ja niinkuin luuranko ojentaa luisevat käsivartensa korven kum-

mituksena, pensaitten peljätyksenä. Ainoastaan suopetäjät ja korpikuuset ovat uskaltaneet jäädä seisomaan näitten hirviöitten vierustovereina. Leppeämmät lehtipuut ovat paenneet veden turviin niinkin pitkälle että rantamilta vielä tuuheat helmansa ojentavat yli vedenkalvon. On syksy. Turvattomat ovat lehtipuut; toinenkin väkevä vihollinen on niitten kimppuun käynyt. Säälittä repäisee niiltä kylmä vihurin viima lehden toisensa perästä, jättäen tyngät vilusta värisemään. Mutta ystävällinen aallokko koettaa puolustaa turviinsa tullutta pieksäen kitaansa pudonneet lehvät rantaan ikäänkuin tarjotakseen takaisin sen, minkä tunnoton tuuli on ryöstänyt. Mutta ilkeästi ilkkuen ja äännellen jatkaa puhuri hävitystään ja hautoo kosta aallokollekin, jopa koko järvelle. – Lahden pohjaan laskee kaino metsäjoki, hiljaa huomaamatta. Vaivoin löydät sen, sillä suistomaa on sen verhonnut kaisloihin ja korkeisiin mustikan varpuihin. Ulpukoin on se keltailtu ja mutaiset vyötäiset sinertyvät kurjenpolvin. Suistosaaret sivuutat veneellä ja sitten näet leveän jokirannan kuni sadun kätketyn aarteen päiväkirjaamana upeana vuolteenä. Säikähdät kömpelöä otusta, joka varvikossa kuhni, selkä mustana piikkimetsänä. Veneesi viilettää joen taitteeseen, josta taasen uusi lempeä maisema avautuu. Rantama on tasainen kuin huvikenttä, koskemattoman viheriä – mielisit siihen huvilan laatia, istua täällä yksinäisyydessä onkivapa kourassa ja päivän polttavaksi käydessä uida molskutella vedessä. Muutama aironveto loihtii silmiin uutukaisen näkemän. Kaatuneita keloja, synkkä kuusikkotausta, korkeat äyräät. Mutta pohjoisosa käy lähemmä, karikko kourii purren pohjaa ja joki muuttuu liriseväksi puroksi, joka kiireesti huuhtoo hiekkapermantoaan. Pyörrämme takaisin. – Taasen järvellä. Sen pohjoisreuna on toisen rannan vastakohta, joka on tasainen, laaja, ei paikoin ruohonkorttakaan. Punainen kuparihiekkana näet peittää maan tarjoten kiitollisen pohjan kesäauringon hellekylpyä kaipaavalle. Entisillä vaskimalmikentillä isännöi luonto jälleen voimatta kuitenkaan punaruskeita kenttiä hävittää. Hitaasti se kuitenkin yrittää vallata niitä maan puolelta. Tuuli tuo puun ja ruohon siementä, sade yrittää kasvuvoimaa antaa, mutta itsepäinen on sittekin kupari. Laajaa yksitoikkoisuutta oudoksuen on järvi kentän rantaan paiskannut mitä ikinä on selältä irtisaanut. Niin, selältä, sillä kapean salmen kautta on Lac La Belle yhteydessä maailman suurimman sisäjärven, Superiorin kanssa. Sieltä se kantaa meren myrskyssä möyrytessä tänne rauhan rantaan tukkeja, salvuhirsiä, laivan kappaleita ja haaksirikkoutuneita pelastusveneitä. – Kun loppuu kuparinkarvainen, alkaa ruohoranta. Savu kohoaa nurmikentän keskeltä. Vedenpartaalla nuokkuvat teloillaan keveästi keinuen vähäisessä aallokossa venheet odottaen ainaisia isäntiään, kalastajia. Siinä on talo takana ja sen takana vuorenrinne niin jyrkkänä kymmenkerroin kattohirsien yläpuolella, että hädin tuskin pensaat ja matalat puut ovat siihen jiturtumaan päässeet. Omituisessa asemassaan on niitten tilanne kumman kalteva. Huojuvat kallistuen lehtoisena verhona harmaan asunnon yllä. järvi talon edessä ei ole aavan aukea, sillä metsä on sen syliin pistänyt sekametsäisen ruohorantaisen niemekkeen. Kärjen kinalon kiertää pehmeä varpurengas. – Metsäniemen perältä, tai sanoisinko lahden kaislikosta, alkaa nousta paikkakunnan ylin ylpeys, palojärven suojelija, vartijavaara, korkea vuori. Sen hartijat pitelevät pilviä, usein sen huippu on usvan ja sumun peitossa. Hartaana tähystelee jumalallisia korkeuksia. Ihmisessäkin herää halu saada nähdä pilvien yläpuolelle. ja me alamme kiivetä jättiläisen kuvetta. Lehtimetsän ja siihen liittyvän pensaikun risukon ja viidakon läpi raivaamme vaivaloisesti tien käsin ja jaloin. Tulemme havumetsän vyöhykkeeseen. Hongat seisovat jäykkänä, solakoina, töyhtöpäisinä latvuksineen. Ylempänä kohoaa kuusikko ja sitten kivilouhikko. Työn ja vaivan palkaksi vihdoin tapaamme kalliokielekkeen, josta allemme avautuu näköala, jonka vertaista ei ole monta. Syvässä ilmahaudassa tuolla alapuolella näet puitten latvat. Kruunupäiset petäjät ovat kuin pensaat. Entäs syksyinen väriloiste. Kylmä on purrut lehtipuitten lehvät millä vaaleankeltaisiksi, millä ruskeiksi, millä tulipunaisiksi, mutta yhdessä ne muodostavat ihanan värisöinnun. Jotkut koivut jaksavat vielä uhitella vihreäpeittoisina syksyn viimoja, toiset ovat antautuneet. Tuolla eräs ryhmä on käynyt kuolemankeltaiseksi, toisaalla muutamien sydän on vielä vihreä. Mutta kuuset eivät ole millänsäkaan, ei lehtikuusetkaan. joku paleltunut leppä on tuolla nojannut päänsä kuusen turviin ikäänkuin sieltä vehreyttä ja lämpöä imeäkseen antaen samalla samettisinistä havupuun naavaa vastaan punakeltaisella helmallaan kumman väriseoksen. Järvi lepää syvänteessään kuni suuri metsälmpi. Täältä on helppo nähdä sen ääriiviat. Se on kuin kysymysmerkki, jonka kiperän kärjen tekee niemi lahden kinalossa. Joki,

jolla äskensoutelimme on kuin valoviiva, joka erämaan pimeikosta siihen vuotaa. Paikoittain peittää sen korpi kätköihinsä, mutta toisaalta se taas välkyttelee itseään katsojan iloksi. Metsämeren keskellä näemme nyt ihmeeksemme muitakin järviä. Soinen Deer-järvi, Pore-järvi on kynnyksen-tapaisella kannaksella eroitettu Lac La Bellestä. Ruskeahohtoinen suojuova on niiden välimaana. Sen järven vartijana on kunnas, joka rämeen rinnasta kumpuilee epätasaisena ylänkömaana. Ettei silmä väsyisi loppumaomaan metsäaavaan, on luonto avannut helmoistaan vieläkin järviaukeaman penikulman päässä, Gratiotjärven. Kohoavine äyräineen tuokin melkein tietymätön järvi uinuu yksinäisen salon sylissä. Siitä eteemmällä käy näköala tummanharmaaksi, vihdoin vaaleaksi ja lopulta uppoaa taivaanrantoihin. joku savuhattara kirkkaassa ilmakehässä osoitta, että siellä kaukana Calumetin ääriellä on ihminen katkaissut metsän äänettömyyden. -Porojärveltä lähtee itää kohti kuusikkovyöhyke kuni lähtövalmis sotajoukko, kiväärin tanassa, penikulman pituisena vyönä. Lac La Bellestä avautuu samalla suunnalla useiksi salmen suikaleiksi, jotka pistäytyvät molemmin puolin metsän poveen. Syntyy näin somia saaria kasvaen paikoin harvaa honkametsää paikoin keltaista suosammalta. Omalla puolellamme kulkee vuorelta aleneva kukkulajono. Paikoin on nousu hidasta, paikoin nopeaa. Kuvaamaton lienee hämmästyks kun erään ylänkömaan sisällä näet – järven. Se on nimetön salolampi, jossa ahvenet iloa pitävät. Näet siellä lentoon lehahtavan itse kunninkaan, ilmojen haltijan, kotkan. Ja järven takaa nousee ylämaa, kohoaa kohoamistaan metsärinteiden kukkulaparvi, yhtyvät ja yhtäkkiä päättyvät korkeimpaan – entä sitten -niin, sitten se suuri merenselkä, Lake Superior. – Laatokkaa voinee verrata tähän järveen. Kun vuorelta silmä toisaalla väsyi metsäseutuun, jossa vain joku järvi antoi vaihtelua, on täällä näköala päinvastainen. Ei jaksaa silmä kauan liempyrään kaareissa. Kumea kohina kuuluu vuoren juurella. katsoa loputonta vesiuoppaa, joka yhtyy taivaanrantaan puo- Vaahtopäiset laineet siellä vyöryvät raivoisina hyökäten estettä, jyrkkää kallioseiniä vasten, toisaalla vastaan sanomatta saavat heittäytyä pehmeälle vuoteelle valkeanhohtavalle hietikolle. jos Copper Harborin puolella tämä meri ilkamoi, luoden uutta kalliota, on se tällä puolen hurjana hävittäjänä. Kallioseiniä se jyrskii ja tekee hüidenkirnuja ja eroittelee maasta korkearintaisia saaria. Niin ahtaat ovat moniaat näistä luodoista, että ihminen hädintuskin niiden huipulle mahtuu. Mutta rohkea petäjä on kasvanut sellaisenkin pylvätten päihin. Kauniina kesäpäivänä kun veneellä soudat näitten luona ja ulappa nukkuu, olet kuni satujen maassa. Soudat syvälle hiisien patoihin, jossa kivikaaret holveutuvat pääsi päällä ja kuulet äänesi kaiun kosteista seinistä. Myrsky on luolan seinäin, kiven komeroihin paiskonut puita ja oksia, jotka riipuvat laesta kuin vainajat noitien lumoluolissa. Tuolla on meri eroittanut kivistä Egyptin pyramiidin, tuolla tehnyt hautakiven risteineen muistoksi niistä, jotka se on kosteaan hautaansa upottanut. – Kaukana niemen kärkeä kohti näet rantaviivassa valkean täplän. Se on Montreal-joki, joka mailinkymmeniä kiemmurreltuaan vihdoin väsyneenä vaipuu Superiorin syliin. Neitseellisen erämaan kaivona on se janon sammuttanut monelta peuralta, sudelta ja karhulta. Vaahtoavana vesi valona se nyt purkautuu mereen, muodostaen kolmitaitteisen kauniin kosken rantapaasikoilla. Vähän ylempänä se putoaa majesteettillisena kahden korkean kallio-oven välitse syvään uomaan, jossa pärskytellen purolohet kylpevät. – Yhä kauvempana on mustikkakangas, joka päättyy Sladdeis järveen. jos miten tuonne tiettömälle järvelle jaksat joutua, tulet haukien valtakuntaan. Mutta sitä ennen on sinun ryömittävä suopursukoissa ja rämeessä kenties vyötäisiäsi myöten. ja sitten kun saari päättyy, tulee monimailinen salmi, jonka takana on tasametsäinen Maniton saari, jossa kotkat pesivät, myrskylinnut ja kalalokit vinkuvat. – Mutta palatkaamme sille tunturin laelle, josta tähystelimme Superiorin selkää.

Bete Grisin rantamapaikka näkyy Superiorin suussa ja sen takaa häämöittää Marquetten puolinen ranta. Sen tumma juova juoksee vain hetkisen kunnes häipyä meren sineen. Mitähän katselijan kaipaisi seistessään kuin mitätön tikku tuon harjun huipulla? Yksityiskohtia kenties? Onhan luonto liian laajaperäistä vuorelta katsoen? venhe järvellä kuin vesilintu, laiva kuin lastunen merellä, maantie kuin mittanuora talon tanhuilla. Mutta käänny pohjoiseen. Silloin et näe muuta kuin pensasta ja puuta, matalia mäntyjä, luikertavia ruusuja, teräväpiikkisiä orapihlajia, siinä on yksityiskohtia. Sitä on myös vuorenrailet, syvälle haljenneet kallionkidat, joihin kivi putoaa jyrysten ja kauvan kohisten ennenkuin löytää pysyvän pohjan. Pohjapaadella, jolla istumme, on kiveen kai-

verrettu nimikirjaimia. On täällä muutkin olleet. On kuin kävijät eivät olisi hennonneet niinvain lähteä. Muuan tulokas oli etsinyt korkeimman männyn kukkulan päässä, :huippu on näet tuntuvan matkan ylempänä kuin missä me istumme. Kiivettyään latvaan oli hän saanut näköalan viimeisellekin suunnalle. ja sieltä hän näki miten Superior järvi kierti koko Kuparisaaren laajana vesirenkana taivaan ja maan välillä. Sieltä, oksalta ylimmältä, näki koko Kupariluodon, muinaisen vasenkarvaisen kansan marja- ja kalasaaren. On siellä Keveenawissa vielä muutakin ihmeellistä nähtävää, Arnoldin tunnetut Copper Fallsissa, Eagle Harborin leppeä hämäläismaisema ja vanhat muistomerkit sen angervoisella hautausmaalla tai Eagle Riverin loistava vesiputous ja jauhomaisen hieno järvisanta, muinaisen eränkävijän kivinen muistomerkki, tai Cliffin peloittavat vuoririnteet, joissa taru kertoo kivettyneen ihmisen kummittelevan. Mutta jääkööt tähän tilan puutteen takia, tämä kertominen.

Keveenaw kauntin asukkaat ovat suurimmaksi osaksi suomalaisia. Yksin äänikelpoisia on enemmän kuin puolet kaikista kansalaisiamme. ja kenties yhtenä tekijänä heidän niin monilukuisuuteensa täällä on juuri tämä ihmeellinen luonto, sillä onhan se niin tuhatjärvien maata muistutavaa, juobtuuhan näitä katsellessa mieleen Kangasalan harjut, Puijon mäet, Kolin kukkulat, Sataaarinen Pielinen ja Laatokan avarat aavat.

Piirteitä Kuparisaaren historiasta.

(A.L. Sawyerin mukaan suomennettu).

”Poliittisesti on Houghton kaunti perustettu v. 1875 ja kuului siihen silloin myös nykyinen Keveenaw ja Ontonagon kaunti. Sen loisto aika alkaa Calumet & Heclan kaivantojen tullessa tuottavalle kannalle. Suurin kuparintuottaja maailmassa on The American Smelting and Refining Co., toinen on Anaconda yhtiö Montanassa, mutta jo kolmas on Calumet & Hecla yhtiö. 20:s on Quincy yhtiö Hancockissa. Suincy on kuitenkin kuulu voitto-osinkojen maksustaan. V.1862 se maksoi ensi kerran niitä ja on se sitten joka vuosi tuottanut voittoa paitsi 1866–67. Voitto-osuuksien jakamisessa on sen voittanut ainoastaan Thorsis Surphur & Copper Company Espanjassa. Quincy yhtiö perustettiin v. 1855 puolen miljoonan dollarin pääomalla 30 vuodeksi. 1878 se uudistettiin 30 vuodeksi miljoonan pääomalla ja kolmannen kerran v. 1908 kohoten pääoma 3 3/4 milj. dollariin. Kaivanto avattiin 1856. Yhtiön maat ulettuvat puoliväliin Hancockin ja Calumetin välille. Sille kuuluu nykyään maita, jotka ennen ovat olleet Pewabic, Frankling, Mesnard, Pontiac ja St. Mary yhtiöillä. Mesnard yhtiö, nykyään shafti No. 8, perustettiin v. 1862. Yhtiön vaunut kulkevat sähkövoimalla maan alla, sähkölocomobiili painaa 5500 paunaa. Se vetää 4-5 kolmen tonnin vaunua. Yhtiön mylly sijaitsee Masonissa, 6 mailia itään. Yksityisrautatie rakennettiin v. 1890 ja on se 6 mailia pitkä. Kivihiilitokka on Hancockissa ja Masonissa. Pewasbic yhtiö ostettiin 1891. Franklin yhtiö muodostettiin v 1857. St. Mary perustettiin v. 1863 ja lakkautti toimintansa 1899, jolloin sen osti Arcadian kupariyhtiö. Vaikka tämä sai 3200 eekkeriä kuparimaata ja työskenteli uudenaikaisilla koneilla, myi se sen Centenial yhtiölle ja koneet ja shaftihuoneet Trimountainille v. 1901.

Hancock-Hecla yhtiön kontroleeraavat Bostonin kapitalistit. Myllyt ovat Lake Lindenissä ja sulattimot Hubbellissa, Buffalossa ja New Yorkissa. Yhtiö organiseerattiin v. 1871 kahden ja puolen milj. dollarin pääomalla. V. 1900 se uudistettiin 30 vuodeksi. Yhtiö on sulatus Hecla, Calumet, Portland ja Scott yhtiöistä, sen alaostoina ovat Fontenae Gratiot ja Moniton yhtiöt. Myöskin on yhtiöllä enemmistö osakkeita Centenial, La Salle, Superior, Dana, St. Louis, Allouez, Osceola, Laurium ja Leaace yhtiöissä (v. 1911). Vuosivoittoja on tämä yhtiö maksanut 5-7 milj. dollaria ja kaikkiaan v. 1911 maksanut 125 milj. doll. voitto-osuuksia eli suuremman määrän mitä mikään kupariyhtiö on koskaan jakanut voitto-osuuksia. – Maita omistaa tämä yhtiö 117 neliömailia. Konklomeraatti kiveä rikkain osa on Calumet Heclan keskustassa. Agassiz arveli v. 1907 sen riit-

tävän kaivaa sellaisessa mittakaavassa 15 vuotta, mutta rajoitetussa määrässä 25–30 vuotta. Konk-lomeraatti kiveä kaivetaan kahdessa osassa, nim. Red Jacket shaftilla ja South Heclalta. Calumet on pohjoinen, Hecla keskimäinen ja South Hecla eteläisin ryhmä. Ne työskentelevät loivia aukkoja myöten, johon samaan suoneen Red Jacket shafti tulee vaakasuorasti. Shafteja oli 11 (1911). Rautatukeja käytetään kaivannoissa. Lyon shafti No. 4 on yli 8000 jalkaa syvä. Yhtiön maanpäällyslaitteet ovat kaksikerroistetut onnettomuuksien tai tulipalojen varalta. Voimahuoneissa on 4 höyrypannaa ja 6 ylösnostokonetta. No. 4 shaftilla on maailman voimakkaimmat koneet. Konepaja perustettu 1907 on 225–250 jalkainen. Yhtiöllä on sulimo, valupaja, sepän ja puusepän pajat, varastohuoneita, hotelleja, klubihuoneita, sairaala, kirjasto, 1200 asuntohuonetta ja palosammutusvehkeet. Kirjastossa on noin 40,000 nidosta (n. 1000 suomalaista) aikakauskirjaa ja sanomalehteä 30 kielellä. Sairaala rakennettiin v. 1898 ja on siinä noin kaksitoista lääkäriä. Yhtiön maalla on 8 kouluhuonetta, joista mainittavimmat ovat veistokoulu ja korkeakoulu. Kirkkoja on 30 sen maalla. Maa on vapaasti annettu seurakunnille vieläpä joku määrä rahaa (500 doll.) kirkon rakennusta varten. Yhtiöllä on 3 vesilaitosta Calumetissa, Lake Lindenissä ja Superior järvellä, 4 mailia Calumetista, josta päivittäin pumpataan 4 miljoonaa gallonaa vettä koteihin. Palokunta antaa apua yhtiön maalla tapahtuviin tulipaloihin ja myös Red Jacketin ja Lauriumin kauppaloille. Lake Lindenin rautatie, n. 20 mailia, yhdistää kaivantoalueet myllyalueisiin, jotka ovat 4 mailin päässä 100 eekkerin suuruisella alalla. Vesi myllyihin saadaan 5 pumpulla, joista ”Michigan” ota maailman voimakkain ja nostaa päivässä 60 milj. gallonaa. Muut nostavat yhteensä 130 milj. gallonaa. Sulattimo on Hubbellissa, mailin eteenpäin myllyilta, 30 eekkerin suuruisella alalla. Niitten huoneet vetävät 18,000 tonnia. Yhtiö on kaivanut kanavaa, joka yhdistää myllyvedet valtion vesiteihin Portage järvellä. Kanava on 21 jalkaa syvä.

Maailman syvin kuparikaivanto on Tamarack, 1100 eekkerin alalla. Sillä on 5 shaftia, joista No. 3 on syvin, mennen toista mailia maan alle. Tamarack yhtiö perustettiin v. 1882 ja omistaa myös vanhan Cliff kaivannon Kevenaw kauntissa ja maita 8460 eekkeriä. Kapteeni Daniel uskomattoman rohkealla yrityksellä kaivatti pystysuoraan aukon kun laski mistä Heclan loivat suonet tulevat Tamarackin alueelle. Rahat sai hän Bigelow & Clark osakkelta Osecola yhtiössä, neljäsosa milj. dollaria, maa ostettiin ja shafti rakennettiin v. 1882. Kolmen vuoden perästä päästiin suoneen, joka oli 10 jalkaa syvemmällä kuin D:n laskelma oli ja saatiin rikas suoni, joka on tuottanut voitto-osuuksia. Tamarack yhtiöllä on n. 1700 miestä työssä (1911) ja tuottaa noin 13,118,000 paunaa kuparia, arvolta 1,747,400 dollaria. Yhtiöllä on 2 myllyä Torch järvellä ja yhdessä Osecola yhtiön kanssa pumppuhuone, joka nostaa 55 milj. gallonaa päivässä vettä. Sulattimo on Dollar Bayssa.

Houghton kaunti. – Houghton kauntin nimi on saanut alkunsa tiedemiehestä ja valtiogeologista, jonka raportit. 1841 lainlaatijakunnalle herättivät yleistä huomiota yläniemekkeen mineraalipitoisuudesta. Hänen nimensä oli Douglass Houghton. 1845, lokak. 13 p., muutama kuu kauntin perustamisen jälkeen hän purjehti pienellä veneellä, kun yhtäkkiä rajuilma puhkesi ja hukutti veneen miehineen (nykyisen Eagle Riverin luona). Kauntiin kuului silloin nykyiset Keveenaw ja Baraga kauntit. V. 1846 jaettiin se 3 vaalipiiriin: Eagle Harbor, Houghton ja L'Anse. Ensimmäiset virkailijat olivat Bacon, tuomari; Amerman, kirjuri; Joy, registreeraaja; Raymond, sheriffi; French, rahastonhoitaja. Portage township perustettiin 1847; Hancock v. 1861, maalisk. 16 p.; Franklin 1863, Schoolcraft 1866, Calumet 1866, marrask. 27 p., Adams 1867. Kevenaw kaunti erotettiin v. 1861 ja Baraga kaunti 1875. Asukasluku on ollut Eagle Harbor v. 1850 oli 125 valkeata ja 1 musta, 1860 taas 1303 valkosta ja 3 indiaania. V.1850 oli Houghtonin kauppalassa 456 asukasta ja L'Ansessä 126. V. 1860 ovat luvut: C. Harbor 193, Eagle Harbor 1306, Hancock 1618, Houghton 2124, Red Jacket v. 1890-3073, v. 1900-4668, v. 1910-4211. Laurium 1870–1159, 1900–5643, 1910–8537, Hancock 1890–1772, 1900–4050, 1910–8981, Houghtonin vastaavat numerot 2062–3359-5113.

Hancock. Ensimmäinen talo rakennettiin Hancockiin v.1846, hirsihökkeli. 1852 oli 2 muuta huonetta rotkossa vanhan sulattimon luona. Ensimmäinen maan omistaja asuja oli Douglas, joka sitten muutti Houghtoniin. V.1852 saapui Boswell asumaan Hancockiin. Ensimmäinen kaupparakennus oli Leopold Bros. v.1858, jotka tulivat Eagle Harborista. Ensimmäiset kauppalan virkamiehet valittiin v. 1863. 10-3. 196 ääntä heitettiin. Huhtik. v.1869 oli tulipalo, joka hävitti kolmeneljäsosaa kaupunkia, v. 1871 oli se jo taas entisellään. Silloin myös palokunta perustettiin. V. 1875 sai H. kauppaloikeudet. Koulu perustettiin 1869 ja uudistettiin 1875. Nykyään on kaupungissa korkeakoulu ja 5 muuta koulua sekä S. Opisto. Metodisti seurakunta perustettiin v. 1860, lutherilainen ja katooninen 1861, vapaamuurarit 1862, Odd Fellows 1867. Kerredgen teatteriin mahtuu 1400 katsojaa. Ensimmäinen sanomalehti oli A. Scottin ja A. Hamiltonin ”Hancock Times” v.1870. 1872 tuli Northwestern Mining journal, joka on nykyisen Evening Journalin edelläkävijä. V.1903, 9-3 tuli Hancock kaupungiksi. Kaupungin läpi kulkee ”Houghton kauntin katuvaunuyhtiön” rata. Se perustettiin v. 1900 750,000 dollarin pääomalla.

Calumet ja Red Jacket. – Calumet on vain postikonttori, yleisnimitys. Se käsittää kaivosyhtiön maa-asutusta ja Red jacketin sekä Lauriumin kauppalat. Laurium nimitys otettiin v. 1895. Sitä ennen oli se Calumet. Red Jacket on kuuluisan indiaanipäällikön nimi. Ensimmäinen asukas Red jacketissa oli Hurlbut, prospekkeri, joka luovutti mineraalimaansa maanpäällysoikeudet kauppalalle. Hurlbut tuli paikalle v. 1856 ja asui hirsimökissä. Muita vanhimpia on D. T. Macdonald, ensimmäinen rohdoskauppias 1869 ja ensimmäinen kauppias Northrup & Butler. Kauppala laillistettiin 1874–1875. Sen ensimmäinen presidentti oli Peter Ruppe ja valtuusmiehet T. Vertin, H. Nohthy, D. S. Murphy, M. Foley, M. Borgo ja J. Hermann, asessorit R. Bastion ja J. Sullivan, mashall Pearce ja rahastonhoitaja J. Moilia. Tulipalo oli v. 1870, joka hävitti 2-3 kauppalasta. – Kaivantoyhtiön maalla ympärillä asuu noin 55,000 miestä. – Komeimpia rakennuksia on kaupungin talo ja operahuone, joka on maksanut 60,000 dollaria. Sanomalehtiä on Calumet News, perustettu v. 1881, suomalaisten lukuisat lehdet, joista nykyään elävä on ”Valvoja”, jolla on oma talo, italialaisten ”11 Minatore Italians”, kroatilaisten lehti, norjalainen viikkolehti y. m. Calumetilla on oma sotaväensä, kansalliskaarti, jolla on komea harjoitushuone ”Armory”. – Laurium on Yhdysvaltojen suurin kauppala, asukkaita n. 10,000. Sillä on 2 pankkia, palokunta, 8 kirkkoa, 24 koulua, kauppakoulu, katolilainen kirkkokoulu, 2 vesilaitosta ja komea luistin haali, Palestra. Nimensä on kauppala saanut ”Laurium Mining Company” yhtiöstä. – Lake Lindenin kauppala perustettiin v. 1869 ja laillistettiin 1885. Nykyään asuu siellä noin 3,000 henkeä. Siellä on 5 kirkkoa, operahuone, sanomalehti (Native Copper Times). – Hubbellissa on toista tuhatta asukasta.

Katkelmia Michiganin yläniemekkeen vanhasta historiasta.

STRANGIN JUMALALLINEN KUNINGASKUNTA.

A.L. Sawyerin mukaan.

Tämä kertomus ei suomalaiselle lukijalle ole kovinkaan outo. Sillä onhan täällä Yläniemekkeellä, omassakin keskuudessa elänyt past. J. W. Eloheimo, joka jumalallisten ilmestysten perusteella Saimaan saaristossa yritteli perustaa Fenno-Amerikalaista kirkkoa, johon jo perusti seurakuntia ja vihki pappeja. Mutta Strangin samansuuntainen valtakunta Majava-saarella Mackinawin edustalla kehittyi isommaksi ja sai hallituksenkin sekaantumaan siihen.

Jaakko Strang syntyi v. 1813 Scipiossa, New Yorkin valtiossa. Hän oli farmarin poika ja väitti olevansa kuninkaallista sukua Ranskasta. S. oli lahjakas, hyvämuistinen ja jo 23 vuotiaana hän valmistui lakimieheksi. Hän oli kaunopuhuja, mutta kunnianhimoinen ja itserakas. Aluksi oli hän

sanomalehtimiehenä ja postimestarina; nai neiti Mary Piercen ja muutti v. 1843 Wisconsiniin Burlingtoniin, jossa toimi lakimiehenä. – Siihen aikoihin oli mormonismi korkeimmallaan ja Strang pian tutustui siihen ja kävi tapaamassa liikkeen johtajaa Smithiä Nauvoossa. Smith huomasi heti Strangissa sopivan välikappaleen liikkeen levittämiseksi; Strang kastettiin helmikuussa mormoniksi ja jo maaliskuulla nimitettiin ”kirkon vanhimpien” joukkoon. Hänet määrättiin perustamaan Wisconsinin ”Siionin valtakunnan vesa”. – Tämän jälkeen joutui Smith salamurhaajien uhriksi Illinoisissa ja heti julisti Strang itsensä Smithin seuraajaksi, osoittaen Smithin kirjeen, jossa viikkoa ennen kuolemaansa Smith puhuu ennustaen loppuaan ja määrää Strangin seuraajakseen. Raamatun kielellä julistetaan siinä S. jumalanvaltakunnan pylvääksi ja White River, Wisconsinissa, on oleva Herran temppelin sija, joka paikkakuntakin on saava pyhitetyn nimen Voree, joka merkitsee Rauhan Paratiisi. – Nauvoon mormonit leimasivat kirjeen väärennetyksi, mutta Strang sai kannattajia Wisconsinissa, perusti sanomalehden ”Voree Herald”, ja niin jakaantui mormonikirkko kahtia, joista pääsuunta siirtyi Utahiin ottaen Suolajärven kaupungin temppelisijakseen. Profeetta Strangin arvo nousi suuresti, kun hän löysi Jumalan maahan tekemät luettelot Israelin sukukunnista ja ilmoituksen tulevasta profeetasta, joka tietysti on hän itse. Tämän löydön hän teki v. 1845 syyskuulla useitten todistajien läsnäollessa White Riverin sillan luona savikukkulan kupeelta erään puun juurien alta. Taulut olivat pronsista. Vähän myöhemmin S. löysi ”Laabanin taulut”, jotka olivat ennen Babylonin vankeutta kirjoitetut. Kuninkaallisessa kirjapainossaan S. julkaisi ne englanninkielellä. Saatuaan paljon uskovaisia S. päätti muuttaa siirtolansa ja valitsi Majava-saaren, jossa silloin asui vain muutamia kalastajia ja turkisten pyytäjiä. V. 1849 oli mormoneja jo satoja siellä. Nykyinen nimi on ”Pyhä Jaakko” (St. James) ja lahti on St. James Bay. Saaren järven nimeksi tuli Galilean meri ja joki Jordan. Tie tehtiin, sahamylly perustettiin ja laiva rakennettiin. Kaikki oli yhteistä omaisuutta. V. 1850 julistettiin saara kuningaskunnaksi ja Strangin virallinen nimi oli ”Apostoli, profeetta, näkijä, kääntäjä ja kuningas”, joka nimi oli hänen työhuoneensa ovella.

Maa oli yhteinen ja ”kuningas” veroitti kansaa. Köyhät hoidettiin hyvin; kouluja perustettiin lasten opettamista varten ja paljon alavirkamiehiä toimi hovin yhteydessä. Kirjapaino perustettiin, josta kuninkaan ukaasit jaettiin ja sanomalehti ”The Northern Islander” oli aluksi viikkolehti, mutta pian paisui päivälehdiksi. Satunnaiset turistit ihmettelivät taitoa, millä lehti toimitettiin. – Ankara kieltolaki oli vomassa ja teetä, kahvia ja tupakkaa ei kukaan saanut käyttää. Lauantai pidettiin pyhäpäivänä ja silloin täytyi jokaisen olla kirkossa, jossa kuningas saarnasi. Ankara sakko oli huoruudesta, mutta monivaimoisuus oli luvallinen. Kuninkaalla oli 5 vaimoa, mutta alamaisilla ei saanut olla 3 enempää. Kuitenkin suuren perheen hoitoa pidettiin arvokkaampana kuin monivaimoisuutta. – Kuninkaallisesta painosta annettiin yhteiskunnan jumalallinen perustuslaki. Siinä määrätään tarkoin ruokajärjestelmä, talojen rakennusmallit, metsänhoito y. m. s. ja nekin, jotka epäilivät Strangin jumalaisuutta, tunnustivat että neuvot ja ohjeet siinä ovat hyödyllisiä ja järkiperäisiä.

Tabernaakkeli pystytettiin ja ”kuninkaan tie” on vielä olemassa. Naisilla tuli olla lyhyet hameet ja leveät pöksyt uimavaatemallia. Tämä määräys myöhemmin herätti vastustusta, josta johtui koko yhteiskunnan perikato. – Kaikkiaan oli siirtolassa noin 2,000 jäsentä sen loistoaikana. Yleensä ne olivat lukutaidottomia, naiset tunteellisia ja tietämättömiä. Jotkut järkevimmät joskus yrittivät epäillä Strangin auktoriteettia, mutta hänellä oli tietämättömien voimakas enemmistö puolellaan, jolla tukahutti arvosteluhaluiset. – Siirtola oli huonoissa väleissä mannermaa-asukkasten kanssa ja kostoretkiä tehtiin molemmin puolin, mutta kouden vuoden kuluessa mormonit voittivat ja paljon proselyyttejä tehtiin mannermaalla. Strang oli taitava diplomaatti ja rakensi ystävälliset välit indiaanien kanssa. Vihdoin mannermaalaiset valittivat viranomaisille, syyttäen mormoneja merirosvoudesta. Yhdysvaltojen postin ryöväämisestä, väärin rahojen ulosantamisesta y. m. Seuraus oli että v. 1851 sotalaiva ”Michigan” äkkiä saapui saarelle tuoden marshallin ja syyttäjän mukanaan. Kuningas ja 20 johtavaa jäsentä vangittiin ja vietiin Detroitiin, jossa heitä 20 vuorokautta tutkittiin tuomari Wilkinsin edessä piirioikeudessa. Kuningas puolusti itseään ja vapautettiin. Tähän vaikutti hänen magneetillinen puheensa lautakunnalle, jossa hän sai kaikki uskomaan kärsi-

vänsä vanhurskauden takia. Hän tuli pyhimykseksi lautakunnan silmissä. Kun hän palasi riemukullussa saarelleen, nousi yhä hänen arvonsa, josta todistuksena on esim. se että hän sai nimityksen v. 1851 Mackinaw kauntin sheriffiksi ja yleiseksi syyttäjäksi, jopa v. 1853 Michiganin valtion lainlaattajakuntaan, jossa hän toimi tarmokkaasti saaden yleisen tunnustuksen koko kansalta. Mutta mikä omituinen vastakohta! Tultuaan lakia laatimasta Michiganille saarelleen oli siellä voimassa hänen persoonallinen tahtonsa ylimpänä lakina. Hän oli kuningas tasavallan keskellä.

Mutta loppukin oli tulossa. Muuan entinen rentusteleva lääkäri Baltimoresta, McCulloch, oli Strangin luottohenkilöitä. V.1855 tuli riita heidän välilleen ja kuningas erotti hänet kirkon vanhimman virasta. Tämä silloin lähti pois saarelta. Kaksi muuta Bedford ja Wentworth, yhtyivät vaimojensa kanssa protesteeraamaan naisten vaatetussääntöjä ja nämä vaimot kieltäytyivät lyhyitten hameitten käytöstä. Bedfordia seurakunta rankaisi uppiniskaisuudesta ruoskimisella ja W. sai julkiset nuhteet. Nämä ja McCulloch nyt tekivät salaliiton Strangia vastaan. – McCulloch lähti Lansingiin kuvernöörin puheille, tehden selkoa siirtolan lakivastaisuudesta, monivaimoisuudesta y. m. Seurauksena oli että sotalaiva ”Michigan” toisen kerran lähetettiin saarelle v. 1856 kesäkuun 16 p. Kapteeni antoi määräyksen kuninkaalle tulla laivaan; S. epäili puoli vuorokautta, mutta viimein lähti. Kun hän oli matkalla laivaan, hyökkäsivät Bedford ja Wentworth halkopinon takaa hänen kimppuunsa ja ampuivat häneen revolvereilla. 2 kuulaa sattui päähän ja yksi selkärankaan. Ampujat vapaaehtoisesti antautuivat ja vietiin Mackinawiin, jossa kansa riemuhuudoin heitä tervehti. Heitä ei ole koskaan pantu syytteeseen, vaan pidettiin heitä sankareina.

Strang ei heti kuollut, vaan vietiin Voreseen, jossa häntä hoiti laillinen puolisonsa, joka vieläkin oli uskollinen avioliittolupaukselleen. S. kuoli heinäk. 9 p. 1856 ja haudattiin ”pyhien hautausmaahan” Spring Prairiele.

Kuningaskunta ei enää pysynyt pystyssä. Useat lähtivät samalla laivalla, jolla kuoleva kuningas vietiin. Mannermaalaiset y. m. hyökkäsivät siirtolan kimppuun, tapernaakkeli poltettiin, kirjapaino hävitettiin, kuninkaan asunto ja kirjasto rikottiin. Uskovaisille annettiin vuorokausi aikaa lähteä saarelta evätkä saaneet kaikkea omaisuuttaankaan mukaansa. Kirveillä ja tulella hävitettiin suuri osa heidän omaisuudestaan. Mitään oikeutta ei ollut roskajoukolla tällaiseen hävitykseen.

Strangista vielä mainittakoon että hän oli luonnontieteen tutkija ja on julaissut ”Majava-saaren luonnontieteen”; myöskin historian tutkijana on hän julaissut kirjan ”Entinen ja nykyinen Michilimackinac”.

Sampi-sota. – Menominee nimi Yläniemekkeellä on intiaaniheimon nimi, alkuaan Oma Nominee (riisimies). Villiä riisiä kasvaa Menominee, Oconto ja Fox jokien varsilla ja heimo, joka sitä söi, oli Menominee. Ylempänä jokivarrella liikehti osa hippeva intiaaniheimoa (josta nykyisen Chippewa kauntin nimi). Yhtenä syynä siihen, miksi valkoiset saattoivat punaisilta vallata heidän alueitaan, oli se, että indiaaniheimot kävivät kostosotaa keskenään. Ennenkuin ensimmäiset valkoiset saapuivat Menominee joen luo, raivosi siellä sota Menominee ja hippewa heimojen välillä. Sitä sotaa on sanottu Sampi-sodaksi.

Menominee heimon päällikön sisar meni naimisiin Chippewa heimon päällikön kanssa ja näin vallitsi rauha heimojen kesken. Kun Chippewa heimon päällikön poika tuli mieheksi, antoi Menominee heimon päällikkö käskyn tukkia, joki, jotta kalat, etupäässä sampi, eivät nousisi jokeen. Tästä oli seurauksena nälänhätä Chippevoiden keskuudessa, joiden pääasiallinen ruoka-aine oli kala. Nyt kutsui Chippewa päällikkö heimon vanhimmat piippuneuvotteluun ja hänen poikansa lähetettiin ilmoittamaan Menominee heimolle, että jokea ei saa sulkea, kun se tuottaa nälkää ylämaalaisille. Kun Menominee päällikkö kuuli, että sisarenpoika saapuu, käski hän ottaa hirven etujalasta luun. Se teroitettiin. Kun lähettiläs saapui, ilmoitti hän kohteliaasti, että nälkä uhkaa Chippewa heimon lapsia, jos joki suletaan. ”Hyvä on”, sanoi Menominee päällikkö: ”olet tullut käskemään sulkua avattaviksi kun kansasi on nälissään. Kas tässä mitä minä voin tehdä -” ja vasemmalta kädellään tarttui hän nuorukaista tukkaan ja oikealla pisti terävän puukon päänahan alle.

”Niin, tässä on kaikki mitä voin tehdä pyyntösi johdosta”, sanoi päällikkö.

Heti palasi nuorukainen kotimatkalta puhumatta tai valittamatta sanaakaan, viettäen useita öitä metsässä luupuukko päähän pistettynä. Vihdoin pääsi hän isänsä wigwamille pää käärittynä. Sanansaattaja ilmoitti koko kyläkunnalle lähettilään takaisin tulon. Seuraavana aamuna vasta nuorukainen katkaisi äänettömyyden ja käskettyään luokseen isänsä palvelijat määräsi näitten pienentämään tupakkaa koko heimon tarpeeksi. Kun tupakka oli saatu valmiiksi, käski hän koolle heimon vanhimmat ja soturit. Kun sitten kaikki olivat saapuneet, nousi nuorukainen istuimeltaan, otti peitteen päästään ja osoitti läsnäolijoille tilansa; luupuukko oli vielä päänahan alla ja kasvot ja koko pää oli tulehduksissa. Nyt kertoi hän heille miten setänsä oli häntä kohdellut ja kielti isäänsä tässä tilaisuudessa mitään puhumasta. Sitten hän puhui heimolle selittäen, että häntä oli häpeällisesti kohdeltu ja kehoitti heitä tarttumaan sotanuijaan ja olemaan valmiit seuraavana aamuna sotaretkelle. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti; sotaneuvosto muodostettiin ja seuraavana aamuna lähdettiin. Nuorukainen oli sotapäällikkönä. Kun saavuttiin Menominee heimon asutuksille, annettiin määräys ottaa sen päällikkö kiinni elävänä, mutta muut, jotka vastustelivat, olivat hävitettävät. Käskyä toteltiin ja kaikki muut saivat näin päätetyn kohtalon osakseen, paitsi päällikkö, joka sidottuna nahkaköysillä tuotiin Chippewa heimon päällikölle. Nuorukainen määräsi nyt jokipadolta, jolla se oli suljettu, tuoda sampia eri kokoisia. Muuan säynän kokoinen kala valittiin joukosta ja sitten nuorukainen selitti vangille, että tämä oli joen tukkinut ja tuottanut nälänhädän Chippewa heimolle. Tästä syystä ja rakkaudestaan sampia kohtaan tulee hän myös saamaan sammen ja iloitsemaan siitä. Rangaistus oli nyt sen tapainen, etten tahdo sitä tässä lukijoille kertoa. Sen jälkeen vanki irrotettiin kahleista ja päästettiin pakenemaan heimoseuduille. Jokisulku särettiin. Näin sai alkunsa sota, joka lienee verisin indiaanien historiassa.

Menominee heimo solmi nyt liiton, lähettäen sotapiippunsa seuraaville heimoille: Ketut, Pot-tavottemit, Kickapoot, Winnebagot, Siouxit, Opau-anagoot, Shawneet, Nautowaat ja Wabanakeet. Nämä kaikki yhtyivät Chippevoita vastaan. Chippevoilla kuitenkin oli kolme mahtavaa ja voimakasta johtajaa Soo-kanavalla. Tärkein näistä oli Nabanois, toinen oli Ahhwai-suvun päällikkö ja kolmas oli Nipigon, Kuningaskala eli Kishkemanisee sukua. Viimeksimainittu ulotutti sodankäyntinsä aina Atlantin rannoille saakka takaa-ajaessaan vihollisiaan. Hänen hieroglyffejään on löydetty aina Bostonin lähistöltä saakka. Samoja merkkejä on myös Lake Superiorilla. Samumattomalla raivolla tämä päällikkö ahdisti vihollisiaan ja säilytti loukkaamattomana Chippevoiden asunto-alueet. Muuan heidän suurista sotakulkuteistään meni Tahquahminong ja Manistee jokia ja Chokolade joelta Escanabaan (Shoshquomabi). Toinen tie kulki L'Anse-Kewynonista (L'Anse) Menominee joelle. Menomineet joutuivat tappiolle eivätkä sen koommin enää saavuttaneet entistä suuruuttaan ja vaikutusvaltaansa.

Nykyinen Calumet ympäristöineen.

Kuparisaaren pohjoispuolta aina Bostosta eteenpäin, kutsutaan ylimalkaisella nimellä Calumetiksi. Nimitys on muisto indianien ajoilta ja merkitsee ”rauhanpiippua”. Paikkakunnan vanhempi historiakaan ei kerro tuonnoisten heimosotien, valkoisten ja punanahknin keskuudessa olleista taisteiluista huomattavammassa määrässä tällä paikkakunnalla. Valkoisten tultua asumaan Kuparisaarelle, joutui nykyinen, eli niin kutsuttu varsinainen Calumet asutetuksi huomattavammassa määrässä vasta silloin, kun kuparikaivantoja alettiin aukasemaan. Muutamat vielä nykyään elävistä vanhemmista suomalaisistakin muistavat sitä aikaa kuin nykyinen Calumetin keskipiste Red jacketin kauppalan alue oli rämeen ja noron alla. Vanhimmat kuparikaivannot alkoivat avautua eteläänpäin sanotun kauppalan alueesta ja sitä mukaa vuosi vuodelta syntyi uusia kaivantoja ympärille, joita alettiin kutsumaan eri nimillä. Siten ovat syntyneet nimet Albion, Blue Jacket, Tamarack, Wulton, Swedetown, Centennial Heights, joiden osastojen asutuksen aikaa tässä en lähde tarkemmin selostamaan siitäkkin syystä, koska toisessa paikassa on historiaan perustuva selostus asiasta. Ympäris-

töllä olevat kaivannot Wolverine, Osceola y. m. ovat vuosien kuluessa syntyneet, samoin kuin Lauriumin kauppalakin, joka sisarkaupunkina Red Jacketin kanssa muodostavat nykyään suuren asutuskeskustan. Vaikkakin Laurium on myöhemmin syntynyt kuin Red Jacket, on sen asukasluku paljon suurempi sisarkauppalansa asukaslukua. Tämä johtuu siitä että Laurium sijaitsee tasasella, laajalti asutulla alueella, jotavastoin Red Jacketin kauppala ahtaalla, kaivantojen ympäröimällä alueella, jonka tähden sen asutus ei ole voinut laajentua eikä asukasluku lisääntyä pitkään aikoihin. Hyvin monet Red Jacketissa toimivat virkamiehet, lääkärit ja liikemiehet, joilla on siellä tehtävänsä, asuvat Lauriumissa, jonne ovat rakentaneet talonsa ja perustaneet kotinsa. Lauriumin kauppalan asema ja rakennusjärjestelmä on uuden ajan malliin tehty. Kadut suorat, leveät ja säännöllisiin kortteleihin, (blokeihin) jaetut, asuntotontit niiden välillä. Laurium on varakkaiden asutuspaikka, jonne he ovat tehneet uhkeita kivi ja tiilitaloja. Siellä on kaksi suurta pankkia omissa suurissa taloissaan, palokunnan talo, useita suuria koulurakennuksia y. m. Suomalaisia asuu paljon Lauriumissa, joista hyvin monet omissa taloissaan. Vaikkakin työpaikat ovat muualla, on nykyisten kulkuneuvojen kautta nopea pääsy Lauriumiin ja sieltä ympäriinsä.

Edellä mainitut näkökohdat ovat vaikuttaneet Lauriumin asukasluvun lisääntymiseen, joka tuonnoin tehtyjen laskelmien mukaan oli 9,000 tienoilla. Siitä kuin viimeinen väen lasku toimitettiin, on asukaslukumäärä muuttunut jonkun verran. Se lienee suuresti vähentynyt, koska kuluvan vuoden ajalla on paljon tämänkin kauppalan asukkaita pois muuttanut.

Red Jacketin kauppalan asukasluku oli tuonaisten laskelmain mukaan 6,000 vaiheilla. Sama suhde lienee tässäkin nykyiseen asukaslukuun nähden kuin Lauriumissakin. Red Jacket on virastojen keskuksena enemmän liikekeskus kuin Laurium. Sen asutus ollen vanhemmalta ajalta ja rakennusjärjestelmä sekä asema sitä mukaa. Kadut kapeammat ja korttelit epätasaisemmat.

Red Jacketissa on huomattavimpia rakennuksia kaupungintalo, teatteri ja operahuone, palokunnan talo pankkien rakennukset, pari kolme suurempaa muunkielisten kauppiaiden kivitaloja sekä suuret katoolliset kirkot upeine torneineen. Red Jacketissa on 12 kirkkoa, joista 5 hyvin liki toisiaan. Nuorten Miesten Kristillisen yhdistyksen komea kivitalo on rakennettu lakimies Oscar Larsonin alotteesta ja hänen myötävaikutuksellaan. Suomalaisetkin omistavat täällä suuria tiili- ja kivitaloja, kuten Oscar Keckonen viidennellä kadulla, Wickström, Johnson ja Maggie Walz y. m. Mäntykadun varrella. Pienempiä sekä puisia taloja on suomalaisten hallussa paljon, rakentamiaan ja oston kautta joutuneita. Suomalaisen kirkolliset ja kansalliset toiminnat ovat pääasiassa Red Jacketissa, jossa on 3 suomalaista kirkkoa ja suomalainen haali, ollut varhaisemmilta ajoilta suomalaisten kansallisten rientojen keskipisteenä. Betlehemin seurakunnan kirkko sijaitsee Red Jacketissa länsi-etelään Hecla nimisellä rautateiden välisellä kulmiolla, josta on sama matka Red Jacketin sekä Lauriumin keskipisteeseen. Ympäröitynä kaivannoilta, joiden savupiiput toinen toistaan korkeampana ja upeampana kohoavat korkeuteen, tuntee vieras tultuansa Red Jacketin kauppalaan, olevansa kuuluisan Kuparisaaren kaivantoalueen keskuksessa.

Suomalaiset ovat Calumetissa ja ympäristöllä asuneet kauvan, perustaneet yhteisiä taloudellisia ja henkisiä toimintoja, joista toisessa paikassa on tarkemmin eri toiminta-aloja selostettu.

Suomalaisia on Calumetissa siihen kuuluvine ympäristöineen paljon. Varsinaisia suomalaisiin seurakuntiin kuuluviakin yli neljä tuhatta. Mihinkään järjestyneeseen kirkkoon kuulumattomia on myöskin suuri joukko, sekä niitä, jotka lyhemmän aikaa toimivat ajottain paikkakunnalla. Näin ollen ei ole erehdyttävää jos Calumetia ja Kuparisaarta kutsutaan Amerikan suomalaisten vanhimmaksiksi ja suurimmaksi pesäpaikaksi.

Calumetin ympäristöllä asuu paljon suomalaisia maanviljelijöinä. Siirtyneet pitkin aikaa, oltuaan ensin kaivantotöissä ja ansaittuansa rahaa oman turpeen ostamiseen. Siten en muodostunut kokonaisia suuria kyliä, kuten Highway, Toweroja, joihin ensimmäiset suomalaiset ovat asettuneet kolmisenkymmentä vuotta takasinpäin, ollen niissä nykyinen asutus lähes kokonaan suomalaisia. Calumetista länsietelään Woodland, Vaasan kylä ja Salon kylä, joista Salon kylän ja Vaasan viimeisten 15 vuoden sisällä ja Woodland 10 viime vuoden kuluessa asuttu. Edellämainituissa kylissä asuu ainoastaan suomalaisia, joista useat vakavaraisessa asemassa taloudellisesti. Calumetin takalisto Superior järven rannikolle on myöskin suomalaisilta asuttu. Lake Linden laakso, joka tuonnoin

oli ranskalaisten ja monien muiden asuttama, ovat sinnekin vuosien kuluessa siirtyneet suomalaiset, asuttaen sen maanviljelykselle oston kautta. Kehitys näyttää olevan käymässä siihen suuntaan, että suomalaiset tulevat olemaan harvoja poikkeuksia lukuunottamatta lähitulevaisuudessa Kuparialueen maalaisväestönä ja niin ollen taloudellisen elämän selkärankana.

Calumetilla ja yleensä Kuparisaarella tulee vielä pitkän aikaa olemaan huomattu asemansa maailman kuparin tuotannossa. Vaikkakin nykyisistä kaivannoista vuosien kuluessa sa yksi ja toinen joutuu mahdottoman syväksi tulleana käyttämättömäksi, aukenee niiden tilalle uusia ja otetaan käyntiin niitä, joista on tuonnoin tutkimukset ja alustavat työt tehty. Keveenaw kauntissa ja Kuparisaarella riittää kuparisuonia moniksi kymmeniksi, ehkä sadoiksi vuosiksi, joten paikkakunta tulee olemaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden huomattu keskus.

Varhaisempia tietoja Hancockista, eri lähteiden mukaan.

Ensimmäinen talo rakennettiin Hancockiin v. 1846, hirsihökkeli. 1851 oli 2 muuta huonetta rotkossa vanhan sulattimon luona. Ensimmäinen maanomistaja asuja oli Douglas, joka sitten muutti Houghtoniin. V. 1852 saapui Boswell asumaan Hancockiin. Ensimmäinen kaupparakennus oli Leopold Bros. v. 1858, jotka tulivat Eagle Harborista. Ensimmäiset kauppalan virkamiehet valittiin v. 1863. 10-3, 196 ääntä heitettiin. Huhtik. v. 1869 oli tulipalo, joka hävitti kolmeneljäosaa kaupunkia. V. 1871 oli se jo taas entisellään. Silloin myös palokunta perustettiin. V. 1875 sai H. kauppalaoikeudet. Koulu perustettiin 1869 ja uudistettiin 1875. Nykyään on kaupungissa korkeakoulu ja 5 muuta koulua sekä S. Opisto. Metodisti seurakunta perustettiin v. 1860, lutherilainen ja katolinen 1861, vapaamuurarit 1862, Odd Fellows 1867. Kerredgen teatteriin mahtuu 1400 katsojaa. Ensimmäinen sanomalehti oli A. Scottin ja A. Hamiltonin ”Hancock Times” v. 1870. 1872 tuli Northwestern Mining Journal, joka on nykyisen Evening Journalin edelläkävijä. V.1903, 9-3, tuli Hancock kaupungiksi. Kaupungin läpi kulkee ”Houghton kauntin katuvaunuyhtiön” rata. Se perustettiin v. 1900 750,000 dollarin pääomalla.

Palasia entisestä ja nykyisestä Hancockista.

Kuparisaaren asutus johtaa alkunsa viimeisen vuosisadan puolitiestä. Voisi katsoja luulla asutuksen alkaneeksi nykyisien suurempien asutuksien keskuspaikoilta, vaan niin ei ole tapahtunut. Kansan tarinat ja säilyneet historialliset tiedot toteavat että asutus on alkanut Kuparisaaren pohjoisimmassa osassa, Keveenaw kauntiin kuuluvan Copper Harborin tienoilla, jonne ensimmäiset Englannista tulleet siirtolaiset ovat asettuneet. Kuparikaivantoteollisuus on täällä vanhaa, sillä vuodesta 1844 on sitä harjoitettu nykyisessä Keveenaw kauntissa, niinkuin toisessa paikassa kerrotaan.

Sikäli kuin kuparikaivantoja alettiin aukasemaan alkuperäisestä paikasta etelämpänä, sikäli syntyi uusia kyliä, ja asutus laajentui vähitellen yli koko saaren ja siitä ulkopuolellekin, kuten Houghton kauntin eteläisiin osiin. Kaivantojen ympärille muodostui aina asutus, sikäli kuin työväkeä karttui, joten Kuparisaaren asutuksen ovat tällälaiset kaivannot synnyttäneet. Hancock saa syntymisestään ja olemassaolostaan sekä hyvästä edistyksestään kiittää Hancockin ja Quincyn kaivantoyhtiöitä, joiden ollessa paikkakunnan huomatuin vakinainen työpaikka, on tänne kansaa niiden perustamisesta lähtien lisääntynyt, sikäli kuin mainitut kaivannot ovat laajentuneet ja toisia pienempiä ympäristöön syntynyt. Tilan ahtaus ei tässä salli laajemmin kajota näihin kaivantojen ja paikkakunnan yleiseen kehitykseen. Luon lyhykäisen katsauksen Hancockiin tämän ollessa ensin

kauppalana ja nyt viimeiset vuodet kaupunkina, mainiten muutamia kohtia perustamisesta ja hallinnosta.

Kauppalan oikeuksia Hancockille päätettiin ryhtyä anomaan maaliskuun 6 p. 1863 pidetyssä kokouksessa. Tämä kokous pidettiin silloisen lakimiehen William Lapp'in konttorissa, joka sijaitsi nykyisen Superior pankin paikalla olevassa talossa, jossa kaikki läsnäolevat kannattivat kauppalaksi anomusta. Veroa maksavia asukkaita, perheellisiä ja yksityisiä oli silloin Hancockissa 196 henkilöä. Kun tähän lisättiin vaimot ja lapset, saatiin Hancockin asukasluvu kohoamaan lähes tuhanteen, joka oli huomattavan suuri joukko. Kun sitte kauppalalle valittiin virkakunta, otti tähän äänestykseen osaa 196 äänivaltaista. Ensimmäiseksi presidentiksi valittiin Harry G. Parks, kirjuriksi William Lapp ja rahastonhoitajaksi P. T. Tracy. Kauppalan valtuustoon kuuluivat Samuel F. Leopolt, P. T. Tracy, Wm. R. Nople, Thomas Wallis, Dennis Dean ja James R. Reid. Lakimiehenä toimi W. Feeheimer, tiekomisionerina John Fetzgerald, David Saar ja George Ehler. Poliisina Patrick Falvey.

Kauppalan presidenttinä olivat seuraavat henkilöt tässä alimpana mainitut ajat:

Harvey G. Parks, 1863-4, William Ryan 1864, Wm. Gondon 1865, Dennis Dean 1866, Edward Ryan 1867, Chas. E. Holland 1868-70, James H. Olds 1871-73, Peter Ruppe 1874, Wm. R. Nople 1875, Jeremias Graihing 1875, Edward Ryan 1876, John Gibson 1877-78, Ed. Ryan 1879-87, Thomas Smart 1888-90, 96, A. J. Scott 1897 yhtämittaa 1903.

Hancock muuttui kaupungiksi. – Kaupungin oikeudet sai Hancockin kauppalaa v. 1903, jolloin toimitetun väenlaskun mukaan oli asukkaita yli 5,000. Tähän asukaslukumäärään eivät silloin, yhtävähän kuin nytkään, kuuluneet nykyisiin Franklinin Quincyn townshipeihin kuuluvat asukkaat, jotka ovat tavallaan hancockilaisia. Kaupungin ensimmäiseksi majuriksi valittiin A. J. Scott v. 1903, hänen jälkeensä Thomas Goughlin 1904–5, A. J. Scott 1906–08, W. Frank James 1909–10, W. H. Dodge 1911–12, Abraham Ojala 1913–16, Henry Key 1917, Abraham Ojala 1918, M. Goldsworthy 1919.

Kauppalana ollessa olivat kauppalan kirjureina William Lapp 1863–66. Michael Finn 1867–1903. Kaupungin arvon saatua oli taasen kaupungin kirjurina 1903 Thomas In gram 1904, A. T. McDonald 1905–12 ja W. J. Hohenbacher 1913–20.

Hancockin ensimmäinen palokunta. – Hancockin saatua kauppalan oikeudet v. 1863, kohtasi nuorta kauppalaa muutaman vuoden kuluttua ankara isku, joka oli lähes koko silloisen asutuksen hävittää. Eräänä sunnuntai-aamuna kello 6 aikaan syttyi postikonttorin viereisessä talossa Quincyn ja Reservation katujen kulmassa tulipalo, joka levisi niin nopeasti, että muutaman tunnin kuluttua oli kauppalan keskusta tulimerenä ja senjälkeen rauniona. Tämä tapahtui keväällä v. 1869.

Mitään palokuntaa ei näet ollut vielä olemassa, josta aiheutui, että koko asutusalue oli lähes kokonaan hävitä. Kun sitte tuosta hävityskohtauksesta alettiin vähitellen selviytyä ja kauppalarakennuksia uudestaan alkoi kohota, syntyi ajatus palokunnan perustamisesta, joka toteutuikin, vaan yksityisten eikä kauppalan toimesta. Palokunnan perustajat olivat Christian Prainer ja Mr. Mandelstam. He ostivat aluksi käsiruiskun ja muita palosammutusvälineitä, hankkien tarkoitusta varten rahoja iltamien ja tanssiaisten pitämisellä. Nekin nykyisiin oloihin katsoen, heikot palosammutusvälineet olivat hyvään tarpeeseen, pelastivat usean tulipaloyrityksen leviämästä.

Nykyinen palokunta, joka toimii kaupungin palokunnan nimellä, on kokoonpantu reippaista miehistä, jossa on useita suomalaisiakin. Varustettuna ajanmukaisilla palosammutuskoneilla, hyvillä ruiskuilla y. m., kykenee se torjumaan hyvin tulipalon yrityksiä. Siitä on johtunut se, ettei suurempia tulipaloja ole pitkiin aikoihin ollut. Tulipalot ovat yrityksiinsä tukahdutetut, jos vaan palokunta on ajoissa ilmoituksen saanut ja paikalle ehtinyt. Nykyisien olojen vallitessa ei liene mitään huomattavampia muutoksia ja uudistuksia kaupungin taloon ja palokuntaan nähden odotettavissa.

Hancockin kauppalan ensimmäinen talo, johon sittemmin palokuntakin oli muodostunut, rakennettiin v. 1870, vastapäätä nykyistä Scott hotellia. Talo oli kokonaan puusta, pieni ja yksinkertainen, vaan sikäläisiin oloihin nähden täytti hyvin tarkoituksensa. Yleiset kauppalan kokoukset pidettiin siinä, ja oltiin tyytyväisiä, odottaen uudempaa ajan ja olojen kehitystä.

Hancockin kaupungin talo, joka nykyään on olemassa, rakennettiin v. 1888. Entinen talo, josta edellä mainittiin, myytiin Houghtoniin erälle yksityiselle, ja on siellä nytkin käytännössä asunto-rakennuksena. Uuden kauppalan talon valmistuttua, sijoitettiin siihen kauppalan virastot, jotka sittemmin kauppalan saatua kaupungin oikeudet, ovat olleet, kuten kaupungin kirjurin, rahatoimikamarin y. m. kaupungin virastojen huoneustona ja sen suuri tilava sali valtuuston istuntohuoneena, sekä yleisien kokouksien huoneustona. Kaupungin talon alempaan kerrokseen on sijoitettu palokunnan kalusto ja kaupungin hevostalli, sekä sivustaan poliisikamari ja vankilahuoneusto, satunnaisia rikollisia varten. Järjestettynä edelläkerrotulla tavalla, on se täyttänyt hyvin tarkoituksensa tuonnoisina aikoina, vaan hevostallin ollessa valtuuston istunto ja kokoushuoneen alla, tuntuu sieltä tuleva löyhkä usein epämiellyttävältä, vähemmän tyydyttävältä joskin muutamien mielestä terveelliseltä.

Myöhäisempi ja nykyinen aika Hancockin historiassa.

Niinkuin edellä sanottiin, on Hancockin kaupunki ja Kuparisaari ovat yli laajan Amerikan mantereen suomalaisille asukkaille ainakin nimestä tunnetut. Eikä ainoastaan täällä maassa asuville, vaan myöskin synnyinmaassamme Suomessa, tunnetaan Amerikasta Hancock ennen muita. Tämä johtuu siitä, että Hancock ja Kuparisaari yleensä on ollut vanhimman suomalaisen siirtolaisuuden tunnetuin keskipiste, jonne viimeisen vuosisadan loppupuolella ja nyt kuluvan vuoden ajalla, ovat kansalaisemme huomattavammassa määrässä tulleet ja asumaan kotiutuneet. Suomalaisten siirtolaisten asutus Kuparisaarella tunnetaan 60 vuotta ajassa taaksepäin, lähes sama aika minkä Hancock on kauppalana ja kaupunkina tunnettu. Kuten tiedetään, on Hancockin ja ympäristön asutus syntynyt ja lisääntynyt kuparikaivantojen alettua toimintansa, samoinkuin koko Kuparisaaren asutus on kaivantojen avulla syntynyt ja lisääntynyt. Hancockin kaivanto, tunnettu toiminimellä ”Hancock Consolidated Mining Co.” on alkuaan perustettu vuonna 1859 ja uudelleen järjestetty vuonna 1906, omistaa nyt 936 eekkeriä maata Hancockin kaupungin vieressä. Osa nykyään Hancockin kaupunkiin kuuluvista asutuksista on saman kaivantoyhtiön maalla. Hancockin kaivantoyhtiön vanhemmat kaivosaukot ja muut laitokset ovat olleet Franklinin kadun pohjoispuolisella alueella. Nykyään ovat uudet kaivannot ylempänä, länteen edellistä. Edellämainittu kaivanto ei ole tällä kertaa käynnissä.

Quincyn kaivanto, pohjoiseen edellämainitusta, on alkanut toimintansa v. 1859, toiminimellä ”Quincy Mining Company,” jatkaen sitä yhtämittä, ollen nykyään Kuparialueen kaivantoyhtiöistä työvoimaan ja tuotantoon nähden suurempia. Edellämainitut kaivannot ovat vaikuttaneet Hancockin kaupungin samoin kuin koko Kuparialueen asutuksen kehitykseen, joka on eri kaivantojen tulos.

Hancockin kaupungin alueen omisti aikanaan C. C Douglas niminen henkilö, joka saapui Kuparialueelle vuoden 1852 vaiheilla. Hän myi maa-alueen myöhemmin Quincyn kaivantoyhtiölle, kuului itsekin saman yhtiön osakkeenomistajain joukkoon. Tämä alue kuului silloin Portage townshipiin. Quincyn kaivantoyhtiön toimesta heidän edustajansa Samuel W. Hill toimitti vuonna 1859 mittauksen ja jaottelun muodostaen alueen kauppalan syntymisen varalta tontteihin, joka kauppalahanke toteutuikin, sillä kauppalaperustettiin virallisesti vuonna 1863. Asukasluku kauppalal alueella ei ollut suuri, kaikkiaan lienee ollut parinsadan vaiheilla. Ensimmäinen sekatavara-kauppa ja liikehuone Hancockissa oli Leopold-veljesten omistama, jotka ollen Eagle Harborissa

silloisella enemmän asutulla paikalla, alkoivat haaraliikkeensä alottelevassa paikkakunnassa Hancockissa.

Asutus oli luonnollisesti alkuaikana pientä ja kulkuneuvot Kuparisaarelle hankalat, sillä rautateitä ei ennen vuotta 1883 ollut koko tälle alueelle, se päättyi L'Anseen, josta hevoskyyti oli kulkuvälineenä aina Calumetiin asti. Kesäisin kuljetettiin tavaroita laivalla ja matkustajat pääsivät samalla. Kuparisaaren ja tämän alueen vanhemmista suomalaisista muistavat useat, kuinka he useita viikkoja ja kuukausia kuljettuaan Suomesta tänne; saapuivat Hancockin satamaan rahtiroomussa. Talvisin oli kulku Kuparialueelle vaikeaa. Nuoret sisarkaupungit Hancock ja Houghton olivat eristetyt toisistaan Portage-kanavalla, joiden välistä yhteyttä pidettiin yllä veneillä ja lautalla, kunnes vuonna 1875 rakensi eräs yhtiö puusillan, josta kannettiin jokaiselta ylikulkevalta henkilöltä 5 senttiä siltarahana, 15 senttiä yhdeltä hevoselta ja 25 senttiä parivaljakolta. Silta joutui vuonna 1891 Houghton kauntin haltuun, joka sen rakensi raudasta, ollen se nyt suurin ja huomatuin silta ylänimikkeellä. Siitä ylikulku on nykyään vapaa kaikille ilman maksua.

Edelläolevista piirteistä huomaa lukija kuinka suurena tekijänä on kaivantoteollisuus ollut Hancockin kaupungin syntyyn ja kehitykseen, samoin kuin Kuparisaaren ja koko alueen. Silloin kuin Hancock sai kauppalaoikeudet, oli vaikea uskoa sen niin pian kasvavan kaupungiksi, joksi se tuli jo vuonna 1903. Tuo parin sadan suuruinen joukko oli kasvanut tällä ajalla yli 5,000, johon ei ole laskettu Quincyn kaivantoalueella asuvaa väestöä, jotka, ollen kuitenkin siksi lähellä, muodostavat suuren osan asutuksesta ja asukasluvusta. Nykyään arvellaan Hancockin kaupungin asukasluvun lähentelevän kahdeksaa tuhatta, ja niistä lienee suomalaisia kolmen tuhannen paikoille. Hancock ei kuitenkaan ole ainoa paikka Kuparialueella, jossa asuu huomattu määrä suomalaisia. Kuparisaaren suuret suomalaiset pesäpaikat ovat myös Calumet, Laurium ja Mohawk, sekä yleensä koko saari. Mantereen puolella samoin useiden suomalaisten maanviljelysseutujen ja suurien kylien lisäksi ovat South Range ja sen läheiset kaivantoalueet: Trimountain, Painesdale, Atlantic y. m., joissa lasketaan olevan viisituhatta suomalaista. Yhteensä Kuparialueeseen kuuluvissa Keveenaw, Houghton, Ontonago ja Baraga kaunteissa arvellaan suomalaisen asutuksen luvun nousevan yli kolmenkymmenen tuhannen. On mahdollista, että nykyään kupariteollisuuden ollessa hiljaista, on asukasluku jonkun verran laskeutunut, vaan sittenkin suomalaisten lukumäärä täällä on suuri moneen muuhun alueeseen verrattuna. Hancockissa on suomalaisilla huomattavan suuri osansa liike-elämässä samoin kuin monilla käsiteollisuuden ja ammatin aloilla. Suomalaisista liikkeenharjoittajista oleva selostus toisessa paikassa tätä kirjaa, osottaa missä määrin kansallisuutemme on täällä edustettu varsinaisen toiminnan, kaivantotyön rinnalla.

Hancockia pidetään Kuparialueen henkisen ja taloudellisen toiminnan keskuksena, jota se todella onkin. Kouluja on paljon ja ne täynnä oppilaita, joista on selostus luettavana toisessa paikassa. Kansan henkisiä harrastuksia osottaa kirkkojen lukuisuus, joita on jokaisella järjestyneellä seurakunnalla. Suomalaisilla Ap. Luth. seurakunnan kirkko Franklin k. varrella, E. Luth. Resevatin k. varr., norjal. Ev. Luth. kirkko Chafter k. kulmassa, ruotsalainen Ev. Luth. kirkko Michigan kadun varrella ja saksalainen Ev. Luth. kirkko Hancock kadun varrella, Montezuma puiston vieressä, Methodisti Episcopaalien kirkko Quincyn kadun varrella, kaupungin talon vieressä, St. Josephin ja St. Patrickin kirkot Quincyn kadun varrella, Congregationalien kirkkoa rakennetaan parhaillaan Quincyn kadun varrelle, Kerredgen teatterin viereen. Babtisteilla on kirkkonsa Hancockin kadun varrella ja juutalaisilla synagogansa kauntin siltaa vastapäätä olevassa kulmassa. Edellä lueteltujen lisäksi on Quincyn mäellä katolinen ja kongregationalinen kirkko, joten kirkkojen lukumäärään nähden on Hancock edellä monta muuta vertaistansa paikkaa. Hancock on koko tämän maan suomalaisen kirkollisen toiminnan keskus, konsistorin istuin ja pappien koulupaikka Suomi-Opisto ja seminaari. Kansallisten valistusharrastusten keskipistekin on Hancock tuonnoisina aikoina ollut. Täällähän oli vanhin ja suurin suomalainen raittiusseura Pohjantähti omistaen upean talon kylpylaitoksineen, suihkuneen ja ravintoloineen, soittokunnat ja lauluseurat, näytelmäseurat y. m., sekä suomalaisten sosialistien koko maan kuuluisa hallintokoneisto työmielhtineen ja puoluejohtajineen. Noista tuonnoisten kultaisten aikojen suurista ja huomatuista toiminnoista on nyt vaan pieniä sirpaleita jäljellä. Seurojen toiminta on osaksi kuollutta, ja kituvaa, sekin missä vielä on

elämää. Ajan virtaukset ja keskinäisen hyvän tahdon puute yhdistyneenä yleiseen laimeuteen, ovat henkisen toiminnan lamauttaneet. Tämä ei tule pidemmältä jatkumaan Jotakin täytyy kansan ja sen nuorison ryhtyä toimimaan kansallisen valistuksensa hyväksi.

Liike-elämän alalla toimii Hancock tasaisesti ja varmasti. Kaupungissa on kaksi huomattua suurta pankkia First National ja The Superior National pankit. Molemmissa on useita suomalaisia palvelemissa suomalaista yleisöä. Huomattava rahojen sijoituspaikka ja lainausliike on ”The Detroit & North Michigan Building and Loan Association,” jonka pääkonttori on Hancockissa. Useita henki-, palo- y. m. vakuutusyhtiöitä, sekä kiinteimistöjen välitysliekkkeitä on myöskin, joten lähes kaikki liike- ja toiminta-alat ovat täällä edustetut. Hancockissa on 5 laillista lääkäriä, 2 suurta sairaalaa, joista toinen suomalainen, 4 hammaslääkäriä, 4 apteekkia, joista 1 suomalainen; selkä- ja silmälääkäreitä, hierojia ja sähköllä parantajia, 6 hyvää suomalaista yleistä saunaa, sekä erittäin hyvä kuparipitoinen vesijohtovesi. Yleisestä turvallisuudesta huolehtii kaupungin valtuusto, jonka alaisena toimii hyvin varustettu palokunta, uudenaikaisine kalustoineen ja poliisilaitos, josta voidaan sanoa, että sellainenkin on olemassa. Oikeuden etsijät saavat kyllin avustusta, sillä täällä on 5 varsinaista lakimiestä, sekä monta notarius publikusta, neuvonantajaa ja asiakirjojen tekijää, useita kiinteimistön ja maiden myynti- ja välitystoimistoa.

Varsinaista kauppalliketta harjottavat tukkumyyjinä tunnettu Kuparialueen suuri tukkuliike Ed. Lieblein ja muutamia muita. Vähittäiskauppoja on useita kymmeniä kaikilla aloilla, joista liha-, ruoka- ja sekatarvinkauppa on suurimmaksi osaksi suomalaisten hallussa.

Teollisuus on vielä nykyään heikosti edustettu varsinaisessa tehdasteollisuuden merkityksessä. Pienempi puutavarain höyläämö, alusvaatteiden ompeluliike, äskettäin alkanut, ja kaksi virvoitusjumat tehdasta, niistä toinen suomalainen, Matti Mattsonin omistamana, 5 leipuriliikettä, muunkielisten omistama meijeri, joihin edellämäinittuihin supistuu teollisuus. Piakkoin toivotaan suu-remman tehtaan tuloa paikkakunnalle ja pidetään jotensakin varmana sen toteutuminen. Suomalainen osuusmeijeri alkanee piakkoin toimintansa Hancockissa.

Matkustajaliikennettä välittävät Duluth South Shore, Copper Rangen, C. M. & St. Paulin ja North Western rautatieyhtiöiden junat, ollen liikenne vilkasta. Sitäpaitsi on koko Kuparisaaren läpi Houghtonista Mohawkiin saakka katuvaunu raitiotieliikenne hyvin vilkkaassa toiminnassa. Pienempää liikennettä sivupaikkojen välillä välittävät vartavasten toimivat suuret automobiilit (bushlaineit), jotka kulkevat Hubbellin, Dollar Bayn, Hancockin, Houghtonin, South Rangen ja Painesdalen välillä päivittäin, joka tunti. Hancockissa on matkustavaisille ensiluokan hotelli ”Scott” ja suomalaisten omistamat North Western ja Salon hotellit, tunnettu Kaleva kahvila ja ruokala sekä muutamia muita, joten täällä ei ole puutetta siitä mikä ruumiin ravinnoksi ja tarpeeksi kutsutaan. Kolme valokuvaamo on myös, joissa voipi itsensä ikuistuttaa niistä kaksi suomalaista, useita partureita, pallohuoneita ja 3 teatteria, automobiilien myymälöitä ja niiden renkaiden ja radiatorien korjauspajoja, 5 hautaustoimistoa ja 2 kukkakauppaa, 3 kirjapainoa, joissa valmistuu 2 sanomalehteä ja useita viikko- ja kuukausijulkaisuja y. m. kirjallisuutta ja painotöitä. Muunkielisten keskuudessa toimii useita seuroja, ollen täällä yleisesti toimivia salaseuroja. Suomalaisesta seura-elämästä on seikkaperäisempi selostus toisessa paikassa kirjaa.

Edelläoleva lyhytpiirteinen selostus osoittaa Hancockin kaupungin nykyistä toimintaa ja suomalaisten osallisuutta siihen. Suomalaiset, ollen luonteeltaan hitaita ja omissa piireissään toimivia, eivät ole suurempiin yrityksiin ryhtyneet, vaikka useilla olisi varallisuuden puolesta ollutkin tilaisuutta. Nykyinen suomalaisten toiminta liikealalla on vakavaraista, asteettaista eteenpäin pyrkimistä, joka osottaa taloudellisen ja henkisen toiminnan vaurastumista. Se on vakuutuksena siitä, että suomalainen asutus tulee säilymään edelleen paikkakunnalla. Nykyään omistavat suomalaiset paljon kiinteimistöjä, useita satoja taloja tontteineen, joten yleinen varallisuus kansallisuuteen verraten on miljoonissa laskettava.

Hancockin kaupunki kuuluu hallinnollisessa suhteessa Houghton kauntiin, ollen ainoa kaupunki tässä kauntissa. Houghton, jossa kauntin virasto sijaitsee, on kauppa, jonka kauppalan oikeudet on annettu vuonna 1861, jolloin sen asukasluku oli 854 henkeä. Nykyinen asukasluku lienee kauppalan piirissä viiden tuhannen vaiheilla. Liikekeskuksena on Houghton, ollen kahden

rautatien ja laivaliikenteen keskipisteenä, säilyttänyt asemansa. Lukuunottamatta suurta sähkötehdasta ja rautateiden pajoja, ei sillä teollisuuskaupunkina ole huomattavampaa merkitystä. Uusi jauhomylly ja elevatori rakennettiin äskettäin ja toiskielisten meijeri y. m. pieniä teollisuuslaitoksia, useita tukku- ja vähittäiskauppoja, sekä suomalainen kenkätehdas ovat olemassa. Houghtonissa on Michiganin valtion kaivosopisto, tunnettu ympäri maailman. Siellä on ollut oppilaita kaikista kansallisuuksista täällä maassa ja monista muista maista Europasta, Japanista, Kiinasta y. m. Suomalaisikin on useita täällä valmistunut kaivanto ja vuoriteollisuusinsinööreiksi.

Suomalainen asutus Houghtonissa on pitkin aikaa ollut pientä itse kaupungissa. Nykyään lienee se parin sadan vaiheilla. Kaupungin takalistolla Hurontownissa ja Dodgevillessä asuu suomalaisia paljon Isle Royalen kaivantojen ympäristöllä, ollen siellä toimessaan. Houghtonissa on suomalainen apteekki L. A. Lundahlin omistama, muutamia käsityöläisiä, suutareita ja räätäleitä y. m.

Houghtonissa asuvilla suomalaisilla ei keskuudessaan ole sanottavasti henkisiä harrastuksia. Useimmat siellä asuvista kuuluvat Hancockin seurakuntiin ja muihin edistysseuroihin, joten toiminta on yhteistä hancockilaisten kanssa.

Luonnon puolesta tarjoaa Hancock ympäristöineen vaihtelua aaltoilevine kunnaineen ja jyrkänteineen, lehtimetsineen ja laajoine näköaloineen. Portage järvi ja kanava, jossa kesäisin kulkee suuria laivoja, tarjoaa vaihtelua ja vilkkautta ja Limingan ja Oskarin laajat, viljelykselle vallatut lakeudet länsipuolella, korkeakunnaiset metsät ja kaivannot etelässä, vaihtelevat maisemat molemmin puolin Portage järveä idässä, muistuttavat Suomen luontoa, jonka sylissä kaksoiskaupungit Hancock ja Houghton lepäävät kanavan erottamana toisistaan. Hancockin viereiseltä Quincyn mäeltä illoin sähkövalossa ja päivillä auringon paisteessa katsottuna ympäristöä, näkyy se suurena, majasteettisuudessaan mahtavana varustettuna arvaamattomilla luonnonrikkauksilla.

Hancockin ensimmäinen suomalainen.

Varsinaisesti Suomesta tänne tulleista suomalaisista oli ensimmäinen G. F. Bergstad, joka saapui Hancockiin kesällä v. 1858. Sitä ennen lienee joitakin Norjan ja Ruotsin suomalaisia tänne tullut, vaan ne olivat asettuneet Calumetiin ja sen takana -Keveenaw kauntissa siihen aikaan toimiville kaivannoilla, joten Bergstadt tänne tultuaan ei löytänyt Hancockin alkavasta asutuskylästä yhtään omaa kansalaistaan.

G. F. Bergstadt oli syntynyt Nurmijärvellä, Uudellamaalla, Suomessa. Hänen äidinsä oli sen ajan tunnettu herännäisyysliikkeen saarnaaja rovasti Berg, joka toimi pappina Jaakkimassa ja myöhemmin Sortavalassa. Nuoruutensa aikana oli Bergstadt useina kesinä rovasti Bergin pappilassa Jaakkimassa ja myöhemmin Sortavalassa. Siellä hän tutustui Karjalan luontoon Laatokan rannikon merkillisiin maisemiin ja kansan elämään, samalla syventyen Bergin uskonnollisiin käsitteihin, jotka muistot säilyvät läpi koko hänen elämänsä.

Amerikkaan matkusti hän 18 vuotiaana, kahden suomalaisen toverinsa kanssa, kuljettuaan eräällä purjelaivalla, joka matka Atlannin yli kesti kuusi viikkoa. Saavuttuaan Filadelfiaan, tulivat he sieltä Hancockin tarkoituksella tavata suomalaisia, joita kerrottiin Kuparisaarella olevan. Tänne tultuansa eivät he ketään kansalaista tavanneet. Hänen toverinsa erosivat ja sen jälkeen ei hän tietänyt heistä mitään. Oltuaan jonkun aikaa Hancockissa, lähti hän pois, koska sikäläiset olot eivät tarjonneet mahdollisuutta toimia eteenpäin. Hän meni Millwaukeehen, jossa ruotsalaisten keskuuteen jouduttuaan tarjoutui tilaisuus toimia siellä.

Ollessaan useita vuosia Milwaukeessa, tutustui siellä Chicago-Milwaukee & St. Paul rautatieyhtiön virkailijoihin, saaden edullisemman paikan sanotun rautatieyhtiön palveluksessa Minneapolisissa, jossa toimi pitemmän aikaa hyvällä menestyksellä. Bergstadt oli hyvin monille suomalaisille apuna Cokaton ja ympäristön asutusaikana, avustaen heitä maansaannissa y. m. Rautatiellä toimintaan kyllästyneenä yhtyi Bergstadt v. 1892 Oldenburg & Jasberg nimiseen välitystoimistoon, asuen Minneapolisissa. Sen jälkeen kuin mainittu välitysliekkasi, yhtyi Bergstadt apteekkari

Södergrenin kanssa toimintaan ja perustivat ulkolähetysapteekin, jossa toimi useita vuosia, kunnes vanhuuden murtamana kuoli syksyllä v. 1917 Minneapolisissa.

G. F. BERGSTAD, ensimmäinen Hancockiin tullut suomalainen.

G. F. Bergstadt oli todellinen suomalaisen perikuva. luonteeltaan ystävällinen ja leikillinen, säilytti kielensä ja kansallisuutensa niissä vaikeissa oloissa vieraiden kansallisuuksien keskellä. Voimiensa mukaan oli hän apuna suomalaisten senaikuisissa edistys pyynnöissä, kuuluen ensimmäiseen komiteaan, joka Suomi-Opiston paikan hankintaa varten perustettiin. Herttaisen luonteen alla piili uskonnollinen vakaumus, joten hän pitkän elämänsä ehtooseen asti säilytti nuoren sielun ja tyyneyden. Tämän ensimmäisen Kuparisaaren suomalaisen toiminta pitkän olonsa aikana Amerikassa, ansaitsee nykyajan nuorison ottaa huomioon. Ahkera ja rehellinen toiminta johtavat vaikeuksienkin läpi rauhaisaan päämäärään.

Jällelle jääneen omaisuutensa määräsivät Bergstadt-puolisot testamentissaan Suomi-Opistolle, joka tuli heidän perijäkseen ja on saanut vastaanottaa testamentissa määrättyt rahat.

Kuparialue suomalaisen siirtolaisuuden keskipisteenä.

Suomalaisen siirtokansamme varhaisempina keskipisteenä on ollut Kuparisaari. Ensimmäiset suomalaiset, jotka asettuivat Calumetiin asumaan, tulivat vuonna 1865. Sitä ennen lienee joku käymätieltä poikennut, niinkuin vanhojen suomalaisten kertomukset toteavat. Edellisinä vuosina olivat paikkakunnan tunnetut kuparikaivannot aloittaneet toimintansa ja tarvittiin niihin tottuneita kaivantomiehiä. Tiedettiin Norjassa olevissa kaivannoissa olevan tottuneita kaivosmiehiä, lähettivät Kuparisaaren kaivantoyhtiöt vuonna 1864 erään Christian Tofte-nimisen miehen Norjaan hakemaan kaivantomiehiä. Norjassa olevissa Alten Kaa-vuonossa sekä Zuenangen ja Rörosin kuparikaivannoissa työskenteli silloin suomalaisia, jotka olivat sinne aikojen kuluessa siirtyneet Suomesta ja useat siellä syntyneitä Suomesta tulleiden vanhempiensa jälkeläisiä. Kun silloiset työolot Nor-

jassa olevilla kaivannoilla olivat epäedullisemmat tšekäläisiin palkkoihin nähden, lähti joukko kaivantomiehiä edellämainituilta kaivannoilta Toften mukana Amerikkaan. joukossa oli norjalaisia, ruotsalaisia ja suomalaisia, jotka tulivat Calumetiin kaivantotöihin. Kun olot täällä näyttivät lupavilta, asettuivat he tänne pysyväisiksi asukkaiksi, kutsuivat perheensä ja tuttaviaan myöskin tänne, joten muutaman vuoden kuluttua oli Calumetissa suomalaisia jommoinkin joukko. Tieto Norjan suomalaisten siirtymisestä tänne ja tšekäläisten työolojen tyydyttävistä tuloksista levisi laajemmalle, pitkin Norjan ja Suomen rajaseutuja, joista alkoi tulla siirtolaisia, lisääntyen niiden luku muutamissa vuosissa huomattavalla tavalla, keskipisteenä Calumet ympäristöineen.

Vuosien kuluessa Calumetin Kuparikaivannot laajentuivat. Ennen alkaneilta Keveenaw kauntissa olevilta kaivannoilta siirryttiin etsimään uusia kuparisuonia. Calumetista ja ympäristöllä olevilta mailta. Työvoiman tarve lisääntyi vuosi vuodelta ja työalot silloisiin aikoihin katsottuna olivat tyydyttävät. Tieto tästä levisi Suomeen. Täällä asuvat kirjoittivat omaisilleen ja ystävilleen, kutsuen niitä tänne, kun sitte vuosina 1867 ja 1868 Suomessa vallitsi hirveä nälänhätä halluvuosien johdosta, siirtyi sieltä näinä ja vielä seuraavinakin vuosina paljon suomalaisia tänne maahan, ollen nekin suureksi osaksi pohjoisimmilta paikkakunnilta, Tornionjokivarsilta ja muista Oulun läänin peräpohjolisista kunnista. Näin ollen muodostivat varhaisimman suomalaisen siirtolaisuuden Calumetissa Norjan, Ruotsin ja Suomen suomalaiset, vieläpä osa Lapistakin tulleita. Vaikkakin näin moneen eri kansallisuuden kuuluvista oli siirtolaisten kansajoukko muodostunut, oli heillä kuitenkin samat pyrkimykset henkisessä suhteessa. Tulevaisuuteensa nähden oli kait silloisillakin siirtolaisilla alkuaikoina ajatus olla täällä jonkun aikaa, ansaita rahoja ja mennä takaisin, synnyinmaahansa. Mutta monet, jotka olivat Lapin raukoilta rajoilta, Norjan kylmillä perukoilta ja Suomen karuista Pohjanmaan rajaseuduista tulleet, huomasivat tšekäläiset olot suotuisiksi ja toimeentulonsa täällä paremmiksi, joten he alkoivat vakiintua paikkakunnan varsinaisiksi pysyviksi asukkaiksi.

Suomalaisen asutuksen lisääntyessä, ryhtyivät huolehtimaan henkisistä harrastuksistaakin, perustivat seurakuntia ja edistysseuroja, toimien niissä ikäänkuin samana kansana, saman perheen jäsenenä. Tämmöinen olotila muodosti pysyvän, vankan pohjan suomalaiselle siirtolaisuudelle ja tieto tästä levisi kotimaahan, josta yksi ja toinen muutti tänne. Näin ollen jo ensimmäisen vuosikymmenen kuluessa kasvoi suomalaisten siirtolaisten luku tuhansiin Kuparisaarella, sillä muilla paikkakunnilla oli ainoastaan muutamia suomalaisia, kuten lännellä ja idän valtioissa. Suomalaisen siirtolaisuuden alkuaikoina oli näet sellainen käsitys, ettei täällä suomalaisille ole muita työaloja kuin kaivannot. Maan kieltä taitamattomina ja suurin osa täysin miehinä tulleina, joille vieraan kielen oppiminen oli vaikeaa, ei voitu ajatella että suomalaiset kykenevät muille työ- ja toimialoille paitsi kaivostöihin. Ei voitu silloin aavistaa että 50 vuoden kuluttua on suomalaisia lähes kaikilla toimialoilla ja monet hyvinkin huomatussa asemassa, Kuparisaarelta ja yli koko Amerikan.

Vuodet kuluvat edelleen ja Kuparisaaren kaivantoteollisuus laajeni yli saaren. Suuret kaivantoyhtiöt Calumet & Hecla ja Quincy y. m. laajensivat teollisuuttaan ja uusia pienempiä yhtiöitä syntyi. Kaivantotyöläisiä tarvittiin ja metsätöitäkin oli saatavissa, sillä Kuparisaarella ja ympäristöllä ikivanhoja yhtiöiden hallussa olevia metsiä alettiin kaatamaan. Työtä oli saatavana uusille kotimaasta tulleille miehille. Kun suomalaiset olivat kaivantotöissä samoin kuin muillakin työpaikoilla tunnetut ahkeriksi ja kykeneviksi, saivat ne työtä ahtaampinakin aikoina. Siihen aikaan vallalla ollut pahe, juoppous, turmeli monta suomalaista, henkisesti ja ruumiillisesti, vaan työssä ollessansa osottivat he kuntoa edellä toisten. Tästä johtui, että heidän asemansa työpaikalla, varsinkin kaivannoissa oli pysyvää, joten monet ovat yli 40 vuotta toimineet samalla työpaikalla, saavuttaen työnantajain kunnioituksen.

Vuosien kuluessa siirtolaisuus Suomesta lisääntyi, ollen muutamina vuosina hyvinkin suuri. Ei ainoastaan Tornion jokilaaksosta, vaan myöskin Pohjois- ja Etelä- sekä Itä-Pohjanmaalta alkoi tulemaan parhaassa iässä olevia miehiä Amerikkaan, joista vieläkin suurin osa Kuparisaarelle. Töitä olikin kylliksi saatavana, jopa alkoivat useat kauvemman aikaa kaivantotöissä olleet kyllästyä ja väsyä toimeensa. He tulivat huomaamaan ettei heillä parhaan ikänsä kaivantotöissä olleina ole varmaa tulevaisuuden turvaa vanhuutensa päiviä varten. Kun alkoi avaantua mahdollisuutta päästä maan omistajiksi, joko homestead palveluksen eli oston kautta, alkoi kaivantomiehiä siirtyä

maanviljelijöiksi; ympäristöllä olevia Houghton ja Keveenaw kauntin kiviperäisiä karuja maitakin alettiin suomalaisten toimesta viljelemään. Osa suomalaisista lähti kauvemaksi, Minnesotan, Dakotan ja aina Oregonin ja Washingtonin valtioihin asti, josta he löysivät maata ja pyrkivät sen omistajaksi, toiset oston ja toiset palveluksen kautta. Siten on nykyään suurilla suomalaisten asuttamilla alueilla New York Millsissä ja Cocatossa Minnesotassa, Savossa, Lake Nordenissa, etelä Dakotassa, Wingissä, Rollassa, Gagleyssä, Braddokissa ja Bronkettissa Pohjois Dakotassa kuin myöskin Bentletonin lihavilla nisun viljelyalueilla Oregonissa y. m. hyvin useita entisiä Calumetissa ja Kuparisaarella tuonnoin kaivantotöissä olleita suomalaisia, nykyään varakkaina maanviljelijöinä. Calumet ja Kuparisaari on ollut ikäänkuin suomalaisen siirtolaisuuden keskipiste, josta kansalaisemme ovat yli maan hajaantuneet. Oman ympäristönsä, Houghton kauntin ja Kuparisaaren, ovat suomalaiset viimeisen 20 vuoden ajalla, siitä alkaen kuin maita alettiin viljelykselle aukasmaan miltei kokonaan asuttaneet, joten suomalaisten luku on nyt kymmenissä tuhansissa. Kuluneen 54 v. ajalla on näin suuri suomalaisten lisääntyminen tapahtunut

Mitä tulee suomalaisten taloudelliseen ja henkiseen kehitykseen, on se mielihyvällä todettava menneen ripein askelin eteen päin. Henkisiä harrastuksia niiden toimintaa ja edistymistä huomaamme valistuksen selostuksesta, joka on toisessa paikassa tässä kirjassa, jossa tehdään selkoa kirkollisesta toiminnasta ennen ja nyt sekä kansallisesta valistuksesta, kertomalla täällä olleiden ja nykyään olevien seurojen toiminnasta. Tämä kaikki toteaa ettei suomalaisten toiminta kuluneen puolivuosisadan aikana ole ollut vähäksi laskettavaa. Sitä arvostellessamme näemme heikkouksia, jopa itsekkyyttäkin, vaan meidän tulee antaa heikkoudet anteeksi, ottamalla huomioon vallitsevat olot ja toimintamahdollisuudet.

Kuparialueen ja ympäristön suomalaisten nykyistä taloudellista asemaa katsellessa ja arvostellessa, voidaan varmuudella todeta, että kansallisuuteen nähden ovat suomalaiset yleensä vakavaisemmassa asemassa. Kansalaisemme eivät tosin omista suuria teollisuuslaitoksia, loista-via tukkukauppoja ja pankkeja y. m. suurliikkeitä. Mutta suomalaisilla on kuitenkin paljon omaisuutta kiinnitettynä – taloihinsa, joiden omistajaksi koettaa jokainen pysyväinen asukas kaupungeissa samoin kuin kaivantoalueillakin etupäässä pyrkiä. Suomalaisten omistamat talot Kuparisaarella lasketaan nykyään tuhansissa ja niiden rahallinen arvo sadoissa tuhansissa. Sikäli kuin olosuhteet ovat myöntäneet, ovat suomalaiset antautuneet kaivantoalalta liikealallekin, joten nykyään on monta suurta suomalaista kauppaliikettä yksityisien ja yhtiöiden nimellä toimimassa. Monet suomalaiset omistavat osakkeita kaivantoyhtiöissä ja monissa muissa liikeyrityksissä ja hyvin monilla on rahaa pankeissa säästössä tulevaisuuden varalta. Kotinsa ovat laittaneet tyydyttävään kuntoon, useat liiankin suurilla mukavuuksilla. Oman henkisen valistuksensa hankintaan ja lapsillensa tietopuolisen opetuksen saamiseen on hyvä tilaisuus koulujen ja kirjallisuuden kautta. Kielensä ja kristillisen maailman katsomuksen säilyttämisestä tulisi vaan hyvin huolehtia, että ne pysyisivät ja voitaisiin tuleville sukupolville säilyttää. Siinä suomalaisten siirtolaisten tärkeä velvollisuus ennen ja nyt sekä edelleen täällä ja kaikkialla.

Viimeiset vuodet ovat olleet siirtolaisuuden suhteen merkellisimmät koko suomalaisen siirtolaisuuden sihtoriassa. Ties Europan välillä on ollut sodan takia kiinni viisi vuotta. Tämä on vaikuttanut ettei nuorempi siirtolaisuus ole viime vuosina lisääntynyt. Päinvastoin on kuluvan vuoden ajan suomalaisia Calumetista ja ympäristöltä muuttanut pois toisille paikkakunnille, nykyään vallitsevien työolojen vaikutuksesta. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä että Calumet ja Kuparisaari yleensä menettäisi asemansa siirtolaisuuden keskipisteenä edelleenkin. Kaikki merkit viittaavat siihen, että Kuparisaari tulee pysymään vielä hyvin kauvan tämän maan kupari tuotannon suurimpana keskustana ja olojen vakaannuttua lisääntymään teollisuuden ja asutuksen suhteen. Ottaen tämän huomioon, tulee täällä olemaan vielä tulevaisuudessakin suomalaisen siirtolaisuuden keskipiste ja pesäpaikka.

II. OSA

Suomalaisten kirkollinen ja kansallinen toiminta.

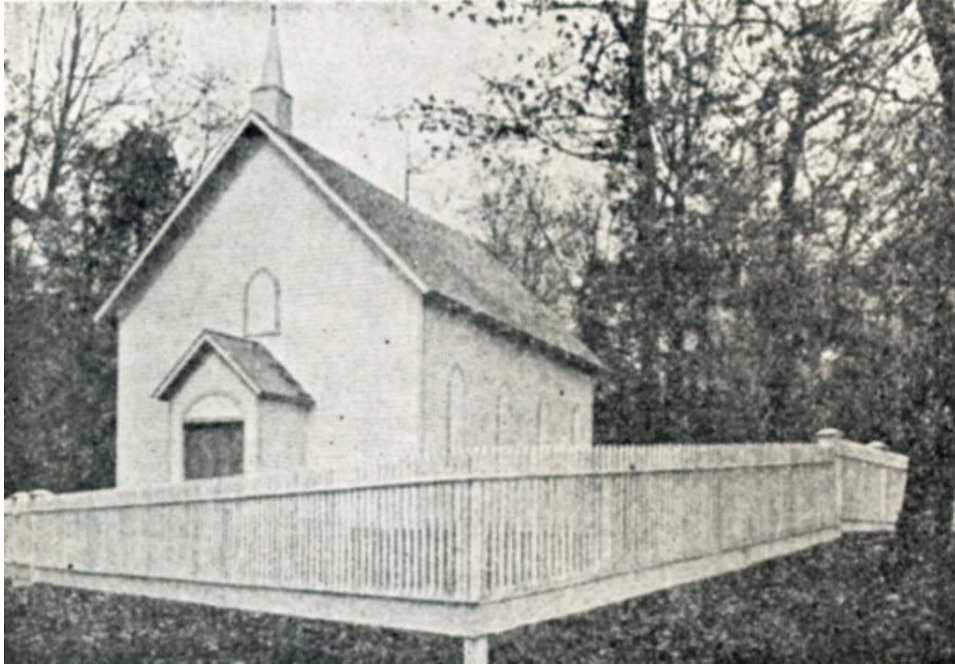
Kirkollinen toiminta Kuparisaarella johtaa alkunsa suomalaisen siirtolaisuuden varhaisemmilta ajoilta. Ensimmäisten suomalaisten Norjasta saavuttua Kuparisaarelle vuonna 1865, ryhtyivät he huolehtimaan kirkollisen toiminnan alkamisesta. Ollen pienenä joukkona, eivät he voineet yksinään alkaa seurakunnallista toimintaa, vaan yhtyivät ennentulleiden ruotsalaisten ja norjalaisten kanssa yhteen ja perustivat seurakunnan ja kirkon Quincyn törmälle Hancockin kaupungin takana olevalle harjanteelle. Tämä tapahtui kesäkuun 16 päivänä, 1867. Ensimmäinen seurakunnan pappi oli norjalainen A. F. F. Fredericksen, joka suomalaisille saarnasi tulkin kautta. Kirkko rakennettiin yhteisillä varoilla ja on vieläkin olemassa, vaan ei käytännössä. Fredericksenin hoidettua seurakuntaa 4 vuotta, tuli hänen seuraajakseen H. Raernaes, joka osasi puutteellisesti suomenkieltä. Hän joutui selkkauksiin uskonnollisten kysymysten johdosta, niin kutsutun laestadiolaiseen opinsuuntaan kuuluvien suomalaisten kanssa. Kohta suomalaisten siirtolaisten Kuparisaarelle saavuttua, alkoivat he näet pitämään keskuudessaan hartausseuroja, sillä osa siirtolaisista Norjasta ja Ruotsista tulleista olivat uskonnolliselta mielipiteeltään laestadiolaisia. Heidän joukossaan olivat m. m. seuraavat saarnaajat Antti Witikkahuhta, Hammerfestistä ja Salomon Kortetniemi, Alkkulan seurakunnan lukkari y. m. Nämä pitivät seuroja kansalaistensa kodeissa, kuuluen useat vuodet pääasiassa kaikki samaan seurakuntaan, siihen asti, kunnes v. 1871 edellämainitun pastorin ja laestadiolaiseen suuntaan kuuluvien kiivaimpien joukkojen välillä syntyi riitoja, joka johti seurakunnan jakautumiseen. E. L. suuntaan kuuluvat jäivät seurakuntaan ja edellämainitut Witikkahuhta, Kortetniemi, Vuolle, Hyry, Sikanen y. m. heihin yhtyneet päättivät perustaa oman kirkkonsa, joka v. 1873 rakennettiin Calumetiin, ”Mänty kadulle”. Tämä oli ensimmäinen paikkakunnan suomalainen kirkko. Kirkon rakennuspuuhan etupäässä oli Salomon Korteniemi, jolla nimellä Korteniemen Lutherilainen seura” registeröitiin (incorporeerattiin) tämä uusi seurakunta. Kielen taitamattomuus johti siihen, että seurakunta tuli yksityisen nimellä seurana laillistetuksi. Sehän tuotti ikävyyksiä ja seurakuntalaisissa tyytymättömyyttä. Kirkko oli jo valmistunut. Nyt alettiin kuulustella saarnaajaa Lapista, josta tulivat Heikki Parkajoki ja A. Tapani sekä v. 1877 Frans Nikka ja Juhani Takkinen, josta viimeksimainitusta tuli seurakunnalle saarnaaja.

Kortetniemi jäi hoitamaan lukkarin virkaa. Takkinen alkoi toimimaan järkiperaisesti ja oli hyvin tunnettu ja pidetty saarnaajana. Hän laillistutti seurakunnan nimen uudelleen ”Apostolislutherilainen seurakunta” ja pani toimeen muitakin uudistuksia. Sitä aikaa voidaan kutsua laestadiolaisen seurakunnan todelliseksi perustamisajaksi.

Niinkuin edellä kerrottiin, synnytti keskinäinen erimielisyys hajaantumisen seurakunnassa, Calumetissa asuvat Evankelis Lutherilaiseen oppiin kuuluvat katsoivat sopimattomaksi kuulua Quincyn seurakuntaan matkan pituuden takia. Kun siirtolaisuus oli lisääntynyt ja tuli uusia samaan uskonnolliseen suuntaan kuuluvia, päättivät he perustaa oman seurakuntansa Calumetiin. Kirkkoa ei voitu pienenä joukkona ryhtyä rakentamaan, vaan yhdyttiin ruotsalaisten ja norjal. kanssa yhteen. Kirkko rakennettiin yhtenä, jota kutsuttiin ”Kolmiyhäteiseksi kirkoksi”, sentähden kun se kuului kolmi-kielisistä joukoista kokoonpannulle seurakunnalle. Kirkko rakennettiin 1876 Schoolraft kadun varrelle ja tuli se maksamaan 3,000 dollaria. Seurakunta yhdistettiin kuuluvaksi norjalaiseen ”Hauge-Synodiin.”

Evankelis Lutherilaiseen uskontoon lukeutuvat Calumetissa ja Hancockissa ikävystyivät oloonsa ilman omaa suomalaista pappia. He onnistuivatkin saamaan v. 1876 tänne saapuneen

ensimmäisen Suomen kirkon papin, pastori Alfred Elieser Backmanin joka saapui syyskuun 10 p. v. 1876, Hän asettui asumaan Calumetiin. Pastori Backmann tuli tekemään tienraivaajan työtä, sillä laajalla kirkollisella työvainiolla, joka oli ilman johtajaa. Hän käsitti hyvin tehtävänsä ja hoiti huolella ja menestyksellä hallussaan olevia Hancockin ja Calumetin seurakuntia ja perusti uusia seurakuntia, toimien täällä seitsemän vuotta. Heikontunut terveytensä pakotti hänet lähtemään takaisin kotimaahansa v. 1883. Seurasi väliaika, jolloin suomalaisilla ei ollut varsinaista pappia. Saksalainen Lutherilainen pappi P. Wampsgons, asuva Hancockissa, hoiti sillä välin papillisia tehtäviä, kunnes ruotsalaisen pastorin Olanderin esityksestä saapui Kuparisaarelle ruotsalainen lähetyssaarnaaja A. Malmström, joka seurakunnan kutsumatta ja valitsematta asettui suomalaiseen pappilaan, alkaen hoitaa papillisia tehtäviä. Kun ei varsinaista pappia ollut, tyytyivät seurakuntalaiset häneen.

NORJALAIS-SUOMALAINEN KIRKKO.

Hyvin omituinen ja silloisia oloja kuvaava välikohtaus tapahtui kohta Malmströmin saavuttua. Hancockiin oli saapunut suomalainen räätäli Heikki Turunen Kuusjärveltä. Hän alkoi saarnailemaan ja ollen puheessaan sujuva ja käyttäen suomenkieltä hyvin, valitsivat suomalaiset Calumetissa Turusen papikseen väliaikaisesti. Kun hän ei ollut pappi, lähetti eräs suomalainen hänet omalla kustannuksellaan kouluun Minneapolisiin, jossa eräs norjalainen professori valmisti Turusesta papin kahdessa viikossa. Tultuaan takaisin Calumetiin, syntyi riita Turusen ja Malmströmin välillä papin virasta. Kerran Turusen vaadittua Malmströmiltä kirkon kirjoja, vastasi Malmström: ”En anna räätäliille kirkon kirjoja.” -Riita ratkesi siten, että Suomesta saapui kansalaisten kutsumana pastori J. K. Nikander tammikuun 3 p. v. 1885, ottaen hoitoonsa edellämainitut Calumetin ja Hancockin seurakunnat, alkaen samalla järjestelemään kirkollista toimintaa ympäristöllä, jonne uusia seurakuntia perustettiin. Kirkkona oli edelleen tuo ”Kolmiyhäinen kirkko”. Tällä pohjalla toimien kului aika v. 1889, jolloin suomalaisten siirtolaisten huomattavalla tavalla lisääntyessä jakaantui seurakunta kahteen osaan, Calumetiin ja Hancockiin. Hancockin seurakunnan papiksi jäi edelleen pastori J. K. Nikander ja Calumetiin kutsuttiin papiksi John William Eloheimo, entinen Lindqvist, joka silloin toimi pappina Astoriassa, Oregonissa. Eloheimon tultua Calumetiin ja omatessa korkeakirkollisia mielipiteitä ja vallantavottelua, joutui hän sanakiistaan silloisissa sanomalehdissä, joka keskustelu lopulta kärjistyi mieskohtaiseksi pastori Eloheimon ja toimittaja Ekmanin välillä käydyksi riidaksi, jossa ei toistensa mainetta silitelty. Käytiin oikeuttakin kunnianloukkauksista.

Kirkollinen ja seurakunnallinen elämä oli vailla runkoa, johon se olisi voinut nojata. Puuttui yhdyssidettä ja selkärankaa. Silloisten pappien tahdolta tehtiin suunnitelmia yhden kirkkokunnan perustamisesta ja päästiin niin pitkälle, että perustava kokous pidettiin Calumetissa ”Kolmiyhteisessä kirkossa” maalisk. 25 p. 1890. Kokouksessa olivat edustettuina 9 seurakuntaa 16 edustajalla. Kirkkokunta päätettiin perustaa ja sen nimeksi hyväksyttiin ”Amerikan Suomalainen Ev. Luth. Kirkkokunta”, lyhennettynä ”Suomi Synoodi”. Sääntöehdotus hyväksyttiin, vaikkakin siinä ilmeni korjaamisen varaa. Kirkkokunta oli perustettu. Sen esimieheksi valittiin pastori J. K. Nikander, sihteeriksi J. W. Eloheimo, taloudenhoitajaksi K. L. Tolonen ja notarioksi J. J. Hoikka. Eloheimoon tyytymättömien luku kasvoi Calumetissa. Hänen virkavaltaisuutensa lisäsi uutta tuulta tyytymättömien purjeisiin. Toimittaja Ekman oli tyytymättömillä johtajana kohdistuen voimansa sanomalehdessä ja yksityisesti perustettua kirkkokuntaa ja Eloheimoa vastaan. Tuli sitte Calumetin seurakunnan kokous, jossa sääntöehdotus esitettiin hyväksyttäväksi ja päätettäväksi kirkkokuntaan yhtymisestä. Silloin suuri joukko tyytymättöminä erosi pois seurakunnasta, pyyhittivät nimensä pois seurakunnan kirjoista, joten seitsemästä sadasta jäsenestä jäi seurakuntaan vajaa kaksisataa, niistäkin pieni joukko kannattavia jäseniä. Eronneet tekivät pilalauseen: ”Synoodin seurakuntaan jäi 16 ja Niva.” Seurakunnasta eronneet menivät pitämään kokoustansa ooperahuoneelle, jossa Ekmanin muodostama uuden seurakunnan perustuslain sääntöehdotelma luettiin ja hyväksyttiin. Seurakunnan nimeksi tuli ”Kansallisseurakunta”. Yhteinen seurakunnan omaisuus jäi pienelle joukolle, jotka seurakuntaan jääneenä olivat oikeutetut sen pitämään.

Riitoja jatkui edelleen. Se oli todellinen eripuraisuuden aikakausi. Kun Kansallisseurakunta ei saanut käyttää Kolmiyhteistä kirkkoa, osti se ruotsalaisten osuuden, tullen siten kolmanneksi omistajaksi. Riita vaan lisääntyi ja sitä piti yllä ”kansan Lehti” toiselta puolelta ja ”Kalevan Kaiku” toiselta. Kun vihamielisyyks kohosi kirkonmenojen häiritsemiseksi, möi Synodin seurakunta osuutensa Kolmiyhteisestä kirkosta norjalaisille 500 dollarin hinnasta. Seurakunta hupeni vähiin, eivät enää kyenneet maksamaan papin palkkaa, Eloheimon täytyi muuttaa pois, saatuaan konsistorin välityksellä väliaikaisen viran hoidon Ironwoodiin. Hänen työnsä Calumetissa kantoi katkeria eripuraisuuden hedelmiä koska hän ei osannut esiintyä nöyrymielisenä ja kokoavana persoonana. Hän oli sittemmin suureksi haitaksi kirkolliselle toiminnalle. Eloheimo jatkoi itsevaltaista menettelyään Ironwoodissakin, kunnes hänet konsistorin toimesta erotettiin kirkkokunnan pappina toimimasta.

Palaan taasen selostamaan Laestatiolaisen seurakunnan toimintaa, josta edellä kerroin ja mainitsin saarnaaja Takkisen tulosta saarnaajaksi. Takkinen otti tehtävänsä lähetysaarnaajan toimesta, tehden matkoja toisiin valtioihin, aina Lännelle asti, jolla aikaa Calumetin seurakuntaa hoitivat Kortetniemi ja Nikka y. m. Opinsuuntana oli esikoisseurakunnan toiminta. Kun Takkinen oli 10 vuotta toiminut, kasvoi seurakunta ja tulotkin sen mukaan. Tämä herätti jonkunlaista kateutta toisissa saarnaajissa ja kun TAKKISEN elämässä ja toiminnassa oltiin löytävinään erehdyksiä, jouduttiin niin pitkälle, että saarnaajan vaalissa, joka aina vuodeksi -kerrallaan valittiin, voitti Johan Roanpää suuren enemmistön puolelleen. Kokoukset olivat riitaisia ja niiden toimihenkilöiden taholta harjoitettiin mielivaltaa. Takkisen kannattajain joukko jäi pienemmäksi, vaikka olikin vanhempi. Kerran Roanpään joukko anasti kirkon avaimet, pitäen kirkon heille kuuluvana. Riita ratkaistiin oikeudessa 2 vuotta kestäneen monipuolisen perustelun jälkeen, joka tuotti suuria kuluja. Kirkko joutui Roanpään puolueelle ja Takkisen puolue alkoi rakentamaan omaa kirkkoaan Mäntykadun varrelle vastapäätä entistä. Muodostui kaksi seurakuntaa ja kaksi kirkkoa. Riitoja koetettiin sovittaa, vaan turhaan. Hajaannus oli tullut ja laajentui. Siten syntyi paljon eripuraisuutta ja aineellista vahinkoa. Toisiinsa tyytymättöminä alettiin rakentelemaan kirkon nimellä haaleja lähes joka kylään ja toisiin useampia. Edelläkerrottujen Takkisen ja Roanpään toiminta ei kestänyt kauvan. Takkinen kuoli Suomi matkallaan Kittilässä v. 1892 ja Roanpää 4 vuotta toimittuaan kuoli kaasuhäkään Bostonissa, Mass., v. 1896 ollessaan siellä saarnamatkalla. Poislähtiessään jätti Tarkkinen sijaisekseen suutari Kalle Ojalan ja Olli Matoniemen hoitamaan seurakuntaa siksi kunnes hän palaa takaisin. Näistä on edellinen jatkanut toimintaansa vanhemman seurakunnan saarnaajana siksi kunnes muutama vuosi takaperin muutti Lännelle.

Uudempi aika. Calumetin vanhempi A. L. seurakunta. – Niinkuin edellä on mainittu, jäi seurakunnan hoito v. 1891 Kalle Ojalan ja Olli Matoniemen huostaan. Jälkimäinen heistä siirtyi pois paikkakunnalta jonkun ajan kuluttua. Kalle Ojala toimi edelleen saarnaajana sanotussa ja toisissa ympäristöllä olevissa samaa suuntaa edustavissa seurakunnissa. Saarnaajan toimi oli hänelle sivutyönä. Pääelinkeinonsa oli suutarin ammatti, joka lopulta muodostui tehdasteollisuudeksi. Seurakuntien elämässä alkoi vähitellen ilmenemään toisten kanssa yhteensulautumisen merkkejä. Kalle Ojalan hoitoon kuuluneet seurakunnat ovat siitä lähtien olleet ilman varsinaista saarnaajaa. Calumetissa olevaa kirkkoa lienee viime aikoina harvoin käytetty.

Calumetin Nuorempi Apostolis Luth. seurakunta. – Seurakunnan toiminta alkoi v. 1888 niiden erimielisyyksien tuloksena, jotka seurakunnan keskuudessa syntyivät, osaksi opin soveltamisesta ja persoonallisista syistä. Seurakunnalle jäi vanha kirkko, joka sitte laajennettiin ja rakennettiin uudestaan, tullen maksamaan koko paljon. Seurakunnan saarnaajana toimi 4 vuotta John Roanpää. Hänen kuoltuaan alettiin kuulustelemaan Suomesta pappia, ja D. Castrenin myötävaikutuksella onnistuttiin saamaan pastori A. L. Heidemann, joka oli syntynyt Oulussa. Koulua käytyään ylioppilaaksi, ja suorittuaan erotutkinnon papin virkaa varten Helsingin yliopiston jumaluusopillisessa tiedekunnassa ja vihitty papiksi Porvoossa, omaksui sellaiset uskonnolliset käsitteet, että seurakunta hyväksyi hänet tänne papikseen. Pastori Heidemann oli silloin Kivijärvellä, ja täältä kutsumuksen saatuaan lähti matkalle, saapuen Calumetiin edellämaitun seurakunnan papiksi, jota tointa on hoitanut näihin asti yhtämittaa. Hänen toimintansa ei ole keskittynyt ainoastaan Calumetiin, vaan on kierrellyt vuosien kuluessa yli koko Amerikan, ollen varsinaisesti Calumetin ja ympäristön seurakuntien pappina. Seurakunnallinen toiminta hartausseuroina ja kokouksina on ollut ripeää ja voimakasta. Lukuunottamatta kirkollisia sakramentillisiä toimia, kaste- ja hautaus-tehtäviä ja rippikoulujen pitoa, ei seurakunnissa ole pantu painoa ulkonaisille säännöille. Kirkonkirjoja ei ole pidetty. Seurakunnan väkilukua on näin ollen vaikea tarkalleen määritellä. Se voidaan kaikesta toiminnasta päätellä, että seurakuntaan lukeutuvien joukko on suurin paikkakunnalla ja sen papilla paljon tehtävää.

Lähes neljä vuotta takasin saapui pastori P. A. Heideman Suomesta tänne isänsä apulaiseksi. Suosituna ja kykenevänä pappina toimi täällä v. 1919 elokuuhun asti, jolloin matkusti Suomeen, josta tuli äskettäin takasin. Seurakunnat ovat edelleen pastori A. L. Heidemannin hoidettavana.

Calumetin Betlehemin seurakunta. – Edelläkerrotun seurakunnan jakaantumisen jälkeen, jolloin suurin osa erosi ja perustivat Kansallisseurakunnan, jäi pienempi joukko entiseen, pysyen uskollisena periaatteilleen. Väliaikaisena pappina kävi kaksi kertaa kuukaudessa pastori J. K. Niklander, Hancockista. Kirkonmenoja pidettiin ”Kansanvalistusseuran” talolla. Huolimatta seurakunnan jäsenien vähälukuisuudesta päätettiin rakentaa kirkko. Rahaa oli ainoastaan 500 dollaria, joka saatiin kirkko-osuuden hintana norjolaisilta. Calumet & Heclan kaivantoyhtiö lahjoitti 500 dollaria ja antoi maapalan kirkon ja pappilan paikaksi. Kirkon rakennustyöt aloitettiin syksyllä 1891 ja vuoden kuluttua valmistui \$6,000 maksava kirkko. Seurakunnan väkiluku lisääntyi. Varsinaisen oman papin virka julistettiin avonaiseksi, johon vasta v. 1893 onnistuttiin saamaan nuori pastori Erkki W. Hynninen, Joroisista, Suomesta. Nykyään kirkkoherrana Savonrannan seurakunnassa Mikkelin läänissä.

Pastori Hynnisen saavuttua Calumetiin, oli hänellä edessään suuri laajaperäinen tehtävä. Nuoruuden innolla ryhtyi hän työhön. Perusti ”Nuorten Kristillisen Yhdistyksen”, ainoa laatuaan siihen aikaan suomalaisten keskuudessa. Hynninen pani alkuun joululehden toimittamisen, joka ensi kerran ilmestyi 16 sivuisena ja kuvitettuna. Tyynenä ja maltillisena koetti saada sovintoa aikaan. Puolitoista vuotta toimittuaan, palasi takaisin Suomeen.

Hynnisen seuraajaksi valittiin pastori F. L. Lindgren, Tammelasta, Suomesta, joka tultuaan New Yorkiin ja kuultuaan silloisista sekavista oloista, kääntyi takaisin Suomeen. Väliaikaisena pappina toimi taasen pastori J. K. Nikander, kunnes J.H. Kampi saapui Kiihin niemeltä. Hänen aikanaan alkoi seurakunta lisääntyä. Pyhäkoulut toimivat hyvin ja niille hankittiin kirjasto. Ompe-

luseuroja perustettiin. Ensimmäisessä kesäkoulussa oli 108 oppilasta, jossa opettajana toimi Linda Mahlberg ja Lovisa Moilanen. Kirkkoon hankittiin urut, kirkkokuoron toimesta, jota johti urkuri J. Karhu. Riitaisuudet jatkuivat edelleen Kansallisseurakunnan välillä. Kampi joutui omien erehdyksensä takia eroamaan toimestaan ja monien seikkailujensa jälkeen kuoli Liverpoolissa.

Kampin jälkeen tuli Betlehemin seurakunnan papiksi pastori A. S. Sederström, ollen ainoastaan vuoden ajan. Ikävä kotimaahansa Suomeen joudutti hänen pois lähtöään. Vaalin kautta tuli hänelle seuraajaksi pastori P. Airaksinen, joka oli tullut Kiipinniemielle v. 1897 ja Calumetiin 1900. Airaksinen teki laajoja saarnamatkoja m. m. Canadaan. Calumetissa pani toimeen kansanopistokursseja maisteri Aaltion, ylioppilas Jalkasen ja Mr. John Kiiskilän kanssa. Toimittuaan täällä 4 vuotta, palasi Suomeen, jossa kuoli v. 1911 Joroisten kappalaisena. Seuraajaksensa tuli nuori pastori E. W. Siikanen, joka ehti puolitoista vuotta toimia kuin kuolema lakkautti hänen elämänsä.

Siikasen jälkeen tuli vaalin kautta valittua pastori V. B. Rautanen Sääksmäeltä, jossa oli v. t. kirkkoherrana. Pastori Rautanen oli v:teen 1920 asti ollut sanotun seurakunnan pappina. Pastori Rautasen aikana on seurakunnallinen toiminta edistynyt. Lauluseuroja on perustettu ja kesäkoulut sekä pyhäkoulut ovat toimineet ripeästi.

Pastori William Beerhard Rautanen on syntynyt Helsingissä toukokuun 25 p., v. 1882. Kävi koulua siellä ja tuli suomalaisesta normaalilyseosta ylioppilaaksi 1901. Kirjoittautui jumaluusopilliseen tiedekuntaan ja vihittiin papiksi 1906. Sitä ennen oli hän Liissilässä, Inkerinmaalla kirkkoherran apulaisena vuosina 1905 ja 1906. Ylioppilaana ollessaan oli kansakoulun opettajana Herralassa Hollolan pitäjässä vuonna 1903. Uudenmaan raittiuspiirin ja Uusmaalaisen ylioppilasosakunnan kiertävänä puhujana. Papiksi vihittyä tuli Sääksmäen v. t. kirkkoherraksi, hoitaen sitä virkaa v. 1906 ja 1907. Tuli Calumetin Betlehemin seurakunnan kutsumana sanotun seurakunnan ja Mohawkin y. m. saman seurakuntapiirin papiksi 1907, josta lähtien hoiti edellämäinitun piirin seurakuntia 1920 vuoteen asti. Suoritti pastoraali tutkinnon kiitettävillä arvokauseilla Porvoon tuomiokapitulissa v. 1911. Ollut Suomi-Opiston johtokunnan jäsenenä vuosina 1909–1913 ja samalla Suomi Synodin kirkkokunnan konsistorion sihteerinä. vuosina 1909–1913. Suom. Luth. Kustannusliikkeen johtokunnan jäsenenä v. 1908. Suomi-Opiston jumaluusopillisen seminaarin opettajana vuosina 1911 ja 1919 y. m. kirkkokunnan ja kansanvalistusta tarkoittavissa luottotoimissa. Teki saarnamatkoja eri valtioihin ja Canadaan. Ollut S. K. Veljeysseuran ja useampain raittiuliittojen kiertävänä puhujana, hyvin monissa valtioissa. Kirjallisia teoksia julkaissut laajan ”Amerikan Suomalainen Kirkko”, y. m. pienempiä kirjasia. Pastori Rautasen kirjoituksia on julkaistu useissa suomalaisissa sanomalehdissä, joissa hän on käsitellyt asiallisella ja terävällä tavalla kirkollisia ja kansallisia sivistysaloja ja ajan kysymyksiä. Pastori Rautanen on m. m. ollut Päivälehdessä avustaja, kirjotellen huomattuja eri aloja koskevia arvokkaita kirjoituksia.

Virkaveljiensä ja seurakuntalaistensa piirissä on hän ollut huomioonotettu, jota todistaa sekin, koska hän oli yhtämittä saman seurakunnan pappina 13 vuotta, joka on harvinaista näissä oloissa. Esiintymisellään vaatimattomana, ja selväpiirteisenä saarnoissaan ja puheissaan, on hän saavuttanut suosiota ja kunnioitusta toisiin kirkkokuntapiireihin kuuluvien keskuudessa. Pastori Rautanen oli m. m. kirkkokuntain yhtymiskomiteassa, kannattaen yhtymistä periaatteenaan P. R. oppiin perustuvien näkökohtien pohjalla.

Laaja kantoinen ja monipuolinen on ollut se työ, jonka pastori Rautanen on täällä suomalaisen kirkollisen ja kansallisen valistuksen hyväksi tehnyt.

Avioliittoon vihittiin pastori Rautanen v. 1916 neiti Elina Wilsonin kanssa. Rouva Rautanen toimi Betlehemin seurakunnan urkurina.

Pastori Rautanen muutti keväällä 1920 Suomeen, Merimies- ja Siirtolaislähetysten papiksi. Calumetin Betlehemin seurakunnan papiksi tuli saman vuoden heinäkuulla pastori S. Autere.

Pastori S. Autere on syntynyt 14 p. helmikuuta v. 1893 Teuvalla, Suomessa. Tuli Amerikkaan v. 1910. Kävi täällä Suomi-Opiston Akateemisen osaston ja Seminaarin. Vihittiin papiksi Hancockissa kesäkuulla v. 1918, jonka jälkeen toimi pappina Leadin ja ympäristön seurakunnissa Eteledakotassa, josta heinäkuulla muutti Calumetiin.

Pastori Autere, englanninkieltä taitavana ja etevänä puhujana kykenee hoitamaan papilliset tehtävänsä seurakuntiansa mielihyväksi. Musikaalisena henkilönä, nöyränä ja työteliäänä toimimaan nuorison kokoamiseksi ja kasvattamiseksi.

Calumetin Kansallisseurakunta. – Calumetin Kansallisseurakunta perustettiin v. 1890 niiden erimielisyyksien tuloksena, joita syntyi silloisten suomalaisten keskuudessa. Seurakunta keräsi rahat ja osti ruotsalaisilta osuuden Kolmiyhteiseen kirkkoon. Pappina toimi Laestadion seurakunnan pastori Heidemann. Jäsenluku seurakunnassa oli runsas. Edellämainittu pastori Heideman hoiti sitä 5 vuotta. Tällä ajalla oli tuo Calumetissa erimielisyyttä synnyttänyt pastori Eloheimo toiminut Ironwoodissa ja vihkinyt siellä hyvin useita pappeja Kansallisseurakunnille, joita hänen myötävaikutuksellaan perustettiin eri osissa maata. Eloheimo oli muodostanut Kansalliskirkkokunnan; eli niinkutsutun Fenno Amerikalaisen kirkkokunnan. Kun sitten Calumetin kansallisseurakunta julisti papin viran avonaiseksi, haki Eloheimo sitä ja valittiin hänet virkaan. Tultuansa Calumetiin, alkoi hän ehdottelevaan seurakuntain yhtymistä ja kirkkokuntain yhteenliittymistä. Ehdotus ei saanut kannatusta. Noudattaen entistä ohjelmaansa virkavaltaisuudessa, jätti Eloheimo Calumetin seurakunnan, koska hänellä ei ollut riittävää kannatusta.

Eloheimon lähdettyä Calumetista, julistettiin Kansallisseurakunnan papin paikka avonaiseksi, jota haki silloin Säskylän kirkkoherra M. A. Mandelöf ja sai kutsumuksen. Saapui lokakuulla v. 1899 Calumetiin. Ollen kristillismielinen ja ahkera toimessaan, vaurastui seurakunta. Kirkkokunta ei ollut todellisessa muodossaan laillistettu, vaan Mandellöf huolehti siitä, samoin kuin pappien valmistuksestakin.

Calumetin Kansallisseurakunnan kirkkoa alettiin rakentamaan v. 1898 ja pappilaa sen viereen samana vuonna. Ne valmistuivat v. 1900. Kirkolle antoi Calumet & Hecla kaivantoyhtiö tontin ja 500 dollaria rahaa rakennusta varten.

Mandelöf harrasti pyhäkoulun toimintaa ja huolehti lasten opetuksesta. Papeiksi vihki hän m. m. pastori Vuoren y. m. Mandellöffillä oli hyvä tarkoitus saada hajalla asuville suomalaisille pappeja. Kun ne olivat kristillismielisiä, ei hän asettanut suuria vaatimuksia. Pastori Mandellöfin ollessa kirkkokunnan esimiehenä perustettiin Kansan Opisto Smithvilleen, Minnesotaan, joka jonkun aikaa toimittuaan muodostui Työväen Opistoksi. Toukokuun 2 p., 1905 lähti pastori Mandelöf Suomeen, jossa myöhemmin tuli Asikkalan kirkkoherraksi ollen siinä kuolemaansa asti.

Kansallisseurakunnalla oli loistoaikansa. Jäseniä v. 1903 oli 1,200. Seurakuntaa tuli hoitamaan pastori J. H. Varmanen, joka oltuaan lyhemmän ajan, erotettiin opinsuuntansa takia kirkkokunnasta. Seuraajaksensa tuli pastori K. G. Rissanen, hoitaen v. 1907 vuoteen 1912 sanottua seurakuntaa. Paikkakunnalta poimuutot pienentivät seurakuntalaisten lukumäärää tuntuvasti. Rissanen seuraajaksi tuli pastori Liljeroos, joka muutamia vuosia toimittuaan muutti yksityiselämäänsä ja kuoli siellä joku aika takasin. Nykyinen Calumetin Kansallisseurakunnan past. Matti Viskari tuli toimeensa v. 1916.

Pastori Matti Viskari on syntynyt Jääsken pitäjässä, Viipurin läänissä, Suomessa, syysk. 11 p., v. 1887. Kävi kotipitäjässään kansakoulun ja omaten musikaalisia taipumuksia meni myöhemmin Helsingin Lukkari Urkurikouluun, lueskellen samalla Evankelisen Yhdistyksen pappien johdolla. Päästyään lukkari urkurikoulusta keväällä v. 1913, tuli Amerikkaan samana vuonna, Fitchburgiin. Vihittiin papiksi Kansalliskirkkokuntaan Calumetissa, tullen Fitchburgin Kansallisseurakunnan pastoriksi, hoitaen siellä seurakuntaa kaksi ja puoli vuotta. Sai Calumetin Kansallisseurakunnalta kutsumuksen tulla papiksi Calumetiin v. 1916, jota seurakunnan papin virkaa hoitaa vieläkin, ollen samalla Kansalliskirkkokuntaan kuuluvien Covingtonin, Mich., Green'in, Mich. ja Massin, Mich., seurakuntien pappina, sekä välillisesti käyden toimittamassa papillisia toimia Chathamien, Mich., Kansallisseurakunnassa. Lueskellut jumaluusopillisia aineita Suomi-Opiston johtajan tohtori J. K. Nikanderin johdolla kahden vuoden ajalla, jatkaen samojen aineiden opiskelua tohtori Nikanderin kuoleman jälkeen Ironwoodin Kansalliskirkkokunnan jumaluusopillisen seminaarin johtajan pastori Salosen johdolla. Hoitaa Kansalliskirkkokunnan Ironwoodissa olevan pappisseminaarin mu-

siikin opettajan tointa, käyden kaksi kertaa kuukaudessa antamassa opetusta siellä oleville oppilaille. Pastori Viskari on Kansalliskirkkokunnan varaesimies ja sen seminarin johtokunnan kirjuri. Sujuvan esitystapansa ja syvällisten evankelisten voimakkaiden saarnojen kautta tullut tunnetuksi kirkkokuntansa piireissä, nauttien virkatoveriensä ja yleisön arvokasta suosiota ja kunnioitusta.

Lauriumin, Calumetin ja ympäristön suomalainen Methodisti seurakunta. – Methodistinen lähetystö, josta on myöhemmin kehittynyt seurakunnallinen järjestynyt kirkollinen toiminta, alkoi Calumetissa v. 1904. Sitä oli Ishpemingissä ja Ironwoodissa ollut samoilta vuosilta. Methodistikirkon lähettiläänä saapui Calumetiin pastori Hj. Salmi. Methodistinen toiminnan alkuhommista kirjoitti silloin m. m. Päivälehti seuraavaa:

”Meillä suomalaisilla on jo 4 kirkkoa, mutta ei tämä vielä näy olevan meille kyllin riittävä. Vielä yhtä uutta seurakuntaa täällä hommataan ja tämä taas on ihan uusmuotinen, jopa amerikalaismallinenkin. Tämän seurakunnan pastoriksi tulee metodistipappi Salmi. Hän on nuori mies ja luulempa, että jos koskaan on miestä kivikkoon laitettu, niin on siihen joutunut nyt Mr. Salmi, sillä Methodistiseurakunnan pystyttäminen Calumetiin on mielestäni yhtä vaikea tehtävä kuin Port Arthurin valloitus. Tällä emme tahdo past. Salmia pelottaa ja kieltää tänne asettumasta. Tämä on ”vapaa maa” jossa saa vaikka kuudennen seurakunnankin perustaa. Mutta huomautamme vaan sitä tosiseikkaa, että meillä jo entuudestaan on tosi-suomalaisia seurakuntia kyllin täällä, joten emme ole kovin suuressa uusien lähetysseurakuntien puutteessa.” – Päivälehti, kuten tiedetään, ilmestyi niihin aikoihin Calumetissa.

Pastori Salmin tultua ryhdyttiin toimintaan. Gately & Wigginsiltä vuokrattiin haali 100 dollarin vuosimaksulla kokouksien pitoa varten. Kansallisseurakunnan kirkossa saarnaili pastori Salmi joskus. Pyhäkoulu perustettiin, johon tuli v. 1904 syksyllä 100 oppilasta. Parin toimintavuotensa jälkeen meni pastori Salmi Suomeen ja hänen seuraajakseen tuli Pietari Pennanen, joka Tamperreella, Suomessa oli valmistunut ja täällä vihitty papiksi. Pennasen v. 1906 tultua Calumetiin, toimi hän vuoden ajan ja sitte v. 1907 perustettiin seurakunta virallisesti, ja sen yhteyteen nuorisoseura ”Totuuden Taimi.”

Pastori Pennasen jälkeen tuli seurakuntaa hoitamaan pastori J. Pitkänen. Hänen toimintaajallaan ei ole sanottavia muutoksia seurakunnallisessa toiminnassa tapahtunut. Pitkäsen jälkeen tuli pastori K. J. Nurmi, joka on yhtä mittaa toiminut saman seurakunnan pappina. Pastori Nurmen aikana on seurakunnalle rakennettu haalin muotoinen sievä kirkko ala-saleineen Lauriumiin. Seurakunnan virallinen nimi on nykyään ”Lauriumin Suomalainen Metodisti Seurakunta”. Pyhäkoulua on pidetty ja lauluseuroja y. m. seurakunnallisia toimintoja elvytetty, ollen toiminta ripeää. Seurakunnan väkilukua on vaikea laskea varsinkin nyt, kun alituiset poismuutot ovat vähentäneet suomalaisia kaikista seurakunnista.

Pastori K. J. Nurmi, Lauriumin suomalaisen Methodistiseurakunnan nykyinen hoitaja, on syntynyt Länkelmäen seurakunnassa, Hämeen läänissä, Suomessa. Syntymäpäivää ja vuotta ei tämän kirjoittaja ole saanut tietää. K. J. Nurmi on opiskellut Tampereen Methodistikoulussa. Tultuaan Amerikkaan yli kymmenen vuotta takasin, toimi Methodistiseurakunnan pappina Ironwoodissa, josta tuli Lauriumiin, jossa on siitä saakka yhtämittaa ollut. Pastori Nurmen toiminta, kuten yleensä Methodistien, on ollut enemmän lähetystyötä, karun maaperän keskuudessa. Niissä piireissä, joissa pastori Nurmi on vaikuttanut, on hän saavuttanut suosiota. Nykyjään poismuuttojen takia on seurakunta supistunut pieneksi. Nurmi muutti äskettäin Detroitiin.

Hancockin suomalaiset seurakunnat.

MYÖHÄISEMPI JA NYKYINEN AIKA.

Ev.-Luth. seurakunta. – Evankelis lutherilainen seurakunta, perustettu alkuperäisesti pastori Backmanin toimesta vuonna 1876, ensimmäisenä, kaikkien Kuparisaaren Ev. Luth. yhteisenä seurakuntana. Nykyisessä merkityksesssä voidaan v. 1885 laskea järjestyneen seurakunnan nimellä, jolloin pastori J. K. Nikander otti sen hoitoonsa. Ensimmäinen kirkko on rakennettu v. 1889, ollen samalla paikalla kuin nykyinenkin. Ensimmäisen kirkon hävitti tulipalo ja sitä seuraavaa kirkkoa, joka saatiin käyttökuntoon, vahingoitti ukkosen salamasta johtunut tulipalo, joten seurakunnan nykyinen kirkko on kolmas ja samalla paikalla kuin edeltäjänsäkin. Nykyinen kirkko on hyvin tehty ja sen alla tilava kokoussali, koulujen ja kokousten pitoa varten. Kirkossa on kello ja niinkutsutut piippu-urut, viimeksimainitut Mr. Antti Johnson vainajan lahjoittamat. Kirkon yhteydessä sijaitsee pappila, jota parhaillaan laajennetaan. Seurakunnalla on kokoushuoneita Virran kylässä, Copurtownissa ja Boston kaivannolla, joten seurakunnan omaisuus kirkkoineen ja pappiloineen y. m. nousee kymmeniintuhansiin. . Seurakunnalla on velkaa vähän, ainoastaan muutamia sanoja, joka kohoo nyt pappilan laajennuksen ja korjauksen takia, vaan omistaessaan kalliin kirkon, pappilan ja kokoushuoneita, ei sen velka tule olemaan pitkäaikainen, jos toiminta on ripeää. Seurakunta on yhtynyt Suomi Synodin kirkkokuntaan v. 1890, jona S. S. kirkkokunta perustettiin kuuluen siihen yhtämittaa näihin asti. Seurakunnan väkiluku oli silloin 783, joka on kasvanut vuosittain, ollen nykyään 675 miestä, 663 naista ja 952 lasta, yhteensä 2,289 henkeä, joka tilasto perustuu seurakunnan pastorin viime talvena julkaisemaan laskelmaan ja tilastojulkaisuun.

Hancockin Ev. Luth. seurakuntaan kuuluu Hancockin kaupungin, ja ympäristön asukkaita, Houghtonin ja sen takaliston Hurontownin ja Dodgevillen sekä Virran kylän, jossa on koulu ja kokoushuone. Kuparisaaren puolelta kuuluvat Salon kylän, Boston kaivannon ja ympäristön, Kasken kylä ja Dollar Bay ympäristöineen, sekä Paavolassa asuvia suomalaisia, ollen edellämainitut saarnapaikkoja, joissa seurakunnan pastori käypi varsinaisilla vuoroillaan pitämässä hartaushetkiä seurakunnan koulujen kokoushuoneilla ja valtion kouluilla.

Hancockin Ev. Luth. seurakunnan pappeina ovat toimineet alusta alkaen tähän asti seuraavat pastorit: Alfred Elieser Backman v. 1876, vuoteen 1883, pastori J. K. Nikander v. 1885 vuoteen 1893. ja hänen jälkeensä pastori John Bäck vuoteen 1911 ja Matt Pesonen Backmanin seuraajana v. 1919, jolloin saapui pastori Alfred Haapanen seurakunnan kutsumana, ollen nykyään seurakunnan pappina.

Lukkariurkureina on kuluneella ajalla ollut useita henkilöitä. Nykyään hoitaa mainittuja virkoja Viipurin kirkkomusiikkiopiston läpikäynyt ja samalla laulunopettajakurssin suorittanut Hilja Kärkkäinen, joka on seurakunnan kutsumana ja valitsemana ottanut viran hoitoonsa v. 1919. Seurakunnan toimesta on pidetty sunnuntaikouluja, ollen niiden luku viime talvena 14, joissa oli opettajia 146 ja oppilaita 897, jakautuen eri paikkakunnilla toimineihin kouluihin. Sunnuntaikouluissa on käynyt useita sellaisten perheidenkin lapsia, joiden vanhemmat eivät kuulu varsinaisesti edellämainittuun seurakuntaan.

Kesäkouluja on ollut pitemmän aikaa eri paikkakunnilla toiminnassa, joiden avulla on kristinopin ja suomenkielen lukemista kotiopetuksen täydentämiseksi ylläpidetty. Useana vuotena on ollut 6 ja 8 kesäkoulua toiminnassa, nyt viime kesänä 3, Hancockin kaupungissa, Virran kylässä ja Copurtownissa. Seurakunnan yhteydessä on viime aikana toiminut 5 ompeluseuraa.

Kristillisiä nuorisoyhdistyksiä, syntyneet muutama vuosi takasin on 3 toiminnassa, samoin lauluseuroja myöskin 3, joista kirkkokuoro on elinvoimaisin urkuri Kärkkäisen johtamana. Seurakunnalla on apukassa pienempiä avustuksia varten seurakunnan köyhien jäsenten auttamiseksi.

Pastori A. Haapanen, Hancockin Ev. uth. seurakunnan nykyinen pappi, syntynyt lokakuun 19 p. v. 1874 Karvialla, Turun läänissä, Suomessa. Käynyt kansakoulun synnyinmaassa. Tullut Amerikkaan v. 1893 Montanan valtioon, ollen siellä yhden vuoden. Tullut Suomi-Opistoon syksyllä v. 1898, jossa käytyään akateemisen, osaston ja jumaluusopillisen seminaarin, joka silloin toimi kaksivuotisena, valmistui papiksi v. 1906, ensimmäisten opistossa valmistuneiden joukossa. Toimi yhden vuoden siirtolais- ja kotilähetyksen pappina, kunnes sai kutsumuksen tulla Fairportin, Ohio, seurakunnan papiksi, jossa toimi yli 6 vuotta. Ironwoodin seurakunta erottuaan Wakefieldin seurakunnan kanssa yhteisen papin palkkaamisesta, koska piiri laajeni, kutsuivat ironwoodilaiset seurakuntansa opettajaksi pastori Haapasen v. 1913, jossa hän oli siksi kunnes sai Hancockin seurakunnalta kutsumuksen ja muutti tänne toukokuun 6 p., v. 1919.

Pastori Haapanen on pappina olonsa aikaa käyttänyt huolella ja tarkoin seurakunnissaan opettajana ja omia tietojaan jatkaen mikäli mahdollista. Hän opiskeli tuonnoin Temple Universityssä Philadelphiassa, Pa., ja on ahkerasti lueskellut alaansa kuuluvaa kirjallisuutta. Suomi Synodin konsistorion notarioksi valittiin hänet v. 1915, jota tointa hän on siitä alkain hoitanut. Seuraavana vuonna, kun kirkkokunnan kotilähetystoiminta järjestettiin erityisen johtokunnan huolenpidon alaiseksi, valittiin siihen konsistoriota edustamaan pastori Haapanen, jota jäsenyyttä hän on siitä lähtien yhtämittä hoitanut, kuuluen nykyäänkin kotilähetysohjelmaan esimiehenä. Suomi-Opiston johtokuntaan on pastori Haapanen kuulunut sen aikaa kun on kirkkokunnan konsistorion notariona ollut. Hoitanut väliaikaisesti opetusta muutamissa aineissa opiston seminaarissa vuosina 1919 ja 1920. Tehnyt kirkkokunnan konsistorion, Michiganin konferenssipiirin ja kotilähetyksen puolesta useita pidempi- ja lyhempiä matkoja useissa eri valtioissa. Jo Suomi-Opistossa olonsa aikana, sekä myöskin pappina ollessaan, on pastori Haapanen ottanut osaa raittiusliikkeen kasvatukselliseen työhön, sikäli kuin aikansa on riittänyt ja olosuhteet sallineet.

Pastori Haapanen omaten tyynen ja harkitsevan luonteen, on seurakunnissaan ja kaikkialla missä hän on toiminut, ollut rauhaa rakastava, välttämättä hankauksia toisten kirkkokuntien opettajain ja oman kirkkokuntansa keskuudessa ilmenneiden opinsuuntien suhteen. Tästä on johtunut ettei hänen hoitamissaan seurakunnissa ole ilmennyt huomattavia erimielisyyksiä, vaan seurakunnat ovat kasvaneet ja toiminta vaurastunut. Hancockin seurakunta, ollen suurilukuinen, laaja ja suomalaisen asutuksen keskus, onnistui pappinsa valinnassa hyvin, joten tuonnon syntyneet, muutamien itsekkäistä pyyteistä ja hallitsemishalusta lähteneet hankaukset niitä kohtaan, jotka eivät heidän mielijohteensa alle taipuneet, uskon, etteivät tule saamaan tukea pastori Haapasesta. Käsittäen tehtävänsä pappina ja velvollisuutensa ihmisenä, kohtelee hän kaikkia ihmisellisellä arvonannolla, saavuttaen siten kunnioitusta itsellensä ja menestystä tehtävällensä.

Ap-Luth. seurakunta, perustettu nykyään voimassa olevien sääntöjensä perusteella v. 1889. Sitä ennen on kyllä ollut toimintaa aina v. 1871 alkaen, vaan silloinen toiminta ei ollut laillistettua. Nykyinen Ap. Luth. kirkko on rakennettu v. 1898, ja sijaitsee se Franklin kadun varrella. Kirkko torneineen, kelloineen ja kirkon alla olevine koulu- ja kokoussaleineen, jotka kaikki ovat hyvässä kunnossa nousee niiden rahallinen arvo tilavan tontin kanssa kymmeneen tuhanteen. Seurakunnalla ei ole pappilaa vaan sen hankkimisesta on ollut vakavaa keskustelua, joka toteutuneekin piakkoin. Seurakunnassa on kirjurin antaman, osapuilleen oikean laskelman mukaan kaupungissa ja lähiympäristöllä asuvia jäseniä 640, johon ei ole laskettu laajalla ympäristöalueella Kuparisaaressa ja mantereen puolella asuvia, samaan oppisuuntaan kuuluvia, jotka kannattavat tavallaan Hancockin seurakuntaa ja käyvät täällä kirkossa.

Seurakunnan toimesta on talvisin pidetty sunnuntaikoulua kirkkosalissa, ollen opettajia yli 30 ja lapsia yli kaksisataa. Ympäristöllä asuvien lapsia on käynyt paikkakuntansa Ap. Luth. seurakunnan pyhäkouluissa. Seurakunnallista harrastusta suosivat huolehtivat lastensa kristinopin ja suomenkielen opetuksen hankkimisesta lapsillensa, josta on todistuksena pyhäkouluissa käynyt Pyhäkoulun opettajina ovat pidemmän aikaa toimineet kauppiat Isack Lehto, Heikki Sakari, Oscar Nordström, Mrs Anna Kotila, Mrs. Anna Abramson, Mrs. Miina Pekkala, neiti Kaarre y. m.

Hancockin Ap. Luth. seurakunnan pappina on toiminut lähes kolmekymmentä vuotta pastori A. L. Heidemann, asuva Calumetissa, ja kolmisen vuotta pastori Paul A. Heidemann, hänkin Calumetista. Vuosi takaperin, pastori Paul Heidemannin mentyä Suomeen, oli seurakunta ollut taas pastori A. L. Heidemannin hallussa. Pastori Paul A. Heidemann tuli äsken Suomesta tänne, asettuen varsinaisesti Hancockin Ap. Luth. seurakunnan papiksi.

Väliaikana on yksi ja toinen Ap. Luth. saarnaajoista käynyt pitämässä hartausseuroja Hancockin Ap. Luth. kirkossa. Seurakuntalaisten ja papiston keskuudessa on huomattu viime aikana enemmän suvaitsevaisuutta toisin ajattelevia kohtaan. Uskonnollisia erimielisyyksiä ei huomattavasti tunneta kinastelun ja kiihkoilun muodossa. Tämä osottaa ihmisten vakaumusten selviytymistä ja kunnioitusta toisiansa kohtaan. Enemmän henkistä vapaa harrastusta lasten ja nuorison kasvatuksessa.

Suomalaisia sivistyksen tienraivaajia.

A. J. Muikku. – Amerikan ensimmäisen suomalaisen sanomalehden perustaja ja toimittaja, suomalaisen sanomalehdistömme tien raivaaja, oli syntynyt Liperissä, Kuopion läänissä. Hänen vanhempansa olivat puuseppä Anders Muikku, syntynyt Pielisjärvellä v. 1818 ja äitinsä Maria Jaakopin tytär Leskinen, syntynyt Joensuussa, v. 1823. Muuttaneet Liperistä Joensuuhun v. 1847, pojan A. J. Muikun ollessa 3 vuotias. Sen mukaan kuin Joensuun kaupungin pastorin viraston antama todistus huhtikuun 29 päivältä v. 1916 toteaa, niin oli A. J. Muikku, syntynyt 22 p. maaliskuuta v. 1846. H. p. ehtoollisella käypä ja kansalaisluottamusta nauttiva muistutuksesta. Oleskellut v. 1875 lähtien PohjoisAmerikassa, jossa on kuollut 5 p. helmikuuta v. 1877, Michiganin valtiossa, Calumetin kaupungissa. Edellä olevaan perustuvat viralliset, näihin asti säilyneet tiedot, yksityisten, sikäläisen ajan oloja ja asioita tuntevien kertomusten mukaan. A. J. Muikku kävi koulua Jyväskylässä, ollen etevä opinnoissaan. Pääsi sieltä ylioppilaaksi ja muutti Helsinkiin, jatkamaan lukuaan Yliopistossa. Hänen pääaineenaan oli matematiikka. Varaton kun oli, kuten monet köyhien käsi-työläisten lapset, joutui hän hyväntahtoisten ihmisten autettavaksi. Hänellä olikin koulunopettajansa taloudellisena tukena, jolta sai asunnon ja ylläpidon Jyväskylässä ollessaan. Kun sitte Muikun ylioppilaaksi tultua hänen opettajansa ja huoltajansa muutti Helsinkiin, asui hän tämän luona, kunnes se kuoli. Tämä ehkä aiheutti Muikun lukujen keskeyttämisen, sillä niinä aikoina oli varsinkin suomalaisen kansan opiskelevan nuorukaisen vaikea saada rahoja lukutiellä jatkaakseen. Niinpä Muikkukin keskeytti lukunsa ja meni ansaitsemaan rahaa, ollen jonkun aikaa luvunlaskijana Pulkovan tähtitornissa Pietarin lähistöllä.

Niinkuin edellä mainittiin, muutti A. J. Muikku v. 1875 Amerikkaan. Missä tarkoituksessa hän tähän maahan tuli, siitä ei ole tietoa. Kenties oli hänellä niinkuin muillakin Suomesta tulleilla ajatus olla täällä jonkun aikaa, ansaita rahaa ja mennä takaisin kotimaahansa. Saavuttuaan New Yorkiin, sai hän Kuparisaaren silloisilta suomalaisilt kutsumuksen tulla tänne. Kerrotaan heidän halunneen pappia, ja kuultuaan että Muikku oli ylioppilas, joita sinä aikana Suomessa kansan keskuudessa kutsuttiin ”maisteriksi”, lähettivät Kuparisaaren silloiset suomalaiset hänelle kutsumuksen mukaan matkarahat, joilla Muikku matkusti Kuparisaarelle.

Että kansalaiset häntä papikseen odottivat, selviää siitä, koska he varustivat juhlallisen vastaanoton Quincyn mäellä sijaitsevaan kirkkoonsa, joka nykyäänkin vielä on olemassa katuvaunujen vieressä, samassa paikassa kuin silloinkin.

Suomalaisten pappina toimi niinä aikoina norjalainen pastori joka erään (John Abramson vainajan kertomuksen mukaan) ensin puhui kirkossa, jonne oli kansaa kokoontunut, sillä vieraan saapuminen oli edeltäpäin tiedossa. Papin puheen jälkeen pyydettiin saapunut vieras puhumaan, joka jo edellisenä päivänä lauvantaina heti tultuaan ilmoitti ettei hän ole pappi, jonka selvityksensä hän uudisti sunnuntaina pitämässään tulopuheessa, lausuen (Abramsonin kertomuksen mukaan)

m.m., ”että suomalaiset olivat Kuparisaarella, mikäli hän tiesi, aineellisesti verrattain hyvässä asemassa, mutta henkisessä suhteessa kokonaan takapajulla. Jos he haluaisivat”, arveli hän, ”voivansa jotakin tehdä heidän henkiseksi kehitykseksen ja lupasi myös ruveta toimimaan tässä tarkoituksessa. Tämä tapahtui kevättalvella v. 1876. Millä tavalla hänen kutsujansa ja toiset suomalaiset tuon esityksen vastaan ottivat, ei ole tietoa. Lupaustaan toteuttaakseen ja hankkiaksensa itselleen toimeentuloa, alkoi Muikku toimittamaan ja kustantamaan viikkotehtä, jolle antoi nimen ”Amerikan Suomalainen Lehti”, jonka ensimmäinen numero ilmestyi huhtikuun 14 p. v. 1876. Tämä esi-koinen suomalaisen sanomalehdistömmen historiassa täällä oli pieni, ainoastaan nelisivuinen ja nelipalstainen, suunnilleen Kansan Hengen julkaisun kokoinen. Pieni oli myöskin lehden tilaajamäärä, ainoastaan 300, eikä sen sytyä ja levenemistä, kuten olisi luullut, yleensä ilolla tervehditty. Mutta siitä huolimatta oli perustus laskettu suomalaiselle sanomalehdistölle täällä. Kun ottaa huomioon sikäläistä olot ja lehden toimitusta heti alussa kohdanneet vaikeudet, voidaan nytkin pitää Muikun alkamaa työtä suuriarvoisena, kauvaksi kantavana yrityksenä.

ANDERS JOHAN MUIKKU,
ensimmäisen Amerikan suomalaisen. sanomalehden toimittaja
ja kustantaja. *1846-†1877.

Kohta lehden ilmestyttyä alkoi sen levenemistä vastustamaan eräs silloinen laestadiolaisten saarnaaja, Salomon Kortensniemi, nimittämällä tuota lehteä uskottomain lehdeksi, pitäen sen tilaamista ja lukemista suurena syntinä. Menipä niinkin pitkälle, että kielsi seurakuntalaisensa jo tilaamiaan kappaleitakin vastaanottamaan. Seurauksena tästä oli toimittajan lamaautuminen ja sikäli lehden lakkautuminen, kun sitä oli ehtinyt 13 numeroa ilmestyä. Lehden painossa käytettyjä työ- ja painovälineitä on säilynyt näihin asti, m. m. painokivi, joka on nykyään August Pellolla Hancockissa.

Kun lehti lakkasi ilmestymästä, alkoi Muikku (Matti Fredin kertomusten mukaan) toimittamaan laestadiolaisille postillaa, joka työ jäi häneltä kesken, sillä edellämainitun papin todistuksen

mukaan kuoli Muikku helmikuun 2 p. v. 1877. Pastori Backmanin täältä Joensuuhun lähettämässä kuolintodistuksessa sanotaan m. m. Muikun kuolleen Calumetissa, vaikka hän kuoli Quincyn lähellä Friskin talossa. Todistuksessa mainitaan Calumet hänen kuolinpaikkanaan, johtuen siitä, että pastori Backman Calumetissa asuvana on siellä kuolintodistuksen kirjoittanut. Hänen sairaudestaan ei ole tarkempia tietoja, vaan kertomusten mukaan vaivasi häntä heikonlainen halvaus, päättään siitäkin, koska hän oli pyytänyt käymään pastori Backmania häntä katsomassa, sittenkuin hänen ilmoitetaan kuolleeksi, ettei häntä vain elävänä haudattaisi.

Kenenkä toimesta ja millaisilla seremonioilla hänen maallinen tomunsa hautaan saatettiin, siitä ei ole tietoja säilynyt. Hänen ruumiinsa sai ensimmäisen lepopaikkansa Hancockin silloisessa protestanttien hautausmaassa, Quincy kadun viereisessä nurkassa. Joitakin aikoja tämän jälkeen hankkivat paikkakunnan suomalaiset pienen vaatimattoman liuskakiven, varustettuna hänen nimikirjoituksillaan ja pystyttivät hänen haudalleen.

Niiden suullisten kertomusten mukaan, mitä A. J. Muikusta on täällä säilynyt, tiedettiin hänen olleen ystävällisen, hiljaisen ja vaatimattoman, vaan erittäin perehtyneen luvunlaskutaitoon. Saksalaisten piireissä oli hän ollut heidän kieltään taitavana, hyvin suosittu. Kun suomalaisten keskuudessa niihin aikoihin oli vähän oppineita henkilöitä, oli luonnollista että hänellä ei ollut seurapiiriä, joka lienee yksinään oloissa vaikuttanut, että hän joutui kiusaukselle alttiiksi, tottui käyttämään silloin kaikkialla tarjona olevia väkijuomia, joiden, samoin kuin yksinäisyyden ja aineellisuuden huolien rasittamana joutui sairaloiseksi ja kuoli nuoruuden parhaassa iässänsä. A. J. Muikusta voimme suomalaisen sanomalehdistön tienraivaajana ja alkajana lausua runoilijan tavalla: ”Ladun hiihdit, latvan taitoit; oksat karsit, tien osotit. Siitäpä nyt tie menevi, ura uusi urkenevi.”

A. J. Muikun hauta. – Edellisessä osassa kirjoittaessani lyhyen ja hajanaisen selostuksen A. J. Muikku-vainajan elämän työstä, josta on jo ennenkin ollut selostuksia täkäläisissä sanomalehdissämme, m. m. maisteri J. A. Kärkkäisen toimittamassa Suomi-Opiston joululehdessä v. 1916, teen myöskin tässä selkoa hänen muistonsa kunnioittamisesta ja toimenpiteistä sen säilyttämiseksi.

Hancockin kaupungin länsieteläisessä kulmassa sijaitseva protestanttien hautausmaa joutui käyttämättömäksi parikymmentä vuotta sitten. Maa hautausmaata varten ei ollut aikanaan ostettu, vaan se oli vuokrattu määrättyiksi vuosiksi Quincyn kaivantoyhtiöltä. Kun vuokra-aika alkoi kulua loppuun ja hautausmaa ollen paikoittain kivinen ja kaupungin asutuksen lähellä, muodostui hautausmaayhtiö, joka osti maata ja perusti nykyisen Lake Site hautausmaan. Näin ollen jäi entinen hautausmaa hylyksi ja surullista kyllä, protestanttiselta yleisöltä huolehtimatta sen ympäristöllä olevan aidan korjauksesta y. m., joten se jäi karjanlaidunmaaksi. Varakkaammat paikkakuntalaiset muuttivat omaistensa ruumiit uuteen hautausmaahan ja kukin vei omaistensa jäännökset missä kullakin oli pysyvä kotipaikkansa, aina Detroitiin ja muihinkin valtioihin.

Syyskesällä v. 1914, syntyi muutamien Hancockissa asuvien sanomalehtityössä työskentelevien karjalaisten keskuudessa ajatus ryhtyä toimintaan edellä mainittuun hylyksijoutuneeseen hautausmaahan haudatun ensimmäisen suomalaisen sanomalehden perustajan ja toimittajan haudan suojelemiseksi kansallisena ja historiallisena muistopaikkana.

Tiedusteltuaan kaupungin viranomaisilta hautausmaan asemasta, saatiin kuulla että maata ei edellämainittu yhtiö anna aidata, vaan tulee tulevaisuudessa kenties käyttämään muuhun tarkoitukseen. Näin ollen aikomus hautahäkin ja kiven hankkimisesta tuohon entiseen paikkaan raukesi sikseen. Kaupungin terveyshoitolautakunnalta ja majurilta saatiin tietää, ettei heillä ollut mitään sitä vastaan, jos Muikun ruumis halutaan siirtää toiseen hautausmaahan. Asian alkuunpanijat, maisteri J. A. Kärkkäinen, toimittajat Emil Saastamoinen, Juuso Hirvonen ja Mr. F. Tolonen päättivät ryhtyä toimenpiteisiin ruumiin siirtämiseksi Lake Site hautausmaahan. Tämänkin yrityksen toteuttamiseksi tarvittiin rahaa, jota varten käännyttiin keväällä v. 1915 Hancockissa pidetyn kirkolliskokoukseen osaaottajain puoleen, jossa tilaisuudessa saatiin kassan pohja kerätyksi. Keräystä jatkettiin sitten Juuso Hirvosen toimesta useassa valtiossa ja samana vuonna syyskuun 18 p. siirrettiin vainajan ruumiin jäännökset, luut, tarkoitusta varten ostettuun hautakumpuun Lake Site hautausmaahan. Ruumiin kaivoivat vanhasta hautausmaasta maisteri Kärkkäinen ja Juuso Hirvo-

nen, uuteen ja Suomen malliin tehtyyn arkkuun, muutettuna pienellä juhlallisuudella saatettiin uuteen lepopaikkaansa. Kun hänen haudallaan ollut liuskakivi oli heikko, eikä voisi, keinotekoinen kun oli, kauvemmin kestää, ryhdyttiin toimeen kunnollisen hautakiven hankkimiseksi. Kivi tilattiin suomalaiselta Sampo Granite Co:lta Quincystä, Mass., joka antoi kiven ilman maksua, ottaen vaan työpalkan ja kulut. Kun hautakivi syksyllä v. 1916 saatiin paikalleen asetetuksi, oli se tullut maksamaan kaikkiaan \$66.95. Kerättyjä varoja jäi kassaan ja niillä laitettiin hauta kuntoon kesällä v. 1918, tekemällä aita sen ympärille, hankkimalla maata tasotukseksi ja ruokamulta, sekä istuttamalla puun taimia ja ruusuja. Entinen hautakivi siirrettiin Suomi-Opiston museoon, siellä arvokkaana muinaismuistona säilytettäväksi.

A. J. MUIKUN,
ensimmäisen Amerikan suomalaisen sanomalehden toimittajan ja kustantajan hautapatsas Hancockin uudella hautausmaalla.

J. K. Nikander. – Silloin kuin puhutaan suomalaisen kirkollisen ja kansallisen valistuksen tienraivaajista Amerikassa, mainitaan oikeutetulla syyllä tässä otsikossa oleva tri J. K. Nikander vainajan nimi ensimmäisten joukossa. Hän oli todella suomalaisen sivistyksen tienraivaaja sanan kauniimmassa merkityksessä. Eikä ainoastaan pelkkä raivauksen tekijä ja uutisviljelijä, joka peltonsa saatua peratuksi ja hyötyä tuottavaan kuntoon laitettua, alkaa nauttimaan viisaan lepoa; kehuja ja kaunistellen tekojaan omien töidensä ansiona. Tohtori Nikanderin kirkollisen ja kansallisen valistuksen tienraivaus ja uudisviljelyksille perkaus kesti yhtä mittaa hänen tänne saapumisestansa siksi, kunnes tuonen viikatemies korjasi kylväjän keskellä työpäiväänsä.

Paljon ehti hän tehdä valistuksemme hyväksi. Hänen kyntämänsä vaot ulottuvat yli Amerikan mantereen ja ulkopuolellekin. Vaikkakin hänen varsinainen toimintansa työala oli aluksi suorastaan kirkollista laatua, eihän silti ollut vieras kansalliselle valistustyöllekään, jota varsinkin hänen täällä olonsa ensi aikoina kipeästi kaivattiin. Hän jatkoi sitä pitkin aikaa kirjoitustensa ja opetuksensa ohella, siinä oppilaitoksessa, Suomi-Opistossa, joka hänen alotteestaan perustettiin. Harvi-

naisen siunausrikas olikin hänen toimintansa. Kirkollinen työ alkoi versomaan vähitellen kautta maan kohta kuin hän oli sen alulle pannut, luottamuksella Korkeimman apuun, joka kylvölle kasvun antaa. Suomalaisen kansallisen valistuksen siemenet ovat J. K. Nikanderin johdolla kansallisesta oppilaitoksestamme Suomi-Opistosta levinneet kautta maan ja siellä kylvettynä uusia aloja hengen viljelykselle raivanneet.

TOHTORI J. K. NIKANDER.

Tohtori J. K. Nikanderin pitkä päivätyö oli niin monipuolinen ja siunauksesta rikassisältöinen, ettei sen tarkemmin kertomiseen riittäisi tämän sivut. Eikä tarkoitukseni tässä olekaan pitkällä historiikilla kertoa hänen suuriarvoista elämäntyötänsä, sitäkin syystä, koska tiedän monien ennen julkaistujen selostusten kautta lukijoille olevan tiettyä mikä J. K. Nikander suomalaiselle siirtokansallemme Amerikassa oli ja miten paljon me olemme hänen kuolemansa kautta menettäneet. Koska J. K. Nikanderin varsinainen työpaikka hänen täällä olonsa ajalla alusta loppuun saakka Kuparisaarella ja on tämä kirja omistettuna Kuparialueen ja ympäristön, entisten ja nykyisten asiain ja tapahtumien pääpiirteiselle katsaukselle en saata mainitsematta sivuuttaa hänen elämän tethäväänsä.

Pastori J. K. Nikander oli syntynyt Lammin pitäjässä, Hämeen läänissä, Suomessa, maaliskuun 9 p. v. 1855. Koulunsa käytyä ylioppilaaksi, kirjoittautui Helsingin yliopiston jumaluusopilliseen tiedekuntaan, jossa lukunsa päätettyä vihittiin papiksi Porvoossa v. 1879 ja määrättiin kirkkoherran apulaiseksi Kerimäelle ja sieltä Ruskealaan, jossa toimi v. t. kirkkoherrana siksi, kunnes täkäläisten suomalaisten kutsumana ja silloisen Suomen Lähetysseuran johtajan kehotuksesta tuli Amerikkaan Kuparisaarelle tammikuun 3 p. v. 1885. Laaja, melkein pä koskematon työvainio odotti

uutta työntekijää. Ennen hänen tuloansa oli jonkun verran kirkollisen kehityksen pohjaa laskettu skandinavialaisten siirtolaispappien, maallikkosaarnaajien ja J. K. Nikanderin edeltäjän, pastori Beckmanin toimesta, vaan työ oli hajanaista, järjestymätöntä. Nuoruuden innolla ryhtyi Nikander heti työhön tultuansa, järjestäen seurakuntansa ulkonaisesti ja yhdistäen sisällisesti, hankkien sille laillisetkin oikeudet. Hetkisen oloihin perehdyttyään, alkoi hän tehdä saarnamatkoja ympäristöllä oleville paikkakunnille, missä suomalaisia oli, perustaen seurakuntia ja järjestäen kirkollista työtä, pyhäkouluja y. m. Saatuaan työn alulle lähemmällä paikkakunnilla, ulotti hän sitä itään ja länteen, joten, kirkollinen työ alkoi laajentua ja järjestyä sekä saapui uusia työvoimia hänelle avuksi, ryhdyttiin kirkkokunnan perustamispuuhiin, joka todeutettiin maaliskuun 25 p. v. 1890 Calumetissa pidetyssä kokouksessa, jossa Suomi Synodin kirkkokunta perustettiin ja sen ensimmäiseksi esimieheksi valittiin pastori J. K. Nikander, jota tehtävää hän vähäisiä väliaikoja lukuunottamatta hoiti kuolemaansa asti.

Kirkollinen elämä alkoi nyt vaurastua ja laajentua kautta maan. Eloa oli paljon, mutta työvoimaa vähän. Sitäpaitsi nekin kykenevät voimat, jotka olivat käytännössä, tarvittiin yksin omaan kirkollisella vainiolla. Kansallinen valistus, joka oli alkuperäisellä asteella, kaipasi työntekijöitä. Siellä ja täällä oli kyllä joitakin kansalliseen valistustyöhön innostuneita ja kansalaissivistyksen omanneita henkilöitä, vaan opillisen sivistyksen saaneita vähän. Tämän nähtyään ryhtyi pastori Nikander muutamien muiden pappien ja maallikkojen kanssa neuvottelemaan oman, suomalaisen koulun perustamisesta kirkollisen ja kansallisen valistustyöntekijäin kasvattamiseksi. Kun oli useammalta taholta saapunut olotteelle lämpimiä toivomuksia, laskettiin tämän toteuttamiselle perustus Suomi-Synodin kirkkokunnan kokouksessa Calumetissa maaliskuun 25 p. v. 1890, jossa päätettiin perustaa Suomi-Opisto, joka, kun sen paikasta ja järjestelmätoimenpiteistä oli selviydytty, avattiin Hancockissa syyskuun 8 p. v. 1896. Johtajaksi ja opettajaksi tuli pastori Nikander, hottaen tätä raskasta ja monipuolista tehtävää siihen asti kunnes kuolema kutsui ikuisen lepoon.

Paitsi varsinaista töitensä vaikeissa taloudellisissa oloissa toimivan opiston johtajana, hoiti hän opettajan tointa alussa vähillä työvoimilla toimivassa opistossa, useammassa oppiaineissa ja pitkin matkaa niissä aineissa, joihin ei onnistuttu saamaan kykenevää opettajaa eli sellaisen luku-kaudella poistuessa. Johto- ja opetustoimensa ohella huolehti hän kirjallisuuden ja sanomalehtien julkaisemisesta, toimittaen v. 1889 perustettua senaikaista ja nykyistä kirkkokunnan äänen kannattajaa, kerran viikossa ilmestyvää lehteä ”Paimen Sanomat”, jonka toimitus vasta muutamia vuosia sitten siirtyi toisten hoitoon. Myöhemmin perusti pastori Nikander ”Lehtisiä Lapsille” ja myöhemmin ”Lasten Lehden”, toimittaen sitäkin kuolemaansa asti. Hän oli myöskin Amerikan Suomettaren perustajia ja sen isällinen holhooja ja avustaja pitkin aikaa. Hän oli myöskin Suomi-Opiston julkaisujen toimitaja niiden ensimmäisestä numerosta lähtien aina v. 1916 asti, jolloin suuren työtulvan takia luopui niiden toimituksesta, jättäen ne maisteri J. A. Kärkkäisen toimitettavaksi. J. K. Nikanderin kirjallisista tuotannoista mainittakoon hänen tekemänsä Aapinen, Raamatun Historia, Tohtori Martti Luther y. m. pienempiä kirjasia. Hän oli valmistamassa suurehkoa Kirkkohistoriaa, jonka työn kuolema keskeytti.

Ollen kahdessa suuressa ja paljon työtä kysyvässä toimessa, opiston johtajana ja kirkkokunnan esimiehenä, sekä toimien pappina ja kirjallisissa töissä, käytti hän aikansa tarkoin, tehden työtä uskollisen ja toimellisen palvelijan tavalla, kunnes elämän Herra kutsui hänet autuaitten lepoon tammikuun 13 päivänä v. 1919.

Jumaluusopin tohtorin arvon antoi hänelle täällä oleva ruotsalainen Augustanan Synodi, tunnustukseksi hänen suuriarvoisesta työstänsä.

Tohtori J. K. Nikander oli harvinainen persoona, joka ei vastuksissa väsynyt, eikä myötäkäymisissä itseään korottanut. Nöyryys ja uskollisuus periaatteilleen, jotka hän piti oikeana, sekä tyyni ja harkitseva luonteensa totuuden rakkauden ohjaamana, olivat ne ominaisuudet, jotka hän itse omaksui ja niitä oppilailleen sekä sanankuulijoilleen mieliin terotti. Hänen elämänsä sammui työpäivän kestäessä, jolloin vielä olisi hänen johtoaan ja työtään tarvittu. Mutta hänen työnsä elää ja versoo kirkollisella ja kansallisella valistusvainiollamme ja hänen muistoaan kunnioitetaan henkisen viljelyksen tienraivaajana.

Kuparialueen koulut.

Hancockin ensimmäinen koulu. – Ensimmäinen koulu Hancockissa oli nykyisen Superior pankin paikalla olevassa kaksikerroksisessa puisessa rakennuksessa sen toisessa kerroksessa. Talon omisti preidentti Bareks, jolla oli rautakauppa alimmassa kerroksessa. Pieni oli silloin koulu, eikä koulun kävijöitäkään ollut sadottain.

Hancockin kaupungin alueella ovat olleet viime aikoina seuraavat koulut toiminnassa: Valtion kansakoulut, keskikaupungin koulu Quincyn kadun varrella, korkeakoulun vieressä, niinkutsuttu Wrightin koulu Oak ja Elevator katujen kulmassa, Hancockin kaivannon lähistöllä, ja Ryanin koulu Michigan kadun varrella, Länsi-Hancockissa. Ripleyssä, Quincyn mäellä y.m. ympäristöpaikkakunnilla ovat omat koulunsa.

Korkeakoulu sijaitsee kaupungin keskustassa, Quincyn kadun varrella. Nykyinen punasesta kivistä tehty kolmikerroksinen koulutalo on rakennettu v:nä 1900. Koulurakennukset ovat uudenaikaiset, tilavat ja hyvin rakennetut. Kuitenkin on tilanpuute varsinkin korkeakoulussa käynyt viime aikoina tuntuvaksi. Suunnitelman alaisena on johtokunnan ja kaupungin välillä ollut uuden koulun rakentaminen. Siinä ei ole päästy vielä yksimielisyyteen paikan suhteen ja viime vuosina vallinneet yleiset kireät rahalliset seikat ovat koulun rakentamista viivyttäneet. Ei kauvan enää liene tilaisuutta viivyttelyyn, sillä oppilasjoukon vuosittain yhä lisääntyessä tulee rakentaminen välttämättömäksi.

Edellämainittujen lisäksi ovat Saint Josephin ja Saint Patrickin roomalaiskatoolilaisilla kirkkoilla molemmilla omat koulunsa kirkkojensa vieressä.

Suomi-Opisto, josta toisessa paikassa erityisesti puhutaan, sijaitsee Quincyn kadun varrella. Suomalaisen kansalaisten lapsia on käynyt hyvin usea Suomi-Opistossa ja myöskin korkeakoulussa, joka sekin toteaa kansamme valistusharrastusten edistymistä ja tiedon avulla eteenpäin pyrkimistä.

Vapaita kouluja, joita pidetään yllä vapailta avustuksilla, lahjoilla ja keräyksillä, on jokaisen täällä asuvan huomattavien kansallisuuksien ja uskontojensa perusteella syntyneiden seurakuntien keskuudessa. Yleisemmät näistä ovat Pyhäkoulut, joita pidetään seurakuntien toimesta ahkerasti, ovat seurakuntain oman valvonnan alaiset. Suomalaisilla on pääasiassa kaksi pyhäkoulua, apolstoli-lutherilaisen seurakunnan ja Suomi-Synodin seurakunnan, joista jälkimäinen on toiminut kahdessa osassa, kirkossa ja ruotsalaisten kirkon salissa. Tämä johtuen suomalaisen asutuksen laajuudesta ja koulua käyvien lasten runsaudesta. Suomalaisia lapsia on pyhäkouluissa viimeisinä vuosina käynyt keskimäärin 500–600 lasta. Vaikkakaan eivät kaikki lapset, joita on koulun ijässä, ole käyneet pyhäkoulua, jommoinenkin määrä suomalaisia lapsia on ollut näihin asti kotiopetuksen varassa, johtuen välinpitämättömyydestä, suomenkielen ja uskonnon opetuksen halveksumisesta. Pyhäkouluilla on ollut laajakantoinen ja suuri merkitys kansamme nuorison kasvatuksessa suomenkielen ja esi-isiltä perityn uskontomme säilyttäjänä.

Kesäkouluja on suomalaisilla ollut Hancockissa aina siitä lähtien kuin täällä seurakunnalliset olot järjestyivät ja alettiin opettajavoimia saada. Kesäkoulut täällä ja yleensä Amerikan suomalaisilla paikkakunnilla ovat syntyneet Suomi-Opiston vaikutuksesta, ja ovat sen sylilapsina kasvaneet ja lisääntyneet. Suomi-Opisto on kasvattanut niille kykeneviä opettajavoimia, samoin kuin se on ollut suurena apuna ja runkona pyhäkoulujen kehitykselle. Kesäkouluille tulisi antaa vieläkin suurempaa merkitystä täällä ja kaikkialla kansamme keskuudessa, sillä ne ovat huomattavana tekijänä suomenkielen ja kristillisen maailman katsomuksemme säilyttäjänä ja kohottajana nuorisossamme.

Suomi-Opisto.

Suomalaiselle siirtokansallemme tässä maassa on tämän kirjoituksen otsikko ollut tunnettu yli neljännesvuosisadan. Harva lienee se suomalainen, joka täällä vähemmän aikaakin olleena ei tietäisi mikä Suomi-Opisto on, missä se sijaitsee ja mikä on sen tehtävä, ja tarkoitus. Puhua Suomi-Opistosta ei ole enää mitään uutta, ennen kuulumatonta asiaa, eikä tämän kirjoittajan tarkoituksena olekaan semmoisen esitys. Suomi-Opistosta on puhuttu ja puhutaan kaikkialla kautta maan, jokaisessa kirkollista ja kansallista valistustamme suosivassa ja rakastavassa kodissa, sillä tämä laitos on nuorisomme ja kansamme valistuksen kehto, josta tiedon ja opin kultajyviä on jo kolmetakymmentä vuotta jaettu kansamme lapsille ja jaetaan edelleenkin, mikäli mahdollista.

Suomi-Opisto uurttaa juurensa niiltä ajoilta, jolloin suomalainen siirtokansamme huomattomassa määrässä alkoi saapua Amerikkaan ja asettua Kuparisaarelle asumaan. Tottuneina kotimaasansa kristillisiin tapoihin, kirkolliseen ja kansalliseen sivistyksensä harrastuksiin, ei se voinut tyydyttää henkistä ihmistänsä niillä ajanviettovälineillä, joita täällä oli tarjona. Kansamme karttuessa suuremmaksi, perustivat seurakunnallisen elämänsä, kutsuivat kotimaasta opettajansa, alkoivat rakentamaan kirkkoja ja lisäämään seurakuntia, aina sen mukaan ja sinne, mihin suomalainen asutus avautui. Kohta sen jälkeen kuin suomalaisen kirkollisen toiminnan pohjakivet saatiin pystyyn, alettiin suunnitella oman, suomenkielisen koulun perustamista. Tämä tapahtui v. 1890 Calumetissa pidetyssä Suomi-Synodin kirkkokunnan perustavassa kokouksessa. Opiston paikkaa ja sen alkamisaikaa ei silloin vielä voitu määrätä, sillä asia oli vielä siksi nuori ja kypsymätön. Ehdotuksia tuli paikan suhteen muun muassa Minneapolisista ja St. Paulista, joita harras suomalaisen sivistyksen ystävä I. F. Bergstadi piti sopivana opiston paikaksi. Sitä varten valitun toimikunnan asiaa harkittua ja useammalta taholta paikkoja tarkasteltua, kului vuosia, joiden kestäessä mielipiteitä vaihdettiin ja eri paikkoja tarkasteltiin. Vuonna 1895 Ironwoodissa pidetyssä

SUOMI-OPISTO

Suomi-Synodin kirkkokunnan kokouksessa annettiin koululle nimi ”Suomi-Opisto” ja päätettiin se väliaikaisena alkuunpanna toimintaansa Hancockissa, syystä, että täällä Kuparialueella ja ympäristöllä oli varmin ja vankin suomalainen asutus ja koulun kannattajat. Seuraavan vuoden, 1896, kirkolliskokous päätti opiston sijoitettavaksi Hancockiin eli Houghtoniin ja valitsi johtokunnan, joka tuli konsistorion kanssa huolehtimaan koulun paikasta ja sen alkamisesta, joka sitte syyskuun 8 p. 1896 aloitti toimintansa vuokrahuoneessa länsi Hancockissa 11 oppilaalla, joka määrä kuitenkin saman lukukauden ajalla kohosi 22. Johtajana toimi pastori J. K. Nikander, ollen aluksi yksinään opettajana, kunnes seuraavan kuukauden ajalla tulivat opettajiksi V. Burman, J. Holmlund ja C. J. Barr. Opisto toimi neljä vuotta vuokrahuoneessa, jolla ajalla suunniteltiin oman opistotalon rakentamista ja kerättiin varoja sitä varten. Oppilasluku lisääntyi vuosi vuodelta ja kykeneviä opettajavoimia alettiin saamaan. Oman kodin sai opisto tammikuun 21 p. v. 1900, jossa se on siitä lähtien yhtämittä jatkanut toimintaansa oppilasluvun lisääntyessä ja vaihdellessa ja opettajakunnankin muuttuessa. Opiston johtajana toimi koko sen olemassaolon ajan tohtori J. K. Nikander v. 1919 tammikuuhun asti, kunnes kuolema keskeytti hänen toimintansa.

Monivaiheinen, suurta uhrausta ja vaivaa on Suomi-Opiston toiminta kysynyt sen johtajalta, opettajilta ja ystäviltä. Se on saanut taistella olemassaolostansa, vaan aina selviytynyt voittajana. Kansan rakkaus omaan kieleensä ja kristilliseen maailmankatsomukseensa ovat olleet voimia, joiden avulla se on hyvin suoriutunut. Hyvin lukuisa on se nuorisojoukko kansamme lapsia, jotka ovat tietonsa SuomiOpistosta saaneet ja niillä varustettuina elämän eri tehtävissä toimien kutsu-
mustansa suorittavat.

Kaikki ihmistyö on puutteellista, vavjavaa ja sen toiminnassa heikkouksia, jopa erehdyksiäkin. Emme saada vaatia, että mikään laitos olisi niistä vapaa. Arvostellessamme Suomi-Opiston toimintaa kuluneen olemassaolonsa ajalta, emme saada yksipuolisesti siltä liikoja vaatia vastaisuudessaan. Rehellisesti ja avoimesti voimme mielihyvällä todeta, että se on ollut suureksi siunaukseksi siirtokansallemme Amerikassa. Sen avulla on kirkollinen ja kansallinen valistuksemme vaurastunut, laajentunut ja lisääntynyt. Kristillisen maailmankatsomuksemme, kieleemme ja kansallisuutemme merkitys ja arvo kirkastunut ja taloudellisen toiminnan eri alat saaneet kykeneviä työntekijöitä. Suomi-Opisto on olemassaolonsa aikana kasvattanut pappeja, lääkäreitä, tuomareita, insinöörejä, liikemiehiä ja -naisia, ja kunnollisia maanviljelijöitä. Hancockin ja Kuparisaaren ympäristön henkiselle kehitykselle, niinkutsutulle suomalaiselle sivistykselle, on opisto ollut suuresta merkityksestä. Toivokaamme, että sen olemassaolo edelleen täällä jatkuisi, varttuisi ja vaurastuisi. Seuraamalla entistä ohjelmaansa, olemalla uskontomme, kieleemme ja esisiltä perittyjen aarteittemme uskollinen hoitaja ja kartuttaja. Sellaisenaan tulee siitä olemaan edelleenkin suurta siunausta siirtokansallemme. Meidän velvollisuutemme on huolehtia, että se pysyy ja toimii edellämainittuja periaatteita seuraten ja myöskin siitä että se saapi aineellista apua pystyessä pysyäkseen.

Pastori John Wargelin, Suomi-Opiston nykyinen johtaja ja seminaarin opettaja, on syntynyt Isossa Kyrössä, Vaasan läänissä, Suomessa syyskuun 26 p. v. 1881. Tuli Amerikkaan vanhempiensa mukana v. 1890 ja asettuivat Championiin, Mich., josta SuomiOpiston alettua toimintansa vanhempiensa lähettivät hänen oppilaaksi opistoon. Käytyään opiston täydellisen akateemisen osastokurssin ja pappisseminaarin, joka silloisten sääntöjen mukaan oli kaksivuotinen, valmistui papiksi ja vihittiin keväällä v. 1906. Sai kutsumuksen tulla hoitamaan Sault Ste Marien, Newberryn ja Ruddyardin seurakuntia, josta hänet kutsuttiin Evelethin ja Virginian seurakuntien papiksi Minnesotaan. Toimiessaan edellämainittujen ja toisten samaan piiriin kuuluvien seurakuntien pappina, sai kutsumuksen tulla Republicin, Mich., seurakunnan papiksi, jossa toimi useita vuosia, kunnes taasen Waukeganin, DeKalbin ja Chicagon seurakuntien kutsumana muutti Waukeganin piiriin, jossa oli tammikuun alkuun saakka v. 1919, jolloin hän tuli tohtori J. K. Nikanderin kuoltua ensin SuomiOpiston virkaatekeväksi johtajaksi ja muutama kuukausi jälkeenpäin johtokunnan valitsemana varsinaiseksi johtajaksi, jota tehtävää hän hoitaa edelleen.

Pastori Wargelin on harrastanut tietojensa ja opinnoidensa kartuttamista papiksi tultuaan monipuolisesti. Hän on ollut opinnoitaan jatkamassa kesäkurseilla Michiganin yliopistossa Ann

Arborissa ja Chicagon Universityssä, Illinoisissa, sekä lueskellut ja tutkinut jumaluusopillisia ja kasvatustieteellisiä aineita pitkin aikaa. Harjaantuneena englanninkielessä, on hän edistynyt itse ja voinut pappina ja nyt opiston johtajaksi tultuaan vaikuttaa englanninkielistä puhuvan yleisön keskuudessa, tehden opiston tunnetuksi niissäkin piireissä, joissa ei ole enemmin tunnettu. Pastori Wargelinin toiminta on näin ollen suurimerkityksinen ei ainoastaan suomalaisiin kansalaisyhteiskuntaamme, vaan muunkielisiin.

Suomi Synodin kirkkokunnan ja sen papiston taholta on pastori Wargelin nauttinut suosiota ja luottamusta pitkin aikaa. Kuuluen jäsenenä Suomi-Opiston johtokuntaan useita vuosia ja Suomi-Synodin konsistorioon, ollen kirkkokunnan varaesimiehenä, on hän joutunut seuraamaan opiston ja kirkkokunnan asioita perusteellisesti. Äskettäin pidetyssä kirkolliskokouksessa Wakefieldissä valittiin hänet edelleen kirkkokunnan varaesimieheksi.

Varsinaisen papintoimensa ohella on pastori Wargelin ottanut osaa kansalliseen valistustyöhön, ollen m. m. Illinoisien Raittiusliiton ja Veljeysseuran kiertävänä puhujana ja tilapäisesti luennoinut, pitänyt puheita ja esitelmää useissa suomalaisten toimeenpanemissa yleisissä juhlissa ja kokouksissa, raittiusväestön, kalevaisten y. m. edistysseurojen toimeenpanemissa tilaisuuksissa. Musikaalisille harrastuksille on hän uhrannut aikaansa mikäli mahdollista.

Paitsi varsinaista tehtävänsä Suomi-Opiston johtajana ja taloudenhoitajana, toimii pastori Wargelin Hancockin lähistöllä olevien pienien seurakuntien pappina. Oskarin, Chassellin, Kiwenapeen, Jacobsvillen, Kyrön, Elon ja Baragan seurakunnat kuuluvat hänen hoitoonsa, joten työtä on kyllin ja monipuolista. Sitäpaitsi kuuluu pastori Wargelin jäseneksi useihin suomalaisten pyrinöihin, ja hänen tehtävänsä on monipuolinen ja aikansa tarkoin käytetty. Opiston johto, sen taloudenhoito ja järjestely vaatii paljon aikaa, tasapuolisuutta ja harkitsevaa kykyä. Pastori Wargelin tällaisia oloja tuntevana ja edistysmielisenä voikin edullisesti ohjata opiston toimintaa suomalaisen nuorison menestykseksi.

Calumetin suomalaiset koulut. – Ensimmäinen ja ainoa laatuaan oli ”Suomalainen kansakoulu” Calumetissa ja koko tässä maassa. Se perustettiin v. 1886, alottaen toimintansa. Paikkakunnalle saapui Suomesta Pekka Vesterinen, syntynyt Pulkkilassa ja toiminut lukkarina ja kiertokoulun opettajana Temmeksen seurakunnassa. Vesterinen tuli koulun opettajaksi tähän perustettuun kansakouluun. Koulussa kävi suomalaisten lapsia 30-40, milloin enemmän, milloin vähemmän. Vesterisen jälkeen toimi opettajana neiti Grangstrom jonkun vuoden. Kunnollisten opettajain puutteesta ja kannatuksen vähyden takia lakkasi koulu toimimasta. Sillä oli kuitenkin merkitystä suomalaisuuden ylläpitäjänä. Kouluhuoneena oli Suomalaisen haalin alakerta.

”*Kansanopisto kurssit*” pidettiin Betlehemin seurakunnan toimesta v. 1900, joilla oli luennoimassa useita tunnettuja pappeja ja koulujen opettajia. Luennot olivat eri aloilta, monipuolisia ja arvokkaita.

”*Pyhäkoulut*” ovat toimineet Calumetissa ja ympäristöllä siitä lähtien kuin seurakunnat ovat perustetut. Näiden toiminta on ollut hyvin järjestettyä, varsinkin muutamilla paikkakunnilla. Pyhäkoulujen avulla on ylläpidetty lasten suomenkielistä opetusta, kotiopetuksen apuna. Samalla ne ovat olleet lasten hartauskokouksia. Pyhäkouluissa käyvien lasten luku on laskettu moniin satoihin, ehkä tuhanteen vuosittain.

Kesäkoulut. – Siitä lähtien kuin alkoi seurakunnallinen elämä vaurastua, on kesäkouluja pidetty Betlehemin ja Kansallisseurakuntien toimesta. Muutamina vuosina ovat koulut olleet toiminnassa lähes jokaisella paikkakunnalla. Betlehemin seurakunnan toimesta 5 eri paikassa. Mohawkin Betaniana seurakunta on huolehtinut useina vuosina kesäkoulun pidosta. Samoin Kansallisseurakunta. Opetusaineena kristinopin ja suomenkielen opetus pääasiassa.

Mohaw'kissa, jossa on E. L. ja kaksi A. L. seurakuntaa, toimivat pyhä ja kesäkoulut omassa keskuudessaan. E. L. Betania seurakunta on pitänyt kesäkoulua useana vuotena. Mohawkin E. L. seurakunta kuuluu Calumetin Betlehemin seurakunnan kanssa samaan pastoripiiriin. Nuoremman A. L. seurakunnan pappina toimii pastori Heideman. Mohaw'kissa asuu paljon suomalaisia, joilla ovat seurakunnalliset harrastukset ripeässä toiminnassa. Raittiusseura ”Otava” on toiminut pitemmän aikaa. Omistaa talon suomalaisen asutuksen keskustassa.

Kuparisaarella ilmestyneet suomalaiset sanomalehdet.

Suomalaisten sanomalehtien vaikutus Amerikan suomalaisten keskuudessa on ollut suuriarvoista ja kauvaksi kantavaa. Sanomalehdet ovat olleet voimakkaana välikappaleena taloudellisen ja henkisen kehityksen raivaajana, niiden voimkkaana avustajana.

Amerikan suomalaiselle sanomalehdistölle laski perustuksen ylioppilas Anders John Muikku, Hancockissa, jonka toimittamana ja kustantamana ilmestyi Amerikan Suomalainen Lehti ensimmäinen numero huhtikuun 14 p. v. 1876.

Se eli lyhyen ajan vaivaloista, kituvaa elämää, kunnes se kannatuksen puutteessa kuoli, tultuaan ulos viikkolehtenä 13 kertaa, niinkuin toisessa paikassa tarkemmin mainitaan.

”Sven Duuva” oli seuraava suomalainen sanomalehti joka alkoi ilmestymään v. 1878 Houghtonissa, joka myöhemmin otti toisen nimen ”Sankarin maine”. Näiden lehtien toimittaja ja kustantaja oli nyt vielä elossa oleva kansalaisemme Matti Fred, joka maalaritoimensa ohella julkaisi edellä mainittuja lehtiä 2 vuotta ja 3 kuukautta. Painos oli 300 kpl. suuruisen, ilmestyi kerran viikossa. Tilaushinta oli 2 dollaria vuosikerta. Silloiset suomalaiset eivät äärimäisen laestatiolaisen suunnan omanneina lukeneet sanomalehtiä, päinvastoin koettivat niitä vastustaa synnillisinä ja turmiollisina.

Matti Fred on syntynyt Vaasassa elokuun 1 p. v. 1845. Tuli Amerikkaan v. 1872 Hancockiin, toimien maalarina Houghtonissa ja Hancockissa harjottaen ammattiaan. Nykyään asuu Fred vanhuuden lepoa viettäen omassa talossaan Michigan kadun varrella Hancockissa.

Suomalaisten sanomalehtien varsinaisessa merkityksessä Kuparisaarella ilmestyminen voidaan laskea alkaneeksi edelläkerrottujen lehtien olemassaolon jälkeen, silloin kuin alkoi ilmestymään ”Amerikan Suomalainen Lehti” 1879, jonka toimittaja oli kansalaisemme Aleks Leinonen.

Sanomalehden toimittaja Aleks Leinonen oli syntynyt Paltamossa, Oulun läänissä, huhtikuun 28 p. 1846. Käytyään Kajaanin alkeiskoulun, jatkoi opinnoitaan Oulussa. Toimi maanmittaustehävissä, kunnes tuli Amerikkaan vuonna 1870. Täällä työskenteli aluksi rautateillä Minnesotassa, Iowassa ja Nebraskassa sekä maanmittaustöissä Texasissa, harrastaen kirjallisuutta ja maankielen oppimista. Tuli Kuparisaarelle, jossa oli muodostunut yhtiö sanomalehden ulosantoa varten. Leinonen tuli uuden lehden ”Amerikan Suomalaisen Lehden” toimittajaksi. Lehden tilaajamäärä ja kannatus oli vähäinen eikä se pitkiin aikoihin sisällyksenkään puolesta ollut ensiluokkainen. Leinonen ostilehtiliikkeen omakseen ja tomi kirjapainon kanssa 13 1/2 vuotta.

Leinonen oli edistysmielinen, samalla vakava ja tunnollinen yhteisten asiain ajamiseen. Monet olivat ne uudet yritykset, joissa Leinonen oli johtavana henkilönä. SuomiOpiston perustajia, sen johtokunnassa jäsenenä ja rahastonhoitajana. Hyvin monien seurojen ja yhtiöiden Calumetissa perustaja ja tarmokas kannattaja. Suomalaisen Keskinäisen Palovakuutusyhtiön synnyttäjä ja pitkäaikainen toimihenkilö, ollen saman yhtiön kirjuriina. Verrattain pitkä, näihin oloihin katsottuna oli se työpäivä, jonka Leinonen kunnialla suoritti toimiessaan uranuurtajana sanomalehdistön vaikeassa palveluksessa. Harkitsevana ja tyynimielisenä toimitti lehteään välttämättä riitojen ja epäsovinnollisuuden purkauksien julkaisemista, omistaen lehtensä palstat sovinnollisuuden, taloudellisen ja henkisen edistyksen ajamiselle.

ALEKS LEINONEN.
Sanomalehden toimittaja ja kustantaja.

Leinonen kuoli marraskuun 23 p. 1903 Calumetissa. Hänen lehtensä ollen vaatimattoman miehen sitkeyden tulos, oli semmoisenaan arvokas, herättämään aikansa nukkuvaa yleisöä.

Sanomalehden toimittajana ja kustantajana ei Leinonen asettunut millekään varmalle pohjalle, joten lehden vaikutus sinänsä ei jättänyt huomattavaa jälkeä.

Vuonna 1889 alkoi Calumetissa ilmestymään ”Kansan Lehti”, jonka toimittaja oli Ino Ekman ja kustantajana jonkunlainen yhtiö. Eli vuoden ajan, ollen silloisten seurakunnallisten riitojen äänitorvena. Ekmannin jälkeen jatkoi jonkun aikaa D. Suoranen lehden julkaisemista. Sen nimenä oli ”Uusi Kansan Lehti”.

”Kalevan Kaiku” oli seuraava Calumetissa alkaneista sanomalehdistä. Sen perustaja ja toimittaja oli Hannes Hela. Perustettu v. 1890, ilmestyi kerran viikossa, yhdistyen neljän vuoden kuluttua ”Amerikan Uutisiin.”

”Väinölä” niminen viikkolehti ilmestyi Calumetissa v. 1892, K. Korte toimittajana sekä kustantajana. Sekin eli vähän aikaa.

Amerikan Suomalainen Lehti joutui Aleks Leinoselta myynnin kautta v. 1892 Victor Burmannille, joka sen muutti Calumetista Hancockiin.

Vuonna 1899 muodostui Calumetissa Kuparisaaren suomalaisista yhtiö, joka ”Amerikan Suomalainen” nimellä ilmestyneen lehden osti Burmannilta ja sitä varten alettiin toimittaa ja kustantaa Calumetissa nimellä ”Suometar”. Tämän lehtipuuhun takana olivat tunnetut kansalaisemme

m. m. Maggie Walz ja Antti Johnson. Toimittajana oli pastori Eloheimo. Parin vuoden kuluttua lakkasi ”Suometar” ilmestymästä.

”Amerikan Uutiset”, toimittaja ja kustantaja Fred Karinen, siirtyi Minneapolista Calumetiin ja toimitukseen liittyi Kalle Haapakoski. Lehti ilmestyi kirkkokuntien kinastuksen aikana, ollen Kansalliskirkkokunnan puolustaja.

Calumetissa ilmestyi Ino Ekmannin toimittamana ”Päivän Uutiset” niminen päivälehti, ensimmäinen laatuaan. Saman toimittamana ja kustantamana. ”Viikon Uutiset”, kerran viikossa ilmestynyt. Tämä oli v. 1891. Näiden ilmestymisaika oli lyhyt.

Myöhemmin, eli v. 1898 alkoi Fred Karisen kustantamana ilmestyä ”Päivän Uutiset”, ikäänkuin uudesti eloon herätettynä. Toimittajana oli Kalle Haapakoski. Sekin eli muutamia kuukausia.

”Todistusten Joukko”, kahdesti kuukaudessa ilmestynyt hengellinen, 16-sivuinen 2-palstainen lehti ilmestyi v. 1901 Calumetissa. Sen toimittaja oli pastori Mandellöf. Ilmestyi vuoden ajan Calumetissa, ja siirrettiin Ironwoodiin, muuttuen viikkolehdeksi.

”Paimen Sanomat”, Suomi-Synodin kirkkokunnan virallinen äänenkannattaja, jonka perusti pastori J. K. Nikander muutamien muiden pappien ja maallikkojen kanssa v. 1889 Hancockissa. Lehti on ilmestynyt siitä lähtien, kerta viikossa, jolla oli oma kirjapainonsa ja toimitti past. Nikander y. m. yhtämittaa lähes kuolemaansa asti. Myöhemmin joutui lehti SuomiSynodin kirkkokunnan omaksi ja painetaan nykyään Suom. Luth. Kustannusliikkeen kirjapainossa.

Pastori J. K. Nikander toimitti ja kustansi edellämainitusta painostaan ”Lehti lapsille”, joka myöhemmin alkoi ilmestyä ”Lasten Lehti” nimellä, tullen nykyin ulos S. L. Kustannusliikkeen kirjapainosta ja sen kustantamana. Lehden otsikosta päättäen hoitaa sen toimitusta nykyään neiti Miina Perttula. Paimen Sanomien toimituksesta huolehtivat kirkkokunnan papit, pastori K. H. Mannerkorven ollessa järjestäjänä.

”Amerikan Suometar” antoi näyteneronsa Hancockissa kesäkuulla v. 1899. Sen perustajat olivat pastorit K. L. Tolonen ja J. K. Nikander ja John Back y. m. Sitä painettiin aluksi Paimen Sanomien kirjapainossa, ja v. 1900 siirtyi oston kautta Suomi Synodin kirkkokunnan omaksi ja on kahdesti laajennettu. Ennemmin se ilmestyi kerta viikossa, vaan v. 1913 alkaen on se tullut ulos 3 kertaa viikossa. Lehteä ovat kuluneella ajalla toimittaneet useat henkilöt. Nykyään ovat toimittajina Emil Saastamoinen ja J. L. Ollila. Saman kustantamana ilmestyvät ”Nuorten Ystävä” vuodesta 1916 alkaen kerta kuukaudessa, toimittaja pastori A. Rautalahti. Samoin kuukausilehti ”Aura”, toimittaja J. L. Ollila.

”Päivälehti”, nykyään ilmestynyt, tuli ulos Calumetissa v. 1901. Sen julkaisi Kalle Haapakoski muutamien muiden kanssa. Sen ensimmäinen numero ilmestyi näytenerona toukokuulla, silloisen ”Suometaren” painosta ja samana vuonna kesäkuulla alkoi tulemaan sitä varten hankitusta painosta. Päivälehdelle muodostui yhtiö, joka sitä kustansi, ollen Calumetissa vuoteen 1914, jolloin se muutettiin Duluthiin, jossa se ilmestyy nykyäänkin, vaan toisen yhtiön, nimeltä ”Päivälehti Kustannusyhtiö” kustantamana.

Päivälehti on olemassaolonsa aikana ilmestynyt useampien henkilöiden toimittamana. Calumetista Duluthiin muutettuaan joutui se Raittiuskansan omaksi. Sen vastaavaksi toimittajaksi tuli Antero Riippa, joka jatkoi tehtävänsä nykyisen yhtiön aikanaikin v. 1919. Nykyisen Päivälehdien toimituksen muodostavat A. Lundqvist, Carl H. Salminen, Impi Liisa Miettinen ja J. A. Harpet.

”Naisten Lehti” alkoi ilmestyä Calumetissa v. 1895. j Toimittajana olivat Hanna Järnefelt ja Linda Mahlberg, taloudenhoitajana oli Maggie Walz. ”Naisten Lehti” ilmestyi yhden vuoden edellämainittujen toimittamana viikkosena 4 kertaa vuodessa ja sen jälkeen välillisesti, kunnes se alkoi ilmestymään Päivälehdessä, lauantai numerossa.

”Veitikka” niminen pilalehti kuuluu vähän aikaa ilmestyneen v. 1893 Mr. V. Burmanin toimittamana ja kustantamana Hancockissa.

”Työmies” ilmestyi myöskin Hancockissa useita vuosia, muutettiin vuonna 1914 Superioriin, Wis.

Edellämainittujen lisäksi ilmestyi täällä ”Lauvantain Posti” niminen viikkolehti jonkun aikaa. Sen kustantaja ja toimittaja oli Mr. M. Tuira. Niinikään on täällä ollut pieni Urheilulehtikin.

Suomi-Opiston julkaisut, neljä kertaa vuodessa, pääsiäiseksi, juhannukseksi, syksyllä ja jouluksi ilmestyneet, Suomi-Opiston kustantamina ja tohtori J. K. Nikanderin toimittamina vuoteen 1915 asti, josta lähtien on julkaisuja toimittanut maisteri J. A. Kärkkäinen siihen asti kunnes v. 1919 kesäkuulla muutti Suomeen. Nykyään huolehtivat niiden, toimittamisesta useat papit vuo-
roonsa.

”Valvoja”, kolmasti viikossa ilmestyvä sanomalehti on nuorin ja viimeksi syntynyt Calumetissa. Sen syntyyn myötävaikutti Sanfrid Mustonen muutamien muiden kanssa. Perustettiin yhtiö nimeltä ”Finnish Republican Printing Co.” syksyllä v. 1915, joka alkoi kustantamaan ”Valvoja” lehteä. Se ilmestyi ensin kaksi kertaa viikossa, vaan myöhemmin alkoi se kolmasti viikossa ilmestyä. Toimittajina ovat olleet Victor M. Burman, Kalle Haapakoski, Eetu Aaltio, Into Teljo, Jussi Hinkkanen, Oskar Hamström, Toivo Hiltunen Yrjö Sjöblom y. m. Nykyistä toimitusta ei ole mainittu lehden otsikossa, eikä sitä sen mukaan kuin tiedetään varsinaisessa merkityksessä, liene olemassakaan.

Niinkuin edelläolevasta näkyy, on Kuparisaari ollut suomalaisen sanomalehdistön syntymäpaikka ja pitkin matkaa monien lehtien hyvinkin pitkäaikainen kehto. Millä tavalla kukin edellämainituista lehdistä ovat velvollisuutensa julkisen sanan palvelijana täyttäneet, sen on menneisyys näyttänyt. Monet ovat olleet lyhytikäisiä, osaksi sen tähden ettei kansa suomalaisten varhaisempain aikana ollut siksi valveutunut että olisi niitä lukenut ja pitkin matkaa sen takia, etteivät useat edelläluetelluista lehdistä ole saaneet kannatusta heikon kantansa ja epäjohton mukaisen toimituksen y. m. tähden. Kuitenkin jokaisella lehdellä on ollut jotain osaa yhteiseen kehoon kannettavana. Ne ovat kukin kohdaltansa pitäneet yllä suomalaisuutta.

Suomalaiset seurat ennen ja nykyään.

Calumetin Kansanvalistusseura. – Kirkollisen toiminnan ulkopuolella, eli oikeammin ennen kuin järjestynyttä kirkollista toimintaa olikaan, syntyi muutamien calumetilaisten suomalaisten toimesta seura, joka laatuaan oli ainoa tässä maassa ja aikaan nähden ensimmäinen järjestynyt seura paikkakunnalla. Seuran nimi oli Calumetin Kansanvalistusseura, kuuluu haaraosastona Helsingissä, Suomessa toimivaan Kansanvalistusseuraan, toimien sääntöjensä puolesta samoilla periaatteilla kuin pääseurakin, vaan sivusääntöjensä perusteella oli sovitettu tämän maan oloihin soveltuvaksi. Mitkä syyt ovat vaikuttaneet tällöisen seuran perustamiseen, huomaa lukija seuran säännöistä ja toimintatavoista. Kansalaisemme kotimaasta siirtyneinä, kansallisen valistuksen tiedoista ja toimintatavoista saaneina henkisen elämänsä hoivaa, kaipasivat täällä uudessa kotimaassansa samaa, sillä osa silloisista suomalaisista ei tyytynyt siihen aikaan mitä vallalla ollut siirtolaiselämä kapakoineen ja raakoine huveineen tarjosi.

Niinkuin sen aikaisista seuraa perustavista asiakirjoista näkyy, ei tämä kantajoukko ollut suuri, ainoastaan muutamia miehiä, jotka panivat asian alkuun ja ryhtyivät sitä tarmolla ja toimella ajamaan. Hankkeen etupäässä näkyi olleen m. m. David Castren, joka on hoitanut kirjevaihtoa Helsingissä olevan Kansanvalistusseuran kanssa, jolta on lupaa seuran haaraosaston perustamiselle Calumetiin anottu ja myöskin saatu. Tämä on tapahtunut v. 1883 alkupuolella. Tämän kirjoittaja ei ole saanut tietoja ensimmäisten seuran syntyä ajottujen suunnitelmien ajasta, vaan anomus Kansanvalistusseuran haaraosaston perustamisesta on tapahtunut edelläänottuna vuonna, koska Helsingistä Kansanvalistusseuran toimistosta on lupakirja haaraosaston perustamiseen saapunut samana vuonna. Kansanvalistusseuran suostumus haaraosaston perustamisesta Calumetiin oli seuraava:

”Helsingissä 2 p. heinäkuuta 1883.
Kansanvalistusseuran haaraosastolle Calumetissa.

Herra David Castren !

Kansanvalistusseuran toimikunnan puolesta saan ilmoittaa, että se ilolla on vastaanottanut uutisen haaraosaston perustamisesta Amerikan suomalaisten kesken. Se on hyvillään siitä että suomalaiset jouduttuaan maapallon toiselle puolellekin vielä tahtovat pysyä henkiesässä yhteydessä emämaan kanssa ja toivoo että seuran tarkoituksperän harrastaminen kaikkialla on yhtä tärkeä ja tuottava, samat hyvät bedelmät. Se ymmärtää hyvin että kansalaiset, jotka ovat joutuneet hajalle toisen mahtavan sivistyskansan kesken, tarvitsevat kaiken henkisen voimansa ponnistusta ja virkäistymistä voidaksensa pystyssä pysyä ja luulee huomaavansa Teidän hankkeestanne, että Tekin samaa tarkoitatte. Kansanvalistusseuran toimikunnan puolesta julistetaan Kansanvalistusseuran Calumetin haaraosasto lailliseksi seuran osastoksi ja toivotaan, että se virkkuma ja toimekkaana pysyen kauvan Uudessa maailmassa on todistava, että Suomen miehet voivat osoittaa keykyä ja kuntoa, milloin sitä tarvi, taan, hyvän asian edistämiseksi.

Erityisellä kunnioituksella

Kansanvalistusseuran toimikunnan käskystä

A.A. Granfeld, sihteeri.”

Millainen on tämän alkavan ja Helsingissä laillistetun seuran toiminta ollut niinä alkuaikoina, ennenkuin se oli lupakirjan saanut, siitä tarkemmin etempänä virallisista muistiinpanoista. On otaksuttavaa että valmisteluja tehtiin ja neuvotteluja pidettiin ennemmin, koska seuran haaraosaston perustaminen tapahtui vasta toista vuotta sen jälkeen kuin lupakirja oli saapunut. Tämä käy selville tässä järempänä olevista seuran sääntöjen ja perustamiskokousten pöytäkirjoista, jotka ovat seuraavat:

Amerikan Suomalaisen Kansanvalistusseuran haaraosaston Perussäännöt. – Suomen Kansanvalistusseuran valtuuttamina me allekirjoittaneet olemme perustaneet haaraosaston Amerikan Yhdysvaltoihin, jonka tarkoituksena on että levittää hyödyllistä kirjallisuutta jäsenillensä ja kohottaa kaikilla siveellisillä keinoilla jäsentensä henkistä tilaa.”

”Perussäännöt. Pyk. 1. Haaraosaston jäseniä ovat ne, jotka ovat seuran jäseniksi nimensä kirjoittaneet ja maksaneet jäsenmaksunsa joko vuosittain taikka elinajaksi yhdellä kertaa.

”Pyk. 2. Haaraosaston jäsenen velvollisuus on että hän noudattaa kaikkia seuran sääntöjä ja ottaa vastaan niitä luottamusvirkoja, mitä seura voipi hänelle uskoa.

”Pyk. 3. Jokainen seuran jäsen maksaa jäsenrahaa 75 senttiä vuodelta, taikka yhdellä kertaa 8 dollaria elinkautista jäsenmaksua, josta hän saapi pääseuralta Suomesta kuitin.

Pyk. 4. Haaraosaston konttori ja päätoimikunta tulee aina olemaan Calumetissa, Houghton Co., Mich.

”Pyk. 5. Seuran vuosikokous pidetään seuran huoneessa Red Jacketissa jokaisen helmikuun ensimmäisenä sunnuntaina.

Pyk. 6. Haaraosasto voipi omistaa sekä kiinteää että irtainta omaisuutta maalla ja kaupungissa, joka kaikki on päätoimikunnan hallittava siinä järjestyksessä kuin seuran sivulait säätävät.

”Pyk. 7. Haaraosaston virkamiehet ovat: Esimies, varaesimies, kassanhoitaja, varakassanhoitaja, kirjuri, varakirjuri ja kolme jäsentä, jotka valitaan lipuilla seuran jäsenistä jokaisessa vuosikokouksessa, siinä järjestyksessä kuin seuran sivulait säätävät, jolla johtokunnalla on täydellinen päättämivalta kaikissa seuran asioissa, paitsi niissä, joista yleinen kokous päättää.

Todistukseksi olemme tähän nimeimme kirjoittaneet.

Calumetissa, Mich., tänä 15:sta päivänä helmikuuta, v. 1885.

David Castren, Isack Niva, Erick A. Kitt, Henrik Kitt, And. Erickson, Aug. E. Tapani, Henry Hendrickson.”

Niinkuin jo edellä mainitsin seuran varsinaisesta perustuksesta, tapahtui se sitä varten kutsutussa kokouksessa, joka oli kai ensimmäinen virallista laatua oleva, ja pidettiin siinä laaditun pöytäkirjan mukaan toukokuun 26 p:nä 1883, joka kokouksen pöytäkirja kertoo seuraavaa:

”Allekirjoitetun tässä tilassa otettua puheenjohtajan toimen, katsoivat kaikki jäsenet tarpeelliseksi, että perustetaan tänne Calumetiin haaraosasto ja alistetaan pyyntö päätoimikunnalle Helsinkiin saada laillinen lupa siihen. Siinä toivossa, että näin päätetty hyväksyttäisiin, valittiin johtokunta, johon tulivat seuraavat henkilöt: Esimieheksi David Castren, varaesimieheksi Isack Niva, kirjuriksi Salomon Haarala, varakirjuriksi A. A. Pajari, kassanhoitajaksi Stephan Lohvansuu, kassan varahoitajaksi Johan Alasenpää, jäseniksi August Tapani, Petter A. Kitti ja Erik Jumisko. Kokouksen puolesta David Castren, esimies.”

Jäsenluku mainitaan olleen silloin 90 henkilöä. Seuran toiminta näytti virkeältä, sitä todistaa seuraavan vuoden huhtikuun 5 p. pidetyn kokouksen pöytäkirja, jossa mainitaan seuran ottaneen huolekseen hankkia huoneusto lauluseuralle. Siis lauluseura näet oli perustettu seuran yhteyteen, vaan sen johtajasta ei tässä mainita, samoin kuin puhujaseurasta, josta niinkään vaan muutamalla sanalla mainitaan. Jäsenluku oli seurassa 112. Toiminta pientä ja seuran tulot sitä mukaa. Huoneuston rakentaminen näyttää kysyneen varoja. Niitä hankittiin vuosittain toimeenpanemalla huvimatkoja kesäisin ja arpajaisia. Näin ollen kohosi ja laajentui seuran huoneusto, joka nykyäänkin on olemassa ja tunnetaan ”Suomalaisen haalin” nimellä.

Vaikkakin seuran toiminta oli useampana vuotena laimeaa, oli sillä merkityksensä suomalaisen kansamme keskipisteenä ja sen omistaman huoneuston ollessa useampien suomalaisten seurojen käytettävänä. Toisin ajoin on seuran elämä ollut ripeää ja toiminut jonkunlaisessa vuorovaikutuksessa pääseuran kanssa. Suurelta osaltaan on seuran toiminta kohdistunut taloudelliseen toimintaan ja seuran talon hoitoon. Henkisiä harrastuksia on ilmennyt aikaajottain. Eräs huomattu alote otettiin harkittavaksi seuran taholta. Se oli kaikkien paikkakunnalla toimivien seurojen yhteisen talon rakentamisyritys, joka oli jo niin pitkällä, että pidettiin yhteinen kokous heinäkuun 4 p. 1906. Tässä kokouksessa olivat edustettuna 'Sampo' seura, 'Saima', 'Naisyhdistys', 'Kaleva', 'Kansanvalistusseura', 'Kansallislitto', 'Uusi Vartija', 'Hyvä Toivo' ja 'Voima'. Tässä kokouksessa päättivät edellämäinittujen seurojen edustajat luovuttaa yhteisen niinkutsutun ”Kansantalon” kassan, joka silloin, maaliskuun 25 p. 1914, oli \$268.65 korkoineen Kansanvalistusseuralle korottomana lainana, niin kauvaksi kunnes ryhdytään yhteistä kansantaloa rakentamaan. Vuonna 1909 oli jäsenluku 58. Kun seuran talo sijaitsi Calumet & Heclan kaivantoyhtiön maalla ja yhtiö vaati maan hintana \$4,000.00, tuli kysymys lokakuun 17 p. 1909 pidetyssä kokouksessa talon myymisestä Suomalaiselle Palovakuutusyhtiölle velkojensa, joita oli silloin \$3,887.70, maksusta, ja edellämäinittuun taloon lainatun ”Kansantalon” rahaerän \$286.65 maksamisesta ehdolla, että seura saa edelleen käyttää taloa vuosikokouksiensa pitoa varten ilman maksua. Asiasta keskusteltiin yleisessä kokouksessa marraskuun 13 p. samana vuonna, jossa päätettiin talo myydä velkojen summasta. Kokouksessaan helmik. 20 p. 1910 päätti seura luovuttaa talonsa ”Ahdin Majalle” \$5,460 hinnasta, joka oli seuralle silloin velkoja. Vuotena 1912 oli jäsenluku vuosikokouksessa 14. Kassassa oli silloin rahoja \$161.61, josta äänestyksellä päätettiin luovuttaa \$100.00 ”Kalevan Ritareille”. Seuran toiminnasta ei mainita sen jälkeen mitään ennenkuin johtokunnan tekemässä pöytäkirjassa marraskuun 10 p. 1918. Tässä kokouksessa päätettiin yksimielisesti jakaa seuran jällellä oleva kassa \$69.30, lahjoittaa K. R. ”Ahti Majalle” \$34.65 ja ”Suomi-Opistolle” \$34.65. Koska seuran toiminta on ollut useita vuosia lamassa, päätettiin sen toiminta virallisestikin lakkauttaa tällä paikkakunnalla. Näin ollen tämä 35 vuotta toiminnassa ollut seura kuoli olemattomiin.

Vaikkakin edelläkerrottu hajanainen tilasto Calumetin Kansanvalistusseuran haaraosaston toiminnasta ei tarjoa lukijoille suuria henkisiä ja taloudellisia tuloksia katseltavaksi, on sillä ollut suuri ja laajakantoinen merkitys suomalaisen kansallisen valistuksen työssä, varsinkin sen alkuaikana. Se on voimiensa mukaan pitänyt yllä suomalaisen sivistyksen siltaa emämaan välillä ja ollut keskipisteenä paikkakunnallaan monille seuroille ja yhdistyksille. Kun otamme huomioon sen olotilan ja ne vaikutteet, jotka ovat ennen ja vielä nytkin henkistä toimintaa lamauttamassa, saattamme käsittää miten meidän tulee edelläkerrottua seuran olemassaoloa arvostella. Kaikessa suh-

teessa ansaitsevat seuran alkuunpanijat ja siinä kaikki toimineet kansalaisemme oikein ajattelevain kiitollisen tunnustuksen työstänsä.

Calumetissa ja ympäristöllä toimivat raittiusseurat. – Suomalaisten raittiusseurojen toiminta Kupari-saarella johtaa alkunsa vuosilta 1883 ja 1884. Silloin perustivat Allouezilla olleet suomalaiset yhtenä norjalaisten kanssa seuran, joka lienee kuulunut haaraosastona Good Templareihin, samalla tavalla kuin monet niinä aikoina syntyneet. Kokoukset ja toiminta pidettiin suomen ja norjankielillä. Kun ei vielä suomalaisia seuroja ollut, yhtyi näihin norjalaisiin suomalaisiakin jäseneksi.

”Hyvä Toivo”. – Calumetissa syntyi vuoden 1885 loppupuolella suomalaisten toimesta raittiusseura, jolle annettiin nimeksi ”Hyvä Toivo”. Sen jäsenluku oli alussa 13. Henkilöt, jotka perustivat seuran, olivat eronneet norjalaisesta raittiusseurasta. Oli näet silloin suomalaisuuden henki siksi hereillä että ryhdyttiin työhön. ”Hyvä Toivo” liittyi haaraosastona Good Templar liittoon.

Allouezin kaksikielisestä seurasta muodostui v. 1886 suomalaisten osasto, joka perustamiseksi nähden suomalaisten raittiushistoriassa täällä on ollut vanhin. Toimi useita vuosia, kunnes paikkakunnan kaivantojen lopetettua työnsä hajaantuivat suomalaiset sieltä ja seura kuoli. Seuran suomalainen nimi oli ”Pohjola”.

”Kaleva” seura Kearsargessa, Wolverine, on vanhimpia perustamisaikaansa nähden sekä myöskin toimintaan katsoen, sillä Kalevan toiminta on ollut koko tuon pitkän ajan eloisaa. Kaleva seura on nykyään elossa olevista vanhin paikkakunnallaan.

Kun suomalaiselle kansalliselle Raittius-Veljeysseuralle syntysanat lausuttiin helmikuun 19 p. 1888 Hancockissa ja sen toiminta alkoi, liittyi Kaleva seura v. 1889 Veljeysseuraan. Yli kolmekymmentuotisen olemassaolonsa aikana on Kaleva seuran toiminta vaikuttanut kohottavasti paikkakuntansa henkisen ja taloudellisen elämän alalla. Kaleva seuran toiminta on ollut järkipäätä, kristillissiveellistä. Se on pitänyt keskuudessaan yllä lauluseuraa ajottain ja voimistelua ja urheilua harrastanut. Sen viimeaikaisista toimivimmista jäsenistä mainittakoon emäntä Lotta Hiltunen, ollut useita vuosia Kuparialueen Raittiusliiton puheenjohtajana. Kansalaisemme Väinö Lehto, toimekas ja väsymätön, raittiusuuden tukipylväitä, Kaleva seuran laulun ja toimintojen ylläpitäjä. Kauppias Matti Huhta, laulun johtaja ja tarmokas edistyksen mies kaikilla aloilla. Gust Hamina, joka muutama vuosi sitten ennen Hancockiin muuttoa oli Kaleva seuran toimivimpia ja johtavimpia jäseniä, sekä monta muuta toimen ja tarmon miestä ja naista, joista luettelo viruisi pitkäksi. ”Kaleva” seura omistaa talon ja kirjaston Wolverinessa.

”Hyvä Toivo” Calumetissa toimi Veljeysseuraan yhdistyneenä kolme vuotta, pitäen kokouksiaan suomalaisella haalilla, jona aikana, varsinkin viime vuotena sen jäsenistön keskuudessa syntyi erimielisyyttä sääntöjen ja toiminnan suhteen. Toiset olisivat tahtoneet vapaampaa toimintaa, leikkiä ja huveja, jopa tanssiakin seuran illanvietoissa ja juhlissa. Säännös kielsivät sellaisen. Ne olivat kuten tunnettua, ehdottomasti kirkolliselle pohjalle rakennetut. Tyytymättömyyttä syntyi ja se kehittyi niin pitkälle että ”Hyvä Toivo” joulukuulla 1889 erosi pois Veljeysseurasta.

”Hyvä Toivon” aloitteesta perustettiin Calumetissa tammikuun 19 p. v. 1890 toinen raittiusseurojen pääyhdistys, nimeltä ”Suomalainen Raittiuden Ystävien Yhdistys Amerikassa.” Sen tarkoituksena oli tarjota vapaampaa toimintaa huveineen ja nuorisonleikkeineen. Säännöt muodostettiin Veljeysseuran sääntöjen mukaisiksi, ainoastaan muutamia erotuksia huvitteluun ja vapaampaan toimintaan nähden tehtiin. ”Hyvä Toivo” liittyi Ystävien liittoon ja toiminnassaan toteutti leikkiä, jopa tanssiakin, koska Suomalaisen Kansanvalistusseuran pöytäkirjat sen toimintavuosilta osoittavat, että Kansanvalistusseuran täytyi varottaa jopa kieltäkin ”Hyvä Toivoa” liiallisesta tanssimisesta heiltä vuokraamassaan huoneustossa.

Raittiuden Ystävien Yhdistykseen liittyi useita ennen syntyneitä ja niihin aikoihin perustettuja seuroja, jotka ohjelmaansa nähden olivat vapaamielisellä kannalla. Se aika näyttää olleen taistelun aikaa vakavan ja vapaan toiminnan välillä.

”*Saaren Kukka*” seura Kearsargessa, syntyi v. 1896. Paikkakunnalla ennen syntyneestä ”*Kaleva*” seurasta erosi jäseniä seuran toiminnan ahdasmielisyyteen tyytymättöminä.

Saaren Kukkaan liittyi uusia jäseniä ja se yhdistettiin ”*Raittiuden Ystävien Yhdistykseen*”. Toimintansa olemassa olonsa ajalla oli vapaamielisempää. jäseniä oli sadottain ja taloudellisestikin vaurastui se hyvin. Rakensi oman talonsa nimellä ”*Saaren Kukka haalin*”, joka seuran toiminnan lakattua muutamia vuosia sitten joutui Betlehemin seurakunnan omaisuudeksi. Oli näet joitakin entisiä Saaren Kukka seuran jäseniä, jotka olisivat talon antaneet metodistien kirkolle, vaan kun ei paikkakunnalla ollut metodisteilla suomalaista seurakuntatoimintaa muuta kuin nimeksi, eivät seuran lukuisampi jäsenistö siihen tyytyneet, vaan möivät talon edellämainitulle Betlehemin seurakunnalle. ”*Saaren Kukka*” on ollut kuolleen muutamia vuosia.

”*Vartija*” seura Calumetissa syntyi sen erimielisyyden tuloksena, joka kohosi ”*Hyvä Toivon*” jäsenistön keskuudessa, seuran ohjelman suhteen. Vakavampi joukko perustivat ”*Vartija*” seuran v. 1890. Vaikkakin oltiin eri seuroina, työskentelivät ”*Vartija*” ja ”*Hyvä Toivo*” käsi kädessä keskenään, pitäen kumpikin seura kokouksiaan S. Kansanvalistusseuran huoneustossa eri aikoinaan, jopa ajottain yhteisiäkin kokouksia. Tuloksena oli että v. 1896 ”*Hyvä Toivo*” ja ”*Vartija*” erosivat pääyhdistyksistä ja muodostivat raittiusseuran nimeltä ”*Hyvä Toivo Itsenäinen*”. Tämä sulautuminen ei kestänyt kauvan. Kysymys ohjelman ahtaudesta ja sen vapaammasta toiminnasta oli taasen loukkauskiivenä, joka ne vei erilleen.

”*Hyvä Toivo Itsenäinen*” toimi edelleen itsenäisenä, ollen väliin ripeämpää ja laimeampaa sen elämä. Kun Kuparialueen Raittiusliitto syntyi, otti seura osaa siihen. Monet selkkaukset, varsinkin v. 1913–1914 vallinnut Kuparisaaren suurlakko löi leimansa tämänkin seuran toimintaan. *Hyvä Toivo Itsenäinen*” ei ole ollut pariin vuoteen toiminnassa. Seuralla kerrotaan olevan omaisuutta, voipi vielä nousta eloon eli antaa kassansa johonkin yhteisen valistuksen hyväksi. Toivoa sopii että se alkaisi elämään ja toimimaan.

”*Uusi Vartija*”. Sovinto kahden yhdistyneen seuran välillä kesti ainoastaan vähän aikaa. Eron syyinä tuo ainainen ohjelma vapaamman ja ahtaamman suunnan välillä. ”*Uusi Vartija*” seura perustettiin ja liittyi S. K. R. V.seuraan. Se alkoi toteuttamaan vakavampaa ohjelmaa. Sen toiminta siirtyi myöhemmin Centennial Heightsiin, jonne se rakensi talonsa, ollen se vieläkin. Seura toimi ajottain ripeästi, vaan nykyään ei siitäkään ole muuta kuin nimi jällellä. Haalia käytetään pyhä ja kesäkouluhuoneustona, hartaustilaisuuksissa ja monissa yhteisissä kokouksissa.

”*Kupari Ruusu*” raittiusseura perustettiin 1904 Centennial Heightiin. ”*Kupari Ruusu*” liittyi Veljeysseuraan. Toimittuaan joitakin vuosia, lienee se sulautunut yhteen Uuden Vartijan kanssa.

”*Vellamo*” raittiusseura Lauriumissa perustettiin v. 1907. Sekin liittyi S. K. R. V. seuraan. Toimintansa vuosilta ei tämän kirjoittaja ole saanut tarkempia tietoja. Lienee ollut vaikuttamassa Floridassa olevaan haalin syntyyn ja sen rakentamiseen, joka nyt on siellä pyhäkoulu ja hartauskouluhuoneena.

”*Otava*” raittiusseura Mohawkissa, on perustettu v. 1899, ja liittyi Veljeysseuraan. Paikkakunnan lukuisan suomalaisen asutuksen keskellä on sen toiminta ollut ripeää ja arvokasta. Otavalla on oma talonsa ja sen toiminta nykyään täällä elossa olevista seuroista voimakkain.

Edelläolevasta käypi selville tuonnoisen raittiusmielisen väestön lukuisuus ja toiminnan monipuolisuus. Se on suureksi laskettava taloudellisessa ja henkisessä suhteessa. Seurojen omaisuus, joka nyt niiden kuoleutumisen ja lamaannuksen kautta on joutunut mikä mihinkin tarkoituksiin, nousee kymmeniin tuhansiin. Toivokaamme että pian alkaisi puhaltamaan herätyksen tuuli raittiusväen väsähtäneisiin purjeisiin.

Lauluseurat. – Ensimmäisen lauluseuran Calumetissa perustaja oli koulun opettaja Pekka Vesterinen, joka toimi opettajana silloisessa suomalaisessa kansakoulussa. Toimintansa alkoi v. 1886. Hän toimi laulun johtajana kahdessa ryhmässä oleville, laestadiolaiseen ja ev. lutherilaisiin lukeutuvien joukossa. Soittokoneet, kuten urkuharmooni y. m. olivat silloin harvinaisia, niitä oli harvoissa taloissa. Vesterinen oli alallaan uranuurtaja. Kerran hänen vietyään urkuharmonin laestadiolaisten kirkkoon lauluharjoitusten pitoa varten, sanoivat muutamat sen seurakunnan jäsenet: ”Piru meni kirkkoon urut selässä”. Toiminnassa olonsa aikana herätti Vesterinen laulun ja soiton harrastusta vireille, pitäen sitä yllä pitemmän aikaa.

Vesterisen jälkeen toimi välillisesti lauluseuroja pienempinä ryhminä, ollen seurakuntapiireissä ja raattiusseuroissa niiden toiminta. Laajakantoisemman ja ympäristölle sekä kauvemaksi ulottuvan lauluseurojen toiminnan katsotaan nykyisessä merkityksessään alkaneen 27 vuotta takasin. Ei ollut helposti saatavissa lauluseuran johtajia, pysyviä ja kykeneviä musikaalisia henkilöitä.

”*Suomen Sävel*” lauluseura syntyi Calumetissa syyskesällä v. 1893. Oli näet paikkakunnalle saapunut Suomesta henkilö, joka kotimaassaan koulua käyneenä ja tietopuolisen sekä kansallisen sivistyksen omanneena, oli perehtynyt musiikkiin perusteellisesti ja käytännöllisesti. Omaten samalla harvinaisen taidon laulunjohtajana. Professori Sanfrid Mustonen saapui Calumetiin ja ryhtyi toimintaan ”*Suomen Sävelen*” johtajaksi.

”*Suomen Sävelen*” perustavat jäsenet olivat Chas. Wickström, Carl Erickson, O. H. Sorsen, S. Mustonen, A. Engström, C. O. Jackola, P. M. Wickström, Verner Nikander, A. Onkka, J. M. Erickson, Paul Michaelson, Fred Tenhunen, Elien Lauren, J. G. Tuira, John Stolt ja Andrew Hansen. Seuran jäsenet ryhtyivät tarmokkaasti työhön ja kehittyivät etevän johtajansa opettamina niin että esiintyivät 3 kuukautisen harjoituksen jälkeen saksalaisen mieskööriin toimeenpanemassa konsertissa Hancockissa, harvinaisella menestyksellä.

Ensimmäisen konsertin antoi Suomen Sävel huhtikuulla 1894, Calumetin operahuoneella suurlukuiselle, kaikista kansallisuuksista keräytyneelle kuulijakunnalle, josta kööri sai loistavia arvosteluja sanomalehdissä.

Tämän maan huomatuimmilta miehiltä on Suomen Sävel saanut kiitollisia tunnustuksia esiintymisestänsä. Vaikkakin seuran toimintaa on vaikeuttanut jäsenien poismuutot paikkakunnalta, on se aina pitänyt yllä laulun jalostavaa taidetta. V. 1918 seuran viettäessä 25 vuotista riemujuhlaansa, sai se silloin vastaanottaa runsaassa määrin kauvempanakin asuvien kiitoksia uhrautuvasta työstänsä. Suomen Sävelen nykyinen jäsenistö on hajallaan Calumetissa, Hancockissa, Lauriumissa, South Rangella, Houghtonissa ja Wolverinessa. Huolimatta matkojen pituudesta, ovat he hyvän asian eteen olleet valmiit uhrautumaan silloin, kun on kysymyksessä kansallinen valistus ja sen etu. Seura on toiminut yleisön valistamiseksi, sen johtamiseksi, sen johtaja tehnyt sitkeää, uupumaton-ta työtä, saamatta mitään varsinaista palkkiota yleisöltä. Se vähäinen tilapäinen kannatus, joka on silloin tällöin tullut seuralle, ei korvaa sitä uhrausta, jota se on saanut suorittaa. Ainoa minkä Kuparialueen ja muiden paikkakuntien yleisö voimme Suomen Sävel seuralle antaa, on meidän kiitollisuutemme.

Niinkuin edellä mainittiin, on seurassa ollut nais-, seka- ja mieskuorot.

Wolverinen lauluseura, johtaja kauppias Matti Huhta. Seura toiminut useita vuosia paikkakunnallaan mies- ja sekakuorona. Menestynyt hyvin olosuhteisiin nähden. Esiintynyt useissa yleisissä juhlissa, saavuttaen kiitosta kuulijoilta.

Seurakuntien laulukuoroja oli myöhemmin Betlehemin seurakunnalla, johtajat rouva Rautanen ja neiti Johnson. Kansallisseurakunnalla, johtaja pastori M. Viskari. Pitävät harjoituksia ahjerasti ja esiintyvät köörit seurakuntien toimeenpanemissa juhlissa ja illanvietoissa.

Lauluseura Toivo, johtaja J. P. Vestala, on ollut toiminnassa v. 1904. Missä määrin se on työskennellyt, ei ole tarkempia tietoja.

Suomalainen soittokunta. – Perustettu v. 1885, johtaja Heikki Haapanen, toimi useita vuosia. Johtivat väliajoilla muunkielisetkin johtajat. Myöhemmin sen nimikin vaihteli, ollen Tamarackin soittokuntana y. m. Sitä johti tunnetut johtajat Mr. Jacobson ja Mr. Wahlström, joiden aikana se saavutti suurta suosiota ja mainetta. Sen nimenä oli ”Red Jacketin soittokunta” ja ”Humu”. Sen toiminta herpautui Kuparisaaren suurlakon aikana, eikä ole sen jälkeen eloon herännyt.

Calumetissa toimii nykyään ainoa ”Calumet & Heclan” kuuluisa soittokunta, ei suomalainen.

Amerikan Suomalainen Kirjallisuuden Seura. – Perustettu vuonna 1878 Calumetissa. Seuran perustaja ja ensimmäinen esimies oli pastori A. G. Backman, kirjuri John Lahti, kasööri J. W. Frimodig. Ensimmäisenä Kirjallisuuden Seuran tuotteena oli sen kustantama Suomalainen Aapinen. Saarnaaja John Takkinen teki muistutuksia kirjan sisältöä vastaan. Nousi riita ja pastori Backman erosi seurasta. Seura hajosi ja sen omaisuus myytiin Aleks Leinoselle, joka silloin oli kirjapainon omistaja ja sanomalehden toimittaja. Seura julkaisi joitain pieniä kirjasia.

”Kaleva Loukkaus ja Sairastus-Apu-Seura”. Perustettu v. 1887. Seuran perustaja ja sille syntysanojen luoja oli Mr. J. W. Frimodig, jonka asunnolle kokoontui kansalaisia Kaarlo Pesola, Stefan Lusti, Kaarlo Ingman ja Isack Heinonen. Nämä lähettivät ilmoituksen Amerikan Suomalaiseen Lehteen. Virallinen perustamiskokous pidettiin suomalaisella haalilla, johon tilaisuuteen oli koontunut suuri määrä kansalaisia. Lain sääntökomitea valittiin. Kun säännöt olivat valmiina ja kokous ilmoitettu niiden hyväksymistä varten, oli läsnä ainoastaan 15 miestä, joista useat sääntökomitean jäseniä J. W. Frimodig, Kustaa Pesola, Isack Niva, Stephan Lusti, Gustaf Nieckman, Sakris Niemelä, John Määttä, Isack Heinonen ja A. Pajari, jotka päättivät perustaa ”Kaleva Apu-Seuran” omien tekemiensä sääntöjen perusteella. Kului joku aika ennenkuin yleisö alkoi luottaa seuran toimintaan. Kuluneen 34 vuoden ajalla on seura kohonnut suureksi jäsenluvussa, puhumatta niistä tuhansista dollareista, joita seura on jakanut raha-apuna leskille ja orvoille. Tänäpäin on vieläkin Kaleva Loukkaus ja Sairastus-Apu-Seura merkkinä suomalaisesta sitkeydestä armeliaisuuden alalla toimien, johon tulisi jokaisen suomalaisen työläisen sekä muilla aloilla toimivain kuulua.

Kalevan Ritarien ”Ahdin Maja”. – Perustettu toukokuun 2 p. v. 1903. Sen päämajalta anojat saada vahvistusta olivat Mrit J. Talso, Kusti Petäjä ja John Kinnunen. ”Ahdin Maja” on siitä asti ollut toiminnassa milloin ripeämmin, milloin laimeammin. Omistaa Suomalaisen haalin nimellä tunnetun talon.

Kalevan Naisten ”Tuulikin Tupa”. – Perustettu syyskuun 18 p. 1905. Päätuvalta anojat alkaa toimintaan olivat Maria Hiltunen, Maria Leselius ja Liisa Luttinen. Tuulikin Tupa on vieläkin toiminnassa ja ovat Ahdin Majan kanssa ainoat nykyään paikkakunnalla olevat suomalaiset kansalliset valistuksen alalla toimivat seurät.

”Maccabee” seuran suomalainen osasto perustettu v. 1897. Siihen kuuluu jäsenenä lukuisa joukko suomalaisia.

Snellmanin kirjallisuuden seura. – Perustettu v. 1895. Pitänyt iltakoulua, julkaissut ja kustantanut kirjallisuutta. Seuraan kuului sen ajan suomalaisia johtohenkilöitä.

”Kansallisliitto”. – Perustettu v. 1904. Sen toiminnalla mainitaan olleen tarkoituksena saada Kansankoti paikkakunnalle. Kansallisliiton yhteydessä toimi Suomalainen Näytelmäseura, joka esitti muutamia näytelmäkappaleita, m. m. Hancockissa ja Calumetissa esittäen Tukkijoella, saaden tuloja niistä 268 dollaria 65 senttiä. Seuran suostumuksella lainattiin rahat Kansanvalistusseuralle. Toiminta lakkasi.

”*Väänö*” seura. Perustettu v. 1908. Se toimi alun pitäen kevyellä ohjelmalla. Muodostui myöhemmin sosialistimieliseksi ja lopulta muuttui sosialistiosastoksi. Kuparisaaren lakon jälkeen oli sen toiminta lamassa. Nykyään toimii osastona, ollen sen keskipisteenä Laurium. Vuosi sitten hankki oman haalinsa. Osaston jäsenluku lienee vieläkin pieni.

Valkonauha yhdistys on toiminut suomalaisena haaraosastona paikkakunnalla pitemmän aikaa. Sen tehtävänä on ollut epäsiiveellisuuden poistaminen ja raittiuden edistäminen paikkakunnalla. Valkonauhan toimivin jäsen ja sen vireillä pitäjä on ollut neiti Maggie Walz. Suomalaisiakin naisia on kuulunut yhdistykseen milloin enemmän ja vähemmän.

Niin kuin edelläolevasta näkyy on suomalaisilla ollut monenlaisia ja -nimisiä seuroja paikkakunnalla. Ne ovat pitäneet yllä valistuksen lippua ja suomalaisuutta, niiden työtä ei ole vähäksi arvosteltava. Katsellessa menneisyyteen muistakaamme kirjailija ja runoilija J. H. Erkon lausumat säkeet:

”Pönkitä tai kaada vanhaa, tuntos johtakoon sun työs, mutta muista, uuden polven uutta luotava on myös; uutta joka ansaitseeppi tunnustuksen, huomion, uutta, joka kerran kestää jälkipolven tuomion.”

Hancockin suomalaiset seurak. – Luonnon lain velvoittamina ovat ihmiset aina ja kaikkialla rakastaneet seuraelämää, henkisten ja taloudellisten olojensa kehittämisen välikappaleena. Suomalaiset ovat kotimaassansa tottuneet pitämään seuraelämää henkisen kehityksen välttämättömänä ehtona, valistuksen ja kansallisen sivistyksen kohottajana. Siitä on johtunut, että he tähän maahan tultuansa ja siirtolaiselämän vaikeissa oloissa työskennellessään eivät ole sammuttaneet valistuksen kaipautansa yksinäisyydellä ja aineellisuuden uuvuttamilla käsitteillä. Mihän hyvänsä on suomalaista kansallisuutta huomattavampi joukko asettunut, siellä on syntynyt seuroja ja yhdistyksiä. Hancock, ollen suomalaisen siirtolaisuuden vanhimpia pesäpaikkoja, on niin ollen myöskin suomalaisten seurojen syntymä ja toiminta keskuksia.

Ensimmäinen kirkollisen toiminnan ulkopuolella oleva seura, joka Hancockiin perustettiin v. 1885, oli ”Pohjantähti”. Sitä ennen paikkakunnalle asettuneet suomalaiset, ollen osaksi vakavaa väkeä, huomasivat olojen kurjuuden tuottaman onnettomuuden. Kun sitä ennen oli norjalaisten toimesta syntynyt raittiusseura, oli siinä suomalaisiakin jäseninä, jotka panivat alkuun oman suomalaisen yhdistyshankkeen. Pohjantähti liittyi Good Templareihin, sen skandinavialaiseen osastoon. Ensimmäisiä Pohjantähti seuraan yhtyneitä kansalaisiamme on vielä muutamia nykyäänkin elossa. Seura ryhtyi oman talon hankintaan ja kesällä v. 1886 valmistui seuran talo niin kutsutulle ”Kontran törmälle”, Hancockin mäkisyrjälle.

Nuori seura alkoi toimimaan innokkaasti ja uusia jäseniä yhti. Toiminta kulki käsikädessä samoihin aikoihin syntyneen seurakunnan kanssa, jolle seura luovutti talonsa pyhäkoulua, kirkonmenoja ja kokouksia varten vapaasti käytettäväksi. Vieläpä antoi sen iltamatilaisuuksiinkin. Raittiusseuroja syntyi tiheämmin asutuille suomalaisille paikkakunnille. joten heräsi ajatus pääyhdistyksen perustamisesta, joka talvella v. 1887 perustettiin Republicissa, Mich., nimellä ”Suomalainen KansallisRaittiusVeljeysseura”, jonka ensimmäisen johtokunnan jäsenet olivat Pohjantähti seuran jäseniä. Veljeysseuran ensimmäinen vuosikokous pidettiin Hancockissa Pohjantähden talolla kesällä v. 1887. Saman vuoden lopulla perustettiin Pohjantähden yhteyteen ”Puhujaseura”, laatuun ensimmäinen suomalaisten keskuudessa tällä mantereella, tarkoituksella kasvattaa puhujia seuran iltamissa ja juhlissa esiintymistä varten. Seuran toiminta oli yksivakaista, joka ei nuorisoa miellyttänyt. Seurassa pidetyt viattomat leikit muuttuivat vähitellen tanssiksi, tästä johtui vanhemman väen vetäytyminen syrjään. Kun Calumetissa oleva Hyvä Toivo seura luopui Veljeysseurasta, perusti se uuden pääyhdistyksen nimeltä ”Raittiuden Ystävien” yhdistyksen vapaammalla ohjelmalla. Osa Pohjantähti seurasta aikoi erota ja yhtyä ”Hyvä Toivo” seuraan, vaan kuin osa jäsenistä pysyi edelleenkin periaatteilleen uskollisena, hajosi seura kahtia ja vapaamielisemmät perustivat uuden raittiusseuran ”Valon Säde” joka liittyi Ystävien yhdistykseen ja piti kokouksiaan ja iltamiaan

Scottin haalissa. Pohjantähden elämä jäi ainoastaan nimelliseksi, joka kuitenkin v. 1892 alkoi toimimaan tarmokkaasti, saaden takaisin entisen jäsenyysnumeronsa No. 1 Veljeysseurassa.

Muutama vuosi sen jälkeen alkoi kuulua ääniä kahden rinnakkain toimivan seuran yhtymisestä yhdeksi itsenäiseksi seuraksi, vaan yritys raukesi sikseen. Valon Säde seura eli vielä joitakin vuosia sen jälkeen, hajautuen ja kuollen lopulta. Pohjantähti jatkoi toimintaansa, ollen sielläkin kinasuksia biljardipelin harjoittamisesta.

Vuoden 1897 lopulla oli Pohjantähden jäsenluku lähes 200. Huoneusto kävi ahtaaksi, joten ryhdyttiin uuden tilavamman talon hankkeeseen, joko entistä suurentamalla eli uuden rakentamalla, jossa entisen talon laajentaminen tuli voitolle. Paikkakunnalle syntyi v. 1906 uusi raittiusseura Suomi-Opistolle, joka muodostui opiston opettajista ja oppilaista. Seura on toiminut siitä lähtien, ollen enemmän keskuudessaan vaikuttava.

”*Valon Säde*” seuran lakattua toiminnasta, syntyi sen tilalle silloisen sanomalehden toimittajan J. R. Ahlmanin myötävaikutuksella työväen yhdistys ”Jousi”, jonka taholta herätettiin ehdotus yhteisen kansankodin perustamisesta Hancockiin. Pohjantähteläiset hylkäsivät ehdotuksen.

Voimisteluseura ”Reipas” perustettiin Pohjantähden yhteyteen syksyllä vuonna 1903, johon tuli heti yhtymään 39 jäsentä. Reipas toimi useita vuosia hyvällä menestyksellä.

”*Säde*” raittiusseura perustettiin Pohjantähden toimesta Frankliiniin, tullen sen toimintapaikaksi Coburntownin ja ympäristön alue. ”*Säde*” on ollut siitä alkaen toiminnassa, vaan kuudetta vuotta takasin olleen Kuparisaaren suurlakon aikana paikkakuntalaisten ja silloisen Hancockin E. L. seurakunnan papin Pesosen ja muutamien muiden välillä syntyneiden hankauksien johdosta on toiminta lamautunut. Seura elää tavallaan vieläkin.

Sosialistiset virtaukset alkoivat vuosina 1906 ja 1907 ilmenemään ja seurauksena tästä oli Pohjantähden suuren jäsenmäärän eroaminen kahteen joukkoon. Pohjantähdestä eronneet muodostivat oman seuransa ”Työväen yhdistyksen”, joka siitä lähtien on ollut toiminnassa hankkien vuosien kuluttua oman talonsa, tunnetun Kansankodin. Toiminta on vuosi vuodelta käynyt radikaalimmaksi, ollen nykyään huomattavia erimielisyyksiä suuntakysymyksistä.

Kuparialueen Raittiusliitto voidaan lukea Hancockin seurojen joukkoon syystä, että sen toimihenkilöinä on aina ollut huomatuin osa hancockilaisia ja täällä olevat raittiusseurat olleet mukana sitä perustamassa. Raittiusliitto perustettu Wolverinessa elokuulla v. 1906.

Koska Pohjantähti vanhimpana ja paikkakunnan voimakkaimpana seurana on tavallaan ollut ikäänkuin runkona toisille seuroille, esiintyy tässä selostuksessa sen toiminta tavan takaa toisten lomassa. Pohjantähden yhteydessä on toiminut jonkun aikaa lasten raittiuskoulu. Kun seuran entinen talo alkoi käydä ahtaaksi, syntyi ajatus uuden, tilavamman talon hankinnasta, jota varten seura osti v. 1906 tontin \$3,800 hinnasta Quincy kadun varrelta. Muutamien seuran jäsenien vaikutuksesta luovuttiin tänne talon rakentamisesta ja ostettiin v. 1908 Hancockissa toimiva Nuorten Miesten Yhdistyksen talo \$10,000 kauppahinnasta, jossa seura toimi vuoteen 1918. Toiminnan lamaannuttua ja taloudellisen aseman jouduttua heikoksi, jätti seura talon entisille omistajilleen muuttaen irtaimistonsa entiseen jousi seuran huoneustoon Quincy kadun varrella. Pohjantähden yhteydessä on ajottain toiminut lauluseurakin sekä näytelmäseura, ollen molemmat jonain aikana tarmokkaassa toiminnassa. Nykyään raittiusseuran ollessa lamaannustilassa Kuparialueella ja ehkä muuallakin, on Pohjantähti seuran toimintakin ulospäin ollut heikkoa ja pientä viime aikoina. Toivotaan tulevaisuudessa ajan muuttuvan ja seuraelämän virkistyvän. Niinkuin edellä jo mainitsin, on Pohjantähti ollut runkona ja hyvinkin huomattuna tekijänä kansallisen valistuksemme vainiolla ja semmoisenaan on sillä pitkä ja ansiokas työpäivä takanaan.

Lauluseurat. – Hancockissa on toiminut useita nais-, mies- ja sekakuoroja, ollen kuka pitemmän, kuka lyhemmän aikaa toiminnassa. Lauluseurojen lyhytaikaisuuteen on usein ollut syynä johtajan puute. Kansalaistemme ollessa muuttuvaa, on aina yksi ja toinen kykenevistä johtajista

jonkun aikaa paikkakunnalla oltuaan siirtynyt muualle. Se hyvä puoli on ollut että osa laulajista paikkakunnalla pysyvinä on kyennyt muodostamaan laulajain kantajoukon, joka, silloin kuin laulun johtoon kykenevä henkilö on tullut paikkakunnalle, silloin lauluseurakin on herännyt.

Vanhimpana paikkakunnan lauluseuroista voidaan pitää Suomen Sävel seuraa, sillä vaikka sen johtaja ja osa laulajista asuukin Calumetissa, ovat sen jäsenistöön kuuluvan kantajoukon muodostaneet hancockilaiset ja ympäristöllä asuvat vanhat jäsenet. Viime aikoina onkin Suomen Sävel pitänyt useammat harjoituksensa Hancockissa, kuuluen seuraan suurempi lukumäärä hancockilaisia. Kööriä on aina johtanut Sanfrid Mustonen.

”*Hancockin Sekakuoro*” lienee seuraava järjestyksessä tänne perustetuista lauluseuroista. Sen mukaan kuin hankkimani suulliset tiedot kansalaistemme muististaan kerrottuna toteavat, virallisia seurojen perustamisasioita ei tämän kirjoittaja ole onnistunut saamaan tietoonsa, on Hancockin Sekakuoro syntynyt kohta Suomi-Opiston alettua toimintansa. Kun opiston musiikin opettajaksi tuli lukkari Jacob Holmlund, syntyi kohta sen jälkeen mainittu lauluseura, jota Holmlund johti opettajana olonsa ajan ja hänen jälkeensä yksi ja toinen, pääasiassa opiston musiikin opettajat, kuten säveltäjä K. V. Kilkka ja viimeksi opettaja Kukkola. Kuoron kantajoukko on ollut uskollisesti mukana, joka lauluseuran ollessa ilman johtajaa on aina tilaisuuden tultua elvyttänyt sen eloon uudelleen.

”*Suomen Kaiku*” mieskuoro on myöskin vanhempia paikkakunnalla toimineista. Senkään perustamisaikaa en ole saanut tietää. Kaiun perustaja, ainakin sen johtajana toiminut vuosina 1900 ja 1902 oli tunnettu musiikkimies Mr. Emil S. Björkman. Toisten kertomusten mukaan on ”Kaiku” lauluseura perustettu kohta Hancockin Sekakuoron synnyttyä.

”*Suomen Laulajat*” mieskuoro lienee seuraava järjestyksessä. Sitä on johtanut viimeisimpinä aikoina säveltäjä K. V. Kilkka ja viimeksi kaksi vuotta opettaja Kukkola. Kööriin jäsenistön ovat muodostaneet paikkakunnan parhaat laulajat, osaksi samat, jotka ovat kuuluneet Suomen Sävel ja Hancockin sekakuoroihin.

”*Sävel*” naiskuoro on toiminut alun toistakymmentä vuotta. Sen perustaja ja taitava johtaja on entinen neiti Matilda Grekelä, nykyinen Mrs. Kruka. Hänen ja ahkerain laulunharrastajain naisten tarmokkaalla toiminnalla kehittyi ”Sävel” huomattavalla tavalla, esiintyen edukseen vaikeampienkin lulujen esityksissä.

Niinkuin edellä esitetystä käy selville, ovat Hancockissa toimineet useat lauluseurat, pitäen yllä suomalaista musiikkia ja ollen huomattuina tekijöinä kansallisen ja kirkollisen elämämme eteenpäin viemisessä. Suomi-Opisto, ollen kansamme valistuksen kehto, on lauluseurojen kanssa vuorovaikutuksessa olleena avustanut niiden toimintaa johtajien ja kykenevien lauluseuran jäsenien kautta. Lauluseurat ovat puolestansa olleet tukemassa opistoa, esiintyen sen hyväksi pidetyissä juhlissa ja illanvietoissa.

Edelleen lisäksi mainittakoon vielä Hancockin E. L. seurakunnan kirkkokööriin, joka syntyi pari vuotta sitten. Sillä oli lyhyt vaikutusaika, johtuen seurakunnan vanhoillisten jäsenten suhtautumisesta siihen. Tarkoitus oli hankkia lauluseuran kautta seurakunnalle taloudellista runsasta kannatusta, jota se saikin siksi paljon, että johtajan palkkio tuli täysin korvatuksi. Erimielisyyksien takia lauluseuran pystyttämisen suhteen, lakkasi kööri toiminnasta välillisesti silloin.

Laulukuoroista puhuessa on vielä mainittava edellisten lisäksi ”*Kannel*” kööri. Milloin tämä on syntynyt ja kenen toimesta, siitä ei tämän kirjoittaja ole saanut tarkempia tietoja. Parisen vuotta takasin se oli toiminnassa, esiintyen sekakuorona ja kuului sen jäsenistöön useita edellämainittujen kuorojen jäseniä. Nykyään on sen toiminta lakannut.

Torvisoittokuntia on ollut toiminnassa kaksi, jotka ansaitsevat mainitsemista. iiden perustaja ja taitava johtaja oli Mr. J. E. Jacobson, joka perusti Hancockin ”Kadettisoittokunnan” yli kymme-

nen vuotta sitten, oltuaan viimeisen edellistä kertaa soiton johtajana täällä. Hänen jälkeensä johti mainittua soittokuntaa Mr. George E. Wahlström v. 1912 ajan. Kadettisoittokunta on hajonnut.

”*Hancockin soittokunta*” sekin Mr. J. E. Jacobsonin johdolla toiminut, oli aikoinaan huomattu. Muutamien vuosien väliajan jälkeen onnistui soittokunta saamaan Mr. Jacobsonin uudelleen johtajakseen ja kaupungin sekä joidenkin yksityisten taholta ryhdyttiin sitä aineellisesti avustamaan, vaan sitä ei pitemmälti riittänyt, joten soittokunta hajosi kannatuksen puutteessa, eikä ole sen jälkeen eloon herännyt. Soittajat ovat menneet kuka minnekin.

Edellämäinittujen seurojen ja yhdistysten lisäksi ansaitsevat tulla mainituksi Kalevan Ritarien ”*Sotkan Maja*”, perustettu maaliskuun 15 p. 1906 ja Kalevan Naisten ”*Nyyrikin Tupa*” joku aika sen jälkeen. Molemmat ovat toimineet pääasiassa jäsentensä keskuudessa, pitäen tuon tuostakin julkisia yleisiä juhlia ja illanviettoja vapaasti, arvokkaalla ohjelmalla, avustaen milloin mitäkin yleistä hyvää asiaa.

Suomalainen Sairastus ja Loukkausapuyhdistys on ollut pitemmän aikaa toiminnassa. Sen työskentely on ollut enemmän omien jäsentensä keskuudessa. Muutamia yleisiä illanviettoja ja juhlia on aina joka vuosi pidetty. Yhdistykseen kuuluu nykyäänkin paljon jäseniä.

”*Maccabee*” seuraan, jossa on suomalainen mies ja naisosasto, kuuluu paljon suomalaisia, varsinkin naisia. Toiminta pääasiassa jäsentensä keskuudessa. Joitakin yleisiä illanviettoja ja juhlia on pantu toimeen.

*Hancockissa nykyään toimivat seur*at. — Suomalaisen asutuksen vanhimpana keskustana on Hancockissa seurojen toiminta ollut voimakasta tuonnoisina aikoina. Täällä on syntysanat lausuttu hyvin usealle yhdistykselle ja niiden keskipisteenä ollen toimintaa täältä käsin ulotettu toisillekin paikkakunnille. Kuparisaarellahan ovat suomalaiset kirkkokunnat perustetut, vanhin raittiusjärjestö Veljeysseura on saanut renkaaseensa ensimmäisen ketjun, useat lauluseurat ja soittokunnat syntyneet ja toimineet.

Tällä kertaa on seurojen toiminta yleensä laimeaa Kuparialueella ja myöskin Hancockissa. Tämä johtuu useammista syistä, joista kansalaistemme jakautuminen erityisiin ryhmiin, on ollut huomattavalla tavalla vaikuttamassa toiminnan lamautumiseen. Syytä on myöskin siinä, etteivät muutamat seurat ole toimintaansa nähden seuranneet aikaansa ottamalla uudempia vapaampia toimintamuotoja käytäntöön.

Hancockissa toimivista seuroista ovat tällä kertaa elonvoimaisimmat: Maccabeen suomalainen naisten osasto, jossa on jäseniä lähes kaksisataa ja suomalainen miesosasto, jäsenistö puolentoista sadan vaiheilla; toimivat sääntöjensä mukaisesti ja pitävät kokouksiaan.

Suomalainen sairastus ja loukkausapuseura, jonka jäsenluku on kahdensadan vaiheilla. Seuran toiminta on edelleen taloudellista laatua.

Hancockin E. Luth. seurakunnan yhteydessä toimiva Kristillinen Nuorisoyhdistys, ollut toiminnassa muutamia vuosia. Viime talven ajalla jäsenluku kasvoi yli puoleen kolmatta sataan; pitää kokouksiaan joka viikko ja on toimeenpannut ohjelmallisia illanviettoja. Talvipuolella toimi lauluseurakin K. N. yhdistyksen keskuudessa.

Kalevan Ritari, joiden jäsenluku Hancockin Majassa heidän jäsentensä antaman tiedon mukaan, on neljäkymmenen vaiheilla; toimii ohjelman ja sääntöjensä mukaan, pitäen kokouksiaan joka toinen viikko ja on julkisia ohjelmatilaisuuksia toimeenpannut Kalevan Naisten kanssa yksin voimin, joista m. m. mainittakoon Kalevalan ilmestymisjuhla talvella.

Kalevan Naiset, joiden jäsenluku Hancockin Tuvassa heidän antamainsa tietojen mukaan on tällä kertaa kuudenkymmenen vaiheilla, on pitänyt kokouksiaan joka toinen viikko ja on toimeenpannut julkisia ohjelmallisia illanviettoja yleisölle. Äitien päivänä toimeenpanivat Kalevan Naiset miesten avustamana yleisen juhlan arvokkaalla ohjelmalla.

Pohjantähti raittiusseura, jonka jäsenluku kerrotaan nykyään olevan neljännellä kymmenellä, on viime aikoina ollut julkiseen toimintaan nähden heikompaan menneisiin aikoihin verraten. Tämä toiminnan lamaantumisen on yleensä ollut Kuparialueen raittiusseuroissa huomattavissa kaikkialla. Kaikesta päättäen vallitsee nykyään jonkunlainen lamaannustila henkisen toiminnan alalla.

Pohjantähtiseuran toimesta pidettiin luentokurssit yleisölle viime talvena. Veljeysseuran ja Kuparialueen raittiusliiton palkkaama kiertävä puhuja esiintyi monena iltana. Seuran toimesta on järjestetty yleisiä ohjelmaillanviettoja.

Kalevan miesten ja naisten toimesta perustettiin heidän keskuuteensa vuosi takasin lauluseura ”Kalevaisten sekakuoro”, joka on pitänyt harjoituksiaan talvipuolella säännöllisesti ja esiintynyt useita kertoja heidän toimeenpanemissaan julkisissa ohjelmatilaisuuksissa. Laulukuoroon kuuluu kolmattakymmentä jäsentä ja on sitä johtanut urkuri Hilja Kärkkäinen.

Hancockin Ev. Luth. seurakunnan kirkkokuoro, johtaja urkuri Hilja Kärkkäinen. Laulukuoron jäsenluku kolmenkymmenen vaiheilla, pitänyt harjoituksiaan talvisin säännöllisesti. Esiintynyt hyvin useissa juhlatilaisuuksissa, kirkossa ja muuallakin; antanut useita konsertteja kaupungissa ja ympäristöllä.

Naiskuoro ”Sävel”, jonka jäsenistöön kuuluu pitemmän aikaa mukana olleita laulajia, on edelleen toiminut entiseen tapansa. Antoi konsertin keväällä Ev. Luth. seurakunnan kirkossa.

Sosialistien keskuudessa toimii heidän osastonsa, jonka jäsenluku on tämän kirjoittajalle tuntematon. Sen mukaan kuin asioita tuntevat henkilöt ovat kertoneet, on keskinäinen erimielisyys punasten ja keltasten välillä lamauttanut toimintaa. Sen ulospäin toimiva ohjelma on ollut tanssi ja näytelmien esittäminen yleisölle.

Suomalaisista kuuluu hyvin useita henkilöitä Eagle seuran ja muutamia Vapaamuurarien seuran, jotka molemmat edellämainitut ovat muunkielisiä salaseuroja.

SuomiOpiston toiminta-ajana talvipuolella on siellä oppilaiden keskuudessa ollut raittiusseura, Raamatun lukurengas ja lauluseuroja kaksikin.

”Suomen Sävel” lauluseuraan nykyäänkin kuuluu hancockilaisia jäseniä. Lauluharjoituksia on seura pitänyt Hancockissa silloin tällöin, ja esiintynyt muutamissa yleisissä juhlatilaisuuksissa.

Edelläkerrotut seurukset ovat olleet viime aikana toiminnassa, koettaen kukin parhaansa mukaan edistää kansamme henkisen ja taloudellisen hyvinvoinnin kohottamista keskuudessamme. Vaikkakin niiden toiminta ulospäin näyttää heikolta, on niillä siitä huolimatta kasvattava merkitys. Ne ovat kukin osaltaan oksina suuren suomalaisen tammen rungossa, joka kasvaa ja voimistuu suureksi puuksi, valistuksen vaurastuessa.

Hancockin suomalainen sairaala.

Pitemmän aikaa on Kuparialueen suomalaisten mielessä ollut ajatus saada paikkakunnalle suomalainen ajanmukainen sairaala. Suomalaisten lisääntyessä ja paikallisiin oloihin enemmän perehtyessä, vakaantui tämä käsitys voimakkaammaksi. Sairasten hoito on tärkeimpiä kysymyksiä yhteiskunnassa. Sairaustapauksissa on tärkeintä saada hyvää hoitoa ja lääkärin apua, joka on vieläkin arvokkaampaa silloin kuin se on kansalaisten hoivaamana. Tämä pitemmän aikaa vireillä ollut hanke toteutuikin kolme vuotta takasin.

Asiaa harrastavien hancockilaisten ja ympäristöllä asuvien myötävaikutuksella kehittyi asia niin pitkälle, että voitiin ostaa sopva, erittäin hyvällä paikalla sijaitseva valmis talo sairaalaksi, josta, pienempiä järjestelyjä tekemällä, ja sairaalakoneistot y. m. välineet hankkimalla, saatiin silloisiin oloihin nähden tilava ja kaikin puolin käytännöllinen sairaala. Sen ostamista, kuntoonpanoa ja hoitoa varten muodostui osakeyhtiö, johon liittyi kansalaisia ympäri Kuparialueen. Suomalaiset tottuneet lääkärit ja myöskin muunkieliset, liittyivät yhtöön, joten koko ympäristön lääkärit ovat olleet sairaalan käytettävänä, aina se, jota kukin sairas on tahtonut. Kolmivuotisen toimintansa

ajalla on sairaalassa hoidettu useita satoja suomalaisia ja muunkielisiä, joten sen olemassaolo on osottautunut suureksi siunaukseksi. Sairashoito on ollut ensiluokkaista lääkäreihin ja sairasten asuntoihin y. m. nähden. Ainoa mikä on nyt käynyt tärkeäksi kysymykseksi, on sairaalan laajentaminen, sillä yhäti lisääntynyt sairasten luku on takeena siitä, että se on osottautunut tarpeelliseksi ja tarkoitustaan vastaavaksi. Sairaalan johtokunta onkin tehnyt suunnitelmia aikomuksella laajentaa sairaalaa ja hankkia uusia koneita sairaiden tarkastusta y. m. varten.

Viime aikoina on ollut järjestelyn alaisena saada sairaala enemmän kansan omaksi, kannatusyhdistyksen ylläpidettäväksi, joten se tulee taloudellisesti ja aineellisesti enemmän tarkoitustaan vastaavaksi ja turvatuksi.

Sairaalan taloudenhoitajana on sen perustamisesta alkaen ollut apteekkari Werner Nikander, joka on ahkeralla toiminnallaan alunpitäen ollut mukana sen perustamisessa ja johtamisessa. Toivottavasti kansamme käsittää edelleenkin velvollisuutensa sairaalaa kohtaan avustamalla sitä aineellisesti ja käyttämällä sitä tarpeen vaatiessa.

Kuparialueen suomalaiset maanviljelijät.

Kuparialueella asuvain suomalaisten maanviljelys ja taloudellinen vaurastuminen on ollut hidasta ja vaikeaa moneen muuhun paikkakuntaan verrattuna. Katsoen siihen verrattain pitkään ajanjaksoon, josta alkaen suomalaisia on täällä asunut lukuisasti, ei silti maanviljelys ole vielä pitkäaikaisista. Niinkuin lukijat tietävät, eivät tuonnaisempina aikoina vanhemmat suomalaiset siirtolaiset ajatelleet tänne maahan koteutua ja maanviljelijöiksi antautua. Kaivostyöt olivat pääelinkeinona, eikä pidetty mahdollisena oman turpeen omistajaksi tulemista. Siihen oli luonnolliset syyt: vähävaraisuus ja maiden hankinnan vaikeudet. Kuparisaaren ja koko alueen maiden ja metsien omistajina olivat yhtiöt ja yksityiset rahamiehet, jotka olivat maat osaksi oston kautta, rautateiden tekemisellä, kanavan kaivamisella y. m. keinoilla hankkineet omistusoikeudet metsiin ja maihin. Suurien metsien alla olevia, yhtiöiden ja varakkaiden suuria maa-alueita oli mahdoton kaivostyöläisten ostaa. Vasta sen jälkeen kuin yhtiöt alkoivat metsiä myymään tai itse puita pois ottamaan, alettiin niinkutsuttuja hakkiomaita myymään pienissä paloissa. Niinkuin tiedetään, ovat Kuparisaaren maat kuivia, kiviperäisiä, suuren työn alaisia viljelykselle, jota epäilivät monet ensi aikoina asettuessaan saaren ympäristöllekin, jossa nyt on suuria kyliä ja laajoja viljelyksiä. Oli luonnollista, että alkuvuodet olivat raskaita, paljon vaivaa ja työtä kysyviä, jota ne ovat vieläkin uutisasukaille, jotka kylmään korpeen talonsa ja torppansa tekevät. Suomen saloilla syntynyt, työhön ja toimeen tottunut kansa ei ole pelännyt koskaan korpeen asettumista ja auran kurkeen tarttumista. Kun kaivantoaloilla tuonnoin niinkuin nytkin näytti tulevaisuus epävarmalta ja maata alkoi olla saatavana, lähti yksi ja toinen kokeilemaan josko tulisi toimeen täälläkin esi-isäin ammatin harjoittamisella. Useille oli tiettyä, että monissa muissa valtioissa on hyviä maita, jonne paljon suomalaisia, entisiä Kuparialueen asukkaita on vuosien kuluessa siirtynytkin. Tottumus paikkakuntaan ja monilla varojen vähyys olivat esteenä ettei tehnyt mieli edemmäksi menemään. Maita alettiin ostelemaan saarelta ja ympäristöltä. Taloja rakennettiin ja maata raivattiin, ansaiten väliaikana rahaa kaivantoilla ja muilla keinoilla. Vuosi vuodelta alkoi maalle muutto lisääntyä, kyliä metsäkorpien keskuuteen kohota. Verrattain lyhyen ajan, vajaan kahdenkymmenen vuoden kuluessa on suomalaisten maanviljelijäin luku kasvanut Kuparialueella niin suureksi, että ne ovat enemmistönä toisiin kansallisuuksiin verraten. Suomalaiset ovat asuttaneet Kuparisaaren yleensä, jossa ainoastaan pieni osa muita kansallisuuksia on maanviljelijöinä. Eikä van Kuparisaarta, mutta koko alueen ympäristöineen, Houghton, Keweenaw, Baraga ja Ontonago kauntit, joissa kaikissa nyt on suomalaisten maanviljelijäin lukumäärä monta kertaa suurempi kuin toisten kansallisuuksien yhteensä. Tämä on tapahtunut kuluneen neljännessä sadan vuoden ajalla, sillä ennen sitä oli nykyisten suomalaisten paikkakuntain asutus harvalukuista, eikä vielä myöhemmin syntyneitä alueita paljon tunnuttakaan.

Ontonagon kauntiin kuuluvat paikkakunnat Väinölä, Massin kaivantokylän lähistöllä ja sen ympäristöt muukalaisnimisiä, samoin kuin Painesvillen ja Bruces Crossingin laajat, useita kymmeniä maileja käsittävät alueet, ovat suomalaisten asuttamat. Jokunen muunkielinen on sinne ikäänkuin ihmeen kautta eksynyt.

Sama suhde vallitsee Baraga kauntissakin. Nestorian asemalta Sidnowiin, koko tuo kolmatta-kymmentä mailia oleva alue Covingtonin ja Wattonin keskipisteet ovat suomalaisten hallussa. Viime vuosien kuluessa on L'Ansesta itäpohjoiseen syntynyt "Aura" niminen kylä, senkin asukaan, luvultaan kolmisenkymmentä, ovat kaikki suomalaisia. Ennemmin asutettu "Hermannin" L'Ansesta itäetelään myöskin suomalaisia. Molemmissa edellämainituissa kaunteissa on vieläkin hyviä mahdollisuuksia uudisviljelykselle, joten maanviljelysalalle siirtymällä suomalaisilla on tilaisuutta päästä oman turpeen omistajiksi näillekin paikkakunnille. Varsinkin Bruces Crossingin seudut, aina Eveniin ja sen ympäristöt, kuin myöskin Paynesvillistä itään Trout Creekiin ovat maanlaadultaan parhainta. Asutusolot ovat jo järjestyneet, maantiet rakennetut yleensä. Rautatien kautta maan ja karjantuotteilla on pääsy markkinoille. Verrattain vähän ajan kuluessa ovat asukkaat vaurastuneet taloudellisesti, useat vakavaraisiksi. Koulu on kullakin paikkakunnalla ja suomalaisilla kirkkonsa, joten lapsille opetuksen hankkiminen ja aikuisille kristillisen toiminnan säilyttäminen on siltä puolelta turvattu. Samalla tavalla on myöskin Covingtonin ja Wattonin ympäristöillä. Harvoja tapauksia on sattunut, joissa suomalaisten maanviljelijäin perheiden on täytynyt nälkää pakoon lähteä, jos vaan on ollut ahkeruutta ja tarmoa työhön.

Houghton kauntin suomalainen asutus, Kyrön, Pelkien, Nisulan, Elon, Tapiolan, Toivolan, Onnelan, Limingan ja Oskarin, sekä Kuparisaarella Salon kylän, Kasken kylän ja Houghtonin takaliston Virran kylän kuin myöskin Chassellin ympäristöllä on suomalainen asutus viimeisinä vuosina tuntuvasti vaurastunut. Lake Lindenin laakso, jossa tuonnoin oli aniharvoja suomalaisia maanviljelijöitä, alkaa myöskin suomalaistumaan. Yksi ja toinen ranskalainen tai muuta kansallisuutta oleva on siellä myynyt viime aikana talonsa suomalaisille, joten nyt alkavat kansalaisemme omistaa myöskin tätä lihavaa viljelyaluetta enemmän. Ennemmin asutetut Highway ympäristöineen, Woodland ja Calumetin sekä Lauriumin kauppaloitten ympäristöt, ovat kaikki suomalaisten asuttamat.

Keweenaw kauntissa on maanviljelys pientä, sillä tämän kauntin maat pääasiassa omistavat kaivantoyhtiöt, joten maanviljelys on ollut ja tulee edelleenkin olemaan vähäinen. Mutta se mitä siellä on pieniä paloja, osaksi maanviljelijäin omia tai vuokramaita, ne ovat harvoja poikkeuksia lukuunottamatta suomalaisten. Näin ollen, suomalaisten asukasluvu maanviljelijöinä on näissä kaunteissa tuntuvasti suurempi kuin toisten kansallisuuksien yhteensä. Oskarissa oli viime talvena otetun tilaston mukaan ainoastaan 2 muunkielistä perhettä. Limingassa ja Onnelassa sama määrä. Salon kylässä ja Kasken kylässä, ainoastaan muutamia. Toivolassa samoin. Kyrön, Pelkien, Nisulan, Elon ja Tapiolan kylät niinkään ovat suomalaisia.

Jos lähdetään vertailemaan näissä kaunteissa asuvien kaupungeissa ja kaivantoalueilla olevien suomalaisten lukumäärää maanviljelysaluilla asuvien kanssa, tulee jälkimäisten luku paljon suurempi. Jos taasen verrataan taloudellista omaisuuden arvoa, jonka suomalaiset omistavat, tulee senkin maalla asuvien osalle moninkertaiseksi, eikä sen arvo ole laskemassa, päinvastoin se kohoaa vuosi vuodelta, sitä mukaa kuin maanviljelys ja karjatalous vaurastuvat. Kaupungeissa ja kaivantoalueilla ei ole sitä mahdollisuutta taloudelliseen vaurastumiseen joka on maanviljelijöillä. Liikealalla on kylliksi kilpailua. Osakemarkkinat ovat epävarmoja, talojen omistaminen tuottaa vähän ja kaikenlaisilla ammattialoilla on nyt kyllin paljon yrittelijöitä. Kaivantotyöläisellä, samoin kuin minkä muun ruumiillisen työn tekijällä tahansa, on nykyään täysi tehtävä ajallisen toimeentulon huolehtimisessa. Suuremmista säästöistä perheellisellä miehellä ei ole paljoakaan toiveita. Tulevaisuus on epävarma, sairauden ja vanhuuden varalta. Maanviljelijä on ahtainakin aikoina paremmin turvattu. Hänen työnsä on raskasta ja toisin ajoin hyvin huolellista, mutta hän on aina herransa, joka itse määrää työpäivänsä pituuden ja lepohetkensä. Turhaan huvitteluun ja kevytmieliseen nautintoon ei ole maamiehellä aikaa ja tilaisuutta. Turha koreileminen ja muotien tavoittelu ovat hänelle vieraat. Hän viettää lepohetkensä perheensä ja naapuriensa piirissä, seuraa ai-

kaansa, lukee kirjallisuutta ja sanomalehtiä kotonaan. Ottaa osaa yhteisiin taloudellisiin ja henkisiin harrastuksiin paikkakunnallaan, opettaen lapsensa työntekijöiksi ja kasvattaen niistä ruumiillisesti tervettä ja henkisesti voimakasta nuorisoa. Tähän on maalla asuvilla paremmat mahdollisuudet, sillä kaupunkilaiselämän koreilu huvitteluineen ovat siellä vierasta. Vanhemmat ovat enemmän tilaisuudessa huolehtimaan lastensa henkisestä ja ruumiillisesta kasvatuksesta, opettaen heitä taloustoimiin ja huolellisuuteen, harjoittamalla työn tekoon.

Valitettavasti on monella paikkakunnalla maalla asuvan nuorison keskuudessa sellaista käsitystä, että kaupunkilaiselämä on taloudellisesti edullisempaa ja henkisesti hausempaa. Kaupungeissa ja tehdastöissä ansaitaan hyvää palkkaa. Työpäivä on lyhyt, eikä työkään ole liian rasittavaa. Vapaata aikaa jääpi paljon, joten on tilaisuutta huvitella miten haluaa. Huveista ei ole puutetta pienissäkään kaupungeissa. Maalaisnuorisolle kuvastaa kaupunkilaiselämä lupaavalta ja miellyttävältä, joten ollan taipuvaisia jättämään maaseudun rauhallinen elämä, koti ja vanhemmat, vaikka ei olekaan taloudelliset syyt vaikuttamassa. Huoleton kotielämä vaihdetaan kaivantomiehen tai muun teollisuustyöläisen virkaan. Hyvin toimeentulevan farmarin tytär muuttuu jonkun hotellin, ruokalan tai perheen palvelijaksi. Vanhempien ja lasten keskinäinen suhde alkaa kylmentymään. Rakkaus kotiin kuoleutuu, huvittelun ja kaikenlaisten tarjona olevien viettelysten uhatessa. Lujalla tahdonvoimalla ja kristillisellä kasvatuksella evästettynä kaupunkilaisoloissakin voidaan säilyttää ihmisyyden korkeat ihanteet, eikä tarkoitukseni ole tällä arvovstella kaupunkilaisnuorisoa yleensä huonoksi. Olen vaan tahtonut huomauttaa terveen maalaiselämän eduista nykyään monella paikkakunnalla kaupungeissa vallitsevaan sairaloiseen elämään verrattuna. Vakaumukseni on, että suomalainen kansallisuutemme manviljelijöinä tulee täällä säilymään ja vaurastumaan aineellisesti ja henkisesti. Seuraamalla ajan virtauksia, harrastamalla tiedon ja valistuksen hankkimista, pyrkimällä yksimielisyyteen taloudellisissa kysymyksissä ja ottamalla osaa yhteisiin asioihin, jotka tarkoittavat yhteistä hyvää, kohoaa kansallinen arvomme ja voimistuu taloudellinen asemamme. Maanviljelysalalla on tähän parhaimmat mahdollisuudet

Karjataloudesta Kuparialueella.

Karjanhoito ja maanviljely kulkevat käsi kädessä, tukevat toisiansa, ollen veljellisessä vuorovaikutuksessa keskenänsä. Ilman karjaa on maanviljelys vaillinaista, eikä sillä ole kohoamisen mahdollisuutta, olkoon maa kuinka hyvää tahansa, ei se pitemmältä kasva ilman lannoittamatta. Keinotekoisella lannoituksella ei myöskään voida kauvan kivi- ja santaperäistä maata kasvukunnossa pitää. Karjanlanta on huomattu enemmän kasvullisuuteen vaikuttavan, edullisemmin kuin mitkään keinotekoiset lannoitusaineet. Sen ovat suomalaiset maanviljelijät huomanneet kaikkialla tässä maassa. Niissäkin valtioissa, joissa tuonnoin harjoitettiin ryöstöviljelystä ja karjanlanta tarpeettomana poltettiin on nyt jo alettu huomaamaan sen tarpeellisuus ja hyöty maanviljelyksen parantajana.

Suomalaisten maanviljelysasutuksessa on yleensä se vahva puoli että karjanhoito on siihen niin läheisesti yhdistetty kuin lämpö tuleen. Suomalainen uutisviljelijä mennessänsä ostamalleen maalle viepi mukansa karjaa sen verran kuin on tilaisuus saada, jollei enempää, niin ainakin lehmän eli kaksi, jotka ovat välttämättömän tarpeelliset, melkeinpä elämisen ehto. Hevosta voi uutisviljelijä ja vähävarainen vanhempikin asukas lainata kipeämpää tarvetta, kyntöä y.m. varten. Hän voipi perunamaata ja kasvitarhaa pienen palan kuokkimalla pelloksi muokata, vaan maidon hankkiminen vierailta, usein kaukana asuvilta naapureilta, on mahdoton. Tämän ovat Kuparialueen pienviljelijät ja uutisasukkaat käsittäneet ja siitä on johtunut, että karjanhoito on kohonnut ja lisääntynyt sitä mukaa kuin maanviljelyskin.

Houghton kauntin suomalaisilla on karjan kasvatus ja hoito ollut pientä viime vuosin asti. Harvoja poikkeuksia lukuunottamatta ovat kansalaisemme näihin asti olleet pienviljelijöitä, joten

eivät ole voineet uutistiloillaan ruokkia kuin rajotetun määrän, 3 – 6:teen ja 4 – 8saan lypsykarjaa, joka on ollut keskimääräinen luku. Vasta viimeisen kymmenen vuoden ajalla on muutamilla vanhemmilla asutusalueilla karjan lukumäärä joissakin taloissa kohonnut 10 – 20:neen asti, joka on suurin karjatalo. Kun edellämainitun lypsykarjan lisäksi kasvatetaan nuorta karjaa ja maanviljelyksen ollakseen tyydyttävässä kunnossa, täytyy pitää hevosia, ei pienviljelijäin ole ollut mahdollista lisätä karjaansa suuremmassa määrässä. Samoin kuin maanviljelylten edistyminen kulkee asteettain, vähitellen, samoin karjanhoidonkin kohoaminen edistyy sitä mukaa.

Niinkuin jo edellä mainitsin, on täällä maalaistaloja, joissa on karjanviljelys lisääntynyt täkäläisiin oloihin verraten hyvinkin tyydyttävästi. Yhtenä hyvänä ilmiönä voidaan pitää sitä, etteivät suurin osa karjan omistajista lisää päälukua, vaan etupäässä katsovat sitä, että heillä on hyvää lypsykarjaa, joskin vähemmän. Karjan jalostukselle on alettu antamaan enemmän arvoa, hankkimalla rotukarjaa, joista Aushire ja, Holstein rodut ovat yleisemmät.

Kehitys näyttää olevan kulkemassa karjatalouden alalla eteenpäin hyvää vauhtia, johon on antanut huomattavan sysäyksen meijeriliike, joita on kaksi suurta meijeriä, toinen Hancockissa ja toinen Houghtonissa. Osuusmeijereitä on Pelkiessä ja Massin lähistöllä ja Hancockiin ollaan perustamispuhissa suurta maanviljelijäin keskinäistä maitoyhtiötä. Karjantuotteiden hinnat ovat viime aikoina olleet korkealla, joten kallis aika on tavallaan lisännyt maanviljelijäin karjataloutta. Kun täällä kesät näyttää hyvin suotuisalta viljan ja heinän kasvulle, toivotaan, että karjaa lisääntyy näillä paikkakunnilla ja siten maanviljelys käsikädessä karjanhoidon kanssa tulevat kohoamaan täälläkin. Suomalainen varsinainen kansanainees tulee sikäli saamaan, vankan pohjan tulevaisuudelleen.

Karjan kasvattajain olisi vaan kiinnitettävä enemmän huomiota hyvän lypsykarjan lisäämiselle. Näissä pienissä oloissamme ei myyntikarjan kasvatus karsinaisessa merkityksessään kannata. Kun karjaa on puoli vuotta navettaan ruokittava, silloin tulee sen hoito ja ruokinta maksamaan enemmän kuin sillä saatava hinta. Pääpaino olisi täällä pantava hyvän lypsykarjan kasvatukselle, josta on varma tuki talouden menestymiselle.

Mantereen puoleinen Kuparialue.

Kuparialueen mantereen puoleinen osa, johon kuuluu myöskin nykyinen Houghton kauntin pääpaikka Houghtonin kauppala, tunnetaan vuodesta 1852 alkaen, jolloin sinne saapui ensimmäinen asukas Ransom Shelden LÄnsestä. Mainittu henkilö oli jo vuodesta 1845 tuntenut paikan, vaan myöhemmin vasta tuli asumaan. Kauppalaa alettiin järjestämään v. 1854 ja laillistus hankittiin v. 1861, jolloin sen väkiluku oli 854 henkeä. Kauppalan ensimmäiseksi presidentiksi valittiin William Rainey. Ensimmäinen kirkko (methodistiepiskopaalien) rakennettiin vuonna 1857. Ympäristölle syntyivät kaivantojen alettua toimintansa Hurontown'in ja Dodge Willen kylät, ollen molemmat Isle Royalin kaivantojen synnyttämät.

Atlantic, Portage kanavan eteläpuolella, 4 mailia Houghtonista on vanhimpia tämän alueen asutuspaikkoja, syntynyt Atlanticis kaivannon ympärille. Virallista tilastoa ei tämän kirjoittaja ole saanut milloin kaivanto siellä aloitettiin, vaan paikkakunnan asukkaat kertovat niiden syntyneen samoina aikoina kuin Kuparisaaren puoleisetkin kaivannot. Parikymmentä vuotta takasin päin olivat kaivannot täydessä käynnissä ja suomalaisiakin paljon, jotka silloin perustivat seurakuntansa ja rakensivat kirkkonsa, ollen nytkin E. L. ja A. L. seurakunta ja molemmilla kaunis kirkko. Suomalaiset asukkaat ovat olleet paikkakunnalla lähes puolivuosisataa. Nykyään on suomalainen sekä muunkielinen asutus pientä, kaivantoen ollessa seisauksissa kymmenisen vuotta. Alueen jouduttua Copper Range Consolidated Co. omaksi, lakkasivat kaivantotyöt, vanhanaikaisen toiminnan ollessa tuottamattomia. Paikkakunnalla on nykyään luudanvarsitehdas, jossa työskentelee puolentoista

sataa työmiestä. Paikkakunnan suomalaisista osa harjottaa maanviljelystä ja toiset käyvät töissä ympäristön kaivannoilla.

Atlanticin E. L. seurakunta kuuluu South Rangen seurakuntapiiriin, ja sen nykyinen pappi on pastori Otto Kaarta, asuva South Rangella. Pyhäkoulu, Nuorten Kristillinen yhdistys, ompeluseura ja kesäkoulu toimivat seurakunnan keskuudessa.

Apostolis lutherilaisella seurakunnalla on kirkkonsa ja papin viran varsinainen hoitaja on pastori Heideman. Hautausmaa on ollut pitemmän aikaa pääasiassa suomalaisten hankkima ja hoitama. Tuonnoin oli raittiusseura ja sillä oma talo kirjastoineen. Seura on kuollut ja omaisuus hävitetty.

South Rangen kauppala. Parikymmentä vuotta sitten alkoi Balticin kaivantojen läheisyyteen lisääntyä asukkaita, toimien osa edellämaituissa kaivannoissa ja ympäristöillä. Kun asukasluvu vuosittain lisääntyi, syntyi paikkakunta kauppalaksi vuonna 1906. Väkiluku oli v. 1910 tehdyn laskelman mukaan 1,096 henkeä. Nykyinen asukasluvu lienee samassa suhteessa, sillä viime aikana on paljon kansaa muuttanut pois paikkakunnalta. Balticin kaivantokylä on lähellä, joten se kuuluu tavallaan samaan yhdyskuntaan. Kaivannot kuuluvat nykyään Copper Range Consolidated Comppanialle.

South Rangen kauppalan asujamisto on suurimmaksi osaksi suomalaisia, omistaen huomattuja kauppaliikkeitä sekä yleisiä ja yksityisiä rakennuksia. Kalevan Ritareilla on oma kivitalonsa kauppalan keskustassa, E. L. seurakunnalla kirkkonsa kauppalan lähistöllä ja pappilansa kauppalassa. Kirkko ja pappila yli \$10,000 arvoiset. A. L. seurakunnalla kirkkonsa, tilava ja ajanmukainen. Raittiusseuralla ja sosialisti osastolla talonsa, joista viime mainittu suuremmoinen. Henkinen toiminta ripeää seurakunnissa.. Seurakuntain yhteydessä toimivat pyhä ja kesäkoulut, E. L. ompeluseura, kirkkokuoro ja Nuorten Kristillinen yhdistys. Suomalaisia kauppaliikkeitä on useita, apteekki ja melkein joka alaan kuuluvia ammattilaisia on suomalaisista. Paikkakunnan suurimmat kauppaliikkeet ovat M. Kivi ja Comp. toiminut toistakymmentä vuotta hyvällä menestyksellä, ja Uitti Bros., ollut yhtä kauvan kuin edellinen, edistynyt vakavaraiseen asemaan.

Painesdale, Champion Copper Comppanian kaivantojen keskus ja sen hallintopaikka, syntynyt mainitun kaivannon johdosta, ollen nykyään ylinvalvonta edellämaitulla yhtiöllä Balticin ja Trmountainen kaivantoihin. Paikkakunnalle on vuosien kuluessa kohonnut laaja, tiheään asuttu kylä, jossa on uhkea korkeakoulu koko aluetta varten. Suomalaisia on täällä asunut siitä lähtien kuin kaivannot ovat syntyneet, ollen tuonnoin useita satoja. Suomalaisilla oli tilava ja komea raittiustalo, joka seuran hajottua joutui Kalevan Ritareille. E. L. ja A. L. seurakunta, molemmat olleet pitemmän aikaa, joilla on omat kirkkonsa, pyhä ja kesäkoulunsa y. m. toimintansa. Edellistä hoitaa South Ranpen piirin pastori ja jälkimäistä pastori Heideman. Viime aikana on suomalaisia muuttanut pois paikkakunnalta lukuisasti.

Trmountain, Copper Range Consolidated Comppanian omistamien kaivantojen asuttama kaivantokylä. Syntynyt samoihin aikoihin kuin edelliset ja lisääntyen vuosien kuluessa. Suomalaisia asunut pitemmän aikaa, ollen heillä E. L. seurakunta ja kirkko, pyhä- ja kesäkoulunsa y. m. harrastukset. Raittiusseura, alueen vanhempia ja sillä oma talonsa. Nykyään on seuran sekä yleensä suomalaisten toiminta laimeaa, sillä poismuutot ovat vähentäneet kansaa. E. L. seurakunnan pappina on pastori Otto Kaarto.

Red Ridge, Beacon Hill ja Freda ovat Superior järven rannalla yli 10 mailia länteen edellämaituista. Siellä ovat kivien survimo ja jauhimomylyt, joiden ympärille ovat syntyneet asutuskylät. Suomaisia on näissä asunut pitkin aikaa, ollen E. L. seurakunta ja kirkko Red Ridgessä. Suomalaisen asuttamat kylät ovat Onnela, Liminka, Oskari, Toivola ja Elo edellämaituisten kaivantojen ympäristöillä. Vanhimmat suomalaiset ovat asuneet yli 30 vuotta. Kukin edellämaituista paikkakunnista edistynyt ja asutuksen, taloudellisen sekä henkisen toiminnan puolesta vaurastunut, ollen

kullakin paikkakunnalla omat pyrintönsä taloudelliset ja henkiset harrastuksensa. Tämä on tulos vuosien ahkerasta ja tarmokkaasta työstä. Se on todistus myöskin siitä että suomalainen maanviljelys tulee säilymään ja kohoamaan tällä alueella.

Kuparialueen nykyinen asukasluku.

Kuparialueen, samoin kuin monen muun paikkakunnan asukaslukua on vaikea tarkalleen laskea., Nyt tämän vuoden ajalla toimitetun väenlaskun mukaan, joka on äskettäin julkaistu, on Houghton kauntissa asukkaita 71,930. Kaupunkien, kauppaloiden ja townshippien mukaan jakautuen:

Adams townshipissä, johon kuuluvat South Rangen kauppala, Painestalen, Trimountainen ja Balticin kaivantojen alueet, oli asukkaita 8,513.

Calumetin townshipissä, johon kuuluvat Laurium ja Red Jacketin, kauppalat 22,379.

Chassellin townshipissä 1,795.

Duncan townshipissä 855.

Elm Riverin, townshipissä 790.

Franklinin townshipissä 4,494.

Hancockin kaupungissa 7,527.

Hancockin townshipissä 383.

Lairdin, townshipissä 986.

Osceolan townshipissä 5,455.

Portage townshipissä, johon kuuluu Houghtonin kauppala 8,302.

Quincyn townshipissä 1,197.

Schoolcraph townshipissä, johon kuuluu Lake Linden kauppala 3,886.

Standon townshipissä 2,448.,

Torch Lake townshipissa, johon kuuluu Hubbellin kauppala 2,915.

Kaupunkien ja kauppaloiden asukasluku, joka on laskettu edelläoleviin, jakautuu kaupunkien ja kauppaloiden mukaan seuraavasti:

Hancockin kaupungissa 7,627.

Houghtonin kauppalassa 4,456.

Hubbellin kauppalassa 1,004.

Lake Lindenin kauppalassa 2,182.

Lauriumin kauppalassa 6,696.

Red Jacketin kauppalassa 2,390.

South Rangen kauppalassa 1,435.

Keweenaw kauntista en ole saanut viimeistä väenlaskutilastoa, enkä myöskään Ontonagon kauntista. Näissä molemmissa viimeksimainituissa ei ole asukasluku vähentynyt läheskään siinä määrässä kuin Houghton kauntissa, jossa se on mennyt toistakymmentä tuhatta vähemmäksi tämän edellisen laskelman jälkeen. Nykyään Kuparisaarella vallitsevat epävakaiset olot, pienet palkat kuparikaivanto työläisillä ovat olleet syynä asukasluvun vähentymiseen. , Detroitin asukasluku on monilla tuhansilla lisääntynyt Kuparisaarelta muuttaneiden kautta, jonne, on suurin osa Calumetin ja ympäristön asukkaista siirtynyt.

III. OSA

Nykyisiä Kuparialueen suomalaisia.

Juho Heikki Jasberg, tunnetuimpia suomalaisia yli Amerikan, on syntynyt Kivijärvellä, Vaasan läänissä, marraskuun 1 p., v. 1861. Tuli Amerikkaan kesäkuun 24 p. v. 1880 Kuparisaarelle, jossa tehtiin työtä halkometsissä 9 kuukautta, muutti Marquette kauntiin rautakaivannoille, joissa työskenteli vuoteen 1886, jolloin alkoi pitämään kauppaa Republicissa. Siellä oltuaan vuoteen 1892, muutti Ishpemingiin vakuutus- ja välitysliikkeyhtiön toimeen, ollen sen liikkeen hoitajana Minneapolisissa, Montrealissa, Canadassa ja New Yorkissa. Tuli v. 1895 Hancockiin, jossa on siitä lähtien pääasiallisesti toiminut, hoitaen omistamaansa, useain yhtiöiden ja yksityisten maiden, metsien, talojen ja kiinteistöjen myynti- ja välitysliikettä.

Edelläkerrotussa on ainoastaan ylimalkaisesti sanottu ne pääpiirteiset toiminnat, joita Juho Heikki Jasberg on tällä pitkällisellä Amerikassa olonsa ajalla omistanut ja hoitanut. Jos hänen toimistaan yksityiskohtaisemmin ja tarkemmin alkaisin kirjoittamaan, venyisi tämä suppeaan muotoon ajottu selostukseni liian pitkäksi. Voin sanoa, ettei ole montakaan suomalaista huomattavampaa yritystä liike-elämän alalla keskivaltioissa ollut, joihin ei Mr. Jasberg olisi ottanut osaa. En paljontaan erehtyne sanoessani, että Juho Heikki Jasberg on soutanut täällä olonsa ajalla tyynessä ja tuulessa, kokenut pilvistä ja paisteista aikaa, Hancockissa y. m. olonsa aikana, ollen laajan ja monipuolisen liikkeen omistaja ja hoitaja. Sillä lukuunottamatta paikkakunnalla nykyään sijaitsevaa liikekonttoriaan, on hänellä ollut haarakonttorinsa Chicagossa, jonka, samoin kuin suurimpana osakkeenomistajana, johtokunnan jäsenenä ja presidenttinä olonsa Mustan Karhun kaivantoyhtiössä Coloradossa hoito ja valvonta, ovat hänelle antaneet niin paljon huolta ja työtälitusten matkojenkin takia, että ani harva pystyy sen suorittamaan. Edelläkerrotussa olen kosketellut ainoastaan pieneltä osalta sitä tehtävää, joka Mr. Jasbergilla on ollut suoritettavana. Hän on ollut huomattu jäsen suomalaisen kirkollisen ja kansallisen valistuksemme tienraivaustyössä. Eikä ainoastaan alulle panijana, kuten monet vetäytyvät jonkun aikaa toimittuaan viisaan lepoa nauttimaan. Jasberg on yhtämittaa jatkanut entisiä edistyspyrintöjä, kannattanut aineellisesti ja toimivana, mukana olevana eteenpäin vienyt henkisesti. Silloin kuin joku uusi huomattampi kansallinen eli kirkollinen yritys on syntynyt, on hän ollut sitä eteenpäin auttamassa, mikäli mahdollista.

Kohta Hancockiin tultuansa ryhtyi Mr. Jasberg silloisia edistysharrastuksia ajamaan. Tohtori J. K. Nikanderin kanssa perustivat he ”Suomalaisen kirjakaupan”, ja kun Suomi-Synodin kirkkokunta perustettiin, on hän ollut sen ostettua edellämämainitun kirjakaupan ja kirjapainon, jossa silloin ilmestyi ”Paimen Sanomat” ja myöhemmin ”Lasten Lehti”, jouduttua kirkkokunnan omaisuudeksi, aina siitä lähtien mukana, toiminnassa kuuluen sen johtokuntaan, nykyäänkin esimiehenä johtokunnassa.

Suomi Synodin kirkkokunnan perustajana oli Jasberg,, silloin ollen Ishpemingin seurakunnan edustajana, maaliskuun 25 p. v. 1890 Calumetissa pidetyssä perustamiskokouksessa.

Kohta sen jälkeen kun alkoi syntyä ajatusta Suomi-Opiston perustamisesta, oli Jasberg pastorien K.L. Tolonen ja J. W. Eloheimon sekä Mr. G. T. Bergstadtin kanssa jäsenenä ensimmäisessä opiston hankekomiteassa. Aina siitä lähtien on hän, pieniä väliaikoja lukuunottamatta, ollut mukana, milloin opiston rakennus toimikunnassa, taloudenhoitajana tai johtokunnan jäsenenä eli neuvonantajana, niissä monissa vaikeissa kysymyksissä, joita opiston toiminta-ajalla, varsinkin aineelliseen toimintaan nähden on ollut. Opillista koulua itse vähän saaneena, on hän kansallista valistustaan kartuttaessa suomalaisen kirjallisuuden viljelemisellä tottunut arvostelemaan opin ja tiedon tärkeyden, suomalaisen ja amerikalaisen sivistyksen hankkimisen kansamme nuorisolle.

Kansallisista valistusharrastuksista, joissa Mr. Jasberg on ollut huomattavalla tavalla mukana, mainitsen vielä että hän kuuluu raittiusväestömme kantajoukkoon, ollen Veljeysseuran perustajia ja aikoinaan sen johtokunnan jäsenenä.

Kävisi pitkäksi luetella mitä Mr. Jasberg on aineellisen teimensa ohella tehnyt. Mainittakoon vielä hänen myöhäisemmistä toimistaan Suomi-asian hyväksi toimiessa, toisten asiaa harrastavien kanssa.

Edelläkerrotusta selviää se monipuolinen toiminta, johon Mr. Jasberg on ottanut osaa. Niinkuin kaikki julkinen toiminta joutuu yleisön arvosteltavaksi, niin on Jasbergin toimintaakin moitittu ja kiitetty. Paljon ja monella alalla toimiessansa on hän osottanut erinomaista sitkeyttä, lujaa tahtoa ja kestävyyttä, jota aniharvat omaksuvat.

Mr. Jasbergin voin hyvällä syyllä lukea suomalaisten taloudellisten ja henkisten uranuurtajain joukkoon Amerikassa.

Edward Vaara. – Suomalainen kelloseppä, kulta- ja hopeatavarain kauppias Hancockissa, on syntynyt Alkkulan seurakunnassa, Oulun läänissä, syyskuun 15 p. 1855. Tullut – Amerikkaan Hancockiin v. 1881, alkaen kohta sen jälkeen harjoittamaan isältään perittyä ja kotimaassaan opittua kellosepän ammattia Calumetissa. Harjoiteltuaan kellosepän tointa nelisen vuotta Calumetissa, siirtyi Vaara Hancockiin, jossa on siitä lähtien yhtä mittaa pitänyt kellosepän liikettä ja sen yhteydessä harjottanut suurehkoa kulta- ja hopeatavarain kauppaa, hoitaen samalla Atlannin valtamerilaivayhtiöiden matkustajapilettien myyntiä Skandinavian maihin ja kaikkialle muuante. Kaikki edellämainitut liikkeet ovat nykyäänkin Mr. Vaaran hoidettavana, jossa hänellä on apuna poikansa Charles Vaara. Niinhyvin kellosepän kuin myöskin kulta- ja hopeatavarain liikealalla on Vaara nykyään vanhin suomalaisista liikkeistä koko Kuparialueella. Valtamerilinjojen laivain piletien myyjä tällä alueella.

Varsinaisten toimiensa ohella on Edward Vaara ottanut osaa suomalaisten yhteisiin harrastuksiin, mikäli hänen aikansa on myöntänyt. On ollut Hancockin A. L. seurakunnan toimivimpia jäseniä, kuuluen pitemmän aikaa sen valtuustoon esimiehenä, edustaen siinä suvaitsevaista, toskristillistä suuntaa. Edistysmielisenä on hän antanut lapsillensa koulusivistystä mikäli mahdollista. Hänen poikansa, yksi on kaivantoinsinöörinä, toinen hammaslääkärinä ja kolmas oman liikkeen toimessa. Mr. Vaara on todellisia vanhan polven suomalaisia.

August Pelto, suomalainen räätäli, Hancockin ja koko yläniemekkeen vanhin ja tunnetuin alallaan. August Pelto on syntynyt Tervolan pitäjässä, Oulun läänissä v. 1858. Tullut Amerikkaan v. 1881. Työskenneltyään alkuvuodet Ishpemingissä ja Negauneessa, tuli Hancockiin 35 vuotta takaperin ja on siitä lähtien yhtämittaa hoitanut räätäliliikettä, joinakin aikoina hyvinkin laajassa määrässä. Pelto on tunnettu hyväntyöntekijänä kautta maan, ei ainoastaan suomalaisten, vaan myöskin toisten kansallisuuksien keskuudessa. Säännöllisellä toiminnallaan ammatissaan, ystävällisellä ja suoralla kohtelullaan ihmisenä, on hän saavuttanut paljon ystäviä.

August Pelto on varsinaisen toimensa ohella ottanut osaa suomalaisten kirkollisiin ja kansallisiin pyrintöihin. Kun Suomi-Opisto perustettiin Hancockissa, oli Pelto osaltaan mukana asiaa eteenpäin viemässä ja on jonkun aikaa kuulunut opiston johtokuntaan. Pellon koti on aina ollut kansalaistemme tunnettu käyntipaikka, jossa vieraat hyvin viihtyvät ja jossa niille suomalaista kohteliaisuutta osotetaan.

Tuonnoisina aikoina otti Pelto innokkaasti osaa metsästyksen ja kalastukseen työnsä lomassa, harjoittaen molempia ei ammattinaan, vaan urheilun ja ajan huvina. Vaikkakin August Pelto on ennättänyt ijässä vanhuuden vuosikymmenelle, on hän silti iloinen, reipas ja ystävällinen. Toivon tälle suomalaisen käsiteollisuuden räätäliäyöalan tienraivaajalle jatkuvaa menestystä.

Toimittaja Emil Saastamoinen. – Amerikan suomalaisten keskuudessa on sanomalehdistöllä ollut huomattava osansa kansamme taloudellisen ja henkisen olemassa olon ja edistyksen kohottajana. Suomalaisen sanomalehdistömme tehtävänä ei ole ollut aina mahdollisuutta saada kykeneviä ja

pystyviä henkilöitä, joilla tietopuolisen sivistyksen ja käytännöllisen kokemuksen omanneina olisi mahdollisuutta hoitaa tehtävänsä arvokkaasti. Suomalaisten sanomalehtiemme toimittaminen täällä, vaatii Suomen sivistysolojen ja taloudellisten asiain tuntemista; samalla kuin ovat etutilalla täällä asuvien kansalaistemme taloudelliset ja henkiset pyrkimykset, joihin tutustuminen vaatii aikaa, kykyä ja tarkkaa asiain seuraamista, ennenkuin voidaan kunnollisesti sanomalehteä toimittaa.

Amerikan suomalaisten sanomalehtien nykyisistä toimittajista on Emil Saastamoisella verrattain pitkä työpäivä takanaan. Hän on hoitanut raskasta ja vaivaloista tehtävänsä täällä toistakymmentä vuotta yhtämittä, joten hän on tämän maan suomalaiselle, aikaansa seuraavalle yleisölle tunnettu.

Toimittaja Saastamoinen on syntynyt Juuan seurakunnassa, Kuopion läänissä, Suomessa. Tuli ylioppilaaksi Viipurin realilyseosta ja kohta sen jälkeen valtiollisten olojen kärjistyttyä lähti opinnoitaan jatkamaan vapaimpiin maihin. Amerikkaan tultuaan tarjottiin hänelle toimittajan paikka Ashtabulassa, Ohiossa ilmestyvässä ”Amerikan Sanomat” nimisessä lehdessä, jossa, hän nuoruuden innolla alkoi hoitaa tehtävänsä, kohottaen lehden arvon sisältönsä puolesta lukijain tyydytykseksi. Kun ”Amerikan Suometar” alkoi ilmestymään kolme kertaa viikossa, tuli Saastamoinen v. 1912 johtokunnan pyytämänä ja kutumana sen päätoimittajaksi, jota tointa hän on siitä saakka yhtämittä tarmolla, toimella, arvovokkuudella ja tasapuolisuudella hoitanut. Toimittamassaan kirkkokunnan omistamassa lehdessä on hän pitänyt lehden kannan horjumattomana, käsittäen ja antaen arvoa siitä jossain määrin eroaville uskonnollisille suunnille ja käsityksille, välttäen kenenkään uskonnollisten vakaumusten määrittelyä silloin kuin ne eivät loukkaa kristillistä maailmankatsomusta. Persoonallisena henkilönä on Saastamoinen suomalainen sanan täydessä merkityksessä. Syntyneenä ja kasvaneena kansan keskuudessa ymmärtää hän hyvin kansamme oloja ja elämää, joten kansallinen valistus ja toiminta sen kohottamiseksi, ovat hänen ihanteensa. Tyynellä ja harkitsevalla tavalla käsitellen asioita ja tasapuolisella arvokkaalla esiintymisellään; on hän saavuttanut yleisön suosion ja kunnioituksen. Mikäli häneltä varsinaisen toimensa ohella on aikaa riittänyt, on hän ollut mukana kansamme kirkkollisissa ja kansallisissa valistusharrastuksissa. Kuulunut useaan lauluseuraan ja moniin yhteisiin toimiin, jotka tarkoittavat kansamme henkistä ja taloudellista hyvinvointia paikkakunnalla ja kauvempana.

Isaac W. Frimodig. – Silloin kun puhutaan kuparialueen suomalaisten vanhemmasta kantajoukosta, mainitaan oikeutetulla syyllä Isaac W. Frimodigin nimi. Ei yksistään täällä kauvemmin ollen, eikä ainoastaan suomalaisten harrastusten alkuun panijana, vaan väsymättömänä ja taitavana johtohenkilönä, taloudellisissa ja henkisissä pyrinnoissa.

Isaac W. Frimodig on syntynyt Kaavavuonolla, Norjassa, syysk. 29 p. v. 1855. Työskenteli siellä nuorena ollessaan kaivantomiehenä Altenin kuparikaivannoilla, ollen 11 vuotiaasta lähtien malmihuuhtomossa työssä. Työnsä ohella kävi koulua 15 ikävuoteensa asti. Tuli Amerikkaan vanhempiensa kanssa v. 1872, Calumetiin. Toimi täkäläisissä kaivannoissa. Antautui kauppa-alalle, ollen 2 vuotta kauppa-apulaisena tunnetussa Peter Ruppe & Sons liikkeessä Red Jacketissa ja toiset kaksi vuotta Nappa & Co. liikkeessä myyjänä ja sen jälkeen 3 vuotta kirjanpitäjänä sekä vuodesta 1888 sekatarvakaupan, hoitajana ja omistajana. Ollessaan edellämainituissa toimissa, hoiti hän samalla rahain välitystä ja laivapiletiliikettä. Valittiin Houghton kauntin rahastonhoitajaksi republikaanipuolueen ehdokkaana, jossa toimi vuodesta 1894 alkaen virkakautensa. Ollut tilien tarkastajana Calumetin The First National Pankissa. Lauriumin kauppalan valtuustossa y. m., Suomalaisen Keskinäisen Palovakuutusyhtiön johtokunnassa rahastonhoitajana ja saman liikkeen hoitajana ja pääkirjanpitäjänä, jossa toimesta hän on vieläkin. Mr. Frimodigin kokeneella ja tasapuolisuutta harrastavalla taitavalla johdolla on S. K. Palovakuutusyhtiö kohonnut sille asteelle, josta voi sanoa, että se on todella vahvalla pohjalla.

Edellä mainittujen toimiensa ohella, on Mr. Frimodig ottanut osaa suomalaisten yhteisiin harrastuksiin aina siitä lähtien, kuin tuli paikkakunnalle. Hän on m. m. ”Kaleva Loukkaus- ja Sairastusyhtiön” perustajia, ollut sen toimiva jäsen alusta alkaen. Kuulunut A. Lutherilaisen seurakun-

nan valtuustoon, sekä hyvin moniin yhdistyksiin jäsenenä ja toimihenkilönä. Mr. Frimodig on aina rakastanut suomalaisten kansallisia ja kirkollisia pyrinnoita, asettaen laajamielisenä sivistyspyrinnot puolue- ja persoonactujen yläpuolelle. Siitä on johtunut se kunnioitus ja suosio, jota hän nauttii yleensä kaikkien suomalaisten sekä muun kielisten piireissä. Omalla toiminnallansa on hän hankkinut itsellensä vakavan aseman ja lapsillensa koulusivistyksen. Ollen ikänsä puolesta vanhuuden kymmenissä, toimii hän silti säännöllisesti tehtävissään, harrastaen kirjallisuuden viljelemistä lepohetkinä. Herttaisen luonteensa ja palvelevan esiintymisensä kautta, ollen esimerkkinä nuoremmille.

C. O. Jackola. – Suurimmalle osalle Michiganin samoin kuin muitenkin valtioiden suomalaisille on tässä otsikossa mainittu nimi tunnettu. Tuomari C. O. Jackola on siksi kauan toiminut julkisen elämän alalla ja hänen tehtävänsä suomalaisissa yhteisissä sivistysharrastuksissa ollut niin monipuolinen, että se on saattanut kansalaisemme kosketuksiin tavalla tai toisella, niitäkin, jotka eivät ole häneen persoonallisesti tutustuneet.

Tuomari Jackola on syntynyt Kemijärvellä, Oulun läänissä, heinäkuun 4 p. 18'72. Vanhempansa Andreas ja Riita Maria Jackola, joista äitinsä elää vielä täällä. Isänsä oltua pari vuotta täällä tuli Jackola Amerikkaan v. 1882. Alkoi koulun käyntinsä Calumetissa kansakoulussa, jatkaen korkeakoulun läpi, josta päästyään toimi ajanpitäjänä Calumet & Heclan kaivantoyhtiöllä 4 vuotta. Meni Valparaison, Ind., yliopistoon, jossa opiskeli kolme vuotta. Sen jälkeen toimi

TUOMARI CHARLES O. JACKOLA,
Suomen varakonsuli.

Calumetissa kirjanpitäjänä ja iltakoulun opettajana useita vuosia. opiskellen samalla kirjallisesti lakitiedettä ja oli tuomari Edw. F. Gendren oikeuden kirjurina. Vuonna 1902 valittiin Jackola Calumetin kunnallistuomariksi, jossa virassa on yhtämittaa ollut yli 18 vuotta ja kestää hänen virkakautensa vielä toista vuotta, joten hän tulee palvelleeksi Calumetin kunnallistuomarina 20 vuotta, ajan, jota aniharva virkamies täällä kansan valitsemana yhtämittaa saavuttaa.

Tuomarina on Jackola saanut harkita ja päättää tuhansia asioita, selvitellä hyvinkin sotkuisia riitoja, saavuttaen kaiken kielisen yleisön kunnioituksen ja luottamuksen. Varsinaisen virkansa ohella on hän toiminut asianajajana tämän maan oikeuksissa ja muissa virastoissa. Virkakautensa päättyessä on hän aina yksimielisesti valittu seuraavaksi virkakaudeksi.

Tuomarin toimensa ohella on Mr. Jackola ottanut osaa yhteisiin sivistysharrastuksiin. Omaten pehmeän kauniin äänen ja rakkautta soittoon ja lauluun, on hän nuoruudestaan asti harrastanut laulua, harjaantuen kööri- ja solistilaulajana huomattavalla tavalla. Niinpä on toiskielisten piireissäkin hänen laulutaitonsa tullut kauan sitte tunnetuksi. Iän on kuulunut useita vuosia Pohjois-Michiganin laulajain liittoon. ollen sen esimiehenä.

Kun lähes kolmekymmentä vuotta sitten Calumetissa perustettiin tunnettu ”Suomen Sävel” lauluseura, oli tuomari Jackola, sitä perustamassa ja ollut siitä lähtien sanotun lauluseuran esimiehenä ja toimivimpana jäsenenä. jossa hänellä, on ollut paljon työtä, henkisesti ja aineellisesti sitä tukiessa. Mr. Jackola on pitemmän aikaa ollut jäsenenä Kuparialueen Laulajain Clubissa. joka on kokoonpantu alueen parhaimmista laulajista. Hän on laulanut useina vuosina Kuparialueen useammassa amerikalaisissa kirkkokööreissä ja esiintynyt soololaululla monissa suomalaisissa kirkoissa, juhlissa ja konserteissa. ollen monissa sadoissa kansallisissa juhlatilaisuuksissa ja niiden toimeenpanemissa laulajaisissa soolonlaulajana.

Perien vanhemmiltaan kristillisen maailmankatsomuksen, on tuomari Jackola asen säilyttänyt seurakunnallisessakin suhteessa. kuuluen Ev. Luth. seurakuntaan. silti arvonannolla ja suvaitsevaisuudella toisiin seurakuntiin ja niiden jäseniin nähden.

Tuomari Jackola on Kalevan Ritarien Ahdin Majan perustajia ja sen toimiva jäsen alusta näihin asti. Oli myöskin perustavana jäsenenä Copper Countryn Building & Loan yhtiössä (Suomalaisessa Lainaus ja Rakennusyhtiössä). ollen sen rahastonhoitajana alusta alkaen ja on vieläkin. Kuulunut useita vuosia paikkakunnan huomattun Mech. & Miners Bank'in johtokuntaan. ollen nykyäänkin johtokunnan jäse. Poliittiselta mielipiteeltä on Jackola kuulunut aina tasavaltalaisiin. Ovioliittoon meni hän v. 1903 opettajatar neiti Nellie Louglaas Mundyn kanssa, josta avioliitosta on heillä 2 lasta, Winfred Marie ja Charles Waldo. Perheensä piirissä viettää Jackola onnellista kotielämää, ollen kotinsa musiikin, laulun ja soiton hauskuuttama.

Edelläkerrotussa ovat lyhyesti mainitut pääpiisteet tuomari Jackolan monipuolisesta toiminnasta. Käymättä koskettelemaan yksityiskohtaisemmin hänen toimintaansa monilla eri aloilla, voin oikeutetulla syyllä mainita, että tuomari Jackola on ollut paikkakuntansa suomalaisten harrastusten ja edistyksen selkäranka kansallisen toiminnan suhteen. Käsittäen hyvin ne vaikeudet, joita näissä hajallisissa oloissa toimivalla virkamiehellä ja kansanvalistusharrastuksiin osaaottavalla on, en saada kyllin suureksi arvostella sitä työtä, jonka Jackola on suorittanut. Toivon hänelle jatkuvaa kestävyttä edelleen.

Suomen varakonsuliksi nimitettiin tuomari Jackola v. 1919, saaden Suomen tasavallan hallituksen määräyksen, ollen alallaan ensimmäinen Suomen hallituksen täällä maassa asuvista edustajista.

Henry Sakari, kauppias Hancockissa, syntynyt Mataringin seurak. 1863. Tuli Amerikkaan v. 1887 Kuparisaarelle ja toimi kaivantotöissä useita vuosia, kunnes alkoi harjoittamaan pienempää kauppaa Hancockissa. Tarmokkaalla toimella ja ahkeruudella edistyi niin, että avasi toistakymmentä vuotta sitten kaupan, joka vuosien kuluessa vaurastui aina monipuolisemmaksi, liha-, ruoka-, sekatavara- ja vaate sekä kenkäkaupaksi. Ollen nykyään alallaan paikkakunnan ja koko Kuparisaaren vanhin suurliike. Jaettuna ruokatavara-, kangas- ja kappaletavaraosastoon, toimii liikkeesä kolmattakymmentä henkilöä. Kauppias Henry Sakari on kauppiana ja ihmisenä saavuttanut

kansalaistemme sekä muunkielisten suosion. Ollen kansan riveistä lähteneitä, toimella, työllä ja rehellisyydellä eteenpäin pyrkivä, on hän pitkin aikaa ollut valmis antamaan apuansa jokaiselle kunnolliselle yritykselle. Henry Sakari on kauppaliikkeessään kauppa-apulaisineen kasvattanut kuluneen neljännesvuosisadan ajalla useita kymmeniä miehiä, joista useat ovat nykyään oman kauppansa omistajia Hancockissa ja ympäristöllä. Rehellisesti eteenpäin pyrkiviltä ei Sakari ole apuaan kieltänyt kaupassa ja sen ulkopuolella. Paikkakunnan suomalaisia pyrintöjä on hän pitkin aikaa auliisti tukenut ja avustanut. .

Suomi-Opisto on saanut Henry Sakarilta vuosittain kannatusta ja seurakunnat y. m. edistyspyrinnöt eivät ole turhaan hänen apuunsa vedonneet. Laajan ja monipuolisen, työtä ja aikaa kysyvän toimensa ohella, on Henry Sakari ottanut osaa yhteisiin suomalaisten pprintöihin, ollen seurakuntansa johtavampia henkilöitä pitemmän aikaa, nykyään esimiehenä. Suomalaisen rakennus- ja lainausyhtiön hallintoon ja johtokuntaan kuulunut useita vuosia. Monia pienempiä ja lyhempiäaikaisia tehtäviä lukuunottamatta, joissa hän on mukana ollut, silloin kun yhteinen asia on kysymyksessä.

Henry Sakari on todellisen suomalaisen perikuva koko hänen elämässään. Vaikkakin tänne maahan nuorena tullut, ei hän silti ole amerikalautunut siinä määrin, että olisi aineellisen menestyksen saavuttaneena unhoittanut oman kansansa olot, suomenkielensä ja kristillisen maailmankatsomuksensa.

Frank Eilola, maanviljelijä ja kauppias, syntynyt Merijärvellä, Oulun läänissä v. 1864. Tuli Amerikkaan nuorena ja toimi täällä erilaisilla työaloilla, antautuen liikealalle muutaman vuoden kuluttua. Vuonna 1906 perusti toisten jälempänä mainittujen Olsonin ja Ericksonin kanssa kauppaliikkeen toiminimellä Frank Eilola & Co., joka vuosien kuluessa on kohonnut Hancockin ja Kuparisaaren suurempien, ensiluokan kauppaliikkeiden joukkoon, käsitellen liha-, ruoka-, talous-, kenkä- ja vaatetavaraa, ollen nykyinen liikkeen henkilökunta kolmattakymmentä.

Mr. Eilola harjoittaa edellämainitun suurliikkeensä ohella laajahkoa maanviljelystä, omistaen Oskariissa maatilan, jonka on laittanut hyvään viljelyskuntoon, hankkinut ja kasvattanut rotukarjaa. Eilolan maatalous ja karjanhoito ovat uuden ajan mukaisia järjestelytapoja seuraten mallikelpoisesti laitettut. Metsä ja puuliikettä on Eilola harjoittanut useita vuosia huomattavassa määrässä, puuhiiliä (sysiä) polttamalla. Kuparialueen huomattavat kaivantoyhtiöt ottavat kaivantosuomoissaan käytettävät kuparin puhdistukseen tarvitsemansa puuhiilet Eilolalta.

Edellä mainitsemani monipuoliset suurliikkeet antavat paljon työtä omistajalleen ja vaatii har-kitsevaa kykyä niiden johtamiseen, joihin nähden Eilola asioihin perehtyneenä, ahkerana ja sää-nöllisenä miehenä on hyvin onnistunut.

Omien toimiensa ohella on Eilola ollut paljon käytetty yleisissä luottamustoimissa, varsinkin viime aikoina. Kuuluu jäsenenä Houghtonin Citizens pankin johtokuntaan ja on Stanton townshipin teiden tarkastaja ja koulujen johtokunnan jäsen nykyäänkin. Kuului vapaudenlainojen Houghton kauntin osaston järjestely komiteaan ynnä moniin muihin yleisiin luottamustoimiin.

Suomalaisille harrastuksille ja kansamme tietopuoliselle valistukselle on Eilola osottanut myö-tätuntoa ja aineellista avustusta, mikäli se on ollut hänelle mahdollista.

Perheen isänä on hän huolehtinut lastensa opetuksesta Suomi-Opistossa ja englanninkielisissä kouluissa.

Kauppias Eilola ollen hyvissä ruumiin voimissa ja käyttäen aikansa tarkoin omaksi ja kansan yhteiseksi hyväksi, on kansamme huomattuita henkilöitä tällä alueella.

John Olson. – Eilola & Companyn liikkeen omistajia ja varsinainen liikkeehoitaja, syntynyt Kit-tilässä, Oulun läänissä, elokuun 21 p. v. 1885. Tullut Amerikkaan vanhempiensa kanssa v. 1889 Minnesotaan, josta muutaman vuoden kuluttua muuttivat Kuparisaarelle Oskariin. Käytyään kou-lua, tuli Hancockiin Henry Sakarin kauppaliikkeen palvelukseen, jossa toimi vuoteen 1906, jolloin Frank Eilolan ja Nels Ericksonin kanssa alkoivat kaupan toiminimellä Frank Eilola & Co., jonka hoito on suureksi osaksi ollut Mr. Olsonin tehtävänä.

Laajan ja monipuolisen liikkeensä hoidon ohella, on John Olson ottanut osaa yhteispyrinnöihin, ollen jäsenenä Hancockin liikemiesyhdistyksessä, asevelvollisuuskutsunnon toimikunnassa, vapaudenlainakomiteassa y. m. yleisissä toimissa. Suomalaisten sivistysharrastuksiin kuuluvana jäsenenä, kuuluen ”Suomen Sävel”, ”Suomen Laulajat”, ”Hancockin Sekakuoroon”, Hancockin suomalaisen sairaalan johtokuntaan y. m., ollen niiden toimivimpia jäseniä.

Nels Erickson. Eilola & Companyn liikkeen omistajia, syntynyt Ruotsin Ylitorniolla v. 1864. Tullut Amerikkaan v. 1887 Hancockiin. Toimittuaan täällä erilaisissa tehtävissä, yhtyi osakkaaksi Frank Eilola & Companyn liikkeeseen, loka alkoi toimintansa v. 1906, ollen siitä asti sanotussa liikkeessä toimissaan. Mr. Ericksonin toiminta on kohdistunut enemmän varsinaiseen tehtäväänsä ja kotinsa piiriin, jossa hänellä perheen isänä on ollut paljon huolta ja tehtävää. Ystävällisellä ja rehellisellä toiminnallaan on Erickson saavuttanut kansalaistemme ja yleisön suosion.

Frank Eilola & Co. kauppaliike on huomattavasti edistynyt edellämäinnittujen sitä hoitaessa. He tulevat vieläkin sitä laajentamaan, koska vuosi takaperin ostivat liikkeeseensä läheisyydessä sijaitsevan Ojalan veljesten kauppatalon.

Oskar Henrik Sorsen. – Suomalainen hammaslääkäri Calumetissa. Syntynyt maalisk. 1 p. 1872 Joensuun kaupungissa, Suomessa. Muutti Ouluun v. 1882, jossa kävi koulua sikäläisessä valtion lyseossa vuoteen 1888, jolloin tuli Amerikkaan, Ishpemingiin, Mich., jossa asui 10 vuotta, hoitaen isänsä alkamaa räätäli liikettä. Luontainen taipumuksensa miellytti enemmän opin kuin käytännöllisen toiminnan nralle. Meni Chicagoon, jossa alkoi jatkamaan opinnoitaan sikäläisessä hammaslääkäriopistossa, jossa ensimmäisenä tässä maassa valmistuneena suomalaisena suoritti hammaslääkärin päästötutkinnon keväällä v. 1901, jonka jälkeen tuli Calumetiin, asettuen hammaslääkäriksi. Samaa tointansa on tohtori Sorsen jatkanut yhtä mittaa hyvällä menestyksellä nähin asti, ollen alallaan hyvin pidetty pitkällisen kokemuksen ja tietopuolisen opin saaneena. Tohtori Sorsen omisti useita vuosia yhtenä apteekkari Kivelän kanssa Calumetin suuren ja yleisesti tunnetun apteekin, jonka osuutensa hän työtaakkansa lisääntyessä möi liikekumppanilleen muutama vuosi sitten.

Varsinaisen toimensa ohella on tri Sorsen täällä olonsa aikana harrastanut yhteisiä ja yleisiä asioita. Sikäli kun hänen aikansa on riittänyt, on hän ottanut tarmokkaasti osaa kirkollisiin ja kansallisiin yhteispyrinnöihin. Kuuluen Betlehemin seurakuntaan, kirkkoneuvostoon ja valtuustoon pitemmän aikaa. Ollut suomalaisen lutherilaisen Kustannusliikkeen johtokunnassa, ollen nytkin sen jäsenenä. Kalevan Ritarien Ahdin majan huomattavimpia ja toimivimpia jäseniä. Raittiusmielisenä kuulunut sen toimintaan. Suomen Sävel lauluseuran uskollinen kannattaja, aineellisesti ja aatteellisesti. Monia muita yhteisiä harrastuksia, joita kävisi pitkäksi luetella, on tohtori Sorsen ollut tukemassa. Silloin kun on ollut kysymyksessä joku yleinen, suomalaisia koskeva asia tai alote, on Sorsen ollut ensimmäisten joukossa, kannattamassa aineellisesti sekä toiminnassa.

Suomalaisuuden ja synnyinmaan rakkauden omanneena karjalaisena, on tohtori Sorsen seurannut synnyinmaamme Suomen tapahtumia mielenkiinnolla. Ahkeralla kirjallisuuden viljelemisellä, on hän hankkinut itsellensä laajat tiedot, seuraten tasapuolisesti ajan tapahtumia. Ystävällisellä ja tynnellä luonteellaan, nöyrällä, vaatimattomalla esiintymisellään lääkärinä sekä kanssaihmisenä on tohtori Sorsen saavuttanut paljon ystäviä, suomalaisten ja kaikkien kansallisuuksien suosion ja kunnioituksen.

Jacob Talso, suomalainen lääkäri Calumetissa. Syntynyt Laihiällä, Vaasan läänissä, syysk. 9 p. 1872. Tuli Amerikkaan keväällä 1894. Työskenteli Montanan valtiossa muutamia vuosia ja Lännen valtioissa. Tuli vuonna 1899 Michiganiin, asettuen Kuparisaarelle. Kotimaassa koulua käyneenä ja täällä olonsa aikana maan kieleen perehtyneenä harrasti kirjallisuuden avulla opinnoitaan. Meni Valparaison yliopistoon vuoden 1904 alussa, josta tuli ylioppilaaksi keväällä 1906, yhtyen filosofiseen tiedekuntaan ja syksyllä samana vuonna lääketieteelliseen tiedekuntaan. Luki kahtena ensimmäisenä vuotena lääketiedettä talvipuolel Valparaison yliopistossa ja kesälukukaudet filosofiaa,

samassa opistossa. Syksyllä 1908 alkoi jatkamaan lääketieteellisiä opinnoitaan Chicagon College of Medicine and Surgeryssa, yhtyen samalla filosofiseen tiedekuntaan Carnegien yliopistossa, jossa luki kesät. Keväällä 1910 vihittiin Mr. Talso filosofian maisteriksi Carnegie yliopistossa ja lääketieteen tohtoriksi samana vuonna Chicagon College of Medicine and Surgery, Chicagossa Ill.

Tohtoriksi tultuaan asettui Mr. Talso Kuparisaarelle, ottaen asuntopaikkakseen Calumetin, jonne aukasi konttorin lääkärin toimen harjoittamista varten. Laajan suomalaisen asutuksen keskustassa on tohtori Talso lääkärinä saavuttanut suomalaisten, samoin kuin muunkielistenkin suosion ja luottamuksen. Tottuneena lääkärinä ja erityisesti spesialistina monien tautien alalla, ovat sairaut saaneet häneltä avun ja parantuneet.

Nöyramielisenä, suomalaisena kansan miehenä, on hän ollut aina valmis tekemään voitavansa missä ja milloin hänen apuaan on tarvittu. Kuparisaarella ja kauvempanakin on tohtori Talson lääkärinimi tunnettu ja hänen potilaitensa luku on vuosittain lisääntynyt.

Lääkäritoimensa ohella on tohtori Talso ottanut osaa yhteisiin ja yleisiin harrastuksiin, mikäli häneltä on aikaa riittänyt. Varsinkin suomalaisten yhteispyrinnöt ovat saaneet häneltä tukea.

Kuuluneena paikkakuntansa edistysseuroihin, on hän ollut niissä mukana. Seuraten suomalaisen kirjallisuuden ahkerana viljelijänä myöskin synnyinmaan sivistysoloja ja tapahtumia. Niin hyvin lyäkärinä kuin myöskin ihmisenä on tohtori Talso saavuttanut yleisön suosion ja kunnioituksen.

Matti Lobela, virvoitusjuomatehtaan omistaja, on syntynyt Pyhäjärvellä Oulun läänissä. Tuli tälle mantereelle Canadaan Fort Williamsiin v. 1890. Työskenteli siellä vuoden ajan, tuli Calumetiin, jossa oli 9 vuotta kaivantotöissä. Perustivat virvoitusjuomalehtaan toiminimellä Copper City Bottling Works, jossa hänellä on nykyään liikekumppanina Mr. Anton Blixt. Virvoitusjuomatehdas sijaitsee Lauriumissa. Heidän valmisteensa ovat hyvin suositut ja saavuttaneet hyvän maineen koko Kuparisaarella. Liikkeensä on menestynyt hyvin, tuottaen kyllin työtä ja toimintaa.

Varsinaisen toimensa ohella on Mr. Lohela ottanut osaa moniin yhteispyrinnöihin. Kuuluen jäsenenä Kalevan Ritarien Sotkan Majaan ja toimivana jäsenenä ev. lutherilaiseen seurakuntaan, on hän ollut mukana niiden toiminnassa uutterasti. Kuuluu jäsenenä Suomalaisen Keskinäisen Palovakuutusyhtiön johtokuntaan y. m. yhdistyksiin. Ystävällisenä ja rehtinä kansanmiehinä ovat Lohela ja Blixt saavuttaneet liikkeelleen runsaan kannatuksen ja itselleen paljon ystäviä.

John P. Frisk, Mohawkissa, paikkakuntansa vanhimpia ja huomatuimpia suomalaisia. Syntynyt Ruotsissa Ala-Kainuussa. Tuli Amerikkaan nuorena ja on toiminut täällä useammilla työaloilla jo pitemmän aikaa Peterman yhtiön kauppaliikkeessä Mohawkissa. Muutamia vuosia sitten osti kauppatalon, Mohawkin katuvaunuaseman, jossa on oman toimensa ohella perheensä kanssa pitänyt kauppaa ja aseman ravintolaliikettä. Mr. Frisk on jäsenenä Suomalaisessa Keskinäisessä Palovakuutusyhtiön johtokunnassa. Ystävällisenä ja auliina suomalaisille harrastuksille, saavuttanut kansalaisten suosion.

Oscar Keckonen. Kauppias, Calumetin sekä ympäristön huomatuimpia suurliikemiehiä. Oscar Keckonen on syntynyt Muhoksella, Oulun läänissä, syyskuun 6 p. v. 1876. Tuli Amerikkaan vanhempainsa kanssa v. 1881. Kävi täällä koulua ja varttuneemmaksi tultuansa työskenteli pajatöissä, perehtyen siten rautaliikealaan perinpohjin. Toimi sen jälkeen kauppa-apulaisena Red jacketissa, saavuttaen siten rautakaupan ja rakennusjärjestelyn alalla tietopuolisen ja käytännöllisen kokemuksen. Oman rautakaupansa, tunnetun toiminimellä ”Keckonen Hardware” avasi hän touku-kuulla v. 1898 Red jacketissa, jota on jatkanut näihin asti hyvällä menestyksellä. Keckosen rautakauppa Calumetissa onkin vuosien kuluessa kohonnut ja laajentunut suurimmaksi, ei ainoastaan paikkakunnalla ja Kuparisaarella, vaan, koko tällä osalla Yläniemekettä.

Varsinaisen rautakaupan ohella harjoittaa Keckosen rautakauppa paljon rakennusalaan kuuluvia töitä lämpöjohtojen ja voimakoneiden sekä likaviemäritarpeiden myyntiä sekä niiden paikoilleen asettamista. Hyvin monilla suurilla rakennuksilla Houghton ja Keweenaw kaunteissa on ollut

Keckosen rautakaupalla edellämainittujen lämmitys- ja vesijohtoalaan kuuluvia töitä tehtävänä. Nykyiseen Red jacketissa parhaillaan rakenteella olevaan suureen koulurakennukseen teki ilmanvaihto- ja vesijohtotyöt Keckosen liike. Vuosien kuluessa on liike laajentunut, ollen nykyään henkilökunta ulkoyöläisiä lukuunottamatta kolmattakymmentä. Liikehuoneensa on alaan ja tavarain monipuolisuuteen nähden suuremmin, hyvin järjestetty.

Kauppias Oscar Keckonen omistaa suuren, tiilestä rakennetun kauppatalonsa useine asuntohuoneustoineen sekä vastapäätä olevan tiilestä rakennetun kauppatalon, jossa McLogan-Pearcen musiikkikauppa sijaitsee. Sekin on suuremmin rakennus.

Mr. Keckonen on oman varsinaisen toimensa ohella ollut pitemmän aikaa käytetty yleisissä luottamustoimissa paikkakunnallaan ja sen ulkopuolellakin. Ollut pitemmän aikaa jäsenenä First National Bankin johtokunnassa. Presidenttinä Suomalaisessa Keskinäisessä Palovakuutusyhtiössä, Copper Country Building & oLan Associationissa, Kuparialueen Rakennus- ja Lainaustyhtiössä myöskin presidenttinä, Valvojalehden perustajia, sen johtokunnassa ollut alusta alkaen ja nykyään johtokunnan puheenjohtaja ja liikkeen ylin valvoja. Oli joku aika sitten useita vuosia Red jacketin kaupungin valtuustossa, valtuuston varapuheenjohtajana, Houghton kauntin republikaanipuolueen sihteerinä ja rahastonhoitajana. Hallituksen sodanaikaisten vapaudenlainojen Houghton kauntissa toimivan komitean jäsen. Kuulunut Kansallisseurakunnan johtohenkilöihin, avustanut sitä samoin kuin paikkakunnan toisiakin seurakuntia ja niissä toimivia kouluja, seuroja ja yhdistyksiä. Mr. Keckonen on ollut pitkäaikainen jäsen Kaleva Loukkaus- ja Sairastus-apuyhtiössä. Ollut suomalaisen ensimmäisen Maccabee Sampo seuran perustajia, joka oli ensimmäinen suomenkielinen Maccabee seura koko maassa, tullen tavallaan pääseurana toimimaan suomalaisten keskuudessa.

Mr. Keckonen on ollut jäsen pitemmän aikaa Vapaamuurarien yhdistyksessä, samoin Elk'ien, Odd Fellow ja Eagle seuroissa y. m. Kun ottaa huomioon oman laajan liikkeensä tuottaman monipuolisen työtaakan lisätynä edellämainituilla sivutoimilla, on siten aika käytetty tarkoin. Mutta Mr. Keckosella on monesti riittänyt aikaa toimia ulospäinkin. Hän on ollut m. m. mukana viime vuosina Yhdysvaltain ja Suomen keskinäisten, meitä suomalaisia koskevien asioiden tärkeissä neuvottelukokouksissa y. m. Mr. Keckonen meni avioliittoon v. 1897 neiti Sofia Pajunpään kanssa, josta avioliitosta on syntynyt 4 poikaa ja 3 tytärtä.

John V. Kivelä, Calumetin vanhimman apteekin omistaja ja hoitajaa. Syntynyt Calumetissa huhtikuussa v. 1885. Vanhempansa Maria ja Henry Kivelä. Meni 13 vuotiaana Södegrenin suomalaiseen apteekkiin, josta käsin kävi koulua ja suoritti sittemmin apteekkarin tutkinnon Detroitissa vuonna 1901. Tuli Andrew Bramin apteekkiin Hancockiin, ollen siinä pari vuotta ja sittemmin 3 vuotta Wacbinder Readin apteekissa Calumetissa. Vuonna 1910 osti tohtori O. H. Sorsenin kanssa yhteisesti apteekin, jota hoiti vuoteen 1917, tullen oston kautta apteekin yksinomistajaksi. Meni vuonna 1906 avioliittoon neiti Roosa W. Wilsonin kanssa.

Varsinaisen toimintansa ohella on apteekkari Kivelä ottanut osaa paikkakuntansa ja Kupariisaaren yhteisiin valistusharrastuksiin tarmokkaasti; kuuluen jäsenenä Betlehemin seurakuntaan, on hän sitä kannattanut henkisesti ja aineellisesti. Ollut pitkä aikaa jäsenenä Kalevan Ritaristossa ja suomalaisen haalin kirjuriina monta vuotta sekä kaikissa suomalaisten edistyspyrinnöissä. ”Suomen Sävel” lauluseuran ahkera, toimekas ja kannattava jäsen. Calumetin englanninkielisen mieskuoron liikkeenhoitaja, sen perustamisesta alkaen. Ollen aatteellisesti ja käytännöllisesti aina ehdottoman raittiuden kannattaja, on Mr. Kivelä toteuttanut sitä myöskin apteekkilikkeessään. Kivelän apteekista ei ole myyty väkijuomapitoisia sekotuksia eikä nykyäänkään mitään juovuttavia aineita. Ollen apteekkinsa paikkakunnan vanhin, on se nykyisen omistajansa johtaessa saavuttanut hyvän maineen, joka on ollut tuloksena omistajan rehellisestä, suorasta ja kaikkia palvelevasta toiminnasta. Suomalainen, samoin kuin muunkielinenkin yleisö on sen tullut huomaamaan, josta on johtunut apteekille liikkeen säännöllinen lisääntyminen ja sen vakavaraiseen asemaan kohoaminen. Toimiessaan apteekkarina sekä kansalaisten y. m. keskuudessa julkisessa elämässä ja ystäväpiirissä, nauttii Kivelä suurta kunnioitusta ja luottamusta.

William Johnson, Hancock, Mich., on syntynyt Quincyn kaivannolla Hancockissa helmikuun 3 p. 1883. Käytyään paikkakunnallaan valtion koulua, meni Valparaisoon yliopistoon Indianassa, jossa lueskeli ja suoritti kirjanpitokurssin v. 1902. Toimi isänsä liikkeessä laajojen metsätöiden johtajana. Isänsä kuoltua joutui monipuolinen liikkeenjohto hänen käsiinsä ja on siitä lähtien jatkanut m. m. puutavarain ja hiilien kauppaa, ollen samalla dynamidin sytytyslangan y. m. kaivanteollisuustarpeiden myyjä paikkakunnalla. Hän on toisten veljiensä kanssa avannut viljelykselle laajan Haaralan maatilan, saattaen sen hyvään kuntoon ja järjestäen sinne rotukarjaviljelyksen, laatuun ainoan ja parhaimman mitä suomalaisilla on näillä paikkakunnilla.

William Johnsonin toiminta taloudellisella ja henkisellä alalla ei ole supistunut oman kotinsa piiriin, varsinaisiin tehtäviinsä. Hän on ollut paljon käytetty yhteisissä yleisissä luottamustoimissa. Franklinin townshipin kouluneuvostoon on Johnson kuulunut useita vuosia jäsenenä, ollen No. 1 koulupiirin rahastonhoitajana, Franklinin verotuslautakunnan jäsenenä ja kaksi virkakautta saman townshipin teiden tarkastajana ja teettäjänä. Oli useita vuosia jäsenenä Suom. Luth. Kustannusliikkeen johtokunnassa ja sen rahastonhoitajana. Kuulunut useat vuodet Hancockin Ev. Luth. seurakunnan valtuustoon jäsenenä. Suomalaisen Keskinäisen Palovakuutusyhtiön johtokuntaan, ollen nykyään sanotussa johtokunnassa. Mr. Johnson kuuluu myöskin jäsenenä Copper Country Building & Loan Associationin johtokuntaan sekä moniin muihin suomalaisiin ja amerikalaisiin yhdistyksiin. Tunnettuna rehellisyydestä ja säännöllisestä toiminnastaan liikemiehenä, on hän saavuttanut suomalaisten sekä amerikalaisen suosion ja luottamuksen. Ollen taloudellisesti vakavaraisessa asemassa ja edistysmielinen henkisille harrastuksille, on hän ollut aulis kannattamaan kaikkia yrityksiä, jotka tarkoittavat kansan kohottamista ja sen valistusta.

Isack Lehto Hancockissa on paikkakunnan vanhimpia suomalaisia kauppiaita. Syntynyt Mataringin seurakunnassa Ruotsin Ylitorniolla toukokuun 31 p. 1860. Tullut Amerikkaan, Hancockiin heinäkuussa 1888. Työskenneltäänä täkäläisissä kaivannoissa 9 vuotta, yhtyi Lehto liikekumppaniksi Peter Troolbergille, jonka kanssa harjoitti kauppaa toiminimellä Peter Troolberg & Co. Erottuaan siitä, tuli osakkaaksi Suomalaiseen Kauppayhtiöön ja sen hajottua alkoi kauppaliiikkeen John Latvan kanssa 1900, jota harjoittivat 11 vuotta, jolloin Lehto osti Latvan osuuden ja alkoi liikkeen toiminimellä Isack Lehto ja pojat, jota on yhtämittä harjoittanut hyvällä menestyksellä. Isack Lehto ja pojat liha- ja ruokatarvarain kauppa on omistajainsa vakavaraisissa ja ammattiinsa tottuneissa käsissä vaurastunut hyvin, saavuttaen ostajapiirinsä suomalaisen ja muunkielisenkin yleisön suosion.

Mr. Isack Lehto on kuulunut Hancockin apostolis-lutherilaiseen seurakuntaan johtohenkilönä, ollen seurakunnan esimiehenä, johtokunnan jäsenenä ja tuonnoin seurakunnan nykyisen kirkon rakennusaikana sen toimikunnan rahaston hoitajana, avustaen sitä aineellisestikin. Hancockin suomalaisen sairastus- ja loukkausapuyhtiön perustajia, aina sen toiminnan alusta v. 1898 alkaen ollut mukana sen monivaiheisissa toiminnoissa, kuuluen seurakuntansa edistysmieliseen ryhmään, on Mr. Lehto ollut yli parikymmentä vuotta pyhäkoulun opettajana ja kannattanut suvaitsevaisuudella paikkakuntansa edistyspyrinnöitä.

John Latva, kauppias Hancockissa, syntynyt Pulkkilan seurakunnassa, Oulun läänissä, joulukuun 10 p. v. 1864. Tuli Amerikkaan Hancockiin v. 1882, jossa toimi useita vuosia kaivantotöissä ja rautateillä. Perusti kauppias Isack Lehdon kanssa ruoka- ja sekatarvarain kaupan, jota harjoittivat 10 vuotta hyvällä menestyksellä. Kauppansa laajentuessa erosivat ja alkoivat molemmat harjoittamaan kauppaa erikseen, jota Mr. Latva on jatkanut 9 vuotta omassa talossaan Pine katu 838, samalla toimien maanviljelyksen hyväksi. Juho Latva ollen ensimmäisiä nykyään täällä toimivista liikemiehistämme, on saanut kokea paljon tuulta ja työntä. Sitkeällä ja tarmokkaalla tahdolla varustettuna, on hän aina vaikeudet voittanut ja toimintaansa rehellisesti eteenpäin ohjannut, nauttien yleisön ja ostajapiirinsä luottamusta ja kunnioitusta.

John Latva on pitkin täällä olonsa aikaa ottanut tarmokkaasti osaa yhteisiin suomalaisten harrastuksiin, ollen alunpitäen raittiusseuran ja Suomi-Synodin seurakunnan toimivampia henkilöitä, avustaen aina pitkin matkaa aineellisesti ja persoonallisesti toiminnalla.

Suomi-Opiston perustamisesta alkaen on John Latva ollut uskollisesti mukana, milloin hänen aineellista apuaan tai henkilökohtaista työtään on tarvittu. Suvaitsevaisena ja laajamielisenä on Latva ollut aina puolue- ja persoonariitojen yläpuolella.

Oscar Nordström, kauppias Hancockissa. Syntynyt Hietaniemen seurakunnassa, Tornion jokivarrella Ruotsissa, kesäkuun 24 päivänä v. 1883. Tuli Amerikkaan Hancockiin v. 1899. Toimien joitakin vuosia kaivantotöissä ja kauppa-apulaisena tšekäläisissä liikkeissä, alkoi oman kauppaliikkeenä 10 vuotta sitten, jota on siitä lähtien hyvällä menestyksellä jatkanut omassa talossaan, Summit St. 1008. Omaten hyväntahdon ja rehellisen luonteen, on Oscar Nordström niiden ohjaamana menestynyt hyvin alallaan, saavuttaen suomalaisten ja toistenkin kansalaisten suosion ja luottamuksen.

Mr. Nordström on ottanut osaa suomalaisten henkisiin harrastuksiin, ollen pitemmän aikaa seurakuntansa kirjurina ja pyhäkoulun opettajana ja johtajana.

Omaten laajakantoisen käsityksen uskonnollisen ja kansallisen valistuksemme tarpeellisuudesta, ja ennen kaikkea todellisen amerikalaisuuden ja suomalaisuuden opetukseen ja elämään soveltamisesta, on Nordström pitänyt molemmat tärkeänä, lapsiimme ja nuorisoomme nähden.

Herman Ervast, Laurium, Mich., on syntynyt Kuusamossa, Oulun läänissä, maalisk. 25 p. 1868. Tuli Amerikkaan 1883 Kuparisaarelle. On toiminut useammilla työaloilla, m. m. kolmattakymmentä vuotta kaivantotöissä, osti talon ja liikehuoneen Lauriumista silloiselta Lauriumin kauppayhtiöltä, jossa aloitti sekatarvakaupan 1909. Jonkun vuoden kuluttua kun liikkeensä alkoi laajentua, muodosti sen monipuoliseksi liha-, ruoka- ja sekatarvakaupaksi, joka nyt kymmenessä vuodessa on kohonnut alallaan paikkakunnan huomattavaksi kauppaliikkeeksi. Herman Ervastin toiminta kauppiana on osottanut tasaista edistymistä. Tämä on johtunut toiminnan ahkeruudesta ja tarkoituksesta kohdella kaikkia yhtäläisellä arvonnalla, säätyyn ja kansallisuuteen katsomatta. Suomalaiset, samoin kuin muutkin kansallisuudet saavat aina rahansa arvosta tavarain ajan hinnalla.

Herman Ervastin aika laajan kauppaliikkeen toimessa ja perheensä keskuudessa tulee kulutetuksi siinä määrin ettei hän aina jouda paljon ottamaan osaa toimintapiiriään ulompana oleviin asioihin. Mutta silloin kuin on kysymyksessä joku yleinen ja yhteinen asia, ei hän ole koskaan kieltäytynyt niihin henkisesti ja aineellisesti osaa ottamasta. Liikemiesenä ja yksityisenä ihmisenä on Ervast saavuttanut kansalaistemme ja toistenkin kansallisuuksien suosion ja kunnioituksen.

Henry R. Elk, suomalainen vaate- ja kenkäkauppias Calumetissa, on syntynyt Rovaniemellä Suomessa huhtik. 7 p. 1880. Tuli tähän maahan v. 1900, asettuen Calumetiin, toimien kaivannoissa y. m. sekatoissa 5 vuotta, opiskellen välillä englanninkieltä. Siirtyi liikealalle ja avasi oman kaupansa v. 1911 vaate- ja kenkä- y. m. miesten vaatetustavarain alalla, ollen ensimmäinen suomalainen vaatekauppa siihen aikaan. Kauppaliikkeenä on menestynyt hyvin, kohoten vuosi vuodelta. Rehellisellä kohtelullaan ja ahkeralla toiminnallaan on hän saavuttanut yleisön suosion. Kuuluu jäsenenä Maccabee seuraan y. m. yhdistyksiin. Nykyään alallaan suurin suomalainen liike paikkakunnalla.

Edward Keisu. Leipuriliikkeen omistaja Calumetissa. Syntynyt Ruotsin Ylitorniolla toukokuun 22 p. v. 1874. Tuli Amerikkaan v. 1891, asettuen Minneapolisiin, Minn., jossa toimi 8 vuotta rautatieyhtiön toimissa. Tuli Calumetiin v. 1899 ja työskenteli rautatieyhtiön töissä puolitoista vuotta. Osti leipuriliikkeen, jota on siitä lähtien hyvällä menestyksellä jatkanut tähän asti. Mr. Keisun liike on kuluneiden vuosien aikana kohonnut paikkakuntansa ja koko Yläniemekkeen suurimmaksi suomalaiseksi leipuriliikkeeksi. Erilaatuisten tavarain valmistus päivittäin lähentelee aineissa ja valmistetussa tavarassa rahaksi laskettua niin suureksi, että hämmästyttää miten kaikki voidaan

samassa työpajassa valmistaa. Hänen leipomonsa onkin siksi laaja, hyvin järjestetty ja monipuolinen, jossa suuri valmistus on mahdollinen. Puhtauden ja järjestyksen suhteen on se ensi luokkainen. Tavaransa on tullut tunnetuksi ja saavuttanut hyvän maineen ympäristöllään Kuparisaarella ja kauvempanakin. Liikkeessä työskentelee lukuisa henkilökunta.

Varsinaisen toimensa ohella on Mr. Keisu harrastanut paikkakuntansa yleisiä yhteisiä edistyspyrinnöitä. Ollut Kansallisseurakunnan johtavampia henkilöitä, kuulunut kirkkoneuvostoon ja valtuustoon. Ollut jäsenenä Kalevan Ritarien Ahdin Majassa sen perustamisesta asti ja Maccabee y. m. seuroissa jäsenenä. Sanomalehti Valvojan perustajia, sen johtokunnan jäsen ja esimies. Vapaamielisenä ja kansanvaltaisena ottanut osaa suomalaisten ja muunkielisten yhteisiin harrastuksiin, sikäli kuin aikansa oman toimensa ohella on sallinut.

Oskar Ingman, vanhin suomalainen rautaseppä Calumetissa ja ympäristöllä. Syntynyt Kuusamossa, Oulun läänissä v. 1851. Tuli Amerikkaan 1873 ja aloitti sepäntoimen Calumetissa. Oltuaan parikymmentä vuotta seppänä ja maanviljelijänä Franklinin lähistöllä Minnesotassa, tuli takaisin Calumetiin. Ingman on äskettäin saanut valmiiksi kauvan sitte keksimänsä uudenaikaisen maanhienontamiskoneen, joka toimii paremmin kuin vieterikarhi. Hankki keksinnölleen patentin.

*Henry A. Kitt*i Calumetissa on Kuparisaaren vanhimpia, edistysmielisten suomalaisten toimivimpia henkilöitä. Silloin kuin puhutaan yhteiskunnallisella kansallisella sivistystyöalalla toimineista Kuparisaaren vanhimmista suomalaisista, tulee esille Henry A. Kitin nimi. Hän on ollut alkamassa suomalaisia sivistysharrastuksia ja toiminut mukana näihin asti.

Henry A. Kitt on syntynyt Ruotsissa Mataringin seurakunnassa Ylitorniolla maaliskuulla v. 1859. Mutti Norjaan v. 1867, jossa toimi kauppa-apulaisena. Tuli Amerikkaan v. 1877 Calumetiin. Työskenteli 3 vuotta kaivannoissa, siirtyen v. 1882 kauppa-alalle, tullen Ruppe & Sons kauppaliikkeen palvelukseen, jossa on yhtämittä toiminut näihin asti tuon pitkän ajan 38 vuotta, ollen nykyään sanotun liikkeen kangasosaston johtaja.

Kuten jo edellä mainittiin, on Henry A. Kitt ottanut alusta alkaen osaa suomalaisten yhteispyrinnöihin. Hän oli Calumetin Kansanvalistusseuran perustajia, sen toimivia jäseniä johtokunnassa seuran synnystä sen kuolemaan asti. Samalla on hän ollut monen muun seuran toiminnassa mukana. Perustavia ja toimivia jäseniä Kalevan Ritarien Ahdin Majassa ja Ev. Luth. seurakunnan toiminnassa. Suomalaisen keskinäisen palovakuutusyhtiön johtokuntaan on Kitt kuulunut pitemmän aikaa, ollen nykyään mainitun johtokunnan varaesimies.

Tuonnoin harjoitti Mr. Kitt varsinaisen toimensa ohella rahanvaihto- ja matkustuspilettien myyntiliikettä. Säännöllisellä toiminnallaan ja säästäväisyydellään on hän saavuttanut vakavaraisen asemansa ystävällisellä ja suoralla käytöksellään kansalaistemme sekä muunkielisten suosion. Harva lienee nykyajan palvelijoista, joka saman isännistön palveluksessa toimii yhtämittä 38 vuotta, jonka Kitt on ollut.

Verner Nikander, synt. Muonion pitäjässä, O. 1., kesäkuun 26 päivänä v. 1865. Muutti nuorena poikasena Ouluun, käyden koulua siellä, ja ollen sikäläisessä Vesterlundin apteekissa. Suoritti farmaseuttitutkinnon, toimien edellämaitussa paikassa, kunnes v. 1889 tuli Amerikkaan, Hancockiin, silloiseen Brintzin apteekkiin, jossa toimi vuoden ajan. Perusti tohtori Sorsen vainajan kanssa apteekin Calumetiin, jota liikettä harjoitti 6 vuotta. Myytyään Calumetissa apteekkinsa, muutti Neguneeseen ja osti Elbrandin apteekin, jota hoiti kunnes muutti Ishpemingiin, harjoittaen siellä apteekkilikettä jonkun aikaa, kunnes möi sen apteekkari Sutiselle v. 1913 ja muutti Hancockiin, jossa tuli tunnetun Suomalaisen Apteekin (City Drug Store) omistajaksi ja harjoitti mainittua liikettä 1918 vuoteen asti, myyden sen nykyiselle omistajalle Mr. Durchmannille, antautuen jatkamaan jo pitemmän aikaa hoitamaansa Henki- ja Palovakuutusasioimistoa.

Edellä kerrotussa on pääpiirteissään mainittu niitä tehtäviä, joissa Verner Nikander on toiminut. Mutta hänen tehtävänsä varsinaisen toimensa ohella on ollut paljon monipuolisempi. Suomalaisten kansalliset ja kirkolliset pyrinnöt ovat Verner Nikanderilta saaneet jatkuvaa tukea ja kannan-

tusta. Suomalaisen sivistyksen, musiikin ja edistyspyrintöjen hyväksi on hän aina voimiensa mukaan ollut mukana, niitä tukemassa. Verner Nikander on kuparialueella oloaikansa kuulunut Suomen Sävel lauluseuraan ollen sen innokkaampia jäseniä sekä Hancockissa toimiviin Suomen Laulajat, Hancockin Sekakuoro y. m. laulukuoroihin. ollen niiden tarmokas jäsen. Hancockin E. L. seurakunnan kirkkovaltuustossa oli useita vuosia ja Suom. Lut. Kustannusliikkeen johtokunnassa, jossa hän on nytkin jäsenenä. Kalevan Ritarien päämajan johtokuntaan on Nikander kuulunut useita vuosia, ollen sen kirjuri ja ”Kalevaisen” toimittajana. Hancockin ja Kuparialueen kalevaisten toimintaan on hän ottanut osaa huomattavalla tavalla. Verner Nikander on Hancockin suomalaisen sairaalan perustaja, hoitanut sen taloutta ja kirjanpitoa alusta saakka. Harkitsevana, tasapuolisena ja ystävällisenä on hän ollut valmis antamaan apuansa suomalaisten taloudellisille ja henkisille pyynnöille, saavuttaen ystävyyttä ja luottamusta.

Axel Durchman, Hancockin Suomalaisen apteekin omistaja ja hoitaja on syntynyt Viitasaarella, Vaasan läänissä Suomessa, kesäkuun 9 p v. 1881. Isänsä Joseph Oskar Durchman oli nimismiehenä mainitussa kunnassa. Äitinsä Lilli, omaa sukuaan Lindebek. Mr. Durchman käytyään alkukoulua, meni Haminan kadettikouluun, aikomuksella valmistautua sotilasalalle, vaan kun hänen siellä muutamia vuosia oltuaan koulu Venäjän hallituksen vaikutuksesta lakkautettiin, antautui Axel Durchman apteekkiälälle, muuttaen Vaasaan, jossa palveli farmaseuttina Vaasan vanhassa apteekissa. Lueskeltuaan apteekkialaan kuuluvia aineita, suoritti tutkinnon apteekkioikeuksien saamista varten. Välttääksensä joutumasta venäläisen mielivallan nojalla pakotettuun sotapalvelukseen, muutti Amerikkaan v. 1902. Lueskeli englanninkieltä ja apteekkialaan kuuluvia aineita Michiganin valtion yliopistossa Ann Arborissa, josta v. 1904 tuli Hancockiin Suomalaiseen Apteekkiin, jonka silloin omisti Verner Nikander. Myöhemmin liittyi osakkaaksi mainittuun apteekkiin ja ostettuaan Ossian Nikander vainajan osuuden hänen perillisiltään, tuli yksin täkäläisen Suomalaisen apteekin omistajaksi.

Mr. Durchman on saavuttanut täällä laajan ystävä- ja tuttavajoukon, ei ainoastaan suomalaisien, vaan myöskin muunkielisten keskuudessa. Hän on nykyään jäsenenä Michiganin valtion apteekkarien yhdistyksen johtokunnassa ja oli pari vuotta mainitun yhdistyksen varapresidenttinä. Suoralla ja kohteliaalla esiintymisellään on hänen apteekkilikkeensä kohonnut paikkakunnan ja ympäristön huomattavammaksi, saavuttaen yleisön suosion ja luottamuksen.

P. E. Steinback Hancockissa, suomalainen hammaslääkäri, on syntynyt Vesisaaren suomalaisessa kunnassa Norjassa v. 1877. Tullut Amerikkaan vanhempiensa mukana v. 1880, Hancockiin, jossa alkoi koulun käyntinsä, jatkaen sikäli, että pääsi läpi korkeakoulun. Päätti antautui jatkamaan lukutiellä ja meni kohta korkeakoulun lopetettuaan Valparaison opistoon Indianassa, jossa opiskeli 3 vuotta.. Päästyään sieltä, jatkoi opiskeluaan Chicagon College of Dental Surgeryssä, josta täydellisen hammaslääkärikurssin ja tutkinnon suoritettuaan pääsi ulos v. 1904. Kohta sen jälkeen alkoi harjoittamaan hammaslääkärin tointa Hancockissa, jota on yhtämittaa jatkanut hyvällä menestyksellä.

Tohtori P. E. Steinback on hammaslääkärinä saavuttanut hyvän maineen, tottuneena ja alansa hyvin perehtyneenä, sekä kohteliaana ja täsmällisenä sairaita kohtaan. Siitä on johtunut, että hänen potilaitensa luku on aina säännöllisesti suurena pysynyt, vaikkakin monta hammaslääkärinä on paikkakunnalla.

Suomalaisten, samoin kuin muunkielisten keskuudessa on tohtori Steinback saavuttanut yleisön suosion ja kunnioituksen. Vaikkakin on tähän maahan tullut pienenä, käynyt täällä koulua ja toiminut paljon muunkielisten keskuudessa, ei hän silti ole amerikalautunut siinä määrässä, että olisi vieraantunut suomalaisista pyynnöistä. Mikäli vaan on tilaisuus ollut, on Steinback ottanut osaa suomalaisten harrastuksiin, tukien niitä myöskin aineellisesti. Musikaalisille harrastuksille on hän antanut aina arvoa, sitä todistaa hänen kotinsa, jossa on ollut pitemmän aikaa useammanlaatuiset arvokkaat soittokoneet.

Tohtori P. E. Steinback meni v. 1918 avioliittoon tunnetun laulajattaren Elli Suokkaan kanssa, joten heidän kotinsa muodostui musiikki- ja konserttihuoneeksi, jossa talonväki sekä vieraat hyvin viihtyivät. Tohtori Steinback on ollut useita vuosia jäsenenä Hancockin kouluneuvostossa.

J. W. Moilanen Calumetissa, suuren apteekin, johon on ulkolähetysosasto järjestetty, omistaja ja hoitaja. Syntynyt Calumetissa tammik. 5 p. 1892. Käytyään kansakoulun ja korkeakoulusta v. 1912. Asuen vanhempiensa Jacob Moilasin ja äitinsä luona, jotka Oulusta Suomesta olivat pitemmän aikaa takaisin päin tänne saapuneet. Koulun käyntinsä väliajalla työskenteli Moilanen oppilaana ja apulaisena Calumetin apteekkeissa, saaden niissä alaansa varten perinpohjaisen tottumuksen. Lähti jatkamaan opinnoitaan varsinaista apteekialaa varten Big Rapidsiin, Mich., jossa opiskeltuaan suoritti apteekkarin tutkinnon v. 1915. Oli sen jälkeen kaksi vuotta liikkeenhoitajana S. Duiglannin suuressa apteekki-kaupassa Detroitissa. Tuli Calumetiin ja oli liikkeenhoitajana Pine kadun apteekissa vuoden. Perusti ja järjesti suuren, uudenaikaisen suomalaisen apteekin Calumetiin viidennen kadun varrella ja Kotilääkkeiden sekä eläinten lääkelähetysten ulkolähetysosaston, josta tilauksen mukaan lähetetään lääkkeitä niitä haluaville. Apteekkari Moilanen on omalla työllään ja tarmollaan kohonnut tähän asti hyvin oloihin ja ikäänsä nähden. Omaten suoran ja ystävällisen esiintymistavan, on hän lujalla tahdolla ja sitkeällä toiminnalla saavuttanut suomalaisten ja toistenkin kansalaisten suosion ja kannatuksen.

A. H. Tingman. – Ainoa suomalainen eläinlääkäri Michiganin Yläniemekkeellä. Syntynyt Calumetissa v. 1887. Suoritti Eläinlääkäriin tutkinnon Grand Rapidsin yliopistossa v. 1912, josta alkaen on harjoittanut eläinlääkäriin tointa yläniemekkeellä. Oli yhden vuoden sotapalveluksessa tykkiväessä, jossa toimi eläinlääkäriinä. Palattuaan sieltä on hän harjoittanut ammattiaan Calumetissa. Hän on ottanut erityisen kurssin karjan, varsinkin lehmien, tautien ja niiden parantamisen alalla. Paikkakunnalla syntyneenä ja oloja tuntevana on hänellä hyvä mahdollisuus edistyä alallaan. Vuonna 1920 suoritti apteekkari tutkinnon.

Karl Heusa, Kuparisaaren toimivimpia suomalaisia, on syntynyt elokuun 21 p. v. 1864 Sievissä, Oulun läänissä. Muutti pienenä Rovaniemelle ja sieltä myöhemmin Tornioon, jossa kävi puusepän opin, saaden ulosoppineen todistuksen. Pyhäkoulu oli hänen ainoa koulunsa, joten tietonsa oli hankittava itse lukemalla. Tuli Amerikkaan v. 1882 Hancockiin, josta 4 vuoden kuluttua siirtyi Calumetiin. Toimien rakennusosalalla ja työnjohtajana parikymmentä vuotta. Ollen urakoitsijana yksityisillä ja työnjohtajana yksityisten ja yhtiöiden rakennuksilla, sekä kaupungin ja kauntin rakennuksilla töiden tarkastajana. Ylitarkastaja Houghton kauntissa, Lauriumin kauppalan valtuusmiehenä 4 vuotta ja verottajana 2 vuotta. Calumetin Betlehemin seurakunnan esimiehenä toistakymmentä vuotta. Kalevan apuseuran esimiehenä ja rahastonhoitajana. Suomalaisen henkivakuutusyhtiön puheenjohtajana, raittiusseuran esimiehenä. Suomi-Opiston johtokunnan jäsenenä, ollen sen perustajia. Kustannusliikkeen johtokunnan jäsenenä. Suomalaisen rakennus- ja lainausyhtiön johtokunnassa ja perustavia jäseniä Kalevan Ritarien Ahdin majassa y. m. Nykyään Suomalaisen Keskinäisen Palovakuutusyhtiön yleinen asiamies. Omistaa taloja Lauriumissa ja laajan maatilan Baraga kauntissa. Ystävällisenä ja rehellisenä suosittu kaikkialla.

Abram Vääränen, kelloseppä Calumetissa, vanhimpia suomalaisia käsityöläisiä. Syntynyt Pudasjärvellä, Oulun läänissä 1845. Tullut Amerikkaan 35 vuotta takaisin ja muutaman vuoden väliä lukuunottamatta toiminut kelloseppänä paikkakunnalla, saavuttaen suomalaisen ja muunkielisen yleisön suosion ja ystävyyden. Kuulunut Ap. luth. seurakunnan kantajoukkoon. Korkeasta iästään huolimatta toimii vielä ahkerasti tehtävässään.

Keväällä 1920 sai Detroidin kuume Vääränen houkutelluksi muuttamaan sinne.

John Fredrickson. Suomalaisten keskuudessa tunnettu seppä Calumetissa. Syntynyt Alkkulan seurakunnassa Tornion jokilaaksossa, Suomessa, heinäkuun 13 p. 1858. Tuli Amerikkaan Calume-

tiin v. 1903. Toimi vuoden ajan kaivantojen maanpäällystyöissä. Alotti poikansa Emilin kanssa v. 1904 sepänliikkeen toiminimellä John Fredrickson ja poika. Ostivat tontin Mäntykadun varrelta, johon rakensivat suuremman pajarakennuksen. Vuosien kuluessa ovat hankkineet uudenaikaisia työvälineitä, useammalla ammattiinsa kuuluvalla alalla, kuten höyläkoneiston, sähkön avulla käyvän vasaran y. m., joten heidän sepänpajansa voi kutsua tehdasmaiseksi, jossa tehdään talvi- ja kesäajokaluja, kärryjä ja rekiä, puutyön ja maalauksen kanssa, jossa toimii heillä itsensä lisäksi useita henkilöitä. Erityisen maineen ovat saavuttaneet seppä Fredricksonin valmistamat teräskalut, varsinkin viikatteet, joita tilataan ja myydään vuosittain moneen valtioon. Sepän ammattitaitonsa on hän oppinut Ruotsissa Mataringissa, jonne siirtyi 17 vuotiaana, opiskellen siellä kuuluisan Petersonin johdolla. Sieltä lähdettyään toimi seppänä, alkaen oman pajansa Kuivakan-kaan kylässä v. 1877, ollen siellä vuoteen 1899, tullen Haaparannalle sepäksi ja sieltä Amerikkaan.

John Fredrickson omasi nuoresta alkaen kauniin äänen, joten hän ollen luonteeltaan eteenpäin pyrkivä, ryhtyi Mataringin silloiselle urkurille veisaajaksi (lukkariksi) vuoden ajaksi. Oppi siellä nuottien tuntemisen ja urkuharmoniaa soittamaan. Tultuansa Calumetiin, tuli hänen laulutaitonsa tunnetuksi, joten hänet 10 vuotta sitten valittiin Calumetin Ap. Luth. seurakunnan isomman kirkon lukkariksi, jota tointa on yhtämittaa seurakuntalaisten suosimana harjoittanut näihin asti. Omaten harvinaisen kauniin äänen ja nuottien tuntemuksen, kykenee hoitamaan virkansa seurakuntalaisten mieliksi. Fredrickson on poikansa kanssa työkyvyllään ja toiminnallaan voittanut kansalaistemme suosion ja itselleen hyvän taloudellisen aseman. Tyhjästä aineellisesti alkaneena, ahkeruudella ja rehellisyydellä toimineena, oman aina kristillisen maailmankatsomuksen, on toteuttanut sananlasku: ”Kun ihminen itseänsä auttaa, sitä Jumalakin auttaa.”

Nestori Lepistö kauppias Hancockissa, on syntynyt Yli-Vetelin pitäjässä Vaasan läänissä v. 1882. Tuli Amerikkaan Kuparisaarelle v. 1896. Työskenteli täällä Hubbellissa Tamarackin ja Osceolan kaivantojen kivimyllyissä ja Copper Rangen rautatiellä veturin lämmittäjänä vuoteen 1911, jolloin asettui Hancockiin liikemieheksi. Yhtenä Efraim Lohelan kanssa ostivat ruokatavarakaupan Franklinin kadun varrella, jossa toiminimellä N. Lepistö & Co. ovat harjoittaneet liha- ja ruokatavarain kauppaa hyvällä menestyksellä. Kolme vuotta takaperin ostivat liiketalon ja sen viereisen laajan tontin, laajentaen ja järjestäen kauppaliikkeensä nykyaikaiseksi liikehuoneeksi, käsitellen parhainta liha- ja ruokatavaraa. Viime vuonna osti Mr. Lepistö oman asuntotalon heidän liikehuoneensa läheisyydestä, joten hän on tullut huomattavan kiinteimistön omistajaksi.

Kauppias Nestori Lepistön toiminta osottaa järkipärisyyttä, ahkeruutta ja johdonmukaisuutta, jotka ovat ne ominaisuudet, joilla hän liikekumppaninsa kanssa on kohonnut vakavaraiseen asemaan ja saavuttanut yleisön suosion ja kannatuksen.

Efraim Lohela, kauppias Hancockissa, on syntynyt Pyhäjärvellä, Oulun läänissä tammikuussa v. 1882. Tuli Amerikkaan kesällä v. 1902 Kuparisaarelle. Toimittuaan liikeapulaisena tšekäläisissä liikkeissä, avasi keväällä v. 1908 miesten vaatetuskaupan South Rangella, jossa hänellä oli liikekumppanina Mr. Sakari Olkkonen. Harjoitettuaan kauppaa v. 1911, muutti Lohela Hancockiin, jossa Mr. Nestor Lepistön kanssa muodostivat yhtiön N. Lepistö & Co., ostamalla Franklinin kadun varrella sijaitsevan kaupan. Siitä lähtien ovat hyvällä menestyksellä hoitaneet sanottua liikettä, jossa pääasiallisesti liha- ja ruokatavara ovat heidän päämyyntinsä. Vaikkakin kuluneet vuodet ovat monessa suhteessa ruokatavarakaupalle olleet epäedulliset, kysyneet paljon vaivaa ja huolehtimista, epävakaisissa oloissa, on Lepistö ja Co. kauppaliike vuosi vuodelta kohonnut, ollen nykyään huomatuimpia alallaan Hancockissa ja kuparialueella.

Mr. Efraim Lohela on ottanut ahkerasti osaa yleisiin harrastuksiin, mikäli hänellä on ollut tilaisuutta. Kuuluen jäsenenä ”Suomen Sävel” lauluseuraan, ”Suomen Laulajat” mieskööriin ja ”Hancockin sekakuoroon”, on hän niissä ollut mukana, mikäli laajan liikkeensä toimista on ollut mahdollista. Suomalaiset edistyspyrinnöt ovat aina saaneet Efraim Lohelalta kannatusta ja apua. Tarmokas toimintansa liikemiehenä, rehti ja ystävällinen esiintymisensä seurapiirissä, ovat hyviä

ominaisuuksia, joiden kautta on Lohela tullut suosituksi suomalaiselta ja muunkieliseltäkin yleisöltä.

Emil O. Tolonen, Hancockin kaupungin rahastonhoitaja ja tšekäläisen First National Bank'in Suomen ja ulkomaan rahanvälitysosaston johtaja, on syntynyt Hyrynsalmella, Oulun läänissä, Suomessa, v. 1885. Tuli Amerikkaan 5 vuoden vanhana vanhempiensa kanssa, asettuivat Hancockiin, jossa kävi sitten koulua. Ollen kirjapainossa oppilaana, käytyään Suomi-Opistoa ja toimituaan täällä kotikaupungissa, meni Valparaison opistoon. Suorittanut erikoisen liike- ja kauppakurssin Aleksander Hamilton Institutessa ja La Sallel Ekjtension yliopistossa. Toiminut pankkialalla 16 vuotta, josta 14 vuotta First National Bank'issa Hancockissa, ollen viimeiset 5 vuotta Suomen ja ulkomaisten rahain välitysosaston johtajana.

Mr. Emil Tolonen on ollut oman onnensa seppä sanan täydessä merkityksessä. Pienestä paikasta saakka on hän ahkeroinut omalla toiminnallaan hankkia leipänsä ja samalla kartuttaa tietojansa, käyttämällä hyväksensä niitä opin ja tiedon lähteitä, joiden omistamiseen on tilaisuutta kulloinkin ollut. Sitkeän ja ahkeran työn avulla on hän saavuttanut alallaan huomattavan aseman, toimien eduksi liikkeelle, jonka palveluksessa on ja suomalaiselle siirtokansallemme, joka hänen välityksellään on saanut omalla kielellään asiansa edullisesti toimitetuksi. Emil O. Tolonen, oman ystävällisen ja tyynen luonteen, on aina ollut valmis palvelemaan kansalaisiamme. Milloin ja missä asiassa hyvänsä ovat hänen apuaan ja neuvoaan kansalaisemme kysyneet.

Syksyllä 1920 erosi Tolonen edellämainitusta toimestaan ja muutti New Yorkiin.

Hancockin kaupungin ja ympäristön muunkielisten piireissäkin nauttii Mr. Tolonen kunnioitusta ja suosiota. Hän on ottanut osaa moniin yleisiin tehtäviin viime aikoina ja valittiin Hancockin kaupungin rahastonhoitajaksi suurella äänten enemmistöllä.

Mr. Tolosen auliutta ja hyvän asian eteen uhrautuvaisuutta osottaa sekin, kun hän on luovuttanut runsaan osan rahastonhoitajatoimensa palkkiosta orpokodin hyväksi, sen talon rakennusrahoon. Olisi toivottavaa, että kansamme nuorisosta kasvaisi ja kohoaisi enemmän niitä henkilöitä, joiden toimintaa ohjaa tarmokas tahdon voima.

Heikki Moilanen, tunnettu raittiuspuhujana, on syntynyt Suomussalmella, Oulun läänissä, heinäkuun 7 p., v. 1880. Tuli Amerikkaan, Kuparisaarelle, heinäkuun 12 p. v. 1903. Työskenteli ensin kaivantotöissä ja maalariliikkeissä. Meni Suomi-Opistoon, jota kävi 3 vuotta, saaden S. K. R. V. -seuralta stipendin, \$60, opintojensa avustukseksi. Ollut mukana järjestetyillä raittiuskursseilla Hancockissa Pohjantähdessä ja Suomi-Opistolla. Syventyen raittiusasiaan yleensä ja tämän maan varsinkin suomalaisen raittiusliikkeeseen, on Moilanen ollut pitkän aikaa Kuparialueen raittiusväen toiminnan työteliämpiä jäseniä. – Kuulunut useita vuosia S. K. R. V. -seuran johtokuntaan ja Kuparialueen Raittiusliiton johtokuntaan, ollen viimeksimainitun perustajia ja sen kirjuriina yhtämittaa. Kuparialueella on Mr. Moilanen käynyt useamman kerran ympäri piirin kiertävänä puhujana, milloin Veljeyssseuran ja liiton lähettämänä. Edellämainitun lisäksi on Heikki Moilanen tehnyt laajalti matkoja käyden useammassa tämän maan valtioissa asuvien suomalaisten pesäpaikoilla, ollen idän, lännen Ohion ja Pennsylvanian, Illinoisin ja Minnesotan Raittiusliittojen sekä S. K. R. V. -seuran kiertävänä puhujana, ottaen osaa yleiseen kuivaustaisteluun. Mr. Moilanen on ollut jäsenenä suomalaisen raittiusväen yhtymiskomiteassa. Tasapuolisena ja edistysmielisenä on hän saavuttanut kansalaistemme suosion ja hankkinut paljon ystäviä.

Harjoitettuaan kahviliikettä jonkun aikaa entisessä Pohjantähdessä huoneustossa Hancockissa, avasi hän ”Kaleva” kahvilan, jota on hyvällä menestyksellä hoitanut.

Sanfrid Mustonen. – Professori Sanfrid Mustosen nimi on Amerikan suomalaiselle musiikkia tuntevalle ja suosivalle yleisölle ollut pitemmän aikaa tunnettu. Lukuisat ovat olleet ne tilaisuudet, joissa professori Mustonen on tahtipukkoaan heiluttanut, ei ainoastaan Kuparisaarella, vaan monilla muilla paikkakunnilla keskivaltioissa ja ulompanakin.

Professori Sanfrid Mustonen on syntynyt Joensuussa, Suomessa, helmikuun 23 p. 1859. Isänsä oli Pohjois-Karjalan sen ajan huomattavimpia henkilöitä, kauppaneuvos Antti Juhana Mustonen ja äitinsä Lovisa Auroora, omaa sukua Lindgren. Saatuaan kotonaan hyvän kasvatuksen ja käytyään koulua kotikaupungissaan Joensuussa, meni hän varttuneemmaksi tultuaan Haminan kadettikouluun, tarkoituksella antautua sotilasuralle. Olihan sen ajan varakkaiden vanhempien tarkoitus kasvattaa pojista sotilasalaan kuuluvia virkamiehiä. Mutta Mustonen omaten jo nuoruudesta saakka harrastusta musiikkiin, ei pitänyt sotilaallista elämää tulevaisuudelleen sopivana. Hän erosi kadettikoulusta ja ryhtyi innolla jatkamaan musikaalisia opinnoita silloisten Suomen tunnetuimpien musiikkimiesten johdolla, edistyen alaansa huomattavalla tavalla. Eteivät opettajansa huomasiivat hänessä harvinaista taitoa lauluun ja sen johtoon. Hän matkusti ulkomaille jatkamaan opinnoitaan ja jonkun ajan kuluttua saapui Amerikkaan. Tähän tultuaan tarjottiin hänelle huomattuja laulunjohtajan paikkoja suurkaupungeissa. Hänen mieltänsä paloi silloisen ja nykyisen suomalaisen siirtolaisuuden keskipisteeseen, Kuparisaarelle, joka silloin aavistamattaan tuli hänen pitkälliseksi toimintapaikakseen. Kuparisaarella oli silloinkin jo paljon suomalaisia, vaan sivistysharrastukset olivat alkuperäisellä kannalla. Varsinkin musikaalisiin harrastuksiin nähden oli maaperä kokonaan muokkaamatonta. Mustonen ryhtyi nuoruuden innolla ja karjalaisella sitkeydellä työhön, perustan Calumetin ja Kuparisaaren sen aikaisista edistysmielisistä henkilöistä kokoonpannun lauluseuran ”Suomen Sävel”, jota hän on yhtämittä näihin saakka toimella ja taidolla johtanut, ollen lauluseurassa nykyäänkin huomattavin osa silloista kantajoukkoa.

Professori Mustonen on laulunjohtajana Kuparisaarella ollut kehittyneen musiikkielämän tienraivaaja ja sen väsymätöin eteenpäin viejä vaikeuksienkin läpi, johon nähden on hänen toimintansa ollut suuriarvoista suomalaisessa sivistystyössä. Tahtomatta kajota moniin muihin tehtäviin, joissa Mustonen on ollut mukana, ja vaikkakaan ne kaikki eivät ole jättäneet pysyvää jälkeä, tulee hänen toimintansa musiikkialalla, varsinkin laulunjohtajana, säilymään kauvan Amerikassa musiikkia harrastavan suomalaisen kansamme keskuudessa.

Tyyne Järvis, Järvis Studio, suomalainen valokuvausliike Calumetissa viidennellä kadulla on paikkakunnan ja ympäristön suomalaisten sekä muunkielisten suosima valokuvaamo. Työ tehdään siellä hyvää, siistiä ja kaikin puolin tarkoitustaan vastaavaa. Järvis Studion omistaa neiti Tyyne Järvis. Syntynyt Vaasan kaupungissa, Suomessa. Käynyt koulua ja opiskellut valokuvausalalle kotimaassaan. Tuli Amerikkaan yli 10 vuotta sitten, toimien täällä valokuvausalalla m. m. Ishpemingissä, josta muutti Kupari-saarelle. Muutamia vuosia takaisin osti nykyisen Calumetissa olevan valokuvausliikkeensä entiseltä omistajaltaan.

Tottuneena alaansa ja likepaikka ollen ennestään suomalaisillekin tunnettu, on neiti järviksen kuvaamolle karttunut paljon työtä. Hyvä työ ja kohtelu kaikille, siinä ohjelma, jota neiti järvis tahoo liiketoiminnassaan toteuttaa. Olen vakuutettu, että hän tulee edellämäinnittua ohjelmaa toteuttaen menestymään hyvin tehtävässään eteenpäinkin. Liikkeensä ansaitseekin suomalaisten kannatuksen.

Jacob Uitti. Kauppias South Rangella. Syntynyt jalasjärvellä, Vaasan läänissä, Suomessa, heinäkuun 25 p. 1876. Tuli Amerikkaan vanhempiensa kanssa 1885, asettuen Calumetiin, Mich. Kävi englanninkielistä koulua, vaan ei voinut jatkaa pitemmälle, sillä taloudelliset olot velvoittivat työhön, joten hän 13 vuotiaasta saakka teki työtä kaivannoissa 15 vuotta yhtämittä, kunnes v. 1902 muutti liikealalle. Toimi ensin kauppapalvelijana ja ajurina, valittiin jonkun ajan kuluttua liikkeenhoitajaksi Kansan Kauppayhtiölle Calumetissa ja myöhemmin Kearsargen Suomalaisen Kauppayhtiön liikkeenhoitajaksi, jota hän taidolla ja hyvällä menestyksellä hoiti vuoteen 1908, jolloin veljensä kanssa perusti oman kauppaliikkeensä South Rangelle, jota ovat toiminimellä Uitti Bros. (Uitti veljesten yhtiö) siitä saakka hyvällä menestyksellä jatkaneet, kohottaen liikkeensä vakavaraiseen, asemaan South Rangen ja ympäristön huomattuna kauppana.

Varsinaisen toimintansa ohella on Mr. Uitti ottanut voimiensa mukaan ja sikäli kuin aikansa on myöten antanut, osaa yhteisiin seurakunnallisiin ja kansallisiin harrastuksiin, saavuttaen suoma-

laisten ja muunkielisten ystävyyden ja luottamuksen. On ollut South Rangen kauppalan valtuustossa useita vuosia, joista kauppalan majurina. Perheen isänä ja huolellisena lasten kasvattajana, kuuluu paikkakuntansa apostolis-lutherilaiseen seurakuntaan, on hän ollut ikänsä ehdottomasti raitis, harrastanut kirjallisuuden viljelemistä ja seurannut mikäli mahdollista tämän maan ja synnyinmaansa sivistyspyrinnöitä.

Mr. Uitti on toistakymmentä vuotta toiminut Suomalaisen Keskinäisen Palovakuutusyhtiön johtokunnassa, ollut sen raha-asiain toimikunnassa ja palovahinkojen tarkastajana. Nykyään saman yhtiön kirjuriina. Moniin yhteisiin ja yleisiin toimiin on hän ottanut innokkaasti osaa, ollen paikkakuntansa ja koko Kuparialueen huomatuimpia henkilöitä, aina mukana silloin kuin joku yhteiskunnallinen ja kansallinen asia on ollut kysymyksessä. Laajan ja monipuolisen liikkeensä ovat Uitin veljekset kohottaneet vakavaraiseksi ensiluokan kauppaliikkeeksi.

Pastori Otto Kaarto, South Rangen seurakuntapiirin nykyinen opettaja. Syntynyt Pihtiputaalla Vaasan läänissä, Suomessa, kesäkuun 17 p. v. 1890. Tuli Amerikkaan, Calumetiin v. 1899. Kävi valtion 8 luokkasen koulun, ja sen päätettyään meni v. 1904 Suomi-Opistoon, ollen yhden lukukauden. Meni Hancockin korkeakouluun, josta läpikäytyään v. 1908 meni Suomi-Opiston Seminaariin. Vihittiin papiksi keväällä v. 1912, tuli Forbrackin y. m. seurakuntien Californian valtiossa papiksi, josta v. 1915 muutti Portlantiin, Oregoniin, sikäläisen Ev. L. seurakunnan ja Merimieslähettyksen palvelukseen. Sai v. 1916 South Rangen seurakuntapiirin kutsumuksen ja tuli South Rangelle, josta lähtien on toiminut edellämainitun seurakuntapiirin opettajana. Omaten syvälliset tiedot, musikaalisen kyvyn ja kypsyyden luonteen, on hän hyvin onnistunut tehtävissään pappina ja ihmisenä.

Matti Kivi, kauppias South Rangella, M. Kivi & Companyn omistaja. Syntynyt Pulkkilassa, O. 1. maaliskuun 19 p. 1880. Kävi kansakoulun ja kauppakoulun Oulussa. Toimi O. Y. Nordbergin tukkuliikkeessä Oulussa, josta tuli Amerikkaan v. 1903, toimien kirjanpitäjänä Työväen Kauppayhtiön haaraliikkeessä South Rangella. Perustivat 1909 toisten suomalaisten kanssa kaupan toimimellä M. Kivi & Co., jota ovat näihin asti jatkaneet hyvällä menestyksellä. Matti Kivi on ottanut osaa paikkakuntansa henkisiin harrastuksiin, ollen seurakuntansa toimihenkilöitä ja kuulunut Suom. E. L. Kustannusliikkeen johtokuntaan y. m. luottamustoimiin.

John Järvenpää South Rangella, yksi M. Kivi & Co. omistajia. Syntynyt Haapajärvellä Oulun läänissä kesäkuun 19 p. v. 1872. Tuli Amerikkaan 1890 Maynardiin, Mass., josta muutaman vuoden kuluttua siirtyi Kuparialueelle. Liittyi v. 1909 perustettuun M. Kivi & Co. kauppayhtiöön osakkaana, ollen saman liikkeen toimivia henkilöitä.

John Järvenpää on South Rangen vanhimpia ja vankimpia suomalaisia, ottanut osaa kirkolliseen ja kansalliseen valistustyöhön, ollen seurakunnan ja raittiusseuran y. m. perustavia jäseniä ja johtohenkilöitä, kuuluu S. E. L. Kustannusliikkeen johtokuntaan y. m.

E. W. Kruka, Champion Copper Mine Co. konttoripäällikkö Painesdatessa. Syntynyt, kasvanut ja koulua käynyt Kuparisaarella. Toiminut nuoruudesta asti täällä, josta nyt pitemmän aikaa edellämainitun yhtiön palveluksessa ja useita vuosia sen konttoripäällikkönä, saavuttaen isännistönsä luottamuksen. Mr. Kruka on toimessaan kohdellut kaikkia samalla arvonnolla. Kuuluu Kalevan Ritarien johtohenkilöihin y. m. yhteispyrinnöihin.

Elli Suokas-Steinback, laulajatar Hancockissa, on syntynyt Viipurin kaupungissa Suomessa, marraskuun 22 p. v. 1893. Isänsä oli kirjapainon työmies silloisen Viipurin Sanomain, nykyään Karjalan kirjapaino osakeyhtiössä, josta sittemmin muutti Helsingin Sanomiin Helsinkiin samaan toimeen, joten tyttärensä Elli kävi koulua Helsingissä. Päästyään läpi suomalaisen tyttökoulun, meni oppilaaksi Kansallisteatterin oppilaskouluun ja samalla innostuneena musiikkitaiteeseen ja omanneena harvinaisen hyvät soololaulajan taipumukset sekä pehmeän äänen, antautui tunnettu-

jen musiikkihenkilöiden kehotuksesta vapaaoppilaaksi Helsingin Musiikkiopiston laulunopettajalle Abraham Ojanperälle. Harjottaen näytelmäalaa, johon hänellä oli, varsinkin lauluosiin nähden, kiitettävät edellytykset ja opiskellen Ojanperän taitavalla johdolla 3 vuotta, ottaen samalla soitto-tunteja eteviltä pianisteilta, kehittyi Elli Suokas laulumusikissa niin pitkälle, että antoi ensimmäisen laulukonserttinsa Helsingin yliopiston juhlasalissa marraskuun 4 p., v. 1913, saaden siitä hyvät arvostelut. Sen jälkeen antoi konsertteja eri paikkakunnilla ja esiintyi vierailunäytöksissä Viipurin maaseututeatterissa, saaden hyviä arvosteluja. Hän tuli Amerikkaan joulukuulla v. 1915, asettuen New Yorkiin, jossa opiskeli englanninkieltä ja musiikkia etevien opettajien, kuten Frank La Fargen, Betsy Shepheid, Annie Wilsonin, Youngin y. m. johdolla.

Laulajatar Suokas-Steinback on tämän maan suomalaiselle yleisölle tullut tunnetuksi niiden konserttimatkojensa kautta, joita hän on tehnyt hyvin monissa seuduissa, saavuttaen konserteillaan useammilla paikkakunnilla suuren kuulijakunnan ja kiitettäviä arvosteluja. Jatkaen musikaalista alaansa ahkeruudella, on hänen äänensä värityksen y. m. suhteen huomattavasti hijoutunut, joten hän selvän ja taiteellisen tekstin lausunnon ohella kykenee esittämään edukseen vaikeampia-kin soolokappaleita.

Mentyään keväällä v. 1918 avioliittoon hammaslääkäri P. E. Steinbackin kanssa, kotiutui hän Hancockin asukkaaksi, ja on täällä saavuttanut Kuparialueen toiskielisten, korkealla musikaalisella kehityksellä olevain suosion ja tunnustuksen.

Laulajatar Elli Suokas-Steinback on täällä olonsa aikana hyväntahtoisesti avustanut suomalaisia yhteispyrintöjä, esittäen soololauluja useissa juhlissa ja konsereissa. Hän on antanut opetusta musiikkiaineissa lukuisalle oppilasjoukolleen ja tulee jatkamaan edelleenkin.

Kesällä 1920 teki vierailumatkan Suomeen ja antoi Suomen Messujen aikana Helsingissä konsertin, saaden Suomen sanomalehdissä kiitettävät arvostelut.

Matti Mattson, suomalaisen virvoitusjuomatehtaan omistaja ja hoitaja Hancockissa, on syntynyt Nurmon pitäjässä, Vaasan läänissä, v. 1881. Tuli Amerikkaan v. 1899, asettuen Ishpemingiin, jossa toimi jonkun aikaa kaivantotöissä ja liikeapulaisena kauppapuodissa. Muutti Hancockiin v. 1909 ja aloitti heti sen jälkeen virvoitusjuomain valmistuksen, jota on yhtämittaa hyvällä menestyksellä hoitanut, laajentaen liikkeensä alallaan suurimmaksi, mitä nykyään Kuparialueella on olemassa. Mattsonnin periaatteena liikkeensä suhteen on tarjota hyvää, puhdasta ja väärentämätöntä tavaraa.

Hänen tehtaassaan vallitsee puhtaus ja hyvä järjestys, josta hallituksen tarkastaja antoi kiittävän lausuntonsa ja laski Mattsonnin tehtaan ensimmäiseen luokkaan kuuluvaksi.

Varsinaisen toimensa ohella on Matti Mattson ottanut ahkerasti osaa yhteisiin suomalaisten taloudellisiin ja henkisiin pyrinöihin. Sikäli kuin hänen taloudellinen tilansa on sallinut, on hän avustanut yleisiä sivistyslaitoksia. Edistysmielisenä kuulunut jäsenenä Kalevan Ritareihin ja ”Suomen Sävel” lauluseuraan, Hancockissa sijaitsevaan ”Suomen Laulajat” mieskuoroon ja ”Hancockin sekakuoroon”, ollen aina mukana, missä ja milloin on miestä kysytty. Hancockin suomalaisen sairaalan johtokuntaan on Mattson kuulunut sen perustamisesta lähtien, ollut yksi sairaalan perustajia ja toimivimpia jäseniä. Ammattikuntansa toiskielisten keskuudessa, samoin kuin suomalaisten yleensä, nauttii Mattson kunnioitusta ja luottamusta.

Chas. A. Kukkonen, suomalainen valokuvaaja Hancockissa, on syntynyt Muhoksen pitäjässä Oulun läänissä lokakuun 19 p. 1889. Tullut Amerikkaan elokuulla v. 1903 Hancockiin. Kohta tänne tultuaan alkoi opiskelemaan Englannin kieltä. Kävi täällä koulua m. m. Suomi-Opistoa. Opiteen maan kieltä ja tutustuen oloihin, alkoi harjoittelemaan valokuvausammattia v. 1905. Saavuttuaan oppia ja kokemusta alallaan, perusti oman valokuvausliikkeensä v. 1912, jota on laajentanut sitä mukaa kuin työtä on lisääntynyt, ostaen oman talon, jonne laittoi tilavan, uudenaikaisen atelierin, ollen alallaan suurin paikkakunnalla. Chas. A. Kukkonen on valokuvaajana ja samalla ihmisenä saavuttanut yleisön suosion, suoralla ja ystävällisellä esiintymisellään, eikä ainoastaan

suomalaisten, vaan myöskin muunkielisten. Tästä on johtunut, että Kukkosen valokuvaamo on saavuttanut maineen ei ainoastaan Kuparisaarella, vaan myöskin muilla paikkakunnilla.

Mikäli on aikaa riittänyt ja tilaisuutta ollut, on Kukkonen ottanut osaa yhteisiin harrastuksiin. Velvollisuuttaan täyttämässä tätä maata ja Yhdysvaltain hallitusta kohtaan oli Kukkonen sotapalveluksesta Camp Custerin leirillä, palaten sieltä terveenä ja vapautettuna sotapalveluksesta.

C. H. Frimodig, Houghton National pankin kasööri. Syntynyt Calumetissa syyskuun 26 p. 1879. Kävi Calumetissa alemmat koulut ja korkeakoulun, josta pääsi ulos 1896. Kävi Michiganin Kaivosopistoa puolitoista vuotta, josta päästyään tuli Houghtonin National pankkiin v. 1898, josta lähtien on toiminut edellämainitussa pankissa ollen jo pitemmän aikaa kasöörinä.

Mr. Frimodig on omalla työllään, tarmollaan ja ahkeruudellaan kohonnut huomattuun asemaan, jossa hän on ystävällisellä ja suoralla kohtelullaan saavuttanut pankin virkailijana ja persoonallisena henkilönä suomalaisten ja muunkielisten kunnioituksen ja luottamuksen.

Walfrid Hendrickson, Superior National pankin apulaiskasööri Hancockissa. Syntynyt, kasvanut ja koulua käynyt täällä. Nuoruudesta alkaen raivannut itse tiensä, hankkien tietoja, tehden työtä toimella ja ahkeruudella. Mr. Hendrickson on ollut edellämainitun pankin palveluksessa pitemmän aikaa, useita vuosia apulaiskasöörinä ja ulkomaan osaston rahain välityksen hoitajana. Ystävällisenä ja palvelevana kaikkia saavuttanut kunnioitusta ja luottamusta.

Närän veljekset Kalle, Edward ja Isakki, kauppiat Massin kaivannolla. Syntyneet Alatorniolla Oulun läänissä. Asuneet kolmisenkymmentä vuotta Kuparialueella. Ottaneet osaa yleisiin kirkollisiin ja kansalisiin pyrynnöihin. Edward tunnettu taitemaalarina ja historiallisten taidemuistojen kokooj ana.

Albert Tapani, Atlanticissa, Mich., syntynyt Karungissa Tornionjoen varrella. Tuli Amerikkaan v. 1880. Työskenteli täällä Atlanticin kaivannoissa useita vuosia ja asettui sinne maanviljelijäksi, ollen samalla Suom. Keskinäisen Palovakuutusyhtiön asiamiehenä toistakymmentä vuotta, nykyään johtokunnassa vararahastonhoitaja. Mr. Tapani on toiminut kirkollisella alalla, ollen paikkakuntansa Ap. Luth. seurakunnan johtomiehiä. Kansallisiin taloudelisiin ja henkisiin pyrynnöihin on hän ottanut osaa, mikäli on aikansa riittänyt. Ahkeralla työllään ja toimeliaalla elämällään on Tapani taloudellisesti kohonnut vakavaraiseen asemaan. Rehellisellä ja vaatimattomalla toiminnallaan on hän saavuttanut suurta luottamusta suomalaisten sekä muunkielisten keskuudessa.

C. J. Wickström. Kauppias Calumetissa. Syntynyt Pudasjärvellä, Oulun läänissä, heinäkuun 28 p. v. 1868. Tuli Amerikkaan v. 1885 Calumetiin. Toimi kaivanto- ja metsätöissä. Tuli liikealalle, harjoitti suurehkoa kauppaa tuonnoin. Oli Calumetin postinhoitajana yli 8 vuotta, ollen toinen suomalainen postimestari paikkakunnalla. Harjoittanut kauppalikettä y. m. liikealoja yhtämittaa. Omistaa nykyään yhtenä serkkunsa kanssa liha- ja ruokatavarain kaupan, joka sijaitsee Wickströmin talossa Pine kadun varrella.

Varsinaisen toimensa ohella on Mr. Wickström ollut alun pitäen mukana suomalaisten taloudellisissa ja henkisissä pyrynnöissä. Kalevan Ritarien Ahdin Majan perustajia ja sen jäsen yhtä mitää. ”Suomen Sävelen” perustajia, sen uskollinen kannattaja. Betlehemin seurakunnan perustajia, ollut aina sen vankka ja horjumaton jäsen. Tuonnoisina aikoina kuin näytelmäseura, Kirjallisuuden klubi y. m. suomalaisia yhdistyksiä syntyi, oli Wickström niitä alkuunpanemassa sekä aineellisesti ja henkisesti tukemassa. Ollen monipuolisissa tehtävissä, erilaisten ihmisten ja moniin kansallisiin kuuluvien kanssa, on Wickström silti aina sovinnollisena ja tyynimielisena saavuttanut kunnioitusta.

Otto Paananen. Suomalainen räätäli. Ollut monissa yhteispyrynnöissä. Kuuluu suomalaisiin edistysseuroihin.

John Väätti, Centennial Heightsissa. Vanhoja paikkakunnan asukkaita. Toiminut liikealalla ja useammassa yhtiöiden johtokunnissa. Nykyään m. m. Calumetin townshipin koulupiirin johtokunnan jäsen ollut pitemmän aikaa. Edistysmielisenä ottaen osaa kansallisiin pyrittöihin.

Suomalaiset hautaantoimittajat Calumetissa, Jacob Kallio ja Otto A. Peterson- ovat pitemmän aikaa toimineet hyvällä menestyksellä.

Augusta Lahti. Toimivampien, henkisen elämän alalla työskennelleiden joukkoon voimme hyvällä syyllä lukea rouva Augusta Lahden, joka on Calumetin suomalaiselle yleisölle hyvin tunnettu.

Rouva Augusta Lahti on syntynyt Pyhäjärvellä, Oulun läänissä. Käynyt koulua m. m. opettajaseminarin. Täällä ollessaan toiminut Kalevan naisten piireissä puhujana ja kesäkoulujen opettajana sekä tuonnoin Päivälehdessä avustajana ja nykyään A. S. Calumetin uutisten antajana. Ottanut osaa paikkakunnan edistys-harrastuksiin raittiuspuhujana y. m. toimivana.

Väinö Johannes Lehto, Wolverinessa, paikkakuntansa valistusharrastusten edistäjä ja kannattaja. Syntynyt Virtain pitäjässä Vaasan läänissä elokuun 24 päivänä v. 1872. Tuli Amerikkaan Calumetiin v. 1890. Toiminut kaivantotoissa ja ollut Kaleva raittiusseuran toimiva jäsen vuodesta 1891. Kuulunut Calumetin Betlehemin seurakuntaan johtomiehenä useaan sen toimeen, lukkarina, pyhäkoulun opettajana ja laulun johtajana. Ahkera kirjallisuuden viljelijä ja edistysmielinen.

Aleks Onkka. Vanhaan Calumetin suomalaiseen kantajoukkoon lukeutuvia. Syntynyt Muoniossa, Oulun läänissä, elokuun 3 p. 1859. Toimi isänsä kotona 18 vuotiaaksi ja tervanpolttajana, kunnes v. 1881 tuli Amerikkaan Cokatoon, Minn. Tuli Kuparisaarelle, toimi puuseppänä, kaivantomiehenä ja työnjohtajana y. m. liiketoimissakin, ollen henkija palovakuutusasiamiehenä. Muutti v. 1900 Cokatoon maanviljelijäksi, ollen siellä pitemmän aikaa. Kuparisaarelle paloi mielensä ja tuli tänne muutamia vuosia takasin. Mr. Onkka on ollut useissa luottotoimissa liike ja sivistysalaa edustamassa. Toimii nykyään kauppiana Lauriumissa. Rehtinä suomalaisena on Onkka saavuttanut ystävyyttä ja kunnioitusta.

Andrew Bram, vanhempaan suomalaisten kantajoukkoon kuuluvia miehiä Hancockissa ja Kuparilalueella. Syntynyt marraskuun 30 p. v. 1869. Tuli 10 vuotiaana vanhempainsa mukana Amerikkaan ja on siitä asti ollut Hancockissa. Käynyt koulunsa täällä ja toiminut useammilla aloilla liikemiehenä, apteekin omistajana ja hoitajana. Mr. Bram oli Houghton kauntin rahastonhoitajana, ja monissa yhteiskunnallisissa tehtävissä. Tuonnoisina aikoina on Mr. Bram ottanut osaa kansamme henkisiin harrastuksiin uutterasti. Kuulunut lauluseuroihin ja useihin valistusjärjestöihin, ollen mukana ja huomattuna kannattajana.

Mr. Bram toimii nykyään kiinteimistöjen myynti- ja välitystoimissa, johon hänellä kokeneena ja paikallisia oloja tuntevana, on hyvät edellytykset. Mr. Bramin välityksellä voivat kansalaisemme ostaa ja myydä metsiä, farmeja, kaupungin taloja, sekä kaikellaista kiinteimistöä.

Emil Peltoniemi, kiinteimistön myynti- ja välitysliike. Myy asuttuja ja asumattomia maita (farmeja), kaupunkitaloja y. m. kiinteimistöjä. Mr. Peltoniemi on syntynyt Oulaisissa, Oulun läänissä, Suomessa. Asunut pitemmän aikaa Hancockissa, toimien myyjänä ja välittäjänä, joten hänen kauttansa ovat hyvin useat kansalaisistamme päässeet oman kodin omistajiksi ja toiset saaneet tilansa ja talonsa myydyksi. Mr. Peltoniemellä on laaja tuttava- ja ystäväpiiri, joten hän suomalaisten ja yleensä kansan yhteisiin harrastuksiin osaaottavana on saavuttanut suosiota ja kannatusta.

Ed. Johnson, kiinteimistön myynti ja välitysliike. Myy asuttuja ja asumattomia maita (farmeja,, metsiä, kaupunkien taloja y. m. kiinteimistöä. Mr. Johnson on syntynyt Reisjärvellä, Oulun läänissä, Suomessa. Asunut useita kymmeniä vuosia Houghton kauntissa ja pitemmän aikaa Hancockissa. Monivuotinen kokemuksensa kiinteimistöjen myyjänä ja välittäjänä. Mr. Johnson alkoi oman

liikkeensä tämän vuoden alussa, saaden useiden suurempien maayhtiöiden myynnin. Toimistonsa on näyttäytynyt edistyvän hyvin. Mr. Johnson on Hancockin Ev. Luth. seurakunnan piireissä toiminut pitemmän aikaa, puuhaavana henkilönä.

Theodor Laurell, Quincy kadun varrella, Hancock, Mich. On harjoittanut räätälin tointa 20 vuotta ja omaa liikettään 13 vuotta Kuparisaarella. Hän on syntynyt Ylistarossa, Vaasan läänissä, käynyt opin räätälin ammattia varten Helsingissä ja ollut leikkaajana tunnetuissa räätäliiikkeissä Helsingissä. Tuli tähän maahan 20 vuotta takasin. Toimi ensin 7 vuotta leikkaajana August Pellon liikkeessä Hancockissa ja piti saman ajan omaa liikettään Calumetissa, josta muutti Hancockiin, ollen täällä siitä lähtien. Hyvällä työllä ja säännöllisellä toiminnalla on hän saavuttanut liikkeelensä yleisön suosion ja kannatuksen. Vankkana eteläpohjolaisena pysyen ja aikaansa tasapuolisesti seuraten, on hän yleisesti suosittu.

Hugo Klemetti, Hancock, Mich. Mr. Klemetti on syntynyt Sotkamossa, Oulun läänissä, Suomessa, käynyt räätälin opin synnyinmaassaan ja toiminut siellä kunnes saapui tänne Kuparisaarelle, ollen ensin South Rangella veljensä kanssa räätäliiikkeessä, josta muutti Hancockiin ja on nyt useita vuosia täällä pitänyt omaa liikettään saavuttaen hyvällä työllä ja kohtuullisilla vaatimuksillaan yleisön suosion ja luottamuksen. Ottaen osaa kansallisiin pyrittöihin, varsinkin nuorison keskuudessa, lauluharrastuksiin, raittiusseuraan y. m.

Henry Daavettila, Hancock. Mr. Daavettila on syntynyt Alkkulassa, Ylitorniolla, Oulun läänissä, tullut Amerikkaan 17 vuotta takasin, toimien räätälintyön alalla ja harrastaen yleisiä asioita kansalaisten keskuudessa.

Herman Elonen, Franklinin kaivantoalueella. Mr. Elonen on syntynyt Laihialla, Vaasan läänissä, Suomessa. Ollut täällä pitemmän aikaa, saavuttaen räätälinä yleisön suosion ja luottamuksen.

Matti Honkanen, Hancock, Mich. Räätälinliike. Mr. Honkanen on syntynyt Pielisjärvellä, Kuopion läänissä, Suomessa. Opiskellut ensin kotimaassaan ja senjälkeen Pietarissa, josta siirtyi leikkaajaksi Helsinkiin, ollen Suomen verkakauppayhtiöllä leikkurina 4 vuotta. Suomen teollisuuden harjoittajain ammattikunnan esityksestä saanut hallituksen myöntämän stipendin, matkarahan, ammattitaidon kohottamista varten; ollen v. 1913 Dresdenissä, Saksassa,, saaden siellä kütettävät arvostelut.

Mr. Honkanen on ollut Hancockissa lähes 10 vuotta toimien hyvällä menestyksellä.

Henry Hendrickson. Vanhin ja tunnetuin rautaseppä Hancockissa ja ympäristöllä. Syntynyt Muhoksella, Oulun läänissä. On asunut tässä maassa lähes 40 vuotta ja toiminut seppänä Hancockissa kolmattakymmentä vuotta. Mr. Hendrickson on rautaseppän alaan perehtynyt ja tekee ja korjaa ajokaluja, maanviljelys- ja talouskalustoja ja huolehtii, että hevoset kengissä pysyvät. Hyvä työ ja toiminta ovat tunnussanansa.

Silfen C. A. & Co. Vanhin valokuvausliike Kuparialueella. Omistaja C. A. Silfen. Hän on syntynyt ja kasvanut Hancockissa, käynyt koulua ja opiskellut alallaan; harjoittanut valo-kuvausliikettä pitemmän aikaa Hancockissa. Tunnettu hyvän työn tekijänä Kuparialueella ja muuallakin.

Jacob Olgren ja pojat. Hevosien kengitys, maanviljelyskalujen, talouskalujen sekä talvi- ja kesäajokalujen valmistus- ja korjauspaja. Mr. Olgrenilla on seppän ammattialalla pitkäaikainen kokemus. Syntynyt Laihialla, Vaasan läänissä, ollen täällä yli 30 vuotta, josta yli 20 vuotta seppänä Hancockissa ja saavuttanut hyvällä työllään yleisön suosion.

N. A. Ruonavaara, suomalainen lakimies ja nykyään Keweenaw kauntin virallinen syyttäjä. Konttori Lauriumissa First National Bank'in rakennuksessa. Mr. Ruonavaara on syntynyt mar-

raskuun 14 päivänä v. 1882 Hammerfestissa, Ruotsissa. Tuli vanhempiansa kanssa lapsena tähän maahan Calumetiin. Kävi koulua ja teki ruumiillista työtä nuoresta alkaen. Suoritettuaan korkea-koulu-kurssin, lähti jatkamaan opinnoitaan lainopillisella alalla, menen Big Rapidsin valmistavaan koulun ja sen käytyään jatkoi lakitieteen lukujaan Ann Arborissa, josta tuli L. L. B. arvotuseilla ulos v. 1911. Toimi Houghton kauntin piirioikeuden komissionerina vuosina 1912-1914, hoitaen lakiasiain tointa samalla paikkakunnan oikeuksissa y. m. virastoissa. Valittiin Keweenaw kauntin yleiseksi syyttäjäksi. Ennemmin on Mr. Ruonavaara toiminut Calumetin pankissa tellerinä kolme ja puoli vuotta ja sittemmin yhden vuoden apulaiskasöörinä Baragan pankissa. Kaikkialla toiminnassaan on hän osottanut kiitettävää edistystä.

Varsinaisen toimintansa ohella, joka on vienyt hänen aikansa tarkoin, on Mr. Ruonavaara ottanut osaa yhteisiin toimiin. Ollut Suomalaisen Keskinäisen Palovakuutusyhtiön lakimiehenä, kuuluen nykyään erään huomattavan kaivantoyhtiön johtokuntaan. Ystävällisenä ja vaatimattomana valmis palvelemaan kaikkia, joten on saavuttanut suomalaisten ja muunkielisten suosion.

C. H. Weideman, McLogan-Pearce Co:n omistaja, kirjanpitäjä ja konttorin hoitaja, on syntynyt Kuusamossa, Oulun läänissä, lokakuun 22 p. v. 1885. Tuli vanhempiansa mukana pienenä Amerikkaan ja on siitä lähtien asunut Kuparisaarella lähes yhtämittaa. Kävi koulua täällä ja toimi sen jälkeen kaivantotöissä ja kauppapalvelijana useita vuosia, ollen kirjanpitäjänä m. m. samassa liikkeessä, johon v. 1916 liittyi omistajaksi. Tunnettuna paikkakuntansa suomalaiselle yleisölle, perehtyneenä pitkällisen kokemuksen kautta musiikkikaupan alaan ja vaatimattomalla ystävällisellä käytöksellään, on hän saavuttanut suuren yleisön suosion ja liikkeelle suomalaisten sekä muunkielisten kannatuksen.

Henry Forster, kenkätehtailija Calumet, Mich., on alallaan työtapaan, koneistoon ja tavarankäsittelyyn nähden ainoa Yläniemekkeellä ehkäpä koko maassa. Henry Forster on pitkän kokemuksen kautta alallaan päässyt siihen pisteeseen, että hänen tehtaassaan valmistetut kaivantokengät ja sypäket alkavat olla tunnettuja yli maan, joten niiden kysyntä on lisääntynyt huomattavasti.

Mr. Henry Forster on syntynyt Paavolassa, Oulun läänissä, helmikuun 2 p. 1896. Isänsä oli yleisesti tunnettu hyvänä Sypässuutarina, joten poika sai pienuudesta alkaen tilaisuuden harjoittaa isänsä ammattia jota hän tekikin, tottuen hyväksi suutariksi. Tuli Amerikkaan, Calumetiin toukokuussa 1905. Työskenteli kaivannoissa ja metsätöissä siksi kunnes 1909 alkoi toimintaan suutarinliikealalla. Osti pari vuotta myöhemmin erään toisen henkilön kanssa suutariliikkeen, jota hoitivat hyvällä menestyksellä. Kaksi vuotta sitten tuli Forster mainitun liikkeen yksinomistajaksi.

Saatuana koko liikkeen yksin omakseen, alkoi hän työskennellä nykyaikaisia työtapoja seuraamalla. Laittoi koneiston parempaan kuntoon ja alkoi kiinnittämään enemmän huomiota kaivantokenkien ja suomalaismallisten sypästen valmistamiseen, johon hänellä oli nuoruudesta saakka kokemusta. Koneiden avulla alkoi työ käydä nopeammin ja kenkien kysyntä lisääntyi sikäli kuin alkoivat tulla tunnetuksi, joten niiden menekki on kasvanut huomattavasti. Sypäksiä lähetetään suoraan käyttäjille, postin kautta, tilauksen mukaan, ilman välikäsiä. Ne ovat saavuttaneet siron tekotapansa, käytännöllisyytensä ja kestävyytensä kautta runsaan menekin. Niitä käyttävät metsästäjät, kalastajat, maanviljelijät, metsätyöläiset ja karjanhoitajat, miehet, naiset ja lapset. Henry Forsterin suutarinliike on näin ollen muodostunut tavallaan tehdasteollisuudeksi Calumetissa.

Jacob Kujala, kauppias Hancockissa. Mr. Kujala, syntynään Oulun läänissä, Tornion jokivarrella, on asunut pitemmän aikaa Hancockissa. Harjottanut lihan ja muun ruokatarvikkeiden kauppaa yli kymmenen vuotta ostajiensa tyydytykseksi. Edistysmielisenä on hän ottanut osaa kirkollisiin ja kansallisiin harrastuksiin paikkakunnalla saavuttaen yleisön suosion ja luottamuksen.

Sippola & Niemi. Omistajat Iisakki Sippola ja William Niemi, molemmat hancockilaisia ja tottuneita nuoria liikemiehiä. Niiden muutamien vuosien ajalla, minkä Kauppansa on ollut olemassa,

ovat he saavuttaneet suuren yleisön suosiota ja luottamusta. Heidän liikealansa on lihan ja ruokatarvarain kauppa. Käsittelevät ensiluokan tavaroita ajan hinnoilla.

John Väisänen. Miesten valmiiden vaatteiden, kenkien y.m. matka- ja kotitarvarain kauppa, laatuun ainoa suomalainen vaatetuskauppa tällä paikkakunnalla. Mr. Väisänen on syntynyt Pudasjärvellä, Oulun läänissä. Ollut täällä maassa pitemmän aikaa harjoittaen kauppaa toistakymmentä vuotta, joista kuusi viimeistä vuotta Hancockissa. Mr. Väisänen on saavuttanut ihmisenä ja kauppiana yleisön luottamuksen.

John P. Nelson, Quincy katu, First National pankin rakennuksessa, rauta- ja rakennusaineiden kauppa, ainoa suomalainen rautakauppa paikkakunnalla; toiminut Hancockissa toista vuotta. Mr. Nelson on syntynyt Kuparisaarella ja on harjoittanut pitemmän aikaa rautakauppaa South Rangelalla, on alaansa perehtynyt. Monipuolinen varastonsa rauta-, rakennus ja koneiden kauppa-alalla tarjoaa ostajilleen kohteliaan palveluksen ajan hinnoilla. Saavuttanut yleisön suosion ja luottamuksen.

Andrew Petäjä. Huonekalukauppa taloutta ja liikekonttoreita y. m. asuntoja varten, ainoa suomalainen liike alallaan paikkakunnalla. Mr. Petäjä on syntynyt Virroilla, Hämeen läänissä, Suomessa. Hän on täällä harjoittanut liikettä kaksikymmentä vuotta ja on hän hyvin tunnettu suomalaiselle ja muunkielisellekin yleisölle.

Kauppansa yhteydessä on Petäjällä hautaustoimisto ja ruumisarkkukauppa eri huoneustossa.

John Kantola, Franklin Mine. Polttoaineiden, hiilien ja halkojen myynti- ja kuljetuspaikka. Muuttoa ja matkatavarain kyyditsemistä toimitetaan. Mr. Kantola on tunnettu vankkana suomalaisena kansallisten asiain, henkisten ja taloudellisten kannattajana. Mr. Kantola on nykyään Franklinin townshipin teiden tarkastaja.

Nissilä & Mäkelä. Auto- ja hevostalli, ajoa ja tavarain kuljetusta varten. Hyvät autot, joilla tehdään lyhempiä ja pitempiä matkoja, useita hevosia matkoja ja tavarain kuljetusta varten. Omistajat Edw. John Nissilä ja Kalle Mäkelä, joista Nissilä on toiminut tallin pitäjänä lähes kaksikymmentä vuotta. Molemmat omistajat paikkakunnan vanhoja asukkaita, rehellisiä suomalaisia. Heillä on oma liikehuoneusto. Myöhemmin on heidän liikkeeseensä liittynyt John Mänty, suomalainen hautaustoimittaja, joten hautaustilaisuuksia varten on heiltä ruumisauto saatavana; muut siihen kuuluvat toimet hoitaa John Mänty.

David P. Anderson, hautaustoimisto ja kukkakauppa. Hautaustoimia varten, jossa voidaan ruumisseremonia pitää, on erityinen huoneusto. Mr. Andersonin liike on ollut toiminnassa kolmatta vuotta.

Fredd Vulcanizing Plant, autorenkaiden kauppa ja niiden korjaustehdas. Autorengastehtaiden tuotteiden edustus ja myynti. Kaikkia automobiilien tarpeita saatavana. Autorenkaita korjataan nopeasti ja huolellisesti. Uudenaikaiset koneet ja ammattialaansa perehtyneet työmiehet. Viiden vuoden kokemus, alallaan suurin ja vanhin paikkakunnalla.

Axel A. Immo, Horseshoe Tire & Rubber Companyn autorenkaiden päämyyjä Houghton, Keweenaw, Baraga ja Ontonago kaunteissa ja Empire-renkaiden myyjä samalla. Mr. Immo on pitkäaikaisia Hancockin asukkaita. Hän on syntynyt Ylitorniolla, Oulun läänissä, Suomessa. Tullut tähän maahan 15 vuotta sitten. Toiminut lähes koko ajan Singer Manufacture Companyn haara-liikkeen hoitajana Hancockissa ja Kuparialueella. Mr. Immo on kuulunut useita vuosia monien huomattujen likeyritysten johtokuntaan ja ollut mukana monissa taloudellisissa pyryissä, saavuttaen siten laajan ja lukuisan tuttavapiirin.

C. E. Jääskö, maalaus- ja paperoimisliike ja kauppa Pohjantähden entinen talo Reservation kadun varrella. Erityinen ala autojen maalaus, jolla, samoin kuin kaikella maalaus- ja paperoimis-työalalla on Mr. Jääskö saavuttanut yleisön suosion. Hän on syntynyt Alatorniolla, Oulun läänissä, Suomessa. Jo lapsena on hän tullut tähän maahan ja on hänen varsinaisena kotipaikkanaan ollut Hancock. Täällä on hän käynyt koulunsa, opiskellut alaansa varten ja toiminut useita vuosia hyvällä menestyksellä.

Emil E. Hill, Merchants Life Insurance Companyn Michiganin yläniemekkeellä, Hancockissa sijaitsevan konttorin hoitaja. Mr. Hill on syntynyt Baragassa, käynyt koulua paikkakunnallaan ja sen jälkeen Suomi-Opiston akateemisen osaston ja kauppaosaston, josta hyvillä todistuksilla läpikäytyään antautui liikealalle, menen Merchants Like Insurance Companyn konttoriin Des Moinesiin, Iowa, jossa hän toimi useita vuosia sanotun suurliikkeen suomalaisen osaston johtajana, ja myöhemmin saman liikkeen matemaattiosaston laskijana. Mr. Hill on sanotun liikkeen palveluksessa ollut 8 vuotta. Kun viime keväänä edellämäinittu vakuutusyhtiö päätti avata haarakonttorin Hancockiin, tuli Mr. Hill sen johtajaksi, johon hänellä paikallisia oloja ja kansalaisiamme tuntevana henkilönä on parhaat mahdollisuudet. Konttori sijaitsee First National pankin rakennuksessa Hancockissa, huone No. 6. Useita asiamiehiä eri paikkakunnilla toiminnassa.

Neiti Maggie Walz. Tunnettu naisasian ajaja, monissa edistyspyrinnöissä toiminut, raittiusseuroissa y. m. Neiti Walz on syntynyt Ylitorniolla. Käynyt alkeiskoulua Mataringilla ja kesäisin Suomen puolella yksityisten toimesta pidettyä kesäkoulua. Tuli Amerikkaan ensi kerran v. 1881 Hancockiin. Toimi Jacob Ojanperän maatilalla hoitamassa taloutta ja sen jälkeen Hancockissa kauppa-likkeessä 5 vuotta, hoitaen samalla yksityisiä myynti- ja välitysliekkkeitä.

Meni kotimaahansa ja matkusti Suomessa, Ruotsissa y. m. puolitoista vuotta ja saapui v. 1888 takaisin Amerikkaan. Tultuaan Kuparisaarelle oli 6 vuotta vaatekauppaliikkeessä, samalla hoitaen omana sivutoimenaan rahanvaihto- ja matkapilettien myyntiä sekä maayhtiöiden asiamiehenä. Kävi Valparaison yliopiston kauppaosastoa, josta päästyään tuli Calumetiin tunnetun Gardnerin sikäläisen vaatekaupan hoitajaksi, ollen siinä toimessa kuusi vuotta. Samalla toimi hän Calumetissa silloin olleen sanomalehden Suomettaren liikkeenhoitajana, ollen osakas sanotussa yhtiössä. Oli tuonnoin perustetun Naisten lehden taloudenhoitajana. Vuonna 1905 sai neiti Walz hallituksen Marquettessa olevalta maakonttorin hoitajalta esityksen mennä Drummond saarelle perustamaan siirtola. Saari oli hyvin vähän asuttu, vaan neiti Walzin siellä oltua asutus lisääntyi ja olot järjestyivät. Neiti Walz oli siellä samalla 5 vuotta sikäläisen postiaseman hoitajana ja sen jälkeen toimi useita vuosia Kuparisaarelta käsin Drummond saaren siirtolaisuuden edistämiseksi.

Muiden toimiensa ohella on neiti Walz ollut monissa luottamustoimissa. Hän kävi naisten 'Vakonauhayhdistyksen' valitsemana edustajana sanotun yhdistyksen yleisessä konferenssissa Skotlannissa. Matkustellut monissa Europan maissa, käyden m. m. Parisin maailmannäyttelyssä. Paikkakuntansa kirkollisissa ja kansallisissa pyrinnöissä on neiti Walz ollut mukana ahkerasti.

Taloudellisen toimintansa sitkeyttä toteaa sekin koska hän ryhtyi suuria aineellisia varoja kysyvään yritykseen rakentaen suuren kitalon Calumetiin Mänty kadun varrelle, jota hoitaessa muiden toimiensa ohella on omistajalla kyllin puuhaa ja huolta.

Matheson & Johnson, suomalainen ruoka-, kangas-, kenkä ja sekatavarain kauppa, vanhimpia nykyään Calumetissa sillä alalla toimivista suomalaisista kauppaliikkeistä Calumetissa ja ympäristöllä. Nykyisille omistajille siirtyi kauppaliike oston kautta v. 1899. Kauppa sijaitsee nyt viidennellä kadulla Calumetissa. Kuluneen 20 vuoden ajalla, jonka kauppa on ollut nykyisten omistajain hallussa, on se vuosittain kasvanut ostajapiirin lisääntyessä säännöllisesti saavuttaen vakavaraisen aseman. Isännistön tarkoituksena on aina ollut palvella kaikkia ostajiaan samalla arvonannolla ja puolueettomuudella.

Rudolf Matheson, sanotun liikkeen omistaja, on syntynyt Quincyn kaivannolla v. 1887. Käytyään koulua, antautui 14 vuotisenä kauppa-alalle. Yhtyen liiketoveriinsa 20 vuotta sitten, alkoivat

toimimaan yhdessä.. Matheson on ollut aina ehdottomasti raitis, kuulunut tuonnoin raittiusseuraan ja ollut ”Sampo” seurassa rahastonhoitajana 15 vuotta. Ottanut osaa suomalaisiin sivistys- ja edistyspyrinnöihin.

Frank Johnson, sanotun kauppaliikkeen toinen omistaja, on syntynyt Calumetissa 1876. Kävi koulua ja toimi liikeapulaisena, kunnes edellämainitun toverinsa kanssa yhtyivät nykyisen kauppaliikkeen isänniksi.

Mr. Johnson on ollut raitis mies. Perustavia jäseniä Hyvä Toivo Itsenäisessä raittiusseurassa. Kuuluu muihin paikallisiin yhdistyksiin jäsenenä.

Johnson's Michael Johnson, Jr. Autokummien myynti- ja korjausliike Calumetissa, Pine kadun varrella. Omistaja Johnson on perinpohjaisesti alansa perehtynyt, harjoitellen ammattiansa tämän maan suurissa autokummien valmistustehtaissa. Käytyään koulua ja useita vuosia alansa perehtyen, aloitti viisi vuotta sitten liikkeensä, joka on kasvanut suuremμοiseksi. Koneiston avulla toimii hänen työpajassaan useita henkilöitä. Saavuttanut hyvän maineen alallaan, ollen itse paikkakunnan kasvatteja ja omistaen suuren kivitalon vanhempiensa yhtenä perillisenä.

Jacob Manley, Highwaylla, suurtilanomistaja, maitotalouden ja karjanhoidon edistäjä, pitää suurehkoa maitoliikettä. Yhteiskunta- ja sivistysharrastuksissa toimiva. Kuuluu moniin suomalaisten yhteisiin taloudellisiin ja henkisiin hommiin.

Matti Salmu, Salon kylässä. Maanviljelys- ja karjanhoidon alalla paikkakuntansa suurempia. Omistaen veljensä Juho Salmun kanssa yhtenä tuonnoin isältään Jooseppi Salmulta ostamansa tilan, on Matti Salmu saattanut sen hyvään viljelyskuntoon, jossa myöskin karjatalous on uudenai-kaista. Salmulla on myöskin suurehko lammaslaua. Edistysmielisenä ottaa Salmu osaa yhteispyrinnöihin.

Matti Huhta, Wolverinassa tunnettu laulunjohtaja, kauppiana ja monipuolisena edistysmiehenä.

Mrs. Lotta Hiltunen, tunnettu raittiusasian uskollinen ja työteliäs harrastaja. Toiminut Kaleva seurassa ja ollut useita vuosia Kuparialueen raittiusliiton johtokunnassa.

Opettajatar Sofia Johnson, syntyneenä ja paikkakunnalla kasvaneena ottanut osaa laulun harrastuksiin. Pitänyt kesäisin kesäkouluja. Toimii valtion koulussa opettajana.

E. H. Moilanen, Centennial, Heightsissa, vanhoja raittiusveteraaneja. Toiminut monissa yhteispyrinnöissä. Ollut m. m. Kustannusliikkeen ja Lauriumin kauppayhtiön hoitajana.

A. K. Mars, Hyvä Toivo raittiusseuran perustaja ja sen tarmokas toimihenkilö, vienyt seura vaikeuksien läpi. Ollut paikkakunnan yhteispyrintöjen innokas edistäjä ja kannattaja.

Mohawkien miehiä: J. Timonen, Tiitus Lampi, S. Tuoriniemi, Kalle Kärkkäinen; Gay'ssa; J., Jääskeläinen, Ahmekissa, edistysmielisiä kansan miehiä, tunnetut suomalaisen sivistyksen suosijoiksi. Mr. Jääskeläinen Kalevan Ritarien kantajoukkoa.

J. L. Ollila, Amerikan Suomettaren toimittaja. Syntynyt Ylivieskassa, Oulun läänissä 18 p. joulukuuta 1879. Saapunut Amerikkaan 3 vuotiaana Ishpemingiin, Mich., jossa kasvoi ja kävi koulua. Toimi liike- ja konttori alalla, käyden amerikalaisen kauppakoulun Hibbingissä, Minnesotassa, jossa toimi varsinaisen toimensa ohella rauhantuomarina yhden virkakauden ja Stuntz (Hibbing) townshipin kirjuriina kaksi virkakautta. Muutettuaan South Rangelles kauppiaksi, valittiin kauppilan valtuustoon, jossa oli kolme virkakautta ja Adams townshipin, South Rangelles, rauhantuoma-

rina 4 vuotta. Ollut sanomalehti Pohjantähden liikkeenhoitajana Fitchburgissa, Mass., Päivälehdessä toimittajana vuosina 1913 Calumetissa ja 1914 Duluthissa, josta tuli Amerikan Suomettaren toimittajaksi 1914, jota tointa on jatkanut näihin asti.

Toimittaja Ollilan työpäivä on ollut monipuolinen kansalaistemme palveluksessa useammalla paikkakunnalla. Omaten tyynen ja harkitsevan luonteen, on hän toimissaan ja kirjoituksissaan esiintynyt arvokkaasti saavuttaen yleisön kunnioituksen ja suosion. Kansallisiin edistyspyrinnöihin on hän ottanut aina osaa, avustaen niitä aineellisesti ja henkisesti.

Emil Pesonen Suomal. Luth. Kustannusliikkeen nykyinen liikkeenhoitaja. Syntynyt Oulussa. Käynyt opin kirjapainotyön alaa varten synnyinkaupungissaan. Tuli Amerikkaan lähes parikymmentä vuotta sitten. Toimi latojana edellämainitun liikkeen kirjapainossa 1902-1908 ja työnjohtajana 1909-1914, tullen liikkeenhoitajaksi, jossa toimessa on vieläkin. Edellämainitussa kirjapainossa toimii nykyään työnjohtajana Heikki Karhu, ollen alallaan perehtyneitä ammattilaisia, raittiusmies ja edistysmielinen.

Pastori Rafael Hartman. Syntynyt Bergössä, Vaasan läänissä syyskuun 10 p. 1877. Tuli ylioppilaaksi Joensuun klassillisesta lyseosta 1895. Suoritti filosofian kandidaatti tutkinnon Helsingin yliopistossa 1899. Vihittiin maisteriksi 1900 ja papiksi Turussa 1905. Toimi pappina Ilmajoella, Siipyyssä ja Pälkäneellä. Tuli Amerikkaan kesäkuulla 1907 Conneautiin, Ohio seurakuntapiiriin kutsumana. Siirtyi opettajaksi Suomi-Opistoon Hancockiin, Mich., syksyllä 1908, jossa virassa toimi 5 vuotta. Oli New Yorkissa Suomi Synodiin kuuluvassa lähetykseurakunnassa pappina 1913-1915, jonka jälkeen tuli Suomi Synodin kotilähetyksen palvelukseen, ollen vuoteen 1920, jolloin tuli Suomi-Opistoon jumaluusopilliseen seminaariin opettajaksi. Avioliitossa on pastori Hartman Hilja Maria Wargelinin kanssa.

Pastori Hartmanin toiminta on ollut monipuolista, sitkeyttä ja uhrautuvaisuutta kysyvää. Kotilähetyksen palveluksessa ollessaan hän on käynyt lähes koko tämän maan eri valtiot, missä suomalaisia asuu, tervehtien ja puhuen erilaisissa tilaisuuksissa, kirkoissa ja koteissa, hyvällä ja sopimattomalla ajalla, joten hänen toimintansa on ollut laajakantoista ja suuri arvoista. Kirjoittanut piirteitä Suomen historiasta Amerikan suomalaiseen lukukirjaan II ja uskonnollisista aiheista kirjoituksia.

Pastori K. H. Mannerkorpi, Suomi-Opiston opettaja. Syntynyt huhtikuun 18 p. 1885, Pielisjärvellä, Kuopion läänissä. Tuli ylioppilaaksi Joensuu klassillisesta lyseosta ja vihittiin papiksi Savonlinnassa. Toimi pappina Parikkalassa ja Savitaipaleella, josta tuli Amerikkaan 1912, Ashtabula Harboriin, Ohioon, sikäläisen seurakunnan kutsumana, ja Suomi-Opiston opettajaksi tuli 1917, hoitajan samalla Rederidgen seurakunnan papin tointa.

Pastori Mannerkorpi on Hancockissa olonsa aikana huolehtinut Paimen Sanomien toimituksesta ja välillisesti hoitanut papillisia toimia useissa seurakunnissa.

Hilma Hamina, Veljeysseuran kirjuri, syntynyt Korpilahdella, Vaasan läänissä, 13 p. heinäkuuta 1876. Kävi Jyväskylän seminaaria ja toimi kiertokoulun opettajattarena Jyväskylän maaseurakunnassa ja Jalasjärvellä. Tuli v. 1900 Amerikkaan, Worcesteriin, Mass. Meni v. 1901 avioliittoon Herman Luoman kanssa, ja muuttivat Monesseniin, Pennsylvaniaan ja sieltä Glalssportiin, jossa Luoma kuoli. Vuonna 1916 valittiin Hilma Hamina, silloin Luoma, Veljeysseuran kirjuriksi ja tuli Ishpemiin, jossa seuraavana vuonna 1917 meni avioliittoon Gusti Haminan kanssa ja muutti Hancockiin. Seuraavana vuonna valittiin hänet Veljeysseuran rahaston hoitajaksi. Kuin toista vuotta sitten joutui Veljeysseuran kirjuriin toimi avonaiseksi, valittiin Hilma Hamina sitä hoitamaan, ollen samassa toimessa vieläkin. Amerikassa olonsa aikana Hilma Hamina on ottanut osaa suomalaisten kirkollisiin ja kansallisiin sivistyspyrinnöihin. Erityisesti on raittiustyö ollut hänen lempialansa, jota hän kirjoitusten ja puheiden kautta eri paikkakunnilla on tehnyt tunnetuksi. Hancockissa olonsa aikana ovat he miehensä Gusti Hamina ja Hilma olleet Kuparialueen raittius-

toiminnan kantajoukkoa. Gusti Hamina lähes koko ikänsä Kuparisaarella asuneena ja toimineena, on tunnettu edistysmielisenä, etevänä puhujana ja yhteisten asiain harrastajana.

Miina Perttula, Suomi-Opiston kauppaosaston johtaja ja opettaja. Syntynyt Lohtajalla, Vaasan läänissä. Tullut Amerikkaan nuorena. Kävi Suomi-Opiston akateemisen osaston ja opiskeli sen jälkeen, tullen opettajaksi opistoon, jota tointa hän on siitä saakka hoitanut, ollen viimeiset vuodet kauppaosaston johtajana. Neiti Perttula on opiston asianajajana tehnyt matkoja useihin valtioihin. Ottanut osaa pyhäkoulujen järjestelyyn ja kotilähetyksen johtokuntiin. Tunnettu etevänä puhujana.

Isakki Wargelin, Hancockin First National pankin monivuotinen toimihenkilö. Syntynyt Vä-hässäkyrössä, Vaasan läänissä. Tullut Amerikkaan nuorena. Pitkällisen toimintansa aikana edellämainitun pankin palveluksessa ja kuuluneena Suomi-Opiston johtokuntaan, sekä ollen Suomi Synodin kirkkokunnan rahastonhoitajana pitkän aikaa, on hänen toimintansa tullut tunnetuksi laajalti suomalaisten piireissä. Ollut Hancockin E. L. seurakunnan lukkarina, kirkkoneuvoston ja valtuuston jäsenenä y. m. toimissa. Musikaalisena henkilönä kuulunut useaan laulukuoroon ja lukuisiin toimikuntiin, kirkollisella ja kansallisella alalla.

Pastori Antti Immonen, Suomi-Opistossa musikin opettajana. Syntynyt Kiihtelysvaaralla, Kuopion läänissä. Toimi Helsingissä, josta 1908 tuli Amerikkaan, Suomi-Opistoon. Kävi akateemisen osaston, josta tuli ylioppilaaksi 1912, siirtyen seminaariin, jonka läpi käytyään vihittiin papiksi Hancockissa 1915. Toimi pappina Superiorin seurakuntapiirissä Minnesotassa kaksi vuotta, jatkuen samalla musikaalisia opinnoitaan Duluthin musiikki konservatoriossa, johon hän tuli sittemmin opettajaksi ja sieltä 1919 Suomi-Opistoon musikin opettajaksi.

Pastori Immonen on pianonsoiton alalla saavuttanut pitkälle kehittyneen taidon ja suorittanut alaansa varten tutkintoja Duluthin ja Chicagon huomatuissa konservatorioissa.

F. Tolonen, Kuparialueen tunnettuja suomalaisia. Syntynyt Karttulassa, Kuopion läänissä. Tuli Amerikkaan 1900. Toiminut usealla liikealalla, koko ajan Kuparialueella. Oli Suomi-Opiston talouden hoitajana 5 vuotta ja viime vuosina toiminut Amerikan Suomettaren ilmoitusosaston hoitajana. Ottanut osaa suomalaisten yhteisiin pyrintöihin.

Jooseppi Salmu, vanhempia Kuparisaaren suomalaisia. Syntynyt Kalajoella Suomessa. Asunut Kuparisaarella lähes 30 vuotta. Toiminut kalastajana ja maanviljelijänä, hoitaen suurta maatilaansa Salonkylässä, kunnes sen möi pojilleen joitakin vuosia takasin. Teki matkan Suomeen, jossa toimi parisen vuotta merimies ja siirtolaislähetyksen matkasaarnaajana. Tultuaan Suomesta, on Salmu toiminut Suomi Synodin kirkkokunnan kotilähetyksen matkasaarnaajana, käyden aina tyyntenmeren rannikolla saakka. Suosittu uskonnollisena puhujana.

Edellämainittujen lisäksi on Kuparialueella toiminut ennen ja nykyään hyvin useita suomalaisia, joiden elämäntyö ja toiminta monilla eri aloilla ansaitseisi mainitsemista. Tunnustaen mielihyvällä heidän rehelliset pyrkimyksensä ja kunnioittaen heidän toimintaansa, en ole, tilaisuudessa tällä kertaa selostusta pitemmälle jatkamaan. Edellä oleva yleinen ja henkilökohtainen selostus on omiaan toteamaan kansamme taloudellisen ja henkisen toiminnan ripeyttä täällä vanhemman siirtolaisuuden pesäpaikalla, josta kansalaisiamme on hajaantunut yli laajan Amerikan eri valtioihin.